



KONYA SANAYİ ODASI
KONYA CHAMBER OF INDUSTRY

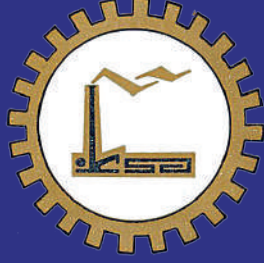
KONYA SANAYİ TARİHİ

50.yıl



KURULUŞUNDAN BUGÜNE ODAMIZIN LOGOLARI

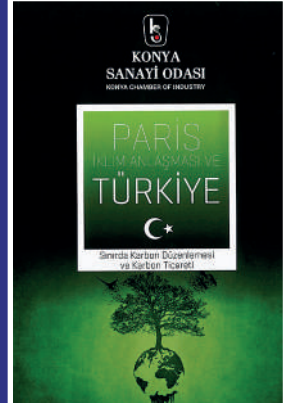
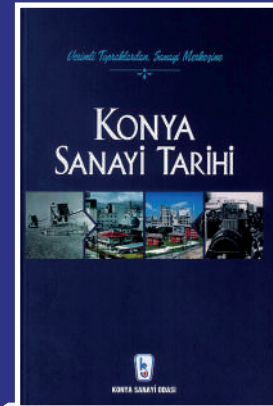
1974




KONYA
SANAYİ ODASI

2024

YAYINLARIMIZ





KONYA SANAYİ ODASI
KONYA CHAMBER OF INDUSTRY

**BU KİTAP, KONYA SANAYİ ODASI YÖNETİM KURULU'NUN
KARAR VE DESTEKLERİ İLE HAZIRLANMIŞTIR.**

Mustafa BÜYÜKEĞEN	- Yönetim Kurulu Başkanı
Mehmet Zahid ÇATLI	- Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Yusuf KÜÇÜKHEMEK	- Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Celalettin YILMAZ	- Yönetim Kurulu Sayman Üyesi
Kemal ÖZARPA	- Yönetim Kurulu Üyesi
İbrahim ÖZEN	- Yönetim Kurulu Üyesi
Mehmet Ali ARLI	- Yönetim Kurulu Üyesi
Mehmet KAÇMAZ	- Yönetim Kurulu Üyesi
Ömer Faruk İYİBİLDİREN	- Yönetim Kurulu Üyesi
Ahmet KÜÇÜKBACAK	- Yönetim Kurulu Üyesi
Gülvezir KORKMAZ	- Yönetim Kurulu Üyesi

1834

Konya'nın ilk sanayi tesislerinden Güherçile Fabrikası kuruldu.



1882

Konya Ticaret Odası kuruldu. 1898 yılında kullanılan Oda mührü, "Konya Ticaret ve Ziraat ve Sanayi Odası - 1315" şeklindedir.



1900

Konya'dan ABD'ye halı, deri, yün yapağı, tiftil, fenek (beyaz tilki derisi), çakal derisi, kurt derisi, sansar derisi, kök boya, cehri ve keten ihraç edildi.

1901

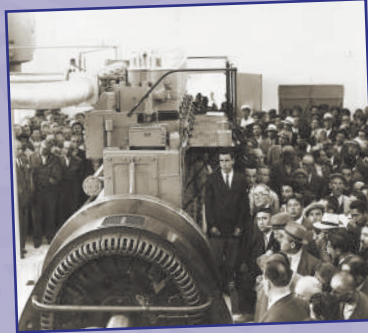
Konya Sanayi Mektebi kuruldu.



Bu tarihte yapılan sanayi sayımına göre Türkiye'deki toplam 65.245 sanayi işyerinin yüzde 3,4'ünü oluşturan 2.245 işyeri Konya'dadır. Konya'da 50-100 işçi çalıştıran işyeri sayısı 5, 10-20 işçi çalıştıran işyeri sayısı yine 5'tir.



Ereğli Bez Fabrikası açıldı.



Meram Dere Hidroelektrik Santrali açıldı.



Ova Un Fabrikası'nın temeli atıldı.

1927

1937

1949

1951

1908

Konya'nın ilk elektrik şirketi faaliyete geçti.

1912

Konya İktisad-i Milli Bankası kuruldu.

1913

Maliye Nezareti'nin yıllık istatistiklerine göre Konya'nın toplam yıllık geliri 1.071.000 lira, gideri ise 381.200 lira idi. Gezin Horvâth'a göre aynı yıl Konya'nın yıllık ihracatı 18 milyon frank, ithalatı ise 13 milyon franktı.

1914

Konya'da 3.320 dükkan, 564 mağaza, 18 lokanta, 9 Dakik (Un) Fabrikası, 30'a yakın değirmen vardı.



İLK FABRİKATÖRLERİMİZ — Yukarıdaki resim Türkiye'de 58. yıl önce ilk defa kendi aralarında anteparak bir un fabrikası kurmak suretiyle sanayileşmede ilk adımı atan ve özel teşebbüsün ilk örneğini veren Konyalı iş adamlarını göstermektedir.



Konya Şeker Fabrikası işletmeye açıldı.

1954



Konya Çimento Fabrikası kuruldu. Fabrika 1963'te üretime geçti.

1954



Et Balık Kurumu Konya Et Kombinası kuruldu.

1956



Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi kuruldu.

1962

1964

Konyalılar tarafından
“eski sanayi” olarak
bilinen Motorlu Taşıtlar
Sanayi Sitesi kuruldu.



1968

Konya Selçuklu Krom
Magnezit Tuğla San.
A.Ş. kuruldu.



1968

Konya ve Civarı Süt
Sanayi Fabrikası
kuruldu.



1968

Etibank Konya Civa
İşletmesi kuruldu.



TÜMOSAN (Türk Motor
Sanayi ve Ticaret A.Ş.)
kuruldu.

1976



Konya OSB'de ilk fabrika
olan Kombassan A.Ş.
(Konya Matbaa, Basım,
Ambalaj İmalat Sanayi ve
Ticaret Anonim Şirketi)
kuruldu.

1989



Konya Sanayi Odası,
KONALTAŞ İş Hani'nden
1. OSB'deki bugünkü
hizmet binasına taşındı.

1995



Konya Sanayi Odası, ilk
defa internete bağlandı.

1997

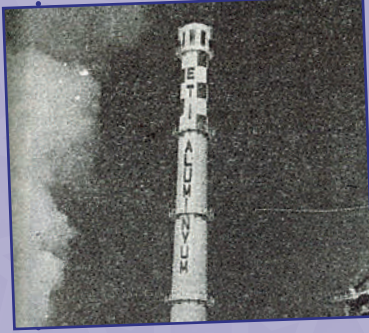
1969

Türkiye'nin ilk OSB'lerinden biri olan Konya 1. Organize Sanayi Bölgesi kuruldu.



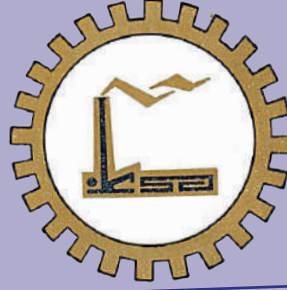
1969

Etibank Seydişehir Alüminyum Tesisleri kuruldu.



1974

Konya Sanayi Odası (KSO) kuruldu. KSO'nun ilk üyesi 0001 Üye Sicil Numarası ile Ali Akkaya Isı Makinaları Doğalgaz Sanayi Ticaret A.Ş. olarak kayıtlara geçti.



1976

Bakanlar Kurulu kararı ile Konya'da 2. OSB kuruldu. Bölge 2006 yılında diğer genişleme alanlarını da kapsayacak şekilde Konya Organize Sanayi Bölgesi adını aldı.



Konya'nın ihracatı 1 milyar doları aştı



Konya ilk defa yıllık 1 milyar dolar ihracatı geçti.

2011



Aselsan Konya Silah Sistemleri Fabrikası kuruldu. Fabrika 2020 yılında faaliyete geçti.

2019



Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi kuruldu.

2019



Konya Sanayi Odası 50. yılına ulaştı.

2024

KONYA SANAYİ TARİHİ

Yapım	Konya Sanayi Odası
Yayın Kurulu Başkanı	Celalettin YILMAZ
Yazan	Fatih ULUTAŞ
Editör	İbrahim ÇİÇEKÇİ
Yayın Kurulu	Prof. Dr. Bünyamin AYHAN Doç. Dr. Salih TİRYAKİ Fatih BAYRAKTAR Dr. Öğretim Üyesi Melis KARAKUŞ
Röportajlar	Mustafa ÖZÇELİK
Kitap Tasarımı	İbrahim GÜLDAĞ
Baskı	Güler Ofset Matbaacılık SAN. TİC. LTD.ŞTİ Fevzi Çakmak Mahallesi 10448 Sk. No:26/1 Karatay/KONYA Sertifika No: 71284
Baskı Tarihi	Eylül 2024
ISBN	978-625-390-017-5
©Copyright	Bu eserin tüm yayın hakları Konya Sanayi Odası'na aittir. Her türlü kullanım izne tabidir. Bu kitap sanayi tarihi eğitimi amacıyla hazırlanmıştır. İçerisindeki bilgilerden kaynak gösterilerek yararlanılabilir.

İÇİNDEKİLER

11

Başkandan

12

Giriş

14

(1. Bölüm)

Tarih Öncesi Dönemde Konya Ekonomisi

18

Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde Konya Ekonomisi

22

Osmanlı Devleti Dönemi'nde Konya Ekonomisi ve Sanayisi

46

(2. Bölüm)

Cumhuriyet'in İlk Yıllarından Günümüze Konya Sanayisi

79

(3. Bölüm)

Konya Sanayi Odası'nın Kuruluşu

92

Konya Sanayi Odası Projeleri

102

Konya'daki Organize Sanayi Bölgeleri,
Endüstri Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri

114

(4. Bölüm)

Duayen Sanayicilerimiz

158

Geçmiş Zaman Olur ki...

Ön söz

Bir şehrin üretim ve sanayileşme hikayesini yazmak kolay iş değildir. Hele ki o şehrin mazisi, tarihin ilk yerleşim yeri Çatalhöyük'e kadar uzanıyorsa daha da zorlaşır. Bunun içindir ki; bu eserin ilk satırlarına Konya'nın sanayileşme serüvenine katkısı olan herkese ayrı ayrı teşekkür ederken, eksik kaldığımız, göremediğimiz, bilemediğimiz tüm büyüklerimizden özür dileyerek başlamak isterim.

Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapan Konya, gerek bu dönemde gerekse Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet dönemlerinde başta tarım olmak üzere farklı farklı ivmelerle de olsa üretim yolunu seçmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar şehir ekonomisinde tarım, tarıma dayalı üretim ve madencilik faaliyetleri ağırlığını korurken, 1900'lü yılların başında ilk fabrika girişimlerinin doğması, devlet eliyle kurulan fabrikalar, sanayi sitelerinin ve organize sanayi bölgelerinin kurulması, nihayetinde Konyalı müteşebbislerin olağanüstü sanayileşme çabası "Anadolu'da gerçek bir sanayi devrimi"ne dönüşmüştür.

Konya, 1960-1970'li yıllardan sonra hızlanan özel sektör yatırımlarıyla, geniş bir üretim yelpazesine ulaşmıştır. Konya Sanayi Odası ise, tam da özel sektör yatırımlarının arttığı, şehrin sanayileşme heyecanının her geçen gün daha da filizlendiği bir dönemde 25 Nisan 1974'te kurulmuştur.

Konya Sanayi Odası'nın 50. kuruluş yıl dönümü vesilesiyle hazırladığımız bu çalışmada, Türk sanayi tarihinde devrim niteliği taşıyan bir Anadolu şehrinin, Konya'nın sanayileşme hikayesini sizlerle buluşturmayı hedefledik. Konya Sanayi Odası arşivleri, gazete arşivleri, kütüphaneler, müzeler, çok kıymetli isimlerin yazdığı eserlerden faydalandık. Konya'nın sanayileşmesine tanıklık etmiş, sürece katkısı olmuş isimleri, duayen sanayicilerimizi dinledik. Ve nihayetinde bu eser ortaya çıktı.

Bu eserin hazırlanmasında büyük destekleri olan Konya Sanayi Odası Başkanımız Mustafa Büyükeğen ve Yönetim Kurulu Üyemiz, kitabımızın Yayın Kurulu Başkanı Celalettin Yılmaz bey başta olmak üzere tüm yönetim kurulumuza, Yayın Kurulumuz Prof. Dr. Bünyamin Ayhan, Doç. Dr. Salih Tiryaki, Genel Sekreterimiz Fatih Bayraktar, Ekonomi Gazetesi Temsilcisi İbrahim Çiçekçi, Dr. Öğretim Üyesi Melis Karakuş'a, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü AB Projeler Ekibinden Ahmet Çelik'e, fotoğraflarıyla eserimize destek olan çok kıymetli Yaşar Barışık hocama, Tefik Ataberk'e, röportajlarıyla katkıda bulunan Mustafa Özçelik'e ve kitabımızın dizgisini yapan İbrahim Güldağ'a teşekkür ediyorum.

Gurur ve keyifle okumanız dileğiyle...

Fatih ULUTAŞ
Konya, 2024



Başkandan

Mustafa BÜYÜKEĞEN

Konya Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

İnsanlık tarihinin ilk yerleşim yeri Çatalhöyük'e ev sahipliği yapan Konya'mız, tarihin her döneminde önemli bir şehir olmuştur. Sanatın, zanaatın, tarım ve sanayinin beşiği olan şehrimiz, Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde de gelişimini sürdürmüştür. Tabii bu gelişim ve büyüme tarih içerisinde inişli çıkışlı olmuştur. Ancak Konya'mız Hz. Mevlana'nın "İnsanın kanadı gayretidir" ifadesiyle hep gayretle çalışmış ve güçlü bir sanayi şehri haline gelmiştir.

Cumhuriyet öncesi dönemde atölye tarzı, küçük işletmelerin olduğu Konya'mızda, Cumhuriyet'ten sonra daha büyük ölçekli işletmeler kurulmuştur. Bu işletmelerin bir kısmı kamu işletmesi olarak kurulurken, özellikle 1970'lerden sonra özel teşebbüs Konya ekonomisindeki ağırlığını ortaya koymuştur.

Konya'nın sanayi tarihi eskilere dayanmakla birlikte, özel sektör ağırlıklı büyüme mücadelesi Konya Sanayi Odası'nın tarihi ile örtüşmektedir. 1970'li yıllar Konya'da sanayi sitelerinin, organize sanayi bölgelerinin kurulmaya başlandığı yıllardır. Konya Sanayi Odamız ise tam da bu dönemde 25 Nisan 1974 yılında kurulmuştur. 8 grupta 165 sanayicimizin bir araya gelerek kurduğu Konya Sanayi Odamız bu yıl 50. yılını kutluyor.

Ben öncelikle kurucu üyelerimiz Ali Akkaya, Hüseyin Alaybeyi, Abdurrahman Öznalcılar, Fethi Tunçalp ve Necati Yılmaz başta olmak üzere kuruluşundan bu yana Odamıza emek vermiş tüm başkanlarımıza, meclis başkanlarımıza, yönetim kurulu üyelerimize, meclis ve meslek komitesi üyelerimize, odamızın organlarında görev almış herkese, profesyonel çalışanlarımıza yürekten teşekkür ediyorum. Ebedi aleme irtihal edenlere Allah'tan rahmet diliyorum.

50 yıl önce kurulan Konya Sanayi Odamız, bugün hizmet kalitesini A seviyesinde akredite etmiş, ulusal ve uluslararası projeler hayata geçiren, Konya Sanayisi için yatırımlar yapan bir kurum haline gelmiştir. Sağlam temeller üzerinde yükselen Odamız, Innopark Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Ahitürk Mesleki Yeterlilik ve Belgelendirme Merkezi, Enerji Verimliliği Etüt Merkezi, ortağı olduğumuz Model Fabrika gibi yatırımlarıyla Konya Sanayisine yenilikçi hizmet etmeyi sürdürmektedir.

Odamızın kuruluşunun 50. yılı vesilesiyle hazırlanan bu kitapta, coğrafya kitaplarında tahlıl ambarı olarak anlatılan bir Anadolu şehrinin sanayileşme başarısını okuyacaksınız. Ayrıca bu kitapta bu başarıyı inşa eden, sanayimize iz bırakan duayenlerimizin hikayelerini bulacaksınız. Bir çırpıda okumanız dileğiyle.

Saygılarımla...

GİRİŞ

Bir şehrin sanayi ile ilişkisi, tarihi ve kurumsallaşma sürecini yazmak aynı zamanda mülkiyet ilişkileri, üretim-tüketim süreci ve piyasa şartları ile iktidar biçimlerinden hareketle toplumsal yapı analizi yapmaktır. Tarihin yükseliş gösteren tek bir çizgi veya iniş-çıkış grafiğinde olmadığı, aksine her toplumun hatta şehrin kendine has bir tarihi olduğu söylenebilir.

Tarih, kültürel ve coğrafya ile ilintilidir. Zaman ve mekânda örgütlenerek toplum ve birey ilişkisini şekillendirmektedir. Tarihin coğrafi olma özelliği bölgeselliği de öne çıkmaktadır. Her bölge, kendi iç dinamiklerinde oluşturulan nesne ve olguları anlamlandırmaktadır. Böylece havzalar, vadiler, ovalar ve nehirler tarihi okumaların pratiklerini belirlemektedir. Belirteçlerden biri de ulaşım.

Ulaşım olgusu geçişkenliğin ve sınırın belirlenmesini sağlar. Ulaşım aynı zamanda bölgenin gündelik hayatını, sosyal sermayesinin havzasını oluşturur. Tarihi ele alırken gözle görülen olgulardan öte, mekânı anlamlandıran durum maneviyattır. Türklerde iktidarla birleştirilen coğrafyada

mekânı güçlü olan ve orayı savunmak için bedel ödenen ve elde etmek için sürekli mücadele edilen beldeler mevcuttur. Bu beldeler, tarihi özellikleri, üzerine yüklenen anlamları, mabetleri, özellikle mezarlıkları ve simgeleşmiş alanları ile toplum ve iktidar için önemlidir. Kutsallık ataların ruhları ile birleştirilmekte ve birey kendini o alana ait hissederek yaşamaktadır.

Konya şehri, üretim, tüketim, kültür ve gelişim tarihi açısından altı temel başlık altında incelenebilir.

Bunlardan birincisi tarih öncesi dönem, ikinci dönem Bizans ve Doğu Roma, üçüncü dönem Selçuklu ve Anadolu Selçuklu dönemi, dördüncü dönem Karamanoğlu Beyliği ile Osmanlı dönemi ve Türkiye Cumhuriyeti dönemidir.

Şüphesiz bu ana başlıkların her biri farklı ölçütlere göre alt boyutlara ve tarihsellendirme için ayrıştırılabilmekte ve tanımlanabilmektedir. Konya Sanayi Tarihi çalışmasında bu dönemler genel hatları ile ele alınmakta ve günümüz Cumhuriyet Dönemi üzerine odaklanılmaktadır.



1. BÖLÜM



TARİH ÖNCESİ DÖNEMDE KONYA EKONOMİSİ

Konya, insanlık tarihinin en eski yerleşim yerlerinden biri olarak kabul edilir. M.Ö. 13 bin yıllarında, Paleolitik dönemin başlangıcına yakın bir dönemde, Konya Ovası büyük bir göl etrafında avlanma ve yiyecek bulma amaçlı toplanılan bir yer olarak ortaya çıkmıştır. Bu göl, çok eski zamanlarda, iklimin daha yağışlı olduğu bir dönemde oluşmuş olup, ortalama derinliği 15-20 metre civarındaydı. Ancak, zaman içinde özellikle iklim değişiklikleri ve kuraklaşmanın etkisiyle göl giderek çekilmeye başlamıştır(Tapur, 2019, s.99).

Paleolitik dönemden Neolitik döneme geçişte, Konya'da yerleşim ve yaşam tarzı önemli değişikliklere uğramıştır. Paleolitik dönemde Konya'da başlayan yerleşim, Neolitik dönemde daha da gelişmiştir.

Konya, M.Ö. 9.000-11.000 yılları arasında, Çatalhöyük kazıları ile öne çıkan bir bölgedir. Konya'da Neolitik dönem yerleşimleri, farklı mevsimlerde günlük yiyecek hazırlama ve tüketim pratiklerine göre şekillenmiştir. Çatalhöyük halkı, genellikle bitkisel gıdalara dayanan bir beslenme düzenine sahipti. Ancak, evcilleştirilmiş hayvanlar ve kuş eti de yaygın olarak tüketiliyordu (Atalay and Hastorf 2006). Bu tüketim alışkanlıkları, insanların sosyal hayatını şekillendirmiş ve farklı toplulukların ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur. İlk insan yerleşimleri, genellikle su kaynaklarına yakın yerlerde kurulmuştur. Bu yerleşimler, genellikle kurumuş veya kurumakta olan göllerin kıyılarında veya su ihtiyacının kolayca karşılandığı birikinti konilerinde kurulmuştur. Konya Havzası'ndaki höyük yerleşimleri, genellikle eski bir gölün kıyılarında kurulmuştur. Bu yerleşimler arasında Çatalhöyük, Can Hasan,

Yollarbaşı, Sırçalı ve Alibeyhüyüğü gibi önemli örnekler bulunmaktadır. Bu durum, bölgedeki insanların su kaynaklarına olan bağımlılığını ve çevresel faktörlerin yerleşim yerlerini belirlemede önemli bir rol oynadığını göstermektedir(Tapur, 2019, s.99).

Bu dönemde, çiftçilerin tarımda kullanmaya başladığı teknolojik yenilikler sayesinde ihtiyaç fazlası ürün elde edilmiş ve bu gelişme, kentleşmenin temellerinin atılmasına yol açmıştır. Tarım ve hayvancılık faaliyetleri ile ortaya çıkan artı ürün, mimari, şehirleşme ve şehir planlaması, dini ve sanatsal eserler, ticaret, mesleklerin oluşumu gibi birçok faktör, Çatalhöyük'ü medeniyet tarihinde eşsiz bir konuma yükseltmiş ve bu nedenle "Medeniyetler Beşiği" olarak anılmayı hak etmiştir. Çatalhöyük, Neolitik Dönem'e ait bir yerleşim yeri olarak önemli bir rol oynamıştır. Medeniyet evrimi açısından, birçok unsurun Çatalhöyük'te ortaya çıkması, bu antik yerleşim yerini olağanüstü bir değere sahip kılmıştır (Uyanık ve Berk, 2016, s.11).

M.Ö 8 binli yıllarda Konya'da madencilik faaliyetlerinin başlamasıyla birlikte, bölgedeki yerleşimler daha geniş bir alana yayılmaya başlamıştır. Bu durum, Konya'nın tarih öncesi dönemlerden beri önemli bir ticaret merkezi olduğunu göstermektedir.

Yine M.Ö. 8 binli yıllarda Konya, oksidyen ticaretinin önemli bir merkezi haline gelmiştir (Koçak, 2018). Bu dönemde, madencilik faaliyetleri gerçekleştirilmiş ve işlenmiş malzemelerin ticareti yapılmıştır. Konya, tarih öncesi dönemde madenler ve eşyalar üzerinden gerçekleşen taş usulü ticaretin önemli bir aktörü olmuştur.

Bölgedeki madencilik faaliyetleri ve takas ticareti, Konya'nın tarih öncesi dönemlerden beri önemli bir yerleşim yeri olmasının temelini oluşturmuştur. Bölgedeki madencilik faaliyetleri, takas ticareti ve bilgi birikimi ile şekillenmiştir. Konya, insanlığın şehirleşme, kültür ve soyut düşünme alanında önemli dönemlere ev sahipliği yapmıştır.

Araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalara göre, Konya ve çevresi tarihi kalıntılar, eşyalar, höyükler ve tarihi metinler incelenerek dönemlere ayrılmıştır. Konya, Türkler öncesi dönemde Kalkolitik Çağ'dan itibaren hem yerleşim hem de idari merkezi konumundaydı (Bahar, 2017). Anadolu'nun zengin maden kaynakları sayesinde Konya, Mezopotamya ile ticarete öne çıkmıştır.

Neolitik Çağ'da (M.Ö. 8500-5500), Konya, Doğu Akdeniz ve göller bölgesi ile bağlantılıydı. Bu dönemde, bölgedeki verimli topraklar ve su kaynakları, yerleşim için uygun koşullar sağlamıştır. Konya'da bu dönemde yapılan kazılarda, Çatalhöyük gibi önemli yerleşimlere rastlanmıştır.

Kalkolitik Çağ'da (M.Ö. 5500-3200), bölgenin maden kaynakları keşfedilmiş ve madencilik faaliyetleri başlamıştır. Bu dönemde, bölgede 150 yerleşim olduğu belirtilmiştir. Madencilik faaliyetlerinin artmasıyla birlikte, ticaret de gelişmiş ve Konya, Mezopotamya ile ticarete önemli bir rol oynamaya başlamıştır.

Tunç Çağı'nda (M.Ö. 3200-1200), yerleşim yerlerinde artış gözlenmiştir. Bu dönemde, Konya'da Karahöyük, ticaretin önemli merkezlerinden biri olmuştur. Karahöyük'te yapılan kazılarda, o döneme ait önemli eserler bulunmuştur.

8 BİN 600 YILLIK EKMEK BULUNDU

Konya'nın Çumra ilçesinde yer alan, Neolitik dönemde yaklaşık 8 bin kişinin bir arada yaşadığı Çatalhöyük'te, "Mekan 66" olarak adlandırılan alanda fırın yapısı keşfedildi. Büyüklükte tahrip olan fırının çevresinde, buğday, arpa, bezelye tohumlarıyla yiyecek olabileceği değerlendirilen avuç içi büyüklüğünde bir buluntuya rastlandı. Necmettin Erbakan Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde (BİTAM) yapılan analizlerde, süngerimsi kalıntının, milattan önce 6 bin 600'e tarihlendirilen mayalanmış ekmek olduğu belirlendi. Böylece bilinen en eski ekmek Konya'da ortaya çıkmış oldu.



Dünyanın ilk yerleşim yerlerinden biri olarak kabul edilen ve Konya sınırları içerisinde yer alan Çatalhöyük

HİTİT DÖNEMİ

Hitit döneminde Konya, su kaynaklarına yakınlığı ve doğa koşullarına uygunluğuyla öne çıkmıştır. Surlar ve metal işleme faaliyetleri kent gücünü yansıtmıştır. Karahöyük kazılarında bulunan buğday, Konya'nın tarım ovası olarak nitelendirilmesini sağlamıştır (Alp 2000: 45-47). Bu dönemin en büyük özelliklerinden biri de Karahöyük kazılarında bulunan buğdaydır. Konya'nın tarım ovası veya tahıl ambarı gibi sıfatlarla tanımlanmasının geçmişini ortaya koyan bu bulgular aynı zamanda buğday ve çeşitlerinin tarımı ve buğdayın öğütülerek bireyin kullanımına hazır hale getirilmesi için gerekli aletlerin üretimini de kapsamaktadır. Roma dönemine kadar, su ve döner şekilde geliştirilmeyen değirmencilik sistemi, o dönem kadınlar başta olmak üzere, ırgatlar üzerinden kişinin taşlarla buğdayı ezeerek mutfak için hazırlaması ilkel aletlerle yapılmaktadır(Erkut 2008: 2-4).

Hitit döneminin ardından Konya, bir çöküş dönemi yaşamıştır. M.Ö. 1200-850 yılları arasındaki Tunç Çağı'nın çöküş dönemi, ticaretin durduğu, sarayların yıkıldığı bir periyodu ifade etmektedir. Bu dönemde demir madeni kullanımı yaygınlaşmıştır. Toplular, kuraklıklar, savaşlar, göçler ve madencilikteki gelişmeler gibi faktörlerle etkilenerek büyük sarsıntılar yaşamış, bütün devletlerin ve toplumların zayıfladığı bir dönem olmuştur. Ticaretin durması, sarayların yıkılması ve siyasi yapıların zayıflamasıyla birlikte, köklü ticari yolların ve üretim modellerinin değiştiği, demir madeni kullanımının yaygınlaştığı bir evreyi işaret eder (Bahar, 2018: 54,57). M.Ö 850'li yıllar Anadolu'da ve Konya'da Asurluların etkisi görülür. Amanos dağlarından aşarak Konya ovasını da siyasi hâkimiyetleri altına alan Asurlular, batıya uzanan ticaret yolları ve dönem açısından değerli görülen Toros Dağları'ndaki maden yataklarını kontrol altına almışlardır(Bahar 1999:8-9).

PERS DÖNEMİ

Konya, Hititler dönemindeki gücünü kaybetmiş, Frigyalılar ve Lidyalılar gibi toplulukların etkisi altında kalmıştır(Bahar 2017:129-130). M.Ö. 500'li yıllarda Perslerin hakimiyetine giren Konya, bu dönemde sınır şehri olma özelliğini taşımıştır (Ksenophon 2011:37). Konya, Anadolu'nun önemli geçiş güzergahlarından biridir ve tarih boyunca farklı uygarlıkların ele geçirmek istediği stratejik bir konuma sahiptir. Herodot'un eserlerinden elde edilen bilgiler ve Roma'nın erken dönemine ait kaynaklara göz atıldığında, ayrıca Pers Kralliyet Yolları incelendiğinde, Konya'nın Küçük Asya ve Anadolu'nun merkezi konumunda bulunan 35 önemli lokasyondan biri olduğu ortaya çıkar(French, 1998). Bu durum, Konya'nın hem coğrafi hem de stratejik açıdan büyük öneme sahip olduğunu ve çeşitli medeniyetlerin bu bölgeye olan ilgisini artıran bir faktör olduğunu gösterir.

ROMA DÖNEMİ

Konya, Hitit kontrolünden sonra Frigyalılar, Lidyalılar ve Perslerin etkisi altına girmiştir. Bu dönemde, Büyük İskender'in fetihleri sonrasında Bergama Krallığı'na bağlanmıştır.

Roma'nın Bergama Krallığı'nı ortadan kaldırmasıyla ise Konya, Roma Devleti'nin bir parçası haline gelmiştir.

M.Ö. 2000'li yıllarda, Anadolu yazı geleneğinin Asur kolonileriyle geliştiği bir dönemde, Konya'daki Karahöyük, ticaretin önemli merkezlerinden biri olmuştur (Bahar 2017: 128). Karahöyük kazılarında, Anadolu halkının geliştirdiği hiyeroglif yazılarına rastlanmıştır. Bu yazı sistemi, Hititler üzerinden geliştirilmiş ve devlet-toplum ilişkisi, kültür ve günlük hayatta önemli bir rol oynamıştır(Alp 2000:6-7).

Konya'nın Bizans ve Roma dönemlerindeki tarihi önemi büyük ilgi ve bilimsel araştırma konusudur. Bölgenin bu dönemlerdeki zengin tarihi mirası, Konya'nın geçmişinin kültürel, mimari ve dini yönlerine ışık tutan çeşitli çalışmaların odak noktası olmuştur.

Erken Bizans döneminde Konya Ovası'nda nüfus artışı gözlenmiş, yapılan sulama kanalları, drenaj, gübreleme ve tarım teknikleri nüfusun artmasına katkı sağlamıştır. Roma dönemi, Konya'nın eyalet sistemine bağlı bir klasik Roma kenti olarak karakterize edilmiştir. Kent, pagan ve Hristiyanlık dönemlerinin etkilerini koruyarak evrimleşmiştir. Bu dönemde, hac yollarında dini kentler ve konsülü temsil edilen bir şehir olarak ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda, Roma şehir kültürünün özellikleri kamusal alanlarda, çarşı, hamam ve su şebekesi gibi sistemlerde etkili olmuştur. Konya, Roma'nın koloni kentlerinden biri olarak açılan yollarla ticaret merkezi haline gelmiştir.

Roma dönemi ve geç Bizans döneminde, şehrin adı farklı şekillerde anılmıştır(Temple, 2013). Şehir farklı kültürler tarafından isimlen-

dirme açısından net olmayan ifadelerle tanımlanmıştır. Konya ismi için, Selçukluları beklemek gerekecektir.

Konya, Anadolu'nun tam orta yerinde kuzey ve güney hattına yakınlığı, bereketli topraklarla olan ilişkisi, maden çıkarılması veya çıkarılan madenlere olan yakınlığı, maden işlemede kullanılan teknik ve işgücünün bulunduğu alanlardan olması gibi özellikleriyle tarihte önemli bir kent olma özelliğini devam ettirmiştir. Kentin bazı dönemlerde, sanayi öncesi geleneksel bir toplum formunun bütün özelliklerini gösterecek bir yapıya ulaştığı yapılan araştırmalarda gözlenmektedir.

Erken Bizans döneminde Konya'da gözlenen nüfus artışı, tarım üretiminin artmasının yanı sıra, Roma İmparatorluğu'nun sınır şehirlerinden biri olmasına da bağlıdır. Bu dönemde Konya'da gerçekleştirilen sulama kanalları, drenaj ve gübreleme çalışmaları, tarım verimliliğini artırarak kentin ekonomik gelişimine katkı sağlamıştır. Aynı zamanda Roma döneminde inşa edilen hamamlar, şehir halkının temizlik ve sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamış, çarşılar ise ticaretin gelişmesine önemli bir katkıda bulunmuştur.



Konya Karahöyük'te arkeoloji çalışmalarından bir fotoğraf

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ DÖNEMİNDE KONYA EKONOMİSİ

Seyyahlar, diplomatlar, bilim adamları ve metinlerden hareketle; Selçuklu kültür ve sanatı Anadolu için Rönesans olarak görülür. Yapılan kervansaraylar, inşa edilen binalar, yollar, su kanalları ile Selçuklu, Anadolu'yu ihya etmiştir. Sadece maddi kültür değil, soyut kültürel araçlarda da Anadolu'yu güçlendirmiş ve kalkındırmıştır. Anadolu Selçukluları tarih sahnesinden çekilse de, bırakmış olduğu eserler, Türklerin yaşam alan ve pratiklerinde varlığını sürdürmüştür.

Alâaddin Keykubad'ın hükümdarlığı, Anadolu Selçuklu Devleti'nin en parlak dönemi olarak kabul edilir. Onun hakimiyeti altında devlet, hem toprak genişliği hem de zenginlik ve güç olarak en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Konya'daki muhteşem sarayı ile Kubadabad ve Kubadiye Sarayları Anadolu'daki Türk kültürünün ilk meyveleri olacaktır(Freely 2012:90).

Anadolu Selçukluları, Anadolu toprakları üzerinde olmasına rağmen, deniz ticareti ve ticaret yollarının ele geçirilmesi konusunda oldukça maharetli olmuşlardır. Özellikle Venedikler ve Latinler ile yapılan antlaşmalar dikkat çekicidir. Hem siyaset hem de ticaret ekseninde dönen bu antlaşmalar, Anadolu refahı ve güç dengelerini göstermesi açısından önemlidir.

Selçuklular, 1071'deki Malazgirt Zaferi'nden kısa bir süre sonra şehri ele geçirerek adını Konya olarak değiştirdiler. Selçukluların 1078'de Nikaia'da (İznik) ilk başkentlerini kurmalarının ardından, Konya Danişmendliler tarafından işgal edilmişti. Fakat 1134'te 1. Rükneddin Mesud'un saltanatı sırasında Selçuklular, Konya'yı Danişmendlilerden alıp burayı başkent yaptılar.

Bu dönemde Konya'nın nüfusu önemli ölçüde artmıştır. 1090'da Alman Haçlıları, Konya'yı Co-

longe (Köln) kadar büyük bir şehir olarak tanımlarken, Köln bu dönemde geniş bir alanı kaplamaktadır. Nüfusla ilgili net bir sayı bulunmasa da, XV. yüzyılın başlarına kadar 30.000 kişi civarında olduğu söylenir. XII. yüzyılın sonlarında, haçlıların şehri yağmalamasına rağmen, Konya'nın yine büyük bir gelişme gösterdiği açıktır. *Bu dönemde, İbn-i Bibi'nin bir kaydı dikkat çeker: "1197'de Süleyman Şah ile Keyhüsrev'in Konya'daki mücadelesinde, her gün şehirden 60.000 okçu çıkıyor, akşama kadar savaşıarak Ruknettin'in askerlerinin bağlara bile sokulmasına imkan vermiyordu."* Bu dönemde Konya'da 60.000 asker ve ayrıca şehir halkının kalması, bu genişliği göstermektedir (Baykara, 1985, s.125 akt: Gümüş, 2007, s.61).

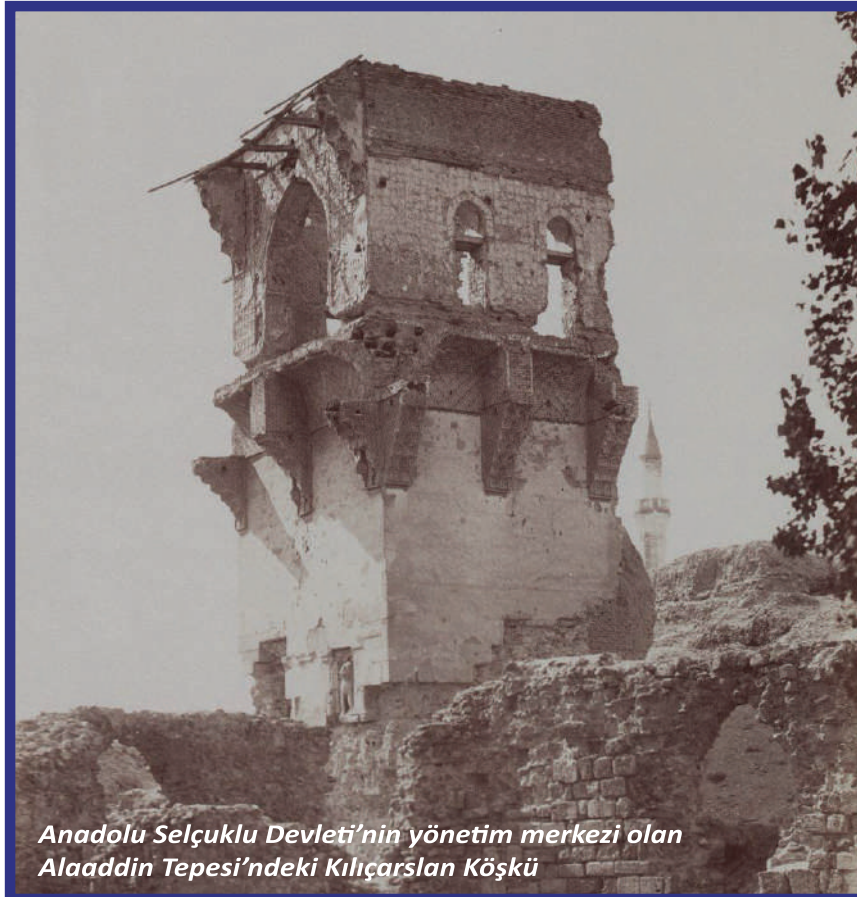
1277'ye kadar geçen sürenin çoğunda Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olmuştur. 1457'de II. Mehmed saltanatı sırasında Osmanlılar tarafından fethedilmeden önce sırasıyla Memluklar, Karamanoğulları, Timurlenk ve tekrar Karamanoğulları tarafından ele geçirilmiştir (Freely 2012: 163).

Tülay Metin (2021), "Selçuklu Çağında Yaşamak" adlı çalışmasında üretim ve sanayi olgusunu da ele alır. Her ne kadar modern anlamda bir sanayi kavramı olmasa da, küçük üretim atölyeleri sanayi kavramı içerisinde değerlendirilmektedir. Zanaat ve üretim birbiri ile bağlantılıdır. Ticaret hem üretim hem de satışın aynı mekânda yapıldığı bir işletme mantığı içerisinde görülür. Günlük tüketimde kullanılan her şey ülkede üretilmektedir. Deri, demir, kâğıt, cam, boya, seramik vb. üretim imalathaneleri mevcuttu. Anadolu Selçukluları'nda dericilik ve dokumacılık yaygındı. Dokumacılığın keçe ve pamuklu olanları Anadolu'da öne çıkmıştır. Anadolu'nun her

kentinde kumaş tüccarlarının olduğu dönemde dokumacılığın gücünü göstermektedir.

Mehmet Altay Köymen'e göre (2001), Selçuklu üretim tarzı ve araçlarını anlatırken önceliği buğdaya, daha sonra hayvanların özellikle atların beslenmesi için arpa, burçak ekimi ve darı üretimine verir. Böylece insanların ihtiyaçlarını ve daha sonra onları güçlü kılacak ve ulaşımı sağlayacak, gündelik hayatta yardımcı olacak hayvanların ihtiyacının düşünüldüğünü ifade eder. Doğal olarak bu üretimin sanayi ile bağlantısını kurar. Özellikle değirmen olgusunu üretim endüstrisi olarak gören Köymen, Türklerin buğday ve değirmen arasındaki ilişkisinin köklü ve girift ilişkiler üzerinden kurulduğunu gösterir. Aynı zamanda üretilen diğer ürünlere bakıldığında tarım ve ziraatın temel olduğu toplumsal yapıda ot üretimi, meyve ziraatı, bahçe ziraatı, meyvecilik, sebzecilik toplumun önemli bir kesimi için rutin işlemler olarak atasözlerine kadar girecek bir gündelik hayata denk gelmektedir. Hayvancılık ise koyunculuk üzerine kurulmuştur. İhtiyaçla-

rın karşılanması için en temel üretim ve tüketim aracı olarak kullanılan koyunculuk, Türklerin birçok alanda imdadına yetişmesi açısından önemli bir hayvan olmuştur. Selçuklular'ın güç kaybetmesinden sonra Konya, Karamanoğulları Beyliği'nin en büyük şehri olarak yönetilmiştir. Selçuklu Devleti'nin çöküşünden sonra kurulan Osmanlılar ve Karamanoğulları arasında sürekli çekişmeler yaşanmıştır. Karaman Beyi Aleaddin Ali Bey'in Hamitili'ne saldırması üzerine I. Murat, Konya önlerine kadar gelmiştir. Ali Bey, Konya'nın Osmanlıların eline geçmesini engellemek için yaptığı savaşta yenilmiştir. Bu durum üzerine Ali Bey, kayınpederi I. Murat'tan karısı Nefise Sultan'ın aracılığıyla af dilemiş ve barışmıştır. 1397'de Timurtaş Paşa, Alâaddin Bey'i astırmış ve Osmanlı ordusu çekildiğinde Konya tekrar Karamanoğulları'na geçmiştir. Ancak, 1398'de Yıldırım Beyazıd, şehre girip Karaman Devleti'ne son vermiştir. 1402 Ankara Savaşı felaketinden sonra Karamanoğulları Beyliği yeniden kurulmuştur. 1435'ten sonra II. Murat, Konya'yı tekrar fethetmiştir (Gümüş, 2007, s.65).



Anadolu Selçuklu Devleti'nin yönetim merkezi olan Alaaddin Tepesi'ndeki Kılıçarslan Köşkü

KONYA'NIN İSİM YOLCULUĞU



Konya Kalesi'nde yer alan çift başlı kartal

Konya çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmasının yanı sıra farklı isim değişiklikleriyle de ön plana çıkmıştır. Şehrin tarihi, Hititlere kadar uzanmaktadır. Hitit tabletlerinde “İkuwaniya” olarak adlandırılan bu yerleşim yeri, zamanla farklı medeniyetlerin etkisi altına girmiş ve isim değişikliklerine uğramıştır.

Bizans döneminde “İconium” olarak adlandırılan şehir, “İkon” kelimesi ile ilişkilendirilmiş ve Kutsal Tasvir anlamında kullanılmıştır. Roma döneminde şehir, çeşitli imparator adlarıyla anılmış ve Claudiconium, Colonia Selie, Augusta Iconium gibi adlar almıştır. Bizans kaynaklarında Tokonion, Ycconium, Conium, Stancona, Conia,

Cogne, Cogna, Konien, Konia gibi isimlerle anılmıştır.

Araplar, şehrin adını “Kuniya” olarak değiştirmiştir. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde günümüzdeki adı olan Konya'ya ulaşmıştır.

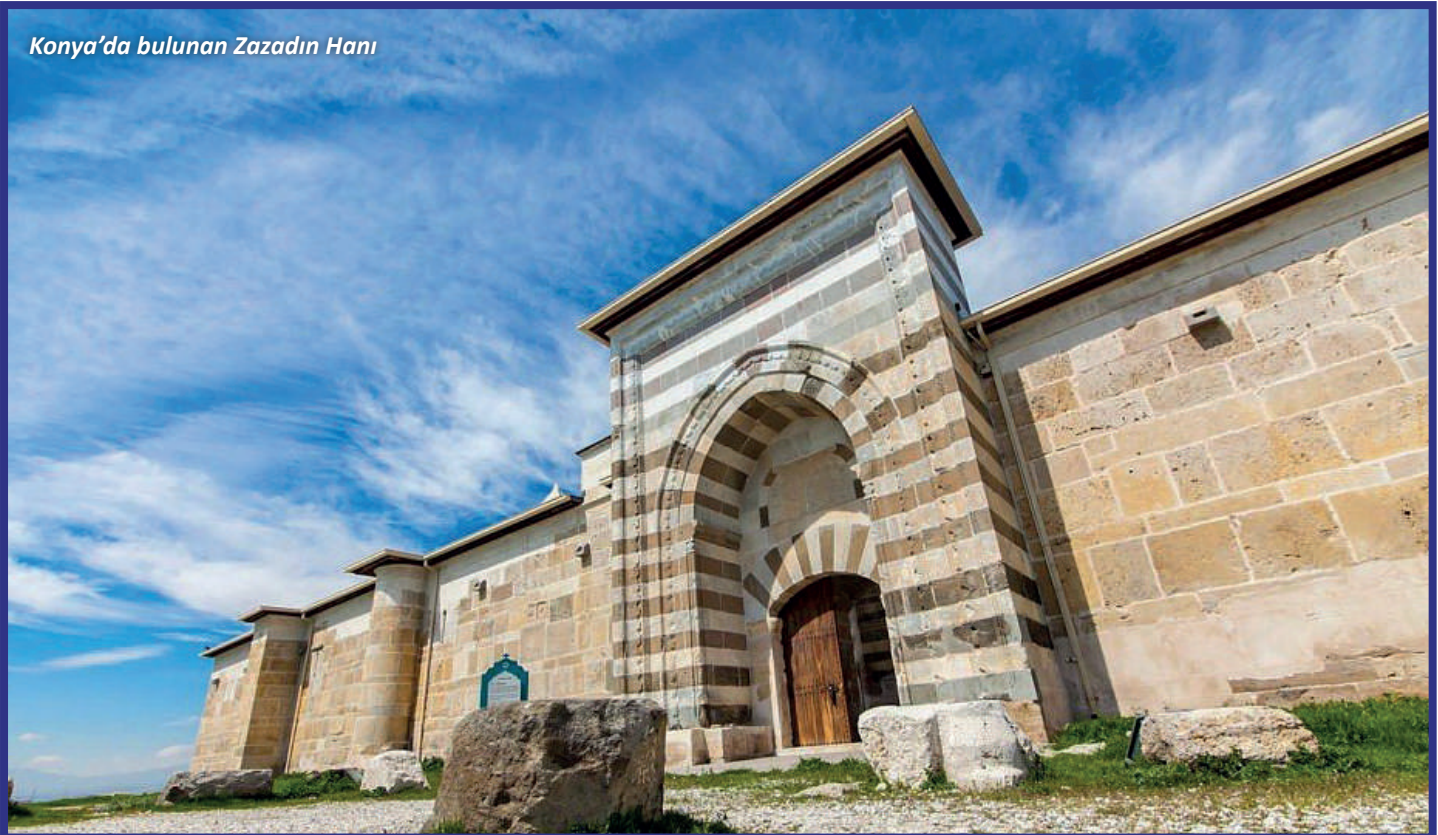
Günümüzde Konya, Türkiye'nin önemli sanayi kentlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik açıdan gelişmiş olmasının yanı sıra Selçuklu Dönemi mimari eserleri, Mevlana Müzesi, çift başlı kartal gibi simgeleri, yöresel yemekleri ve kültürel zenginlikleriyle de dikkat çekmektedir. Konya, tarihî ve kültürel mirasıyla Anadolu'nun önemli şehirlerinden biri olarak konumlanmaktadır.

KONYA'DA HANLAR

Bir zamanlar tarihî Konya'nın sokakları, şehir merkezindeki hanlarla dolup taşıyordu. Bu hanlar, sadece tuğla ve taşlardan örülü binalar değil, aynı zamanda kucaklarını açmış ticaretin ve konaklamanın kalbi olarak atıyordu. Şehir, yerli ve yabancı tüccarları ağırlayarak, bu hanlarda hem konaklama hem de ticaretin iç içe geçtiği önemli mekânlar haline gelmişti. Yabancı tüccarlar, uzun vadeli ticaret amacıyla şehre ayak bastıklarında, bu hanlarda odalar kiralarak hem bir çatı altında barınıyor, hem de mallarını güvenle depolayabiliyorlardı. Bu durum, sadece ticaretin genişlemesine değil, aynı zamanda yerli tüccarlarla olan ilişkilerin güçlenmesine de katkı sağlıyordu. Hanlar, farklı coğrafyalardan gelen tüccarların buluşma noktası olmuş, kültürlerarası ticaretin nabzını tutuyordu. Şehir hanları, sadece ticaretin değil, aynı zamanda şehre gelen köylülerin ve hacıların da konaklama ihtiyaçlarına cevap veriyordu. Köylüler, eşekleri ve arabalarıyla bu hanlara gelir, burada hem kendileri hem de hayvanları için konaklama imkanı bulurdu. Aynı şekilde, hacılar için de bu hanlar kutsal birer sığınak haline gelmişti.

Bu tarihî hanlar genellikle iki katlıydı ve büyük kapılarıyla dikkat çekiyordu. Alt katlarında nalbantlar, semerciler gibi dükkânlar bulunurken, üst katları tüccarların ve yolcuların konakladığı odalara ev sahipliği yapıyordu. Han avlularında ise yaşamı sürdüren bir kuyu veya çeşme, zamanın ritmini belirleyen unsurlardandı. Konya'nın kalbinde, Atpazarı Kapısı çevresi, Saman Pazarı, İstanbul Caddesi ve Şerafeddin Camii etrafındaki hanlar, şehrin en işlek ve renkli bölgeleriydi. Evliya Çelebi'nin aktardığına göre XVII. yüzyıl ortalarında Konya'da tam 26 han bulunmaktaydı. Ancak zaman içinde bu sayı arttı ve XVII-XIX yüzyılları arasında 29 hanın varlığına ulaşıldı. XX. yüzyılın başlarına gelindiğinde ise Konya, hala ticaretin nabzını tutan hanlarla dolup taşıyordu. **1923 tarihli bir tespitte, şehirde faal olarak 20 hanın hizmet verdiği belirtiliyordu. Mecidiye Hanı, Esat Efendi Hanı, Çopurzade Hanı gibi hanlar, şehrin ticaret potansiyelini yansıtan önemli simgeler haline gelmişti.** Geleneksel hanlar, modernleşmenin de yanında varlıklarını sürdürüyor, şehrin dokusuna derin bir tarih ve ticaret mirası katıyordu(Aköz, 2023).

Konya'da bulunan Zazadın Hanı



OSMANLI DEVLETİ DÖNEMİNDE KONYA EKONOMİSİ VE SANAYİSİ

Konya, XV. yüzyılın ortalarında Osmanlı-Karamanoğulları mücadelelerinin etkisi altında kalarak ciddi nüfus kayıpları ve tahribat yaşamıştır. Bu dönemde şehirde bulunan birçok vakıf eseri de zarar görmüştür. Ancak, Osmanlı Devleti'nin bölgede kontrolü ele geçirmesiyle birlikte siyasi belirsizlik yerini istikrara bırakmış, Karaman eyaleti de Osmanlı idari yapısına entegre olmuştur. Konya, Anadolu'nun önemli ticaret yollarından biri üzerinde konumlandığı için ticaret ve hac kervanlarının uğrak noktası haline gelmiştir. Osmanlı Devleti'nin merkezi organizasyonu içinde yer alarak siyasi ve ticari etkinliğini artırmıştır.

Şehir bu dönemde birçok pazar, iş hanı ve çarşıya ev sahipliği yaparak farklı meslek kollarının faaliyet gösterdiği canlı bir ticaret merkezi olmuştur. Ancak, vergi gelirlerinde yaşanan düşüş, şehirdeki sosyal ve ekonomik faaliyetlerde daralma olduğuna da işaret etmektedir. Konya'nın vergi gelirlerindeki azalma, sanayi, hizmet ve tarım sektörlerindeki faaliyetlerin daraldığını göstermektedir. Şehir ekonomisinde hizmet sektörünün öne çıktığı anlaşılmaktadır; ancak, genel olarak Osmanlı şehirlerinde olduğu gibi tarım sektörünün Konya'da da etkili olduğu görülmektedir (Yörük, 2017, s.353).

1765-1768 yıllarında Konya'da dükkanlar, ekonomik ve sosyal yaşamın vazgeçilmez bir parçasıydı; çünkü üretimin gerçekleştiği ve ürünlerin pazarlandığı mekanlar olarak büyük bir öneme sahiptiler. Dükkanların değeri, bulundukları çarşılar, fiziksel büyüklükleri ve içerdikleri malzeme miktarı gibi bir dizi faktör tarafından belirleniyordu. Bu bağlamda, *At Pazarı Kapısı'ndaki dükkanlar, buradaki satışlardan elde edilen verilere dayalı*

narak ekonomik açıdan büyük bir değere sahip olarak kabul ediliyordu. Örneğin, Tahtakale'de bir kahve dükkanının fiyatı 95 kuruş iken, At Pazarı Kapısı'nda üç tarafı yol ile sınırlı bir helvacı dükkanı ve bir mağazanın toplam fiyatı 600 kuruştur.

Ayrıca, At Pazarı Kapısı'nda bir fırın ve helvacı dükkanının 12 hissesinden biri 150 kuruşa satılmış, İmamoğlu köşesindeki bir dükkanın üçte bir hissesi 120 kuruşa, Debbağhane'deki bir dükkanın ise 667 kuruşa satıldığı belirtilmiştir. Çömlekçiler bölgesinde bir helvacı dükkanının satış fiyatı da 170 kuruştur (Karacaoğlu, 2008, s. 72).

Osmanlı Devleti'nin güçlü yapısı ve şehrin gelişimi, şehrin fiziki olarak genişlemesine ve şehrin kale dışına çıkmasına neden olmuştur.

1813'te McDonald Kinneir, 1826'da Leon De Laborde, 1835'te Alman Komutanı Von Moltke, 1834'te Charles Texler, Hamilton Tehihatcheff gibi seyyahlar ve ünlü kişiler Konya'yı ziyaret etmiş ve şehirle ilgili ilginç gözlemlerde bulunmuşlardır. Bu seyyahların eserlerinde, Konya'daki tarihi eserlerin ve şehrin harap durumunun detaylı tasvirleri geniş bir yer bulmuştur. 1853'te Konya'ya ikinci kez gelen Tehihatcheff, şehirde 4500 kadar evin bulunduğunu ve bunlardan 300'ünün Rum ve Ermenilere ait olduğunu ifade etmiştir. Alexandre de Laborde, Becker Hall ve Leon de Laborde adlı Fransız seyyahların 1826'daki ziyaretlerine dair yazdıkları seyahatnamelerde, Konya'nın zengin tarihine rağmen neredeyse hiç sanayi üretimi ve ticaretine sahip olmamasını, "dev yatağında uyuyan bir cüce" benzetmesiyle dile getirmişlerdir (Güzel, 2007, akt: Gümüş, 2007, s. 68).



Odun Pazarı- Sağ üstte Kapu Camii Şadırvanı - 1920'li yıllar
(Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivi)

Konya'nın ekonomik potansiyelini belirleyen faktörler arasında coğrafi konum, nüfus yapısı, sosyo-ekonomik elit tabaka ve fiziksel altyapı gelişimi önemli bir etki yaratmıştır. Şehir, kuzey-güney ve doğu-batı eksenlerinde kesişen ticaret yollarının merkezinde bulunmasıyla, ticaretin ve mal hareketliliğinin önemli bir kavşağı olmuştur. Osmanlı-Karamanoğulları mücadeleleri ve ilhak sürecinde yaşadığı nüfus kaybına rağmen, Konya, zaman içinde toparlanarak XVI. yüzyılın başlarındaki 4.726 nüfusunu yüzyılın sonlarına doğru 12.392'ye çıkmıştır. Şehir, çeşitli mahalleler, mescitler, camiler, medreseler, darülhuffazlar, darülkurrarlar, zaviyeler, hankahlar, türbeler ve vakıf eserleri ile büyümüş ve fiziksel olarak gelişmiştir. Elit kesimin varlığı, hanedan üyeleri, ümera, ulema, bürokrasi ve tüccar ailelerinin Konya şehir ekonomisine katkı sağlamıştır. İktisadi faaliyetler genellikle çarşı, bedesten ve hanlar gibi merkezlerde yoğunlaşmıştır. Kale kapıları, şehre gelen yolların giriş noktaları olması nedeniyle ticaretin yoğun olduğu bölgeler haline gelmiştir.

Konya'nın 12 farklı kapısı bulunsa da Larende, At Pazarı ve Aksaray Kapıları, ticaretin daha yoğun olduğu alanlar olarak öne çıkmıştır. Şehir içindeki çarşılar, benzer meslek gruplarından esnafların dükkânlarının yan yana bulunduğu alanlar olup, özellikle Alâaddin Camii çevresindeki çarşı, Konya'daki ekonomik faaliyetlerin merkezi konumunu almıştır. Bu bölge, dükkânlar ve iş yerleriyle şehirde ticaretin odak noktasını oluşturarak, Konya'nın ekonomik dinamizmini şekillendirmiştir (Yörük, 2017, s. 358).

Konya, Selçuklular döneminden itibaren şekillenen fiziki yapısını Osmanlılar döneminde de sürdürerek geliştirmiştir. Bu süreçte şehirdeki yaşam alanları, yönetim birimleri, ticaret ve dini yapılar ile vakıf müesseseleri çeşitlenmiş, nüfusunda belirgin bir artış yaşanmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak ticari örgütlenmeler oluşmuş ve farklı meslek dalları şehirde yaygınlaşmıştır. Konya'nın ana yol güzergahı üzerinde konumlanması, hem ülke içinden hem de uluslararası alandan gelen tüccarların uğrak yeri olmasını sağlamıştır.

Şehir nüfusunda kaydedilen artış, ekonomik ve sosyal dinamiklerin bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Artan nüfus, şehirdeki yaşam alanlarının genişlemesine ve çeşitlenmesine yol açmıştır. Yönetim mekanizmaları da bu büyümeyle birlikte daha karmaşık hale gelmiş, ticaret ve zanaat dallarındaki çeşitlenme ise ekonomik canlılığı artırmıştır. Ticaretin yoğun olduğu ana yol güzergahı, Konya'nın ekonomik önemini daha da pekiştirmiştir.

Halkın en önemli ihtiyaç maddesi şüphesiz ki ekmeğindir. Ekmeğin hammaddesi olan buğday fiyatlarında dönemin Konya'sında bir dalgalanma olduğu görülmektedir. 1847 yılının mayıs ayı içerisinde 50- 60 kuruşa satılan 1 keyl (kile) buğday eylül ve ekim ayları boyunca 60 kuruş olmuştur (Eroğlu, 2007, s. 69).

XVI. yüzyıl boyunca yoğun bir şekilde icra edilen ipek, pamuk ve sof dokumacılığı faaliyetlerinin XVII. yüzyılda da sürdüğü gözlemlenmektedir. Bu dönemde, ham maddelerin üretimi, yetiştirilmesi, dokuma süreci, kumaşların boyanması, satışı, nakliyesi ve vergilendirilmesi gibi aşamalar, Osmanlı halkı için geniş bir istihdam alanı sağlamıştır. XVII. yüzyıl Anadolu'sunda dokuma faaliyetleri, hem tarımsal hem de ticari

açıdan çeşitli ve çok yönlü emtiaların üretilmesine olanak tanımıştır.

Selçukluların göz alıcı başkenti Konya, sadece siyasi arenada değil, aynı zamanda Anadolu'nun ilim ve kültür merkezi olarak da parıldamaktaydı. Selçuklu dönemi, Konya'nın tarih sahnesinde payitaht özelliğini kazandığı ve bu şehrin ilim ile kültürün kalbinde attığı bir devreydi. *Ancak Konya'nın zenginliği sadece düşünsel alanda değil, aynı zamanda el emeğiyle işlenen halı sanatında da görülmekteydi. Bu sanat, Selçuklu döneminde başlayan bir ivme kazanmış ve Osmanlı döneminde de büyük bir heyecanla sürmüştür. Konya'da halı dokumacılığı, sadece şehir merkeziyle sınırlı kalmamış, farklı yerleşim yerlerinde kendine özgü karakteristik özelliklerle şekillenmiştir.* Ladik, Akşehir, Karapınar, Emirgazi, Sultanhanı gibi Konya'ya bağlı bölgeler, kendi halı dokuma geleneğini yaşatmıştır. Her bir yerleşim yeri, dokunan halılara kendi özgün damgasını vurarak, bu sanatın zenginliğini artırmıştır. Osmanlı arşivleri, Konya halıcılığıyla ilgili benzersiz bir hazine sunmaktadır. Bu arşivler, Konya'nın halı üretimiyle ilgili çok sayıda belge içermekte ve geçmişin bu renkli dünyasına dair ipuçları sunmaktadır (Aytaç, 2016, s.17).



*Buğday Pazarı-1901 yılında Konya Valisi Ferid Paşa tarafından yaptırılmıştır.
(Konya İl Millî Eğitim Müzesi arşivi)*

Halı dokumacılığı, sadece bir zanaat değil, aynı zamanda bir kültür mirası olarak Osmanlı döneminde de büyük bir önem taşımıştır. Konya'da her iplik, her desen, geçmişin bir hikayesini anlatır gibi durur. Her bir halı, dokunduğu coğrafyanın ve kültürün izlerini taşır, zamanın derinliklerinden bugüne uzanan bir mirası simgeler. Konya'nın halıları, sadece bir el sanatı değil, aynı zamanda bir toplumun hikayesinin dokunmuş halidir.

Bazı Konya halılarının Avrupalı ressamların tablolarında tasvirlendiği de bilinmektedir. Flaman Ressam Hans Memling tarafından 1490 yılında yapılan "Çiçekli Natürmort" isimli tablo 22,5×29,2 cm ölçülerindedir. Meşe ağacı pano üzerine yağlı boya olup, Madrid Bornemisza koleksiyonundadır(Aytaç, 2023).

Bu dönemde dokuma çeşitliliğini oluşturan hammaddeler, tarım ve ticaret alanlarında çeşitli iş sahalarını destekleyen çok yönlü emtialar olarak ön plana çıkmıştır. Ayrıca, ham madde nin iplik haline getirilmesi, boyanması, satılması gibi süreçlerde devlet tarafından standartlar belirlenmiş ve kontrol altında tutulmuştur. Bu süreçlerde meydana gelebilecek usulsüzlükler tespit edilip, gerekli önlemler devlet tarafından alınmıştır. Dokuma aşamalarında kullanılan teknikler ve belirlenen standartlar, devletin sistemi sorunsuz bir şekilde işletme çabasını yansıtmaktadır.

XVI. yüzyılın ortalarında başlayan ve XVII. yüzyıl başlarında da devam eden siyasi, ekonomik ve sosyal olumsuzluklara rağmen dokumacılık sektöründe, İzmir, Ankara, Bursa, Manisa ve Konya önemini korumuş ve yoğun olarak faaliyetlerine devam etmiştir(Çelik ve Bizbirlik 2020: 481).

Ayrıca bu dönemde Konya'da oldukça önemli bir teknik üretim aracı olan değirmenler, genellikle su sistemine dayalı bir yapıya sahiptir. Bu teknik sistem, dönemin bilgi ve deneyimini gerektirdiği için, değirmenlerde bulunan taş sa-

yısına göre vergilendirilmiştir. Su değirmenleri, bölgenin iklim koşullarının düzenli olması durumunda yılın altı ayından daha uzun süre aktif olabilmektedir. Konya'da su değirmenlerinin yanı sıra yağ üretimi için kullanılan bezirhaneler de bulunmaktadır. Ancak, bezirhanelerin sayısı oldukça sınırlıdır. Değirmenlerin su gücüyle çalışması, bölgedeki iklim şartlarının düzenliliğine işaret etmektedir. Özellikle dikkat çeken bir diğer husus, değirmenlere ait gelirleri elde etme konusunda vakıfların rolüdür. Vakıfların bu değirmenleri sahiplenmesi ve buradan elde ettikleri gelirler, bölgedeki ekonomik yapının ve sosyal yardımlaşmanın bir yansıması olarak önemli bir yer tutmaktadır(Yörük 2014:653).



Konya Alâaddin Camii'nde bulunan Selçuklu halısı (İstanbul TİEM) Küçükmuhsine halısı (Koyunoğlu Müzesi)

1640-1650 yılları arasında Konya'da faaliyet gösteren esnaf grupları

Abacılar	Haffaflar	Sabuncular
Çancılar	Kazzazlar	Boyacılar
Eğerciler	Mutaflar	Ekmekçiler
Kasaplar	Berberler	Kadayıfçılar
Kürkçüler	Dellallar	Leblebiciler
Attarlar	Hallaçlar	Saraçlar
Çilingirler	Kazgancılar	Yağ ve Balçılar
Eskiciler	Nalbantlar	Şerbetçiler
Kuyumcular	Bezirciler	Terziler
Mihçılar	Dellaklar	Tuzcular
Bakırcılar	Helvacılar	Yemenici
Çömlekçiler	Keçeciler	Çizmeciler
Habbazlar	Neccarlar	Postalcılar
Katırcılar	Bezzazlar	Zeytinciler
Mumcular	Eğerciler	Yorgancılar
Bakkallar	İplikçiler	
Debbağlar	Külahçılar	

Kaynak: Karacaoğlu, 2008, s. 74

Osmanlı zamanında ipek, İran'dan ithal ediliyordu ancak daha sonra Anadolu'da üretilmeye başlandı ve dokunup dünyaya ihraç edildi. 19. yüzyılda Avrupalı tüccarlar tarımsal "hammaddelerin" Avrupa'daki fabrikalar ve dükkanlar için üretilmesini istedi.

Afyon, Ege'de ve Orta Anadolu'daki illerde (Konya, Ankara gibi) üretilip İngilizlere satılıyor ve 1850 yılına dek Çin'e, daha sonra da Avrupa ve Amerika'ya gönderiliyordu (McCarthy 2015: 278).





Konya Güherçile Fabrikası - Larende

19. yüzyılın ortalarında Konya için buğday, arpa, yulaf, çavdar, fasülye, fink, nohut, mercimek gibi tarım ürünleri çok önemliydi. Bu önem, Konya mahsulünün şehirler arası ve uluslararası pazarlarda tercih edilmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak ulaşımdaki problemlerden dolayı, ihtiyaç veya üretim fazlası ürünlerin çok azı şehir dışına satılabilmekte, elde kalanlar ise heba olmaktaydı. Bu yüzden Konyalı çiftçiler, kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar arazi ekmişlerdir.

**Ayakkabıcılık, saraciye (saraçlık), debba-
giyye (dericilik) sanayide önde gelen iş kol-
larındandı. Devlete ait bir güherçile (barut)
fabrikası mevcuttu. Sınai ürün olarak alaca,
seccade, halı, kilim, keçe, keten bezi, ipek,
gümüş, sırmalı hayvan takımları, gem, kahve
değirmeni, tüfenk, tabanca, mikras (kesici
alet, makas), kalemtraş, bal mumu, kök boya
vardı.**

Osmanlı döneminde Konya tarım ürünlerinin ve sanayi mamullerinin hepsini çarşıda bulmak mümkündü. Alâaddin Tepesi civarında olan

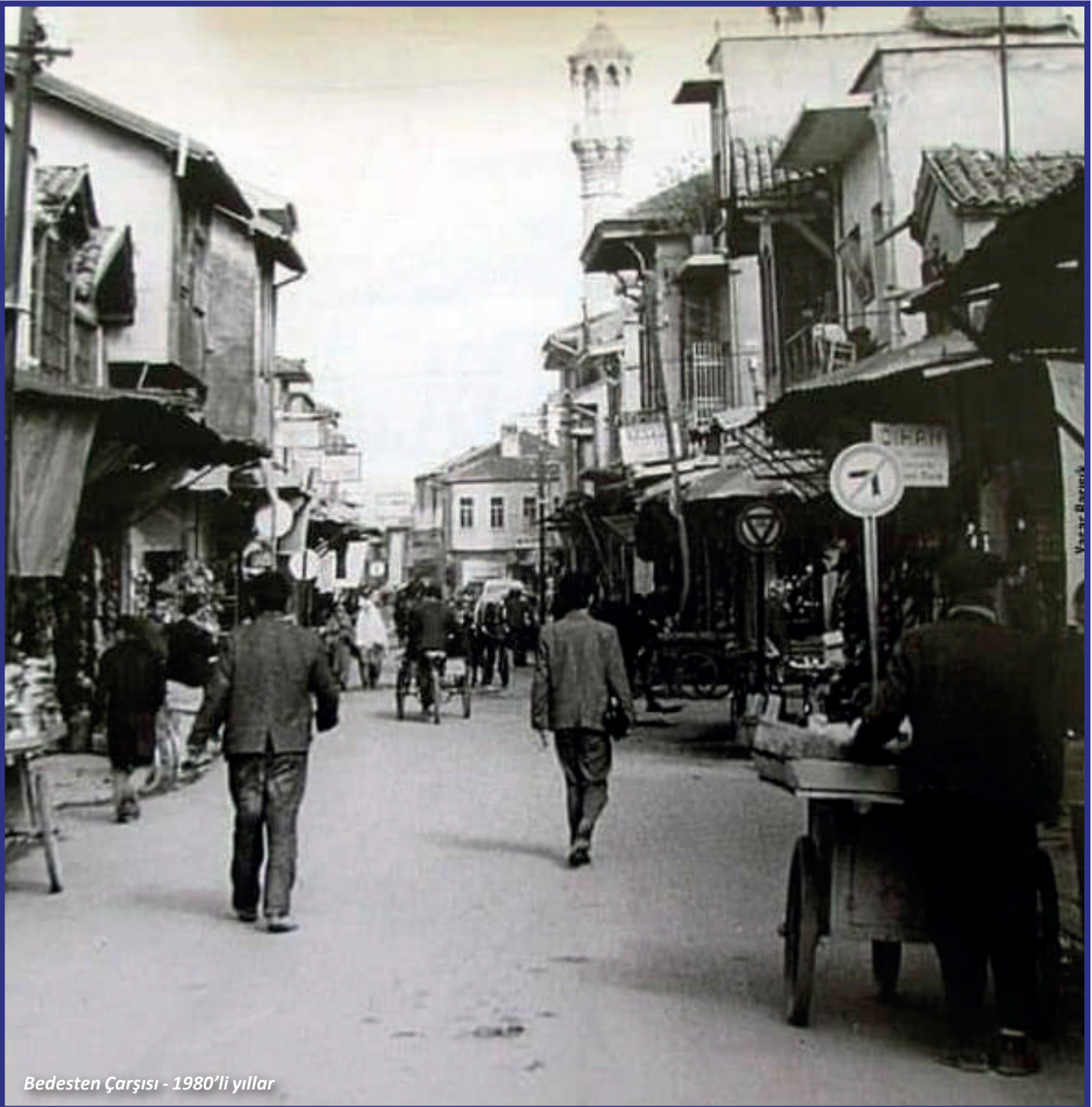
*Güherçile Fabrikası Konya'nın ilk sanayi tesis-
lerinden birisidir. 1834 yılında yapılmıştır. 1880
yılında, fabrikada büyük bir yangın yaşanmıştır.
1883'de ise Padişah 2. Abdülhamid'in emriyle
yeniden yapılmış, zamanla kapasitesi artırıl-
mıştır. Fabrikada 1890 yılında yıllık 135.000
kıyye (okka, 400 dirhemlik ağırlık ölçüsü) üre-
tim gerçekleşmiştir. Fabrikaya 1918'de bir de
siyah barut yapım ünitesi eklenerek askeriye
bağlanmıştır. Cumhuriyet'in ilanından sonra
kapatılan fabrika, bugünkü Kızılay Hastanesi'nin
bulunduğu yol üzerinde, Larende'de idi.*

Konya çarşısının 19.yüzyılın ortalarında, şehrin batı yönünde gelişimini tamamlayan kısmına Sûk-i Atîk (Eski çarşı), Alaaddin Tepesi'nden Mevlana Türbesi'ne, doğuya doğru yayılmış olanına da Sûk-i Cedîd'e (Yeni Çarşı) denmektedir. Sûk-i Cedîd'de Kayalı Park civarında üstü kurşunla kaplı, dokuz kubbeli, üç girişli ve giriş kapıları demir, kargir bedesten (Uzun Bedesten) uzun yıllar Konya ticaretinin merkezi konumundadır.

Kısa bir süre sonra Yeni Çarşı (Sûk-i Cedîd) şehrin güneyindeki Larende Caddesi'ne doğru yayıldı. Buraya inşa edilen 192 dükkanın tamamı ahşaptandı. 1868'de çıkan yangınla hepsi kül oldu. Zamanın Konya Valisi Burdurlu Ahmet Tevfik Paşa, burası için birbirine paralel ikişer katlı 55 dükkan, 2 adet bedesten (Büyük ve Küçük Bedesten), bir sanayihane, bir kiraathane planı çizdirdi. Belediyenin öncülüğünde devrin en modern kanalizasyon şebekesini de yaptırıp, iki yılda dükkanların inşaatını bitirdi. Dükkanla-

rı sahiplerine dağıttı. Yangına karşı önlem olsun diye, dükkanların üst kısımlarını da çinko ile kaplattırdı. Aynı meslekte olanları birleştirip, "iç"leri oluşturdu. Attarlar içi, çıkırıkçılar içi, dericiler içi, fırıncılar içi, kaşıkçılar içi, marangozlar içi gibi...

1900 yılında Konya'dan ABD'ye halı, deri, yün, yapağı, tiftik, fenek (beyaz tilki derisi), çakal derisi, kurt derisi, sansar derisi, kök boya, cehri ve keten ihraç edilmiştir.



Bedesten Çarşısı - 1980'li yıllar

1913'te Maliye Nezaretinin yıllık istatistiklerine göre, Konya'nın toplam yıllık geliri 1.071.000 lira, gideri ise 381.200 liradır. Kişi başına düşen yıllık gelir 0,85 lira, kişi başına yapılan harcama da 0,30 liradır. Gezgin Horvâth'a göre aynı yıl Konya'nın yıllık ihracatı 18 milyon frank, ithalatı ise 13 milyon franktır. Bu yıllarda Konya'da ticaret çok hareketli idi.

1914 yılında Konya'da 3.320 dükkan, 564 mağaza, 18 lokanta, 29 aşçı dükkânı, 9 dakik (un) fabrikası ile 30'a yakın değirmen vardı.

Seyyah Andre Gide, dönemin Konya'sından bahsederken Konya tren istasyonundaki tıklım tıklım dolmuş lokantada akşam yemeği yiyen yabancı uyruklular için; "Çeşitli milletlerden bu

insanlar iş için buradalar. Boş yere Konya'ya gelmedikleri her hallerinden belli" der.

Konya'da 14 Ekim 1916'da 1 ekmeğin (okka-kuruş olarak) fiyatı 2 kuruştur. Türklerin Anadolu'ya göç etmesinin ardından, Konya, Türk kültür ve medeniyetinin Anadolu'da sağlam temeller üzerine oturmasında önemli bir rol oynayan yerleşim yerlerinden biri haline gelmiştir. Konya ve çevresi, Türklerin Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait birçok turistik potansiyele sahip eseri, cami, medrese, han, müze gibi, bünyesinde barındırmaktadır. Türk kültür ve medeniyetinin Konya'da kökleşmesi, bölgeyi inanç turizmi açısından zenginleştirmiş ve dolayısıyla ekonomisine önemli katkılarda bulunmuştur(Eşitti ve Kingır, 2015, s. 180).



Bedesten Çarşısı'nın günümüzdeki hali

Konya, tarihi boyunca birçok önemli dini ve kültürel yapıya ev sahipliği yapmıştır, özellikle Mevlana Celaleddin Rumi'nin türbesi olan Mevlana Müzesi, bu konuda öne çıkan bir ziyaret noktasıdır. Ziyaretçiler, Konya'nın tarihini, kültürünü ve inançlarını keşfetmek için bu tür mekân-

ları tercih ederken, bölgedeki turistik etkinlikler ve hizmetler de ekonomiye canlılık katmıştır. Bu durum, Konya'nın kendi kimliğini korurken aynı zamanda turizm açısından cazip bir destinasyon haline gelmesine de katkıda bulunmuştur.



Konya'da sanayi sektörü, bezirhaneler, tahunhaneler, mumhaneler ve boyahaneler gibi küçük ölçekli tesisler aracılığıyla işlemekteydi. Bezirhanelerde keten veya zeğrek bitkisinden elde edilen bezir yağı üretilirken, tahunhanelerde susam yağı (tahin) çıkarılmaktaydı. Mumhaneler, mum üretimine odaklanmış ve bu üretim genellikle aydınlatma amacıyla kullanılan mumları içermekteydi. Boyahaneler ise halı, kilim, çadır, kumaş, çuval ve heybe gibi ürünlerin renklendirilmesinde kullanılan boyama işlemini gerçekleştiriyordu. Bezirhaneler, Konya çevresinde keten veya zeğrek bitkisine rastlanmamasına rağmen, Bozkır ilçesi ve köylerinde susamın işlenerek ticaretinin yapıldığı belirtilmektedir. Tahunhanelerde susam yağı çıkarılmasına rağmen, bu tesislerin kayıtlara yeterince geçmemesi, bu işletmelerin küçük çapta faaliyet gösterdiğini göstermektedir. Mumhaneler, mumun üretildiği yerler olarak aydınlatma amaçlı mumların yanı sıra bal mumunu da içermekteydi. Konya'daki bu sanayi tesisleri, vergi kayıtlarına göre gelir elde etmiş ve şehir ekonomisine katkıda bulunmuştur. Ancak vergi gelirlerinde zaman içinde düşüş gözlemlenmiş olup, bu durum şehirdeki sosyal ve ekonomik faaliyetlerin daralma eğilimine işaret etmektedir (Yörük, 2017, s.369).

Bu dönemde Konya, kültürel ve ekonomik anlamda zenginleşerek Osmanlı Devleti'nin önemli şehirlerinden biri olma konumunu sürdürmüştür. Konya bölgesinde 1.000 dönüm bostan arazisinin varlığı bilinmektedir. Buradan elde edilen ürünlerden ciddi bir vergi alınmaktadır. Şehir çevresinde 16 bin - 20 bin koyun varlığından söz edilebilmektedir.

Sanayi sektörü olarak; bezirhanelerin, ortalama geliri 15 bin akcelik bir büyüklüğe sahiptir. Tahunhaneler (tahin, susam), mumhaneler, boyahaneler üretimin ana taşıyıcıları olarak gözlenmektedir. İpeğin ticari mamul olarak satıldığı yerlerden biri Konya idi. Konya Bedesteninde terziler ve bezciler bulunmaktaydı. Burada kumaş, kaftan, zıbın, ipek, bogasi (ince astarlık kumaş) gibi mallar satılmaktaydı (Acartürk, 2006).

XVI. yüzyılda, diğer mesleklerden daha belirgin bir şekilde öne çıkan mesleklerin başında, günümüzde bile Konya'nın ününü sürdüren dericilik ve ayakkabıcılık sektörü gelmiş olabilir. Bu gelenek, günümüzde Konya'daki Ayakkabıcılar Sanayi Sitesi aracılığıyla hala devam etmekte ve Ortadoğu ile Balkanlar'daki en büyük sanayi sitelerinden biri olarak kabul edilmektedir (Yörük, 2017, s. 361).



1886 yılından Konya şehir manzarası

ANADOLU'NUN İLK SANAYİ MEKTEBİ: MEKTEB-İ SANAYİ

Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden



19. yüzyılda yaşanan savaşlar, ordunun gereksinimlerinin artması ve endüstride yaşanan gelişmeler devletlerin sanayi devriminin gereklerine uygun insan gücünü yetiştirmesini zorunlu kılmıştır. Bu amaçla 1868 yılında İstanbul'da kurulan Mekteb-i Sanayi'nin ardından, Anadolu'da ilk Sanayi Mektebi Konya'da kurulmuştur.

Konya Sanayi Mektebi, Tanzimat Dönemi'nden sonra Osmanlı Devleti'nde mesleki eğitimin önem kazanmasıyla kurulan okullardan biridir. Osmanlı topraklarında, özellikle askeri giyim ve diğer ihtiyaçların karşılanması amacıyla Sanayi Mektepleri büyük bir öneme sahipti. İlk Sanayi

Mektebi, İstanbul'da kurulmuştur. Bu okul, Mithat Paşa'nın Tuna Valisi iken vilayetlerde açtığı okulların bir yansımasıdır. Konya Sanayi Mektebi'nin kuruluşu ise Konya Valisi Ahmet Paşa tarafından öncelikle savaş sırasında ordunun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla atölyelerde başlamıştır. Daha sonra 1901 yılında bir sanayi okuluna dönüşen bu kurum, başlangıçta sadece üç öğretmen ve 17 öğrenci ile faaliyete geçmiştir. Ancak zaman içinde öğretmen ve öğrenci sayısında artış gözlenmiş ve okul, sadece gündüz eğitimi veren bir kurum olmanın yanı sıra gece eğitimine de başlayarak, hem öğrenci sayısını hem de kalitesini artırmıştır.

Okul, açtığı sanat dersleriyle Konya’da eksik kalan alanlardaki boşluğu doldurarak hem bölge ekonomisine katkıda bulunmuş hem de öğrencilere geniş bir yelpazede mesleki eğitim imkanı sunmuştur (Karataşer, 2017, s. 121).

Konya Sanayi Mektebi, bir dizi isim değişikliği ve genişleme süreci geçirerek önemli bir eğitim kurumu haline gelmiştir. İlk açıldığında “Konya Sanayi Mektebi” adını taşıyan okul, daha sonra farklı isimlerle anılmış, Mekteb-i Sanayi, Hamidiye Sanayi Mektebi, Konya Sanatlar Mektebi, Sanat Okulu, Bölge Sanat Okulu, Erkek Sanat Enstitüsü, Teknik Okul, Teknik Lise, Konya Erkek Lisesi, Karatay Lisesi gibi adlarla hizmet vermiştir.

1901 yılında açılan Sanayi Mektebi, demir işleri atölyesi, marangozhane ve 17 öğrenci ile eğitime başlamıştır. Daha sonraki yıllarda okulun büyümesi ve gelişmesiyle birlikte çeşitli sanat bölümleri eklenmiştir. 1908’de okulda halıcılık,

ip boyacılığı, marangozluk, kunduracılık, demircilik, tesfiye, dökümcülük, terzilik, tornacılık, oymacılık, mobilyacılık gibi sanat dalları öğretilmiştir. Tarihsel süreç içinde okulun karşılaştığı zorluklara rağmen, çeşitli dönemlerde kapatılsa da Darül Eytam öğrencileri ile birleştirilerek tekrar açılmıştır. Savaş yıllarında, özellikle çorap ve fanila imalathanesi gibi atölyelerde, ordunun ihtiyaçlarına yönelik üretimlerde bulunulmuştur.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte terzilik, fanila ve çorapçılık gibi geleneksel branşlarının yanı sıra, demir ve çelik gibi yeni teknik alanlara yönelmiştir. 1945 yılında Erkek Sanat Enstitüsü olarak yeniden yapılanan okul, çeşitli teknik atölyelere sahip olmuş ve modern üretim süreçlerine adapte olmuştur. Okulun sürekli genişleyen yapıları, 1988 yılında Konya Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Binası olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu süreç, Konya’daki eğitim tarihine önemli bir hizmetin yanı sıra, teknik ve sanayi alanlarındaki gelişimlere de katkı sağlamıştır.



SINIRLARI AŞAN SANAT: “KONYA KAŞIKÇILIĞI”

Sanatın sınırları aşan bir örneği olarak öne çıkan “Konya Kaşıkçılığı”, özellikle Anadolu Selçuklu döneminde ortaya çıkmış ve zamanla ulusal sınırları aşarak ihraç ürünü haline gelmiştir.

Bu sanatın Konya’ya gelişi, Anadolu Selçukluları aracılığıyla Orta Asya’dan olduğu tahmin edilmektedir. Selçuklu döneminde, Konya’daki medrese öğrencilerinin, medrese hücrelerinde çeşitli el sanatlarıyla uğraşarak geçimlerini sağladıkları bilinmektedir. Bu bağlamda, özellikle ağaçtan kaşık oyma geleneği, Konya’da medrese talebelerine “kaşıkçı molla” denmesine neden olmuştur.

Zaman içinde kaşık yapımı, medrese hücrelerinden Osmanlı döneminde esnaf birlikleri ve loncalara geçerek daha da yaygınlaşmış, Konya’da öyle bir noktaya gelinmiştir ki Kaşıkçılar Çarşısı adında özel bir semt oluşmuştur.

18. ve 19. yüzyıllarda Konya kaşıkçılığı, üretilen kaşıkların sağlamlığı, zarafeti ve güzelliği ile diğer Anadolu şehirlerinde yapılan kaşıkları geride bırakarak öne çıkmıştır. Bu nedenle, Suriye, Mısır, Tunus ve Cezayir gibi doğu ve güney bölgelerine kadar geniş bir coğrafyaya ihraç edilen prestijli bir ürün haline gelmiştir.



Hüseyin Ruşen Efendi’nin ailesi. Soldan sağa: ayakta; gelini Şerife Pakman, oğlu Kazım Pakman, torunları Sare Bolayır, Nezihe Başaran, Reşide Çokşen oturanlar; kızı Zeliha Ertüzün, eşi Ayşe, kızı Sıdika Ertüzün (Bülent Pakman albümünden)

Konya'da Hüseyin Ruşen Efendi, el emeğiyle ürettiği kaşıkları dünyaya tanıtarak önemli bir başarı elde etmiştir.

15 Nisan 1900 ile 12 Kasım 1900 tarihleri arasında gerçekleşen ve o dönemin dünya rekoru olarak 50 milyon kişi tarafından ziyaret edilen Paris Uluslararası Sergisi'ne katılan Ruşen Efendi, Konya'dan getirdiği kaşıkları sergileyerek büyük ilgi toplamıştır. Bu prestijli sergide, Hüseyin Ruşen Efendi'nin ürettiği kaşıklar, Türk el sanat-

larının zarafeti ve estetiğiyle dikkat çekmiş ve sonucunda gümüş madalya ile ödüllendirilmiştir.

Bu başarı, Türk kaşıklarının uluslararası alanda ilk kez tanıtıldığı ve takdir gördüğü bir milat olmuştur. Hüseyin Ruşen Efendi'nin Paris Uluslararası Sergisi'nde kazandığı madalya, Türk el sanatlarının kalitesini ve zanaatkârlarının becerisini dünya genelinde duyurarak Türk kaşıklarının uluslararası alanda hak ettiği yere gelmesine katkı sağlamıştır.



Hüseyin Ruşen Efendi'nin Paris'te aldığı Madalya
(Bülent Pakman koleksiyonundan)

Eğitimci, gazeteci ve siyasetçi Hasene Ilgaz yazdığı bir yazıda, Konya kaşıkcılığına dair şu ifadelerle yer verir: *"İstanbul'un beş yüzüncü yıldönümü münasebetiyle Fatih Sultan Mehmet'in resmi olan kaşıklar fevkalade güzel bir sanat numunesi idi. Bir tesadüf olarak İstanbul'da bir dükkân vitrininde gördüğüm bu kaşıkların hepsini alarak yurt haricinde bulunan tanıdıklara, dostlara göndermek imkânını bulmuştum. Eğer sizler de kaşıkları görmüş olsaydınız muhakkak ki aynı şeyi siz de yapacak veya evinizdeki vitrin için bunlardan bir tane alacaksınız."*

(...) *"Bilhassa Fatih Sultan Mehmet'in resmi yapılan kaşıklar o kadar muvaffa-*

kiyetli çizilmiş ve boyanmıştı ki sanatkârını Konya'ya kadar gidip görmek, tebrik etmek yerinde bir hareket olurdu. Ve ben bu imkânı bulamadığımdan müteessir oldum."

"Ayna gibi parlayan renk ve motif ahengi taşıyan bu kaşıklardan milyonlarca yapılsa eminim ki dünyanın her tarafında müşteri bulacaktır."

"Kim bilir belki de aynı toprak üzerinde yüz binlerce insan Konya kaşıkcılığını bilmiyorlar bile..."



Hüseyin Ruşen Efendi'nin kaşığı
(Mediha Ömür Gültürk koleksiyonundan)

KONYA'DAKİ İLK ULAŞIM YILLARI



Araboğlu Makası Atlı Tramvay

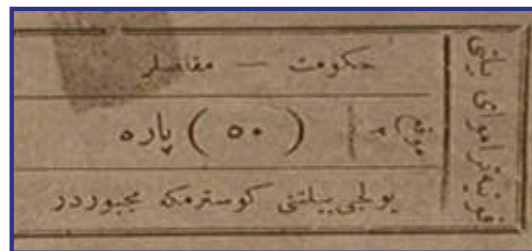
Osmanlı, 1893 yılında Eskişehir'den Konya'ya bir demiryolu hattı inşa edilmesi için daha önce Adapazarı-Ankara demiryolu hattını inşa eden Chemins de Fer Ottomans d'Anatolie / Osmanlı Anadolu Demiryolları (CFOA) Şirketi'ne imtiyaz verdi. Demiryolu hattının inşasına aynı yıl başlandı ve hattın Eskişehir-Afyonkarahisar kısmı 1895'te, Afyonkarahisar-Konya kısmı ise 1896'da hizmete girdi. Şehre demiryolunun ulaşması kentin ticaretinin canlanmasına katkıda bulundu ve yeni yerleşim alanları İstasyon bölgesine doğru yayılmaya başladı.

1896 yılında başlayan tren seferleri, şehirdeki sosyal ve ekonomik hayatı hızla değiştirdi. İstasyon çevresi, nüfusun ve yolcuların akınına uğradı, bu da şehir içinde yeni bir ulaşım ihtiyacını ortaya çıkardı. Bu dönemde, büyük Osmanlı şehirlerinde olduğu gibi atlı tramvaylar, toplu taşıma için tercih edilen bir araç haline gelmişti. Konya için de bu atlı tramvaylar en uygun seçenek olarak görüldü. *Vali Avlonyalı Ferid Paşa, Konya'ya önemli hizmetlerde bulunmuş bir isim olarak, Selanik'te seferden kaldırılan atlı tramvayları şehre kazandırmak için girişimlerde bulundu. Sonuç olarak, demir raylar döşendi ve Selanik'ten getirilen vagonlarla 1906 yılında atlı tramvay seferlerine başlandı.* Konya'nın atlı tramvayları, demir hat üzerinde belirli semtler-

den geçerek, Türbe Önü ile tren istasyonu arasında yolcu taşıma hizmeti veriyordu.

Türbe Önü'nden hareket eden tramvay, Mevlâna Dergâhı'nın kuzeyindeki Âmil Çelebi Konağı'nın önünden başlayarak, Türbe Caddesi'nden İstanbul Caddesi'ne çıkıyordu. Bu güzergâhta Terkenli'nin Hanı'nın önünden geçerek, Alâeddin Tepesi'ne kadar ilerliyordu. Şimdiki Rampalı Çarşı'nın olduğu bölgeden geçen tramvay, Araboğlu Makası olarak adlandırılan bölgeden geçerek şehri dolaşıyordu. Atlı tramvayın rotası, Saint Pavlos Kilisesi, Doktor Dodd'ın Amerikan Hastanesi, Araboğlu Kosti'nin Konağı gibi önemli noktalardan geçiyordu. Tramvay, Tahir Paşa Camii'nin kuzeyinden geçerek Zafer Meydanı'na çıkıyordu. Buradan Kolordu Binası, Atatürk Evi, Gazi Lisesi gibi önemli yerlerden geçerek İstasyon Caddesi boyunca yol alıp, son durağı olan İstasyon'a ulaşıyordu. İstasyon'a vardığında seferini tamamlayan tramvay, atlar bir süre dinlendirildikten sonra tekrar şehir içine gitmek üzere hazırlanıyordu. Tramvay vagonunu, önündeki oka koşulan bir çift at çekiyordu.

Sivil kıyafetli bir sürücü tarafından yönetilen tramvayda, kadın ve erkeklerin oturduğu yerler perde ile ayrılmıştı. Gündüzleri çalışan tramvayların bilet ücreti 1906'da 2 para iken, 1923'te altı kuruşa yükselmişti. Gelirinin bir kısmı ise Kızılay'a yardım olarak ayrılıyordu. Atların ahır ve samanlıkları, Muhacir Pazarı civarında ve Sahibata Caddesi'ndeki mağazalarda bulunuyordu. Vagonların yazlık ve kışlık kısımları, şık dantellerle kaplanmıştı ve yolcular, belirlenen yerlere perde ile ayrılmış kanepelerde oturuyordu. Tramvay, 1925 yılına kadar seferlerine devam etti (Özönder, 2023).

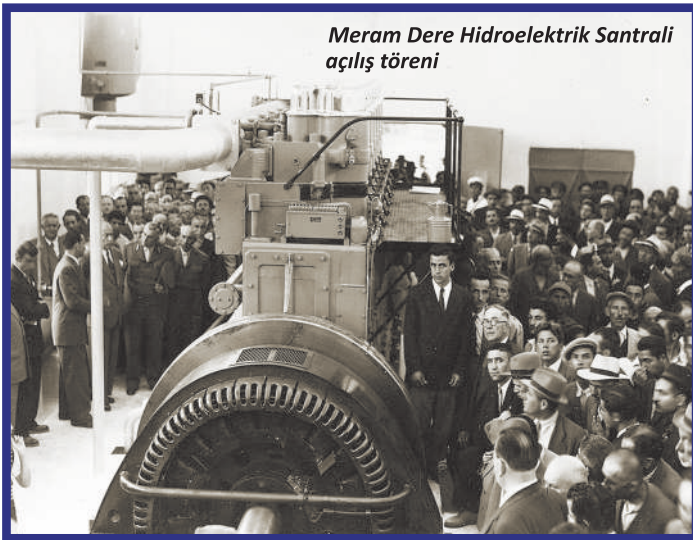


Atlı tramvay bileti

KONYA'NIN İLK ELEKTRİK ŞİRKETİ

Konya'da elektrik üretimi amacıyla kurulan ilk şirket, 1908 yılında faaliyete geçmiş olup, imtiyaz hakkına 99 yıl boyunca sahip olmuştur. Şirketin ilk fabrikası, Alâaddin Tepesi'nin eteklerinde, Orduevi Bahçesi ile Şehitler Anıtı arasında yer almaktaydı. Başlangıçta 220 voltluk elektrik üretebilen bu tesis, Milli Mücadele yıllarında 110 volta düşmüştür. Elektrik Şirketi, Konya'nın elektrifikasyon sürecine önemli katkılar sağlamış ve uzun yıllar boyunca bölgedeki elektrik ihtiyacını karşılamıştır.

Daha sonraki bir dönemde, 1913 yılı itibarıyla Konya Sanayi Mektebi, elektrik üretimine yönelik faaliyetlere başlamıştır. Okulun bahçesinde bulunan 110 voltluk küçük bir motor ve dinamo, Sanayi Mektebi'nin enerji ihtiyaçlarını karşılamakla kalmamış, aynı zamanda okulun eski teşhir salonu olarak kullanılan sinema salonunda film gösterimlerini gerçekleştirmek için de kullanılmıştır. Bu sistem aracılığıyla özellikle Milli Mücadele yıllarında, öğrencilere Çanakkale Cephesi ile ilgili filmler sunulmuştur. Elektrik üretimi



Meram Dere Hidroelektrik Santrali
açılış töreni

sayesinde okul, döneminin ötesinde bir teknolojik altyapı sunarak öğrencilere daha geniş bir eğitim imkanı sağlamıştır (Arabacı, 1999:29-30). Cumhuriyetin ilk yıllarında, Konya'da elektrik



üretimine önemli bir katkı sağlayan Dereköy Hidro-Elektrik Santrali, 1927'de Macarlar tarafından inşa edilmeye başlanmış ve 1929'da faaliyete geçmiştir. Bu santral, Konya Elektrik Türk Anonim Şirketi'ne aitti ve inşaatı Çenkeri ve Yalayı tarafından gerçekleştirilmiş, tahsilatı ise iki Macar müteahhit grubu olan Agroluk A.Ş. tarafından yapılmıştır. 1938 yılında, bu santrale bağlı olarak bir buz fabrikası da faaliyete geçirilmiştir. Buz fabrikasının ortakları arasında Konya Valisi İsmail İzzet ve Belediye Reisi Musa Kazım (Gürel) gibi 39 isim bulunmaktaydı. Ortaklar arasında, dönemin Konya siyaset ve ticaret hayatının önde gelen isimleri de yer almaktaydı. Buna örnek olarak Bakkalbaşızade Nuri Bey, Dorukzade Şükrü, Şevki Ergun, Karahafızade Halis (Ulus), Nakibzade Mehmed (Nakiboğlu), Burhanzade Hacı Mustafa (Paksoy), Kadızade Ahmed, Ağrolüks Şirketi, Bina İnşaat Mühendis M.Ösyö Pallayı, M.Ösyö Çengeri (Müteahhit), Macar Mühendis M.Ösyö Strauss gibi isimler sayılabilir. Bu şirket, hükümet binası merkez olmak üzere 20 kilometre çapındaki bir alana enerji sağlamak amacıyla elektrik üretme, dağıtma ve işletme görevini üstlenmiştir (Buluş, A. 2014, Konya Sanayi Tarihi).



Konya Elektrik Türk A.Ş.'nin bahsedilen elektrik santrallerinin işletme hakkı daha sonra belediye tarafından satın alınmıştır. Şirketin sermayesi, belediyenin de hissedarı olduğu bir kuruluş olup, 11 Eylül 1929'da 600 bin lira iken, 1933 yılında belediye tarafından 150 bin lira daha sermaye katkısında bulunulmuştur. Ayrıca, sokak aydınlatması için Almanya'dan getirilen elektrik malzemeleri için de 20 bin lira harcanmıştır. Yaz aylarında kuraklık ve kış aylarında don olayları nedeniyle zaman zaman şehre kesintili elektrik verilebilmekteydi.

Konya'ya 15 kilometre mesafedeki Dere'de kurulan santralde başlangıçta 220 beygir gücünde bir dizel motor kullanılmıştır. Bu dönemde toplam abone sayısı 370 idi ve günlük 5 ila 6 abone başvurusu alınmaktaydı. Santral öncelikle un fabrikaları ve diğer sanayi tesislerine elektrik sağlamaktaydı. Ancak abone sayısı arttıkça mevcut motor yetersiz kaldığından 440 beygir gücünde bir dizel motor daha eklenmiştir. Elektrik, 15 bin volt hattıyla şehre getirilmekte ve çeşitli noktalarda 380 ve 220 volta düşürülerek şehre dağıtılmaktaydı. Şebeke uzunluğu sadece 30 kilometreydi. Tesisin toplam makine parkuru iki adet dörder yüz beygir gücündeki su tribünü ile 220 ve 440 beygir gücünde iki dizel motordan ibaretti. 440 beygirlik motorun devreye girmesiyle şehre, su bulunsa da bulunmasa da düzenli bir şekilde elektrik verilmeye başlan-

mıştır. Hatta 1935 yılında Meram bölgesinde deneme amaçlı olarak ilk kez elektrik sağlanmıştır (Babalık'tan aktaran, Öztürk, 2012:58-59).

1938 yılında Konya'da toplam abone sayısı 3.320 idi ve bu abonelerin tamamı elektriği sadece aydınlatma amacıyla kullanmaktaydı. Bu dönemde Konya'da yaklaşık 10 bin hane olduğu tahmin ediliyorsa, elektrik kullanımının hanelerin sadece üçte biriyle sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda çoğu hane, eski yöntemler olan fener, petrol lambası, idare veya mum gibi geleneksel aydınlatma araçlarını kullanmaktaydı (Arabacı, 1999:30).

1946 yılında Konya Elektrik Türk A.Ş.'nin tasfiye edilmesi nedeniyle santral, 1947 yılında Belediye'ye devredilmiştir. Elektrik üretimi 1971 yılına kadar Belediye tarafından gerçekleştirilmiş, ancak bu tarihten sonra hükümetin "Tüm elektrik hükümetçe bir elden idare edilecek ve bütün yurttaki fiyatlar aynı olacak" kararı doğrultusunda elektrik üretimi belediyenin kontrolünden alınmıştır (Arabacı, 1999:30).

Ayrıca, sadece gece üretim yapan bir diğer elektrik santrali ise Akşehir'de faaliyet göstermekteydi. Bu ana tesisin yanı sıra, daha küçük çaplı santraller Karaman, Ermenek ve Ereğli gibi bölgelerde de kurulmuştur (Öztürk, 2012:36).

Akşehir ilçesinde, içme suyu ve elektrik temini için Akşehir Bankası ve belediye arasında imzalanan anlaşma kapsamında, su ve elektrik 30 yıl boyunca Akşehir Bankası'na ait olacak ve bu sürenin sonunda tesis belediyeye devredilecekti. Belediye, ilçenin aydınlatması için her yıl bankaya 30 bin lira ödeyecek ve karşılığında banka, belediyeye genel gelirlerinden bir hisse verecekti. 1936 itibarıyla kurulan şirketin 68 ev ve 3 motor olmak üzere toplamda 69 abonesi bulunmaktaydı ve önemli ölçüde kar elde etmekteydi. Elektrik fiyatlarında zaman içinde düşüş yaşanmıştı (Ekekon ve Yenises'den akt. Öztürk, 2012:58).

KONYA İKTİSAD-İ MİLLİ BANKASI

1908 yılı itibarıyla Osmanlı'nın son döneminde İstanbul dışında kurulan milli bankacılık sisteminin ilk temsilcisi olan şirketlerin çoğunluğu, azınlık olmayan yerli halka aitti. 1920'lerde Konya'da kurulan anonim şirket sayısı 19'du ve 1923'e gelindiğinde bu şirketlerin 13'ü faaliyetlerine devam ediyordu.

Mehmed Ferid'in Konya ve Rehberine göre, 1923 yılında faaliyet gösteren 13 şirketin 2'si banka olarak öne çıkmaktadır. Bu şirketler şunlardır: Elektrik Şirketi, Attariye Şirketi, Anadolu Milli Mahsulat Şirketi, Milli Mensucat ve Emtia Yurdu, Konya Ticaret-i Umumiye Türk Anonim Şirketi, Kantariye Osmanlı Şirketi, Sedirler Ticaret, Teşebbüsat-ı Umraniye Şirketi, Osmanlı Tefeyyüz Şirketi, İnkişaf-ı Milli ve Sanayi-i Osmanlı Şirketi, Konya Çiftçi Celaliye Şirketi. Bu şirketler, dönemin ekonomik ve ticaret potansiyelini yansıtan önemli aktörler arasında yer almaktaydı.

1909'da Konya'nın önde gelen isimleri tarafından kurulan Şirket-i İktisadiye-i Milliye, başlangıçta komandit şirket yapısına sahipti. Ancak I. Dünya Savaşı sırasında, bu milli banka, Konya Milli İktisat Bankası olarak adlandırıldı. Bu dönemde faaliyet alanı genişleyerek bankacılık sektörüne yönelen kuruluş, şirket yapısını da anonim şirket formatına dönüştürdü. Bu değişimle birlikte, Konya Milli İktisat Bankası, bölgedeki ekonomik canlılık ve finansal hizmetlerde önemli rol oynayan bir kurum haline geldi (Ortabağ, 2018, s. 197).

Konya'da 1908 yılından sonra 9 banka kurulmuştur. Bunlar: Konya İlyas Çaha-Yusuf Şar Bankası, Konya Osmanlı İktisadi Milli Anonim Şirketi (Konya İktisadi Milli Bankası), Akşehir Osmanlı İktisat Anonim Bankası, Konya Ahali Bankası Türk Anonim Şirketi, Konya Köylü Bankası, Konya Türk Ticaret Bankası, Ereğli Çiftçi Bankası, Akşehir Çiftçi Bankası ve Karaman Milli Bankası'dır (Atalay, 2011:243).

DÜYUNAT			MATLUBAT		
Kalemler	Lira-yı Osmânî	Santim	Kalemler	Lira-yı Osmânî	Santim
Sermayeden hissedarına düyun	76.497	50	1.542 senedatla matlub	72.035	83
Hesabat-ı cariye düyun	27.911	79	Hesabat-ı cariye düyun matlub	28.795	95
Emanetden düyun	21.031	47 ^{1/4}	Emanetden matlub	17.988	49
İhtiyat akçesinden düyun	1.063	01	Emval-i gayrimenkulden matlub	2.176	03 ^{1/2}
Transfer edilen faizlere %7'den düyun	152	20 ^{1/2}	Demirbaş eşyadan matlub	235	00
1330 senesi temettuat-ı safiyesinden düyun	7.474	34 ^{1/4}	Sandık mevcudatından matlub	12.103	87 ^{1/2}
1330 senesi temettuat-ı safiyesinden ticaret şubesi	1.626	50	Günü geçmiş bonolar ve senedlerden kesb-ü istihkak edilen faiz %7'den	2.421	64
Yekün	135.756	82	Yekün	135.756	82

Kaynak: Serkis Nihad[Kiver], Usul-u Muhasebe-i Maliye Yahud Banka, Borsa ve Sigorta Muhasebes, İstanbul, Matbaa-ı Amire, 1334[1918], s. 62'den Akt: (Ortabağ, 2018, s. 198).
Ticaret Sicili Gazetesi, 12 Nisan 1957

Mülazazat	Lira-yı Osmânî	Santim	Lira-yı Osmânî	Santim
İkrazat faizlerinden	3.010	68 ^{1/2}		
Komisyon	1.002	81 ^{1/2}	5	58
Kâr ve Zarardan	4.546	39 ^{1/4}	1.4	77 ^{3/4}
Hesabat-ı cariye faizlerinden	2.561	93 ^{3/4}	79	47 ^{1/4}
Sermayenin eyyam-ı müteahhire faizlerinden	118	57 ^{1/2}	1.8	91
Maaşatdan			92	
Mesarifatdan			2	
Transfer edilen faizlerinden	2.421	64	20	16 ^{3/4}
1330 senesi temettuat safiyesinden			0	
1330 senesi ticaret şubesi temettuat-ı safiyesinden			7.5	20 ^{1/2}
Yekün	13.752	04 ^{1/2}	74	30 ^{1/4}
			1.6	50
			26	
			13.752	04 ^{1/2}

1914 Yılı Konya İktisad-ı Milli Bankası Kâr ve Zarar Tablosu

KONYA	
Konya Ticaret ve Sanayi Odasından :	
Sicil No. 154	
KONYA İKTİSADİ MİLLİ BANKASI	
T. A. Ş.	
Büyük Hal binası üzerindeki 31/5 numaralı mahalli ikametgâh ticari itti hazla Bankacılık işleriyle müsteğil Konya İktisadi Milli Bankası T. A. Ş. nin 1956 yılı Hissedarlar alel'ade toplantısı 19/3/1957 tarihinde yapılarak buna ait zabıtname ile diğer evrakı mütefer riasının sicilli ticaret defterinin 19 nûmarasına kayıt ve 26/3/1957 tarihinde tescil edildiği ilân olunur.	

Ticari Sicil Gazetesi 12 Nisan 1957

KONYA'DA İLK UN FABRİKASI OLUŞUMU



1910 yılına gidelim; Konya’da o dönemin zorlu şartları altında yürekleri girişimcilik ve cesaretle dolu dört isim bir araya geldi. Arabacızade Hasan, Kitapçızade Kamil, Hacı Osman Zade Hacı Rüştü ve Tutaşızade Osman Efendi. Bu 4 isim birleşerek ortaklık yaptılar ve 6 bin lira sermaye ile un fabrikası kurdular. Elbette bu fabrikanın anlamı ‘bir fabrika’dan daha öteydi, aynı zamanda kendi devrinin önemli bir fabrikalaşma örneğini temsil ediyordu.

Konya’daki bu girişimin diğer vilayetlere örnek olması için yayınlanmış haber şu şekilde idi:

“ŞAYANI İMTİSAL FABRİKATÖRLER”

Küçük bir müjdeyi faaliyet ki inşallah büyükler için ibtida ve intibah olur. Resimlerini maal memnuniye dercettigimiz şu 4 mütevazi zati muhterem, sıra ile sağdan itibaren Arabacızade Hasan, Kitapçızade Kamil, Hacı Osman Zade Hacı Rüştü ve Tutaşızade Osman Efendilerdir. Bunlar Konya’da 6.000 liralık bir sermaye müşterek ile un fabrikacılığına başlayarak şimdi sermayelerini birkaç misline iblag etmişlerdir. Her vilayette bu nevi teyakkuz başlasa şüphesizdir ki, onun muhassalası yer altında ve yer üstünde uygulayan canlı cansız hazainimizin mazhar olmasıyla tecelli edecektir.”

MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN KONYA ZİYARETLERİ VE NALBANT OKULU DİPLOMA TÖRENİ

Mustafa Kemal Paşa, 1 Nisan 1922 ile 4 Nisan 1922 yılında Konya'ya ikinci gelişlerinde şehirde bir dizi programlara katıldı. 2 Nisan'da I. ve II. İnönü Savaşı gazileri ile Sakarya Savaşı gazilerinin bulunduğu Konya Hilal-i Ahmer Cemiyeti Askeri Hastanesi'ni, Öksüzler Yurdunu, kız ve erkek öğretmen okullarını ziyaret etti. Saat 16.00'da da Saman Pazarı'ndaki bir handa eğitim yapılan Nalbant Okulu Diploma Töreni'ne katıldı.

Bu diploma töreninde okulun giriş kapısı üzerine "San'at altın bileziktir", "İşçinin alın teri mübarektir", "Çelik ordular, kuvvetini sanayiden alır", "Çalışmak ibadettir" yazılı levhalar asılmıştı. Levhaların etrafı çiçeklerle süslenmiş, bunların tam ortasına kocaman bir nal asılmıştı. Buradaki diploma töreninde, Konyalıları çok heyecanlandıran ve duygulandıran konuşmalar yapılmıştı. Okul müdürünün ardından Konya Askeri Levâzım Teşkilatı Kumandanı Menzul Müfettişi Kazım (Dirik) Paşa bir konuşma yaptı.

Gazi Mustafa Kemal Paşa ise buradaki törende yaptığı konuşmasında, "Sanatın en basiti en şereflişidir. Kunduracı, terzi, marangoz, saraç, demirci, nalbant hayat-ı içtimaiyemizde, hayat-ı askeriyemizde hürmet ve haysiyet mevkiine layık sanatkarlardır" diyerek, Nalbant Okulu'nu kuranlara teşekkür etti.

Konya'daki programda Mustafa Kemal Paşa'nın yanında Rusya Şurası Cumhuriyet Mümessili S.İ. Aralov ile Azerbaycan Hükümeti temsilcisi İbrahim Abilof da vardı. Onlar da birer konuşma yaptılar. Bu konuşmalardan sonra protokol tezgahları gezdi. Daha sonra okulun avlusuna çekilen iki attan ilkinin okul birincisi Karamanlı İzzet, diğerini de okul ikincisi İnebolulu Abdullah nalladı. Okul birincisi ve ikincisine diplomalarını Mustafa Kemal Paşa verdi.



Rusya Şurası Cumhuriyet Mümessili S.İ. Aralov, diplomasını verdiği ilk ustaya *"Güzel nallanmış hızlı atın İzmir'e giren ilk at olsun"* dedi. Diplomasını verdiği diğer ustaya da *"Senin nalladığın at da soylu Türk ordusuyla birlikte İstanbul'a giren ilk at olsun"* dedi. Aralov'un bu sözleri büyük alkış aldı.

Konya'da tüm bu yaşananlardan 4 ay sonra, 26 Ağustos 1922'de Gazi Mustafa Kemal Paşa düşmana karşı en güçlü darbeyi vurmak için zaferle sonuçlanan Büyük Taarruz emrini verecekti. Türk ordusu 9 Eylül 1922'de İzmir'e girmişti. Konya'da diploma törenine katılan Rusya Şurası Cumhuriyet Mümessili S.İ. Aralov'un diplomasını verdiği ustaya *"Güzel nallanmış hızlı atın İzmir'e giren ilk at olsun"* dileği kabul oldu mu, İzmir'e giren ilk at Konya'da nallanan o at oldu mu bilinmez ama, İzmir Hükümet Meydanı'ndaki bayrak direğine ilk Türk Bayrağı'nı bir Konyalı çekti.

Beyşehir'in Hacı İsaklı Köyü'nden Gazi Ali Atar, Komutanı Yüzbaşı Şerafettin Beyin emriyle İzmir Hükümet Konağı binasının 2. katının balkonundaki direkte asılı Yunan bayrağını indirmiş, yerine Türk Bayrağı'nı göndere çekmişti (Atalay, A. 2011, Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Konya'da Kurulan Milli Şirketler ve Milli Bankalar).

KONYA'DA KURULAN BAZI MİLLİ ŞİRKETLER (1907-1920)

Meşrik-i İrfan Şirketi	
Kuruluş Yılı:	14.02.1907
Faaliyet Alanı:	Amacı fabrika kurmak olmasına rağmen, basın yayın alanında faaliyet göstermiş, aynı isimle matbaa kurulmuş ve gazete çıkarılmıştır.

Konya Osmanlı Şirket-i Sarrafiyesi	
Kuruluş Yılı:	14.03.1909
Faaliyet Alanı:	Sarraflık, bankacılık, bankçılık.

Konya Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	12.03.1912
Faaliyet Alanı:	İvriz Çayı ile Meram Çayı üzerine su ile çalışan iplik, kumaş ve çorap fabrikası kurma hedefi.

Uyanık Köylüler Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	1914
Faaliyet Alanı:	Hububat ticareti.

Konya Ticaret-i Umumiye Türk Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	26.11.1916
Faaliyet Alanı:	İç ve dış ticaret yoluyla temin edilecek bakkaliyeye ait her türlü eşyayı alıp satmak.

Konya Mensucat ve Emtia Yurdu Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	13.03.1915
Faaliyet Alanı:	Konya'da bir kumaş fabrikası kurmak, yerli fabrikalarda üretilen yarı mamul ve mamul kumaşların alım-satımını yapmak.

Konya Emtia-i Umumiye Saadet Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	02.03.1917
Faaliyet Alanı:	Ticarete ait her türlü ile meşgul olmak, fabrika ve imalat-haneler açmak. Daha sonra menkul ve gayri menkul alım-satımı da eklenmiştir.

Konya Osmanlı İktisat ve Teâvün Şirketi	
Kuruluş Yılı:	1917
Faaliyet Alanı:	Konya'daki memurlar, ortaklarının mali durumunu güçlendirmek amacıyla kurmuştur. Üyelerinin ihtiyaç duyduğu mal, ürün ve eşyayı ucuza temin etmek ve üyelerine satmak.

Konya Kantariye Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	29.03.1917
Faaliyet Alanı:	Ticaretin her alanında faaliyet göstermeyi ve fabrika ile imalathaneler açmayı hedeflemiştir.

Konya Sadırlar Ticaret Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	19.09.1917
Faaliyet Alanı:	Koyun, kantariye eşyaları, yapağı, tiftik, deri ve benzeri ürünlerin alım-satımını gerçekleştirmeyi amaçlamıştır.

Konya Levazım-ı İrkabiye Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	19.10.1917
Faaliyet Alanı:	Ticaret ile seracılık alanında çeşitli işlemleri gerçekleştirmeyi, aynı zamanda fabrika ve imalathaneler açmayı planlamıştır.

Konya Rençber Ticaret ve Sanayi Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	02.06.1917
Faaliyet Alanı:	Osmanlı ve diğer yabancı ülkelerde ticaret ve ziraatle ilgili faaliyetlerde bulunmayı amaçlamıştır.

Konya Çiftçi Celaliye Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	12.10.1918
Faaliyet Alanı:	Konya ve çevresinde ziraat yaparak çeşitli ürünler üretmeyi, meyve bahçeleri tesis etmeyi ve hayvan üretimi üzerine çalışmayı hedeflemiştir.

Konya Tefeyyüz Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	12.01.1918
Faaliyet Alanı:	Ticaretin her alanında faaliyet göstermeyi, aynı zamanda fabrikalar ve imalathaneler açmayı planlamıştır.

Konya Attariye Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	13.10.1918
Faaliyet Alanı:	Attariye yanında ticaretin her alanında faaliyet göstermeyi, aynı zamanda fabrikalar ve imalathaneler kurmayı hedeflemiştir.

Konya Milli Mensucat ve Eşyayı Ticariye Teşebbüsat-ı Ümraniye Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	24.03.1918
Faaliyet Alanı:	Mensucat üzerine her türlü mal ve eşya imal etmeyi, sanayi müesseseleri kurmayı ve kurulmuş sanayi tesislerine ortak olmayı amaçlamıştır.

Konya Alet-i Ziraiyye ve Sınaiyye Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre önce
Faaliyet Alanı:	Konya ve çevresinde tarım ve ziraat alanında insan kuvvetinden ziyade makine kuvveti ile çalışmayı öne çıkarmayı planlamış, modern tarım aletleri getirterek bunları satmayı amaçlamıştır.

Konya Köylü Ticaret ve Sanayi Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	20.05.1918
Faaliyet Alanı:	Konya köylülerinin kullanımı için ziraat aletlerini imal etmeyi, üretilmeyen aletleri yurtdışından getirip satmayı planlamıştır.

Konya Milli Köylü Ticaret Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	12.12.1918
Faaliyet Alanı:	Zahire, erzak, kumaş, canlı hayvan ve sanayi ürünleri gibi çeşitli malzemeleri satın almayı, satmayı ve komisyonculuk yapmayı hedeflemiştir.

Konya Elektrik Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	26.03.1918
Faaliyet Alanı:	Konya şehri ile kasabalarının elektrik enerjisi ile aydınlatılması, elektrikle çalışan tramvay tesisinin gerçekleştirilmesi, dekovil hatları tesisi, ziraat aletleri ithali ve üretimi, tuğla ve kiremit fabrikaları tesisi, soğuk hava depoları inşası, bataklık arazilerin kurutularak verimli arazilere dönüştürülmesi gibi çeşitli alanlarda faaliyet göstermeyi amaçlamıştır.

Beyşehir İnkişaf-ı Milli Ticaret ve Sanayi Osmanlı Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	14.10.1918
Faaliyet Alanı:	Odun, ağaç, tahta ticareti yapmayı, keşfedilmiş veya keşfedilmemiş maden imtiyazlarına sahip olmayı, çıkarılan madenleri satmayı, arazi kurutmak, deniz ve kara nakliyatında bulunmak, Anadolu'da her türlü ihracat ve ithalat ticaretlerini gerçekleştirmeyi, yol inşaatı yapmayı, elektrikle şehri aydınlatmak veya sanayi faaliyetlerinde bulunmayı hedeflemiştir.

Akşehir Osmanlı Elektrik Halı ve Şayak Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	10.12.1919
Faaliyet Alanı:	Akşehir başta olmak üzere şehir ve kasabalar dâhilinde elektrikle aydınlatma gerçekleştirmeyi, halı ve benzeri mensucat fabrikaları kurmayı, işletmeyi ve ticari faaliyetlerde bulunmayı planlamıştır.

Konya Dar'ül-Fünun Mektebi Anonim Şirketi	
Kuruluş Yılı:	27.03.1920
Faaliyet Alanı:	Konya civarında yaşayan erkekler ve kadınlar için gündüzlü ve geceli ilkokullar ile ilkokuldan sonra ortaokul öncesinde eğitim-öğretim verecek mektepler açmayı, cahillere yönelik okuma yazma eğitimi verecek özel eğitim ve öğretim kurumları kurmayı, ticaretle uğraşmayı ve bu konularla ilgili binalar inşa etmeyi hedeflemiştir.



KONYA SANAYİ ODASI
KONYA CHAMBER OF INDUSTRY

2.

BÖLÜM



CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDAN GÜNÜMÜZE KONYA SANAYİSİ



*Atatürk Anıtı - 1930'lu yıllar- Fotoğraf Amber Reis Camii Minaresinden güneye doğru çekilmiştir.
(KTO-Geçmişten Günümüze Konya Fotoğraf Albümü)*

Sanayi Devrimi ile birlikte dünyada üretim anlayışı değişmiş ve endüstride hızlı bir gelişim süreci yaşanmıştır. Ekonomik krizler ve siyasi gelişmelerden dolayı zaman zaman sekteye uğrasa da, sanayi yatırımları ve üretim faaliyetleri genel olarak artmıştır. Süreç içerisinde ulaşım ve iletişim imkanlarının gelişmesi, serbest ekonominin yaygınlaşması, nüfusun artması ve ihtiyaçların çeşitlenmesi dünyada sanayi sektörünü geliştiren faktörlerin başında gelmiştir.

18. yüzyılda İngiltere'de başlayan Sanayi

Devrimi, 19. yüzyıldan itibaren çevre ülkelerde ve beraberinde tüm dünyada 'seri üretime' dayalı yeni bir ticaret akımı başlatmıştır. Osmanlı'nın bu sürece geç kalması, Osmanlı topraklarını Avrupa'nın açık pazarı haline getirmiş, zaman içerisinde teşvik-i sanayi kanunları çıkarıldıysa da imalat sanayisinde yeterli ölçek yakalanamamıştır. Ancak özellikle İstanbul'un fethinden sonra yabancıların işlettiği ticarethaneler ve atölyeler, Osmanlı topraklarında önem kazanmış, Anadolu için iyi örnekler teşkil et-

miştir. Ardından sanayi anlamında yeni adımlar atılmış, imalata dayalı yeni atölyeler açılmıştır. İlk İstanbul'da, ikincisi Konya'da olmak üzere sanayi mektepleri açılmış, buralarda hem üretim yapılmış, hem de meslek erbabı yetiştirme faaliyetleri yürütülmüştür.

Türkiye'nin bugünkü anlamda seri imalata dayalı sanayileşme serüveni ise Cumhuriyet'in ilanından sonra hızlanmıştır. Ancak savaştan yeni çıkmış, yorgun, yokluklarla mücadele eden, sermaye yetersizliği had safhada olan bu toprakların sanayileşmesi kolay olmamıştır.

Türkiye'nin sanayileşme mücadelesi ile Konya'nın sanayileşme çabaları da önemli ölçüde örtüşmektedir.

1923-1950 döneminde, Konya'nın ekonomik yapısı çoğunlukla tarıma dayalıydı ve aktif nüfusun büyük bir kısmı tarımda çalışıyordu. 1927 Sanayi Sayımı'na göre Konya, Türkiye'deki önemli imalat merkezlerinden biriydi. Bu dönemde Konya, tarıma dayalı imalat, maden, maden işleme ve ağaç işleme sanayilerinde ülke genelinde önemli bir konuma sahipti. Konya'da işletme başına düşen çalışan sayısı genellikle iki ila üç arasında değişiyordu.

1927 sayımına göre Konya'da 50-100 işçi çalıştıran işyeri sayısı 5, 10-20 işçi çalıştıran işyeri sayısı ise yine 5 olarak kaydedilmiştir. Bu işletmelerin çoğu o dönemde gayrimüslimlerin elinde bulunmaktaydı (Buluş, A. 2014, Konya Sanayi Tarihi).

1927 yılı, Türk sanayisinin dönüşümünde kritik bir eşik olmuştur. Bu yılda kabul edilen Teşvik-i Sanayi Kanunu, Türkiye'nin ekonomik altyapısını değiştirecek ve ülkeyi kendi endüstriyel ürünlerini üretebilen bir konuma getirecek önemli bir adımdır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında, ülke daha önce birçok ürünü ithal etmek zorunda kaldığı bir dönemden geçiyordu. Ancak Teşvik-i Sanayi Kanunu ile birlikte, Türkiye kendi endüstriyel altyapısını güçlendirme yolunda önemli bir kararlılık sergiledi. Bu yasa, özellikle buğday, un, şeker, pamuklu iplik gibi temel ürünlerin üretimine yönelik teşvikleri içermektedir.

1927 tarihli Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan Konya'da toplam 26 işletme yararlanmıştı. Bu işletmeler; kumaş sanayi, trikotaj sanayi, kereste sanayi, kimya, un ve matbaacılık alanlarında faaliyet göstermekteydi. Bu 26 işletmeden 18'i un sanayinde faaliyet göstermekteydi(Buluş, A. 2014, Konya Sanayi Tarihi).



Ağaç Pazarı- 1930

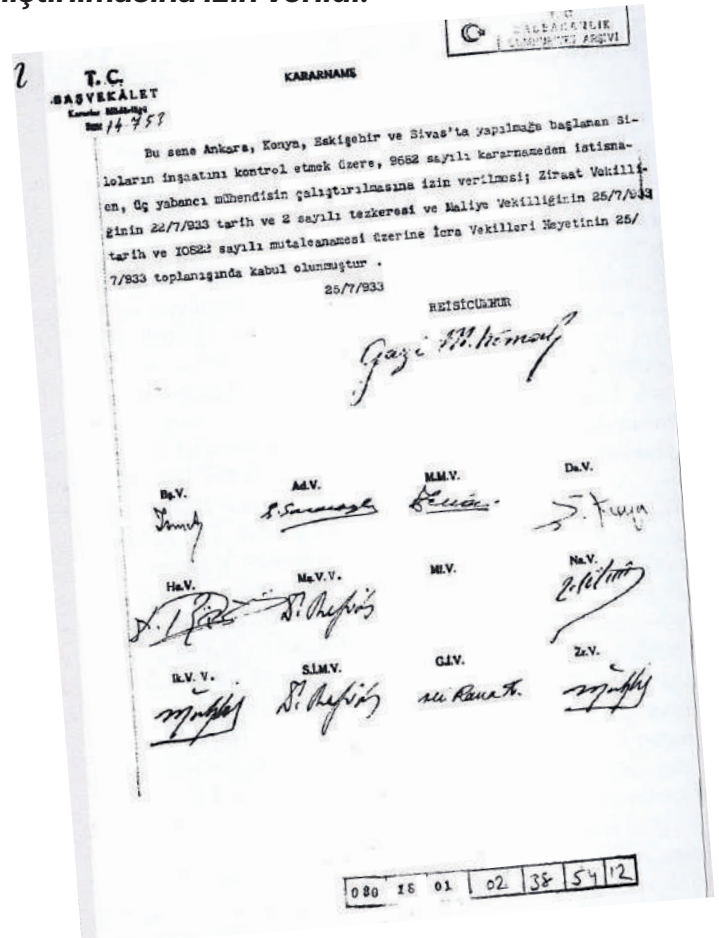


Bu dönemde Konya'da, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde Ereğli Bez Fabrikası'nın temeli atıldı. 1934'te temeli atılan fabrika, 1937'de faaliyete geçti. Bu fabrika, enerji ihtiyacını 1.700 kilovatlık bir termik santral ve İvriz'deki bir türbinden karşılıyordu. Yılda 6 milyon metre kapasiteli fabrikada 150 memur ve 1.850 işçi çalışıyordu.

1929'da Macarlar tarafından kurulan bir elektrik santrali ve 1938'de açılan bir buz fabrikası da dikkat çeken tesisler arasındaydı. Bunun yanı sıra, Konya'da tarımsal üretime destek olmak amacıyla kurulan ziraat kombinaları ve devlet işletmeleri de ekonomik canlanmada rol oynadı. 1927'den sonra buğday fiyatları düşmeye başlayınca, buğday üreticilerine destek olmak amacıyla 1932'de Buğday Koruma Kanunu çıkarıldı ve Konya ile Akşehir'de silolar inşa edildi.

25/7/1933 tarihinde Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal Atatürk imzasıyla yayımlanan bir kararname ile Ankara, Konya, Eskişehir ve

Sivas'ta yapılmaya başlanan siloların inşaatını kontrol etmek için 3 yabancı mühendisin çalıştırılmasına izin verildi.



Ankara, Konya, Eskişehir ve Sivas'ta yapılmakta olan siloların inşaatını kontrol için 3 yabancı mühendisin çalıştırılmasına izin verilmesi.



Cumhuriyet'in ilk yıllarında Alâaddin Tepesi'nden Konya

Ayrıca şehirde bankacılığın gelişmesi ile birlikte çiftçi ve tarım kesiminin bu gelişmeden yararlanacağı fikri hüküm sürmüştür. Bu anlamda Karaman Çiftçi Bankası'nın kuruluşu yerel basında geniş yer almıştır. (13.12.1926 Tarihli Babalık Gazetesi) Banka 100.000 Türk Lirası sermaye ile kurulmuştur (07.01.1927 Tarihli Babalık Gazetesi).

1929 yılına gelindiğinde İş Bankası şehre bir şube açarak faaliyetlerine başlamıştır. (30.09.1929 Tarihli Babalık Gazetesi) Bankacılık faaliyetlerinin gelişmesiyle birlikte şehirde bankaların yeni şubeler açtığı görülmüştür. Bunlardan biri de Evkaf Bankası'dır (12.07.1938 Tarihli Ekekon Gazetesi).

Ziraat Bankası Konya Şube Müdürü Mümtaz Bahri Bey ile yapılan bir görüşmeden elde edilen bilgilere göre; şehirde bankaların mevduat hesaplarında 18.000 lira bulunmaktaydı (Akt: Öztürk, 2015: 103).

Konya Ticaret Odası, 1923-1938 yılları arasında faaliyetlerini geliştirmek için tüm esnafın

kayıtlarını yapmak, esnaf cemiyetlerinde seçim işlerini ikmal etmek, kazalarda temsilciler bulundurmak, esnafa kolaylık sağlamak için bir tercüme merkezi açmak, Oda mıntıkası dahilindeki fabrikaları tespit etmek, bütçe hazırlamak, lisan, muhasebe ve daktilo kursları açmak gibi çeşitli çalışmalar yürütmüştür. Ayrıca esnafa kolaylık sağlamak amacıyla Oda da bir tercüme merkezi bulundurulması kararlaştırılmıştır. Bu büroda Almanca, Fransızca ve İtalyanca tercümeler yapılmıştır (31.08.1937 Tarihli Ekekon Gazetesi Akt: Öztürk, 2015: 105). Oda ayrıca, 1930 yılında Konya Borsası'nın gelişme yolunda ilerlediğini belirtmiştir. Borsa'nın azalık seçimlerinde ise, Halimzade İhsan, Gevrekizade Mustafa, Civelekzade Mehmet, Atikezade Hasan, Hacı Hamzazade Hakkı, Mısırlızade Hacı Haydar, Keleşzade Ömer, Terzizade Niyazi, Ekmekçizade Mustafa seçilmiştir (03.11.1930 Tarihli Babalık Gazetesi Akt: Öztürk, 2015: 105).

Konya Ticaret ve Sanayi Odası kendi mıntıkası dahilinde bulunan fabrikaları tespit etmiştir. Buna göre; şehir dahilinde 4 un, 2 marangoz,



Zahire Borsası ilk alım töreni kutlaması

1 mensucat, 1 çorap ve bir de makarna fabrikası bulunmaktadır. Şehir haricinde Zivarik'ta 1 un, Dere'de 1 un, Meram'da 2 un, Yarma'da 1 un, Karkın'da 1 un, Kulu köyünde 2 un, Altınapa'da 1 un ve Çumra'da 1 un fabrikası bulunmaktadır. Oda mıntıkası dahilinde bulunan 19 fabrikadan 13'ü un, 3'ü marangoz, biri mensucat, biri çorap ve bir tanesi de makarna fabrikasıdır (10.11.1937 Tarihli Ekekon Gazetesi Akt: Öztürk, 2015: 105).

1950'li yıllardan sonra ise Konya'da; Ova Un Fabrikası, Konya Şeker Fabrikası, Konya Çimento Fabrikası, Et Balık Kurumu Konya Et Kombinası, Etibank Konya Civa İşletmesi, Eti-

bank Seydişehir Alüminyum Tesisleri, TÜMO-SAN gibi fabrikalar kurulmuştur. Ayrıca şehrin ilk sanayi bölgelerinden biri olan bugünkü adıyla Motorlu Taşıtlar Sanayi Sitesi 1964 yılında, şehrin ilk OSB'si olan 1. Organize Sanayi Bölgesi ise 1969 yılında kurulmuştur.

1974 yılında ise Konya Sanayi Odası kurulmuştur. Sanayi Odası'nın kurulmasıyla birlikte şehirde sanayicilik kültürünün gelişmesi ve yeni organize sanayi bölgelerinin kurulması süreci hızlanmıştır. 1976 yılında Konya 2. OSB kurulmuş ve bu OSB daha sonra Konya Organize Sanayi Bölgesi adını almıştır.

İlk tohumları 1950’lerde atılan ve 1970’lerden sonra hızlanan Konya’nın özel sektör ağırlıklı sanayileşme süreci kolay olmamıştır.

Burada Konya Sanayi Odası’nın kurucu Başkanı, aynı zamanda Konya’nın serbest çalışan ilk makine mühendisi merhum Ali Akkaya’nın şu sözlerine kulak vermek yerinde olur:

“İlk sermayem iki bin TL idi. Kaynağı, zati harcamalarımın yaptığı tasarruftu. Sermayem olmadığı için işçi çalıştıramıyordum. İki yıl kadar tek çırakla, öğlenleri çeyrek ekmek, bir yumurta ile nefis körelterek çalıştım. Takım olarak bir transformatörlü kaynak makinesi, bir oksit kesme takımı, bir de kollu makasım vardı.”

“O vakitler Konya’daki sanayi, han içinde, çamur çaylak içinde faaliyette bulunuyordu. Yeni yapılan tek sanayi sitesi bile ulaşım zorluğu ve müşteriye uzaklık sebebiyle dolmamıştı. Ancak her ustanın gönlünde büyük bir sanayi işletmesinin sahibi olma hayali yatıyordu. İnaniyorum ki Türkiye sanayisini bugünkü haline getiren bu esnafın



içindeki sanayileşme aşkı ve gece gündüz çalışma temposudur. Öyle ki bütün sermayesi bir pense ve tornavidadan ibaret olan oto elektrikçisi bana gelip ‘Ali bey sen makine mühendisi imişsin. Bu otomobil farları naylondan yapılma şeyler olmasına rağmen bir dünya para tutuyor. Bunları biz memleketimizde yapamaz mıyız? Gidelim Romanya’da, Polonya’da bunların yapıldığı yerleri görelim biz de yapalım’ diyordu. Yani uzun lafın kısası imalatla uğraşan esnafta boşa verilmeyecek bir heves ve enerji vardı” (Konya Sanayi Tarihi, Prof. Dr. Abdülkadir Buluş).



Konya tarım makineleri sektörünün önde gelen firmalarından Çayırova Tarım Aletleri Kurucusu Niyazi Büyükgıcık, Konya Sanayi Odası’nın Konyalı sanayicilere ‘ön ayak’ olduğuna vurgu yaptı. Büyükgıcık, “1975’li yıllarda Tornacılar ve Kaynakçılar Odası üyesiydik. İlk zamanlar Sanayi Odasının aidatları yüksek olduğu için üye olmamıştık. Sonra işler büyüyünce üye olduk. **Sanayi Odası bize hep ön ayak oldu. Konyalı sanayiciler için bir dönüm noktası diyebiliriz. İnsanlar gönüllü olarak gidiyor görev alıyordu. Kimse oradan bir menfaat gütmmez, aksine**

fayda sağlar. Ben de iki yıl Konya Sanayi Odası’nda meclis üyeliği yaptım. Severek giderdim. Çok şey öğrendim. Bizim kapılarımızın dış dünyaya açılmasında sanayi odamız bir anahtar oldu. Allah tüm başkanlardan razı olsun, vefat edenlere rahmet olsun” diyor...

Konya Sanayisinin, 70’li yıllardaki ustaların gece gündüz çalışması ile bugünlere geldiğini aktaran Büyükgıcık, şöyle devam ediyor: “Organize Sanayi Bölgeleri sanayicilerimize çok katkı sağladı. Kurumsallığı, düzenli üretimi geliştirdik. Alt yapı avantajları, sunduğu diğer fırsatlar bizi başka bir seviyeye taşıdı. O yüzden kıymetini bilmek lazım. Bugün 6. OSB yapılıyor. Bu büyük bir gurur bizim için. Bir dönem hükümetlerin üvey evlat muamelesi yaptığı Konya Sanayisi, üreticilerin, ustaların ilmek ilmek dokuduğu emeği, üstün gayreti ile bugünlere geldi. Bugün artık kabuğumuzu yırttık. Bizi kimse tutamaz.” (bkz: 150. sayfa)



Konya'nın sanayileşme sürecinde yaşanan zorlukları ve verilen mücadeleyi yine Konya'nın duayen sanayicilerinden Mehmet Kayhan'ın şu cümleleri özetliyor:

“O devirler bir hikaye, bir masal gibi devirlerdi. Kıtık yıllarıydı. 2. Cihan Harbi yeni bitmişti. Türkiye sıkıntılarla boğuşuyordu.

Ve öğlenleri lokantada yemek yiyeceğiz, sabah kahvaltısı filan yok işte, günde bir öğle yemeği yeriz. Makine üretimi yapamayan, daha çok tamir bakım gibi küçük sanayi işlerinin yapıldığı bir dönemdi. Fakirlik ve yokluk gördüm, ekmeğin ve gazın karneyle verildiğini gördüm, ambargo gördüm. Birçok kriz gördüm. Hepsinin de geçtiğini gördüm.”

“Bazen ambargo, bazen ithal ikamesi, bazen de maliyet sorundu. En önemli konulardan birisi de bilgiye erişimin zorluğuydu. Teknik bir konuyu öğrenmek, aradığın bir ürünün üreticisini bulmak, o firmanın iletişim bilgilerini edinmek, yazışmak, o firmanın haritada yolunu bulmak nasıl olurdu hayal etmeniz lazım. Daha doğrusu elinizdeki telefonu bir gün kullanmadan bunları yapmayı deneyin. O zaman işler daha yavaş ilerliyordu.” (bkz: 124. sayfa)

1. OSB'DEKİ 64 FABRİKANIN SADECE 11'İNDE TELEFON VARDI

Mehmet Kayhan'ın yokluk yılları ile ilgili sözleri, bir dönem Konya'nın ilk organize sanayi bölgesi 1. OSB'nin telefon sorununu akıllara getiriyor. Bu sorun 7 Nisan 1976 tarihli Konya gazetelerine “Organize sanayi bölgesi telefon sorununa çözüm getirilmesini istiyor” başlığıyla yansımıştı. Konya Sanayi Odası tarafından yapılan açıklamaya göre; 1. OSB'deki 64 firmanın sadece 11'inde telefon bulunmaktaydı.



Larende Caddesi'nde, İstanbul Caddesi'nde 20-30 metrekairelik dükkanlardan küçük sanayi sitelerine, oralardan da binlerce metrekairelik fabrikalara dönüşen Konya Sanayisinin bu sürecine tanıklık etmiş, asırlık çınar, 104 yaşındaki Halil İbrahim Sayar, Konya'nın sanayileşme sırrını güven duygusuna ve çok çalışmaya bağlıyor.

İlerleyen yaşına rağmen her gün işine gelmeye devam eden Sayar, o dönemleri şu sözleriyle özetliyor: "Benim babam nalburdu. Kürek, kazma, çivi, kova gibi ürünler satardı. Kapu Camii Caddesi, Sarraflar Caddesi sağlı, sollu bu hırdavatçıların merkezidi. Orada çok büyük tüccarlar vardı. Hacıkaymaklar, Hotamışlılar, Übeyitler.

Bunlar malları vagonlar ile getirirlerdi. Ben de bu arada eleği gözüme kestirdim. Kasnaklarını, çitasını inceledim.



İzmir'de bu kasnakları satan yeri buldum ve oradan getirerek kendim burada elekleri yaptım. Bir iki tane yaptım derken, işim tam seveceğim hale geldi. Benim dükkanıma 3 yaşında bir çocuk da gelse, 3 yıllık ahbap da gelse ürünü aynı fiyata alırdı. Bu usul çok beğenilirdi. İş öğrenip işinin başından ayrılmayanlar, işine sahip çıkanlar muvaffak oldular." (bkz: 152. sayfa)



Konya Sanayisinin gelişimine tanıklık eden isimlerden biri olan Konya Motor'un sahibi Mehmet Karasakal, bugün gurur duyulan sanayi tesislerinin birçoğunun temelini Eski Sanayi, Karatay Sanayi ve Meram Sanayi'de atıldığını söylüyor. Karasakal,

Konya Sanayisinin gelişimini şöyle özetliyor: "**Bugün Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren fabrikaların birçoğunun patronu Eski Sanayi ve Karatay Sanayi'de yetişen ustalarımız.** 1970'li yıllarda Eski Sanayi, Karatay Sanayi ve Meram Sanayi vardı. Herkes ustalığını üretimle taçlandırdı. Yani bugün ki bu gurur duyduğumuz dev fabrika ve sanayilerin temeli oralarda atıldı. Birçoğumuz iş adamları olarak halen görüşüyoruz. Hepsi küçük dükkanlarda, torna, kaynak ustasıydı. Atikerler, Özyatağanlılar, Öztekinler ve daha adını sayamadığım birçok firma ile Karatay sanayinde komşuyduk. Böyle böyle büyüdük. Büyüdükçe kademe kademe ileriye doğru gidiliyor. Sonra organizeler kuruldu kapasiteler arttı, nüfus genişledi, teknoloji ilerledi." (bkz: 154. sayfa)

DEĞİRMEN VE UN SANAYİ

Konya Sanayisi için tarım, tarımsal sanayi ve gıda üretimi her dönemde önemli olmuştur. 1896 yılında Konya'da 25 değirmen bulunduğ u ve ilk buharlı un fabrikasının da 1906 yılında kurulduğ u bilinmektedir. Bu fabrika tren yoluna yakın bir fabrikaydı ve atılan bir makasla tren yolu bağlantısı da sağlanabiliyordu. Fabrika için devlet kademelerinden izin alan İsmail Bey'di. Askeriyenin erzak müteahhidi olan İsmail bey ve Priştineli İlyas Bey, bu işi ortak kurmuşlardı. Fabrika Araplar Mezarlığı ile tren yolu arasındaki eski dönümle 21 dönümlük alanı kaplamaktaydı.

1907'de "Crossley" ve "Brunswick" marka iki un değirmeni vardı. *1925 yılına gelindiğinde Konya, 7 buharlı un fabrikası ve Meram Dere civarında 22 un değirmenine sahipti*(Arabacı, 1999; Kalaycı, 2003:227). Konya'daki 7 buharlı un fabrikasının isimleri şu şekildedir: *İsmail Paşa Fabrikası, Zaferiye, Fethiye, İstikamet, Kazım Hüsnü Bey, Mehmet Emin Bey, Kelbali.*

İsmail Paşa Fabrikası'nın 110 beygir gücünde makinesi ve 27 ton un çıkarma kapasitesi vardı. Aynı dönemde Meram Dere'de bulunan 22 fab-

rikadan en önemlisi 8 ton kapasiteli Maarif Değirmeni idi (Arabacı, 1999:49).

1927 Sanayi Sayımı'na göre Konya'daki 2.245 iş yerinin yüzde 45,6'sı ve 5.327 çalışanın yüzde 46'sı un sanayindeydi. 1957 itibari ile ise şehirde 16 un fabrikası mevcuttur. En büyük kapasite o zaman TMO arkasında inşası süren 150 tonluk fabrika ile günlük 60 ton kapasiteli Ak Un adı ile Taşpınarlar Değirmeni; 1952 senesinde faaliyete geçen 100 ton kapasiteli Ova Un'dur (Uğurlu, 1958:64).

Ova Un Konyalı ve Adanalı iş adamlarının ortak girişimi idi. Beyşehir'de ise, Et ve Balık Kurumu'na ait bir Balık Unu Fabrikası vardı (Kandemir, 1957:152).

1971 YILI UN ÜRETİM MİKTARLARI (ton)

	BUĞDAY	UN	MAKARNA	KEPEK
T.M.O UN FABRİKASI	30.775	24.064		6.552
ÖZEL SEKTÖR UN FABRİKALARI	170.133	129.990	3.837	32.604
TOPLAM	200.908	154.054	3.837	39.156



Ova Un Fabrikası temel atma töreni-1951

TAŞ OCAĞI İŞLETMECİLİĞİ

Taş Ocağı İşletmeciliği, Cumhuriyetin ilk yıllarında Konya'daki önemli iş kollarından birisiydi. Özellikle Sille Taşı başı çekiyordu. Sille Taşı, volkanik kökenliliğe bağlı olarak ısıya son derece dayanıklı bir taş. Sille Taşı'nın Selçuklu ve Osmanlı mimarisinde yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Konya'nın öne çıkan tarihi yapılarından Selimiye Camii, İnce Minare Müzesi, Konya Lisesi gibi yapılar Sille Taşı'ndan inşa edilen yapılardır.

Ancak Sille Ocağı'nda bolca bulunan bu taşlardan, taşınma maliyeti yüksek olduğu için Konyalılar yeterince faydalanamıyor, evlerini genelde çamur ve kerpiç ile yapıyorlardı. Sille, Konya merkezine bir buçuk saat kadar mesafede olduğu için, Sille Taşı'nın merkeze getirilmesi maliyeti oldukça artırıyordu.

Belediye 1926'da bu maliyeti ucuzlatmak ve kerpiç evlerden dolayı yazın çıkan tozu engellemek gayesiyle, taş ocaklarına döşenen bir dekovil hattını Lenc şirketine yaptırdı ve taş ocağı işletmeciliğine başladı. Bu ilk Dekovil hattı 18 Teşrinievvel (Ekim) 1926'da hizmete girdi.

Dönemin yerel basınına göre ikinci ve en mühim taş ocaklarına yapılacak dekovil hattı da üç dört ay zarfında ikmal edilmek üzere yakınlarda ihale edilecekti. Şehrin en acil ihtiyaçlarından biri olan bina ve kaldırım yapımı için gerekli taşların üretimindeki artıştan herkes istifade edecekti (Babalıktan aktaran Semiz, 1999:154).

Dekovil hattı Sille ile Zindankale arasında toplam 10,6 kilometre uzunluğundaydı.



Konya Sille'den, Konya'daki inşaatlarda kullanılmak üzere Sille Taşları'nı taşımak üzere döşenen Dekovil Hattı-1926

EREĞLİ PAMUK SANAYİ MÜESSESİ

Dünya'nın gördüğü en büyük ekonomik buhranlardan biri olan 1929 Dünya İktisadi Buhranı'ndan sonra, Türkiye planlı ekonomiye geçmek amacıyla birçok fabrika kurmuştur. Sümerbank Ereğli Bez Fabrikası'nın kuruluş kararı da Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı çerçevesinde alınmış, fabrikanın temeli 20 Kasım 1934'te atılmıştır.

Plan ve projeleri Sümerbank Fen Heyeti tarafından hazırlanan fabrika bu yönüyle Türk mühendislerinin bir eseri olma özelliğini de taşımaktadır. Kazan ve elektrik tesisatı dışındaki tüm makine aksamı Almanya'dan temin edilerek monte edilmiştir. İnşaat ve montaj işleri 1936 yaz sonuna doğru bitmiş, deneme çalışmalarının ardından 4 Nisan 1937'de açılışı yapılarak üretime başlamıştır. Açılışı Başbakan İsmet İnönü tarafından yapılan fabrika, 1949 yılında Sümerbank Ereğli Pamuklu Sanayi Müessesesi haline getirilmiştir (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Nisan 2023, Yaşar SEMİZ, Güngör TOPLU).

Başbakan İsmet İnönü temel atma töreninde Ereğli'de yaptığı konuşmada 1934 yılında Sümerbank'ın Bakırköy'deki yeni dokuma tesisatının işletmeye açıldığını, Kayseri'deki büyük bez fabrikasının temelini attıklarını (Semiz & Toplu, 2019, s. 43), Ereğli'de ise üçüncü dokuma fabrikasını kurmaya başladıklarını ifade etmişti.

Başbakan İsmet İnönü'nün açılış töreninde yaptığı konuşmadan bir kesit: "Cumhuriyet, kurucu ve yapıcı bir varlıktır. Ereğli Bez Fabrikası ince bez için kuruluyor. Şimdiye kadar memleketimizde yapılmayan saten, ince astarlık, mermerşahi, beyaz ve renkli patiska dokunacaktır. 15.000 iş ve 250 tezgâh olacaktır. 1250 amele çalışacak. Yalnız bu fabrika pamuk ekicilerine 7.000 balya isteyen yeni bir müşteri olacaktır. Görüyorsunuz ki fabrika kurarken çiftçilerimiz aynı zamanda faydalanmış oluyorlar. Ereğli Bez

Fabrikasına elektrik santrali ve işletme sermayesi birlikte 3,5 Milyon lira harcanacaktı. Takriben bin iki yüz elli işçi çalışacak, dört milyon metre kumaş çıkacak ve ayrıca 500 bin kg. ince iplik elde edilecektir. Sümerbank 1935 yılı bitmeden Ereğli Bez Fabrikasını işletmeye başlayacaktır. Verdiğim rakamlar harcanacak paranın miktarı, teşebbüsün ehemmiyetini anlatmağa yetecektir. Ereğli Bez Fabrikası ile memleketin ekonomik varlığı his olunacak surette kuvvetlenecek ve zenginleşecektir. Ereğli'de gerek kasabalı gerek köyden gelen vatandaşların gösterdikleri sevinç yerindedir. Bu müesseseler için halkın Sümer Bank'a yardım etmek yolunda elinden geleni yapmak gayretine teşekkür ederiz." Semiz, Y. & Toplu, G. (2023). Sümerbank Ereğli pamuklu dokuma fabrikası (1934-1997). Selçuk Türkiyat, (57): 85-112. Doi: 10.21563/sutad.1285130



KENDİ ENERJİ İHTİYACINI KARŞILAYAN FABRİKA

Ereğli Pamuklu Sanayi Müessesesi, enerji ihtiyacını kendi bünyesinde kurulan termik santralden elde etmiştir. Fabrikanın enerji ihtiyacı 1.700 kw'lık bir termik santral ile, fabrikaya 18 kilometrelik uzaklıktaki İvriz Köyü'nde kurulan 2.200 Kw'lık kurulu gücü olan bir hidroelektrik santralinden karşılanmaktaydı. Santral Nisan başından kış aylarına kadar fabrikanın enerji ihtiyacının tamamını, kış aylarında ise üçte birini karşılıyordu. Fabrikada ayrıca kolahanelerde kullanılmak üzere 5 bin ton patates alınmakta idi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra buğday ve mısırdan nişasta üretmek üzere bir nişasta fabrikası açılmıştır. Yılda 600 ton kadar nişasta üretilmekte idi. 1950'lerde tesiste nişasta elde etmekte kullanılan nişasta fabrikası Sümerbank dokuma fabrikalarının nişasta ihtiyacının yüzde 70'ini de karşılamaktaydı. Fabrikaya 1956'da dikiş ipliği ihtiyacını karşılamak üzere 5.616 işlik ve yıllık 200 ton kapasiteli bir dikiş ipliği tesisi eklendi. (Semiz, 1999:154-155, Öztürk, 2012:36-37)

DOKUMACILIK, ÇORAP, TRİKOTAJ SANAYİSİ VE KONYA'NIN İLK HALI FABRİKASI

Konya, Selçuklular ve Osmanlı döneminden bu yana önemli bir dokuma merkezi olmuştur. Cumhuriyet döneminde de bu önemli özelliğini korumuştur. Marco Polo, seyahatnamesinde Konya'da halı dokunduğuna işaret etmiştir.

1927 tarihli Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan sonra Konya'da dokuma sanayine yönelik üç tesis kurulmuştur. Bunlardan biri, 1933 tarihli 150 işçinin çalıştığı ve 75 tezgahlı Mehmet Haşhaş Atölyesi idi. 1940'larda atölyedeki tezgah sayısı 25'e ve çalışan sayısı 40'a düşmüştür. Bir başka tesis de 1933 tarihli 24 işçi ve 18 tezgahla çalışan Doğanbey Yerli Dokuma atölyesi idi. Tesis, 1936'da Doğanbey Bucağı'ndan Konya'ya taşınmıştır (Sönmez, 2003:23, Semiz, 1999:153-154, Buluş, 2014:54).

1933 tarihli 40 civarında işçi ve 24 tezgahla çalışan Silleli Süleyman Sırrı ve Şeriki Atölyesi de dönemin atölyelerinden birisidir. Tesis mali sıkıntılardan dolayı işi 1934 yılında trikotaja çevirmiştir. Bu atölyenin 1935 tarihi itibarıyla çalıştırdığı işçi sayı 33 kişiydi. Tesis 1940'da çorap el makinası sayısını 64'e, çalışan sayısını 140'a çıkarmıştı.

Konya 1973 İl Yıllığında Konya halıcılığına değinilirken de, Konyalı iş adamı Kemal Seli'nin Konya halıcılığını ihya etmek ve yaymak amacı ile bir halı fabrikası kurduğu ve yörede 400 kadar halı tezgâhını işler hale getirdiği vurgulanmaktadır.

Kemal Seli, Konya Sille eşrafından Silleli Hakkı Efendi'nin oğludur. Amerika'da tahsil görmüştür.

1951'de Konya'da büyük çapta fabrika düzeninde çalışan ilk halı firmasını kuran ve el halısı imalatına başlayan kişidir.

Halı imalatına ilk olarak Sille'de iplik fabrikası ve boyahane kurarak adım atmıştır. Ladik'te kurduğu atölyede el halısı imalatına başlamıştır. Dokuttuğu halıların ipliklerini yine kendi tesisinde yapağıdan, boyanmış iplik sürecini kapsayan alanlarda bir entegre tesise sahipti. Bu tesis Konya merkez Sille yolu üzerinde bulunmaktaydı.

1977 - 1978'li yıllarda Ladik'te dokumacılıkla uğraşan kişilerin bu tesise iplik boyatmak üzere başvurdukları alınan bilgiler arasındadır. Lâdik'in dışında Isparta ve köylerinde ayrıca, Ünye'de halı tezgâhları bulunmaktaydı. Edinilen bilgilere göre Türkiye'deki Hilton Oteli'nin düz halılarını dokutmuştur. Bu halılar desensiz 26×33 Isparta kaliteli halılardır. Çözüğü ve atkısı pamuk, ilme ipliği yün malzemelidir. Bu halılar Lâdik'te dokunmuştur. Kemal Seli'nin 1957'de Hilton Otelinin el dokuması düz halılarını metrekaresi 110 liraya dokuttuğu kaynak kişiler tarafından verilen bilgiler arasındadır. 1960'larda yaşadığı ekonomik güçlükler ve sözü edilen bir yangın nedeni ile Ladik'teki atölyesini Kaplanlar Halıcılığına devretmiştir. Kemal Seli ayrıca İzmir, İstanbul ve Ankara'da da şube ve satış mağazaları açmıştır. 1987 yılında Vakıf Haftası Etkinlikleri kapsamında düzenlenen Halıcılık Semineri'nde, bilim insanlarının yanı sıra, Kemal Seli de bir bildiri yayınlamıştır. Bu bildiride Kemal Seli, 1950'lerde başlatmış olduğu faaliyetin içeriği ve üretim sistemi hakkında geniş bilgiler vermiştir.



KONYA'DA KARASÖR SANAYİNİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

Konya'nın sanayileşme hikayesinin dönüm noktalarından birisi de, karasör sanayidir. Şu anda karasör sanayinde Türkiye'nin öncü sektörlerinden birisi olan şehrin sektördeki geçmişi 1950'li yıllara kadar uzanır.

1950'li yıllarda şehrin farklı noktalarında karasör imalatı yapan ustalar var olmakla birlikte bunlardan bir tanesi de, İstanbul Caddesi'nde İsmet Paşa İlkokulu civarında karasör imalatı yapan "Karasörcü Remzi Usta" diye tanınan Remzi Köleoğlu'dur.

Bazı kaynaklarda, sektörün gelişmesine büyük katkıları olacak çırakları yetiştiren ve onların bu meslekte ilerlemesinin yolunu açan Remzi Usta'nın yanında çırak olabilmenin o dönemin gençleri için hayli önemli olduğundan bahsedilir. Hatta Remzi Usta'nın yanında çırak olabilmek için araya 'tanıdık' konulduğu anlatılır.

Karasörcü Remzi Usta'nın atölyesinde, şase haliyle gelen arabaların üstüne otobüs veya sürücü mahalli bir kamyon kasası yapılıyordu. Ahşap doğramadan yapılan bu kasanın üzeri saç ile kapatılıyordu. Karasörcülük mesleği, 1950'li yıllarda çıraklık yapan ve 2020 yılında vefat eden merhum Rahim Özkaymak tarafından, "dünyanın büyük bir sanayisi", "her meslek grubunu içine alan meslek" olarak tanımlanıyor. Amcası Seyit Özkaymak vasıtası ile Remzi Usta'nın yanında 1952 yılında çıraklığa başlayan Rahim Özkaymak, bu dönemi "Hayat mektebine Remzi Usta'nın yanında başladım" diyerek ifade etmişti.

SANAYİNİN KALBI: SARAY ÇARŞISI

Rahim Özkaymak'ın Hayatı ve Anıları kitabında; Rahim Özkaymak kendisinin çıraklık yaptığı 1952'li yıllarda, Alâaddin Tepesi tarafında Saray Çarşısı'nın bulunduğunu, ağabeyi İsmail Özkaymak'ın da burada bir döşemecinin yanın-



Rahim Özkaymak tarafından 1963 yılında yapılan ve Türkiye'de ses getiren arkadan çekişli otobüslerden biri

da çalıştığını anlatıyor. Genel olarak faytonların koltuklarının döşeme işlerinin yapıldığı Saray Çarşısı'nda, Konyalı ustalar bir araya gelerek, fikir alışverişinde bulunuyorlardı. Saray Çarşısı, o yıllarda sanayinin kalbi olarak tanımlanıyordu.

Türkiye'nin ilk çelik karasörlü otobüslerini yapan Rahim Özkaymak, çıraklık yaptığı günlerde ustasının işlerin yoğunluğundan dolayı birçok işi geri çevirdiğini görüyor ve bu işleri kendisi yapmaya talip oluyor. Ustasının, atölyenin işlerini aksatmadan yapması için izin verdiği Özkaymak, aldığı işleri akşamları evinin önüne götürüp orada gece mesaisi yaparak tamamlıyor, teslim ediyordu.

Rahim Özkaymak ile aynı dönem arkadaşı, kendisi de karasör ustası olan İsmail Takı ortaklık kurmuşlardı. Larende Caddesi'ndeki atölyelerinde üretim yapan ve daha sonra ortaklıklarını bitiren Rahim Özkaymak ve İsmail Takı, 1955 yılında İstanbul'a giderek karasör imalatında kendisini geliştirip geri dönen Özkaymak'ın bu dönüşünden sonra yeniden ortak olmuşlardı.

Rahim Özkaymak'ın Hayatı ve Anıları kitabında; Rahim Özkaymak, askere gidinceye kadar bu ortaklığı sürdürdüklerini ve çok güzel işler yaptıklarını anlatıyor.



12 METRELİK SOKAKTA 11 METRELİK OTOBÜS İMALATI

Hatıralarında yanmış bir kamyonun, otobüs yapılması için atölyesine getirildiğini anlatan Özkaymak, kısa şase olan kamyonu uzatarak 11 metreye çıkardığını, ancak iş yerinin bulunduğu İstanbul Caddesi'ndeki sokağın uzunluğunun ise 12 metre olması nedeniyle aracı dışarı çıkarmakta güçlük çektiklerini anlatıyor. "O koşullarda manevra yapmak mümkün değildi. Otobüsün arka makaslarını yana kademeli bir şekilde kriko yardımıyla çevirmeye başladım. Böyle çevire çevire arabanın yönünü yola doğrulttum. Trafiğin iyice durduğu gece yarısı aracı sokağa çıkardım. 42 koltuklu olan bu otobüse 50 kişi binerek Akyokuş'a çıktık ve oradan da Altınapa'ya kadar gidip geri geldik."

TÜRKİYE'DE İLK'LER: AĞAÇ KARASÖRDEN ÇELİK KARASÖRE GEÇİŞ

Türkiye'de ilk kez çelik karasörlü, yatar koltuklu otobüsü yapan Rahim Özkaymak, atölyesinde kendi el emeği pek çok sayıda aracı, elinde plan, proje tasarımı olmadan baştan aşağı yapmıştır.

Avrupa'da burunsuz araçların üretilmesiyle birlikte, Türkiye'de burunlu araçları burunsuza çevirmek için girişimlerde bulunan isimlerden olan Rahim Özkaymak, kendine ait burunlu bir kamyonu Kayhanlar Fabrikası'nda çalışan Arif Külcü Usta ile birlikte burunsuz hale getirmişti. Önden motorlu olarak Özkaymak'ın atölyesine giren araç, arkadan motorlu bir otobüs olarak atölyeden çıkmıştı. Özkaymak tarafından üretilen bu otobüs, etraftaki insanların "Bu otobüs gitmez" demesine rağmen uzun yıllar seferlerine devam etmiştir.



Rahim Özkaymak'ın yaptığı burunlu önden çekişli, motoru güçlü olan federal otobüslerden biri. Sağ baştan Veli Köken, Rahim Özkaymak, şoför Hasan Çakmak, İsmail Özkaymak, Kayacıklı Rıza ve bir muavin.

KONYA ŞEKER FABRİKASI

Konya Şeker Fabrikası'nın temeli 13 Eylül 1953 tarihinde atılmıştır. Fabrikanın makine ve tesisleri Alman Arge firması tarafından yapılmış ve 13 Eylül 1954'te işletmeye açılmıştır. Kuruluşta 10.000.000 lira olan sermayesi, 1963'te 20.000.000 liraya çıkarılmış ve bu sermayenin tamamı ödenmiştir.



1954 Konya Şeker Fabrikası Üretime Başladı



Konya Şeker Fabrikası açılış töreninden (1954)

Şirketin kuruluş sermayesinin 1 milyon lirası Eskişehir Pancar Kooperatifi, 1 milyon lirası Şeker Fabrikaları Şirketi, 5 milyon lirası Konya Pancar Kooperatifleri, 3 milyon lirası da Konya tüccarları tarafından kurulan Sınai Kalkınma Şirketi tarafından temin edilmişti. Fabrika toplam 30 milyon liraya mal olmuştu.

Fabrikanın açılışına Başbakan Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Maliye Bakanı Hasan Polatkan, Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu, Devlet Bakanı Mükerrrem Sarol, Şeker Şirketi Genel Müdürü Baha Esat Tekand katılmıştı (Buluş, A. 2014, Konya Sanayi Tarihi) ve 1973 Konya İl Yıllığı).

Fabrikanın Yıllara Göre Şeker Üretimi (1954-2023, ton)	
1954	16.000
1955	22.300
1956	27.900
1957	32.000
1980	125.800
1990	140.200
2000	275.300
2023	513.600

HİSSEDARLAR	HİSSE TUTARI TL.
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	4.200.000
Şeker Sigorta A.Ş.	325.000
Konya Sınai Kalkınma A.Ş.	3.000.000
Konya ve Civarı Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	7.500.000
Akşehir-İlgın Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	3.000.000
Alpullu Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	1.875.000
Kayseri Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	1.850.000
Eskişehir Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	1.500.000
Balıkesir-Bursa Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	1.500.000
Uşak-Afyon Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	1.750.000
Malatya Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	1.500.000
Elazığ Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	300.000
Adapazarı Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	375.000
Burdur-Isparta Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	225.000
Dinar ve Civarı Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	150.000
Ankara Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	500.000
Kastamonu Pancar Ekicileri İstihlal Kooperatifi	500.000
Yekün: 30.000.000	

1972 itibarıyla Konya Şeker Fabrikası Hissedarları ve Hisse Tutarları, Kaynak:1973 Konya İl Yıllığı

ILGIN ŞEKER FABRİKASI



İlgın Şeker Fabrikası'nın temeli dönemin Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından 10 Ekim 1977'de atılmıştır. Konya'nın ikinci şeker fabrikası olarak hizmet vermeye başlayan Ilgın Şeker Fabrikası'nın açılışı ise, 28

Aralık 1982 tarihinde dönemin Başbakanı Bülent Ulusu ve Sanayi Teknoloji Bakanı Mehmet Turgut'un katılımıyla, bölge halkının büyük coşkusuyla yapılmıştır.

Fabrika, günlük 6 bin ton kapasiteye sahip ve yılda 780 bin ton şeker pancarını işleyerek 119 bin ton kristal şeker üretme kapasitesine sahipti. Kuruluşunda 4 bölgeye bağlı 138 köydeki 15 bin 544 çiftçi ile 155 bin 626 dekada ekim yapılmış ve toplamda 621 bin 751 ton şeker pancarı teslim edilmişti. Teknolojik gelişmeleri yakından takip eden fabrika, modernizasyon ve otomasyon faaliyetleri sayesinde günde 8 bin 200 ton şeker pancarı işleme kapasitesine ulaşmıştır. Yılda ortalama 140 gün süren şeker üretim faaliyetleri, günde ortalama bin ton ve yılda ise toplamda ortalama 140 bin ton şeker üretimini sağlamaktadır.

ÇUMRA ŞEKER FABRİKASI



2003 yılında temeli atılan Çumra Şeker Fabrikası, 2004 yılında tamamlanmıştır. Hammaddesini 20 kilometre yarıçaplı bir alandan temin edebilen fabrika, Türkiye'nin en büyük şeker fabrikası olma özelliğine sahiptir.

Fabrikanın açılışı, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından, üst düzey devlet yöneticileri ve çiftçilerin katılımıyla 24 Eylül 2004 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Konya'nın Çumra ilçesinde 5. derece tarım arazisi üzerinde yaklaşık 2 milyon 600 bin metrekare

alandaki kurulan Çumra Şeker Fabrikası'nın, pancar işleme kapasitesi günlük 17 bintondur.

Fabrikanın üretime başlamasıyla birlikte Konya Şeker'in şeker üretimi yıllık 213 bin tondan 435 bin 500 tona, bölge üreticisinin toplam şeker pancarı üretim kotası da yıllık 1 milyon 617 bin tondan 3 milyon 320 bin tona çıkmıştır.

Türkiye'nin, şeker pancarından sıvı şeker üreten ilk tesisi olan Çumra Şeker Fabrikası, enerji maliyetini asgariye indiren en modern akışkan yataklı kazana sahip tek şeker fabrikasıdır.

KONYA ÇİMENTO FABRİKASI



Konya Çimento Fabrikası'nın ilk yılları

1954 yılında, Konya'nın girişimci 115 işadamlarının liderliğinde, Konya Çimento'nun temelleri atıldı. Ancak, sermaye yetersizliği nedeniyle bir süreliğine yatırım faaliyetlerine ara vermek zorunda kaldılar. Şirket, Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş. ve Türkiye İş Bankası'nın ortaklığıyla 1963 yılında, 6,20 TL sermaye ve yaş sistem teknolojisi ile 200.000 ton/yıl kapasiteli bir çimento fabrikası olarak faaliyete geçti.

1976'da, kuru sistem teknolojisi ile üretimi başlayan tesis, çimento üretim kapasitesini 600.000 ton/yıl'a çıkardı. 1986'da, kuru sistem döner fırının kapasitesi artırıldı ve yüksek maliyetli yaş sistem döner fırın tamamen devre dışı

birakıldı. 1989'da özelleştirme sürecine giren şirket, Türkiye Çimento San. T.A.Ş.'nin hisselerini Kamu Ortaklığı İdaresi'ne devretti ve daha sonra halka açıldı. 1991'de Türkiye İş Bankası, hisselerini Fransız VICAT Grubu'na devretti. Halen şirketin %81,88'ine sahip olan VICAT Grubu, dünyanın önde gelen çimento üreticilerinden biridir.

1994 yılından itibaren devam eden hazır beton faaliyetleri, 2015 yılında kurulan Konya Hazır Beton San. Tic. A.Ş.'de devam ediyor. İç Anadolu ve Akdeniz bölgelerinde 21 beton santrali ile hizmet veren şirket, konkasör tesisleriyle de hammadde ihtiyacını karşılıyor. Klinker kapasitesi 1.425.000 ton/yıl, çimento öğütme kapasitesi ise 2.397.600 ton/yıl olarak belirlenmiştir.

KONYA ET KOMBİNASI

7 Ocak 1956 tarihinde Kovanağzı yöresinde resmi bir kurum olan Konya Et Kombinası kurulmuştur. 98.350 metrekarelik bir arazi üzerinde kurulan fabrikada, 1970'li yıllarda 72 memur ve 291 işçi çalışmakta idi.

1956'da kurulan Et Balık Kurumu Konya Kombinası, 1950'den sonra tarım yanında diğer ekonomik faaliyetlerin gelişmesi için çaba gösteren Konya'da hayvancılığın gelişiminde önemli bir rol oynamıştır.

Kombinanın yıllık kesim kapasitesi 47.400 büyükbaş ve 810.000 küçükbaş idi. Kombina 1971 yılı içinde 32.018 gövde sığır, 39 gövde manda, 48.230 gövde koyun ve 7.350 gövde kuzu kesimi yapmıştır. Et üretimi yanı sıra Konya'da deri, bağırsak, yağ üretimi de yapan kombina, 1971 yılında 24.644 kilogram sucuk, 2.915 kilogram sosis, 1.608 kilogram salam imal etmiştir. Bu kombinada Konya'nın dışında İzmir, Burdur, Denizli askeri birliklerinin de et ihtiyacı karşılanmaktaydı.

TUĞLA VE KİREMİT SANAYİ

Konya, tuğla ve kiremit üretiminde çok eski ve köklü bir geçmişe sahiptir. 1940'lı yılların sonunda Hacı Mehmet Karacığan tarafından Karacığan Toprak Sanayi'nin temeli atılmıştır. Hacı Mehmet Karacığan, üç oğlu ile birlikte Konya'da sezonluk çalışacak olan kiremit fabrikasının inşaatına 1949 yılında başlamış, fabrika 1950 yılında faaliyete geçmiştir. (<https://www.eso.org.tr/firma-detay?firma=karacigan-toprak-sanayi-ve-ticaret-anonim-sirketi>)

1957 itibari ile Konya'da tuğla ve kiremit sanayi adına 45 tuğla ocağı ile 3'ü Konya merkez ve 1'i Akşehir'de olmak üzere 4 fabrika vardı. Sektörde özellikle Silleliler etkindi. (Uğurlu, 1958:56)

Birlik, Kaya ve Blok Tuğla Fabrikalarında ise,

yeni kiremit ve tuğla imal edilmekteydi. Bu üç tesis 1971 yılında 5 milyon kiremit, 12.5 milyon tuğla imal etmiştir.

Krom Magnezit Fabrikası da, sinter magnezitten tuğla ve harç imal etmekteydi. 1970 yılında üretime geçen Sümerbank'a ait bu tesisin 1971 yılı üretim miktarı 16.400 tonu bulmuştu. Tesiste üretilen tuğlalar genellikle Türkiye içinde kullanılmaktaydı.

Ayrıca 1972 yılında açılan Uzman Kiremit ve Tuğla Fabrikası, betondan renkli kiremit ve tuğla ürettiyordu. Bu tesis Türkiye'nin ilk çimento esaslı kiremit fabrikası olarak, Yüksek Mimar Mühendis Cahit Uzman tarafından kurulmuştu. (uzmankiremit.com/hakkimizda-)



Dönemin Başbakanı Adnan Menderes'in katılımıyla Almanlarla yapılan KARACIĞAN 2 Kiremit Fabrikası'nın temel atma töreninden...



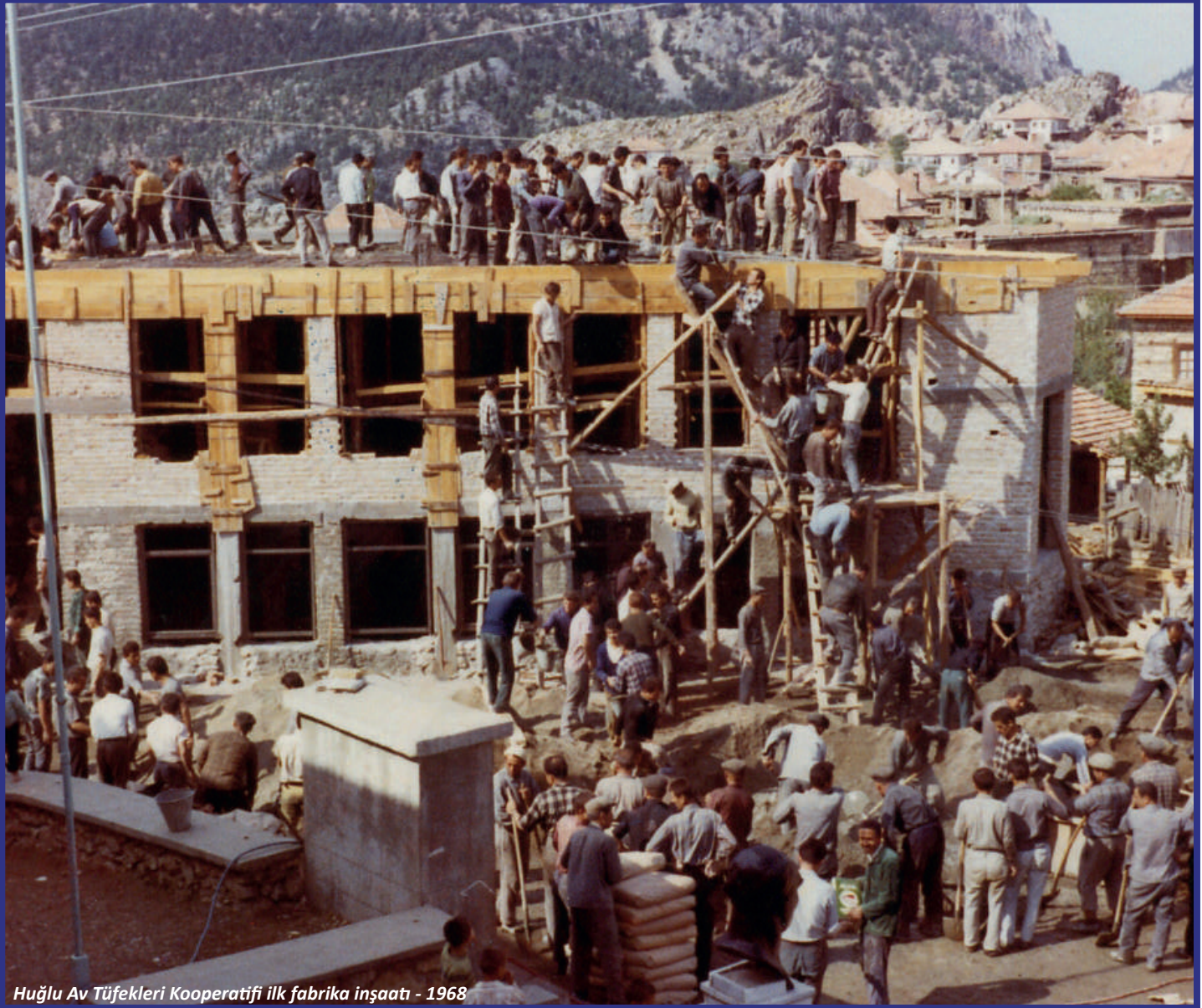
Uzman Kiremit fabrikası ilk yıllar



Almanlarla yapılan tünel fırınlı tam otomatik pres KARACIĞAN 3 Tuğla Fabrikası'nın ilk üretim tuğlaları. Sol başta Ömer Karacığan, kahverengi elbiseli rahmetli Mustafa Karacığan, Mehmet Emin Karacığan, Ahmet Karacığan, ön planda Ahmet Gücüyeter ve Mehmet Gücüyeter. - 1969

KONYA'DA SAVUNMA SANAYİİNİN İLK TAŞLARI 100 YIL ÖNCE DÖŞENDİ

HUĞLU AV TÜFEKLERİ KOOPERATİFİ



Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi ilk fabrika inşaatı - 1968

Türkiye'nin Savunma ve Havacılık Sanayii ihracatında öne çıkan şehirlerden biri olan Konya'nın sektördeki başarı öyküsü, aslında 100 yıl öncesine dayanmaktadır.

Hikaye, Beyşehir İlçesi'ne bağlı Huğlu Kasabası'nda yaşayan Mustafa Çavuş ile başlar. 1914 yılında 1. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Mustafa Çavuş, orduya katılmak üzere askere

gider. Orduda görev alarak askerlerin silahlarının tamir ve bakımını üstlenir. Gazi rütbesiyle askerliğini tamamlayan Mustafa Çavuş, edindiği tecrübelerle Huğlu'ya döner.

Ancak Huğlu'daki arazi dağlık olduğu için tarım alanları sınırlıdır. Mustafa Çavuş, bilgi ve tecrübelerini kullanarak evlerin altlarında av tüfekleri üretmeye başlar. Zamanla, her evin altı



adeta bir tüfek imalathanesine dönüşür. Huğlu'ya adım attığınızda, kendinizi devasa bir fabrika kompleksindeymişsiniz gibi hissedersiniz.

Bölgede av tüfeği üretimi 1962 yılına kadar bireysel olarak devam etti, ancak 13 Ekim 1962'de 165 üye ile Huğlu Av Tüfeği Kooperatifi'nin kurulmasıyla kurumsal bir kimlik kazandı. Bugün itibarıyla dünya çapında bilinen ilk 10 üretici firma arasına giren, kalitesiyle ünlü Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi, sanatkar insanlar tarafından kuruldu, yükseklerin ve gücün simgesi olan çift başlı kartalı sembol olarak benimsedi. Kooperatifin kurulmasından sonra daha düzenli ve sistemli bir yapı oluşturularak ürün yelpazesi genişletildi ve kalite daha yüksek seviyelere taşındı. Tek kırma tüfek imalatı ile başlayan bu serüven, çifte, süperpoze, yarı otomatik ve pompalı tüfek

imalatına doğru genişleyerek sektörde en geniş ürün yelpazesine sahip bir konuma geldi.

Huğlu Av Tüfekleri Kooperatifi'nde 1963 yılında 4.807 tüfek imal edilmiş, 94.377.55 TL kar elde edilmiş, 34.603.64 TL vergi olarak ödenmiş ve ortakların sermayesine 59.773.91 TL ilave edilmiştir. 13 Haziran tarihi Huğlu'da her yıl "Huğlu Tüfek Bayramı" olarak kutlanır.



KONYA VE CİVARI SÜT SANAYİ FABRİKASI

Konya ve Civarı Süt Sanayii A.Ş., Konya ve civarında üretilen sütlerin değerlendirilmesi amacıyla kurulmuştur.

Ticaret Sicil Gazetesi'nin 31 Mart 1968 tarihli 3310 Sayılı nüshasından elde edilen bilgilere göre; 1968 yılında 5.000.000 TL sermaye ile kurulan şirketin her bir hissesi 1.000 TL değerinde 5.000 hisseye ayrılmıştır.

Bu hisselerin 1200'ü Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu'na, 2000'i Gıda Sanayii, Mahdut Mesuliyetli, İstihsal, İstihlak ve Satış Kooperatifi'ne, 800'ü Mahdut Mesuliyetli Konya ve Civarı Pancar Ekicileri İstihsal Kooperatifi Ortaklığı'na, 500'ü Mahdut Mesuliyetli Akşehir İlgin ve Civarı Pancar Ekicileri İstihsal Kooperatifi Ortaklığı'na, 500 hissesi Konya Belediyesi tarafından taahhüt edilmiş ve yüzde 25'i nakden ödenmiştir.

Konya ve Civarı Süt Sanayii Fabrikası Eski Meram Yolu üzerindeydi. Fabrikanın ilk yıllarında, günlük 30 ton süt işleyecek ve yılda 2.000 ton pastörize süt, 120 ton tereyağı, 850 ton beyaz peynir, 100 ton kaşar peyniri, 20 ton lor peynir ve 700 ton yoğurt imal etmiştir(Ticaret Sicil Gazetesi-21 Mart 1968, sayı:3310, sayı:3894, 1973 Konya İl Yıllığı, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1531130>).

KONYA ve CİVARI SÜT SANAYİİ A.Ş.



- İl Özel İdaresi
- Büyükşehir Belediyesi
- Konya ve civarı Pancar ekicileri ihtisal Kooperatifi.
- Tarım Kredi Kooperatifleri 7. Bölge Müdürlüğü
- Konya ve civarı Süt Sanayi A.Ş. KURULUŞUDUR..

Konya Süt Fabrikasının
Pastörize Sütten İmal Edilen
Mamullerini ısrarla Arayınız.

Meram Eski Yol Üzeri No: 33
Tel: 177266 - 177267 KONYA

100 Ton kapasiteli Süt Fabrikası günde 3 ton süt işliyor

■ **FABRİKA MÜDÜRÜ SEFER DURMAZ; «DEVLET SÜT MAMÜLATI YAPAN KURULUŞLARA YARDIM ELİNİ UZATMAK ZORUNDADIR» DİYOR VE PAZARLAMA İMKANININ YETERSİZLİĞİNDEN YAKINIYOR**

Şehrimizde 6 işadamı tarafından 1972 yılında 14 milyon lira ile gerçekleştirilen Süt Fabrikası, günde 100 ton süt işleyebilecek kapasitede olmasına karşılık, 3 ton süt işleyebilmektedir.

Alınan bilgilere göre, geçen yıllarda 40 ton süt işleyen Süt Fabrikası, pazarlama imkanının yeterli olmaması yüzünden günde 3 ton süt işlemektedir. Şimdiye kadar yılda 4 bin ton süt işleyen Fabrikada, yılsonuna kadar 2 bin ton süt işleneceği bildirilmiştir.

Kendisiyle görüştüğümüz Süt Fabrikası Müdürü Sefer Durmaz, sorularımızı şöyle cevaplamıştır :

— Süt Fabrikasının kapasitesi neden düşmüştür?

— Süt Fabrikaları kârlı müesseseler değildir. Özel teşebbüs olarak yaşamaları imkansız görülmektedir. Geçen yıla kadar Fabrika günde 40 ton süt işlerken, buyıl ise 3 ton süt le çalışmayı tercih etmek teyiz. Bunun nedeni de süt yem ve mamül fiyatları arasında bir irtibat olmayışı-

dır. Devletin süt mamülatı hakkında bir taban fiyatı yoktur. Üretimin geçen yıl daha çok olması, ihracat yollarının kapalı olması devletin süttozu ve tereyağı ithal etmesi, üretimimizi azaltmamıza sebep olmuştur..»

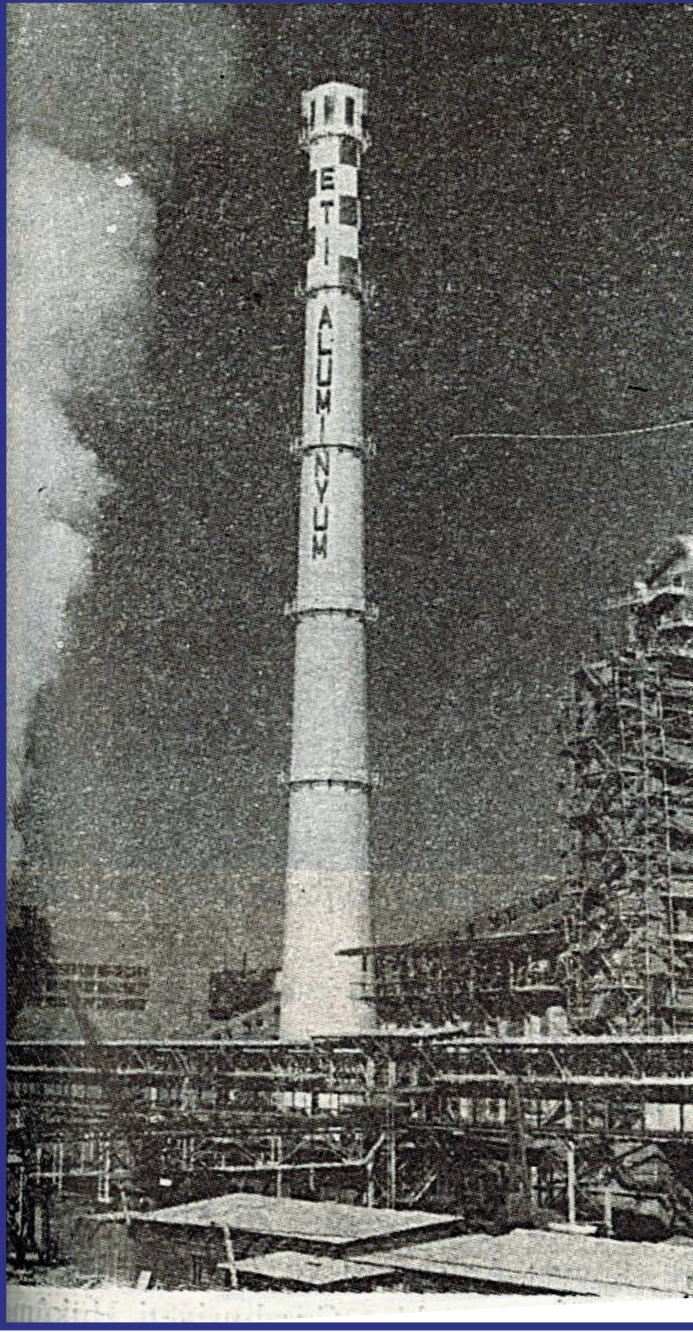
6 EYLÜL 1976
YENİ KONYA GAZETESİ

**1975 YILI SÜT ÜRETİM MİKTARINA GÖRE İLLERİN SIRALANIŞI VE
TÜRKİYE SÜT ENDÜSTRİ KURUMUNA AİT FABRİKALARIN DAĞILIMI**

İller	Süt Üretimi (Bin Ton)	Faaliyette Bulunan Fabrika	Açılması Düşünülen Fabrika
Kars	272,80	X	
Erzurum	189,95	X	
Konya	181,66	X	
Trabzon	171,22	X	
Van	145,33	X	
Bilecik	136,07		
Muş	125,22	X	
Kayseri	121,82		
Samsun	118,58		
Sivas	105,74		
Adana	96,66		
Tokat	95,65		
Yozgat	92,89		
Ordu	91,15		
Elazığ	90,85		
Ağrı	86,50		
Urfa (Siverek)	85,81		
İzmir	85,34		
Çanakkale (Çan)	83,50		X

Kaynak: Uraz ve Alpar, 1978.

ETİBANK SEYDİŞEHİR ALÜMİNYUM TESİSLERİ



Cumhuriyet'in ilanından sonra Atatürk'ün talimatıyla Etibank kurulmuş, Etibank marifetiyle ülkemizdeki madencilik faaliyetleri yürütülmeye başlanmıştır. 1969 yılında Konya'da kurulan Seydişehir Alüminyum tesisleri de bu sürecin önemli yatırımlarındandır.

Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde mor taşlardan bahsettiği bilinmektedir. Seydişehir civarındaki Mortaş ve Doğankuzu mevkieinde, Maden Tetkik Arama Enstitüsü (MTA) tarafından ilk bilimsel çalışmalar 1962 tarihinde başlatılmıştır. Araştırmalar sonucunda, bu iki mevkide Boksit rezervi tespit edilmiş ve bu sahalar 1 Şubat 1965'te Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı kararı ile MTA Enstitüsünden Etibank Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir. 1966-1968 yıllarında da cevherin kalite ve rezervini tespit etmek amacıyla çalışmalar yapılmış, bu çalışmalar sonucunda miktar ve kalite bakımından işletilmeye değer bulunulmuştur.

Böylece Mortaş ve Doğankuzu yataklarının Boksit cevherini işletmek üzere 25 Mart 1965 tarihli Türk- Sovyet Anlaşması ve 7 Aralık 1965 tarihli SSCB-Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Etibank Genel Müdürlüğü arasında malzeme, teçhizat ve teknik yardım konularında 15 yıl vadeli, yüzde 25 faizli 62.000.000 dolarlık bir ticari anlaşma imzalanmıştır. Tesislerde Sovyetler Birliği'nden temin edilen 62.000.000 dolarlık dış krediye karşılık kullanılan iç kredi miktarı 1.872.599.000 TL'dir.

Türkiye Cumhuriyeti ve SSCB Hükümetleri adına, Etibank Genel Müdürlüğü ve Tiajpromexport arasında malzeme, teçhizat ve teknik yardım konularında varılan anlaşmadan sonra, teknik yardım çerçevesinde Alüminyum Tesislerine ait teknik ön projelerin Türkiye'ye gelişi 22 Ağustos 1968 tarihinde tamamlanmıştır. Daha sonra detay projelerin Sovyetler Birliği'nde hazırlanmasına geçilmiştir.

Türkiye, çeşitli maden kaynakları açısından önemli ülkelerin başındadır. Türkiye topraklarının madencilik potansiyeli M.Ö. 7000 yıllarına kadar uzanmaktadır.

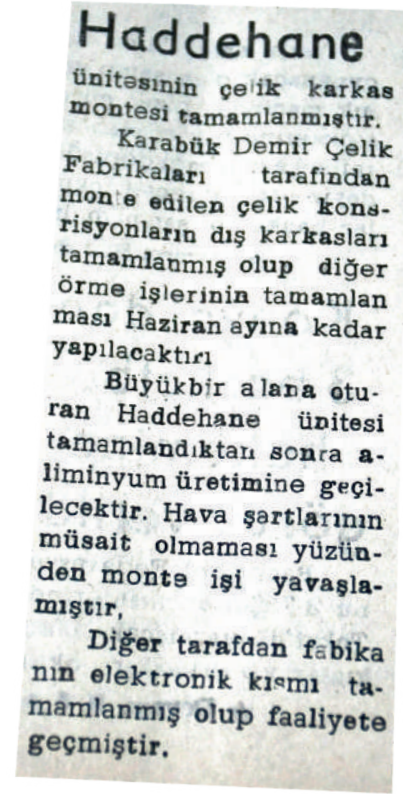
Konya da, maden kaynakları açısından Orta Anadolu Bölgesi'nin önemli illeri arasında yer almaktadır. Türkiye'nin en büyük alüminyum (boksit) ve manyezit yataklarının yanı sıra kömür, kil, çimento hammaddeleri, kurşun, çinko ve barit gibi madenleri Konya'da bulunmaktadır. *Bu madenleri ekonomiyeye kazandırmak amacıyla*



10 OCAK 1974
TÜRKİYE'DE YARIN GAZETESİ

Tesisin bir an önce işletmeye geçmesi için detay projelerin tümünün Sovyetler Birliği'nden gelmesi beklenmeden 13 Ekim 1969 tarihinde Alüminyum Tesislerinin temeli atılmıştır.

Alüminyum Tesislerinin kuruluşunun tamamlanmasına müteakip 238 mühendis, 1290 teknisyen, 2250 işçi olmak üzere yaklaşık 4000 civarında personel üretim safhasında çalışmıştır.

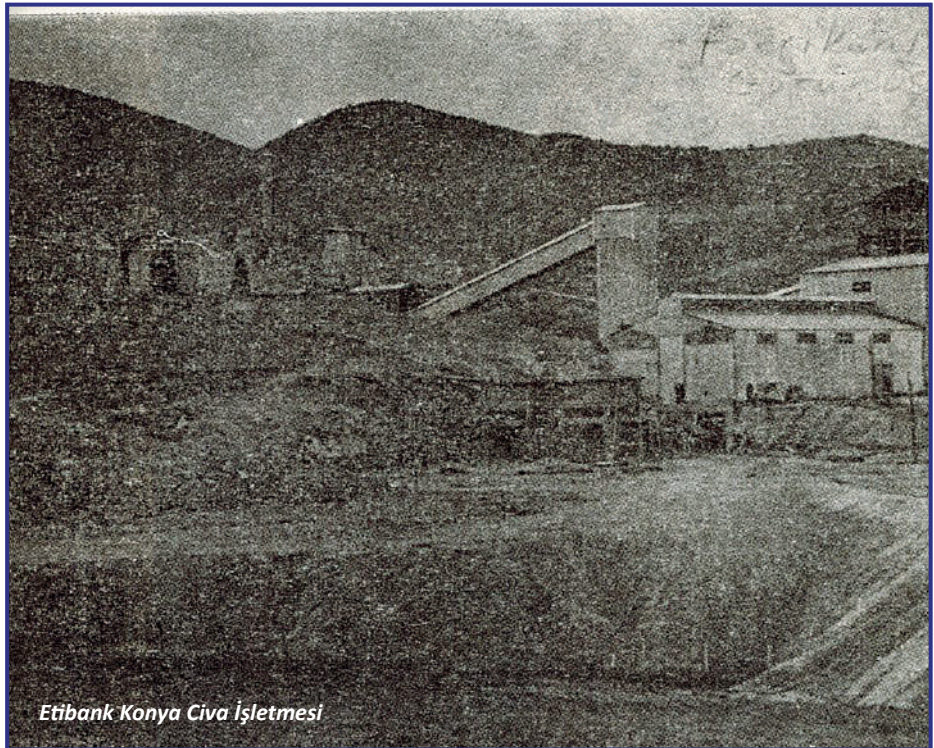


Türkiye'nin tek birincil alüminyum üreticisi olan Eti Alüminyum A.Ş., daha sonra 2005 yılında özelleştirme kapsamında Cengiz Holding bünyesine geçmiştir.

ETİBANK KONYA CİVA İŞLETMESİ

Etibank Konya Civa İşletmesi, 1968 yılında İl merkezinin 40 kilometre kuzeybatısında, Konya-Afyon devlet yolunun 5 kilometre güneyinde, Sarayönü kazasına bağlı Kurşunlu köyü civarında kurulmuştur. İlk civa üretimi 25 Mart 1969 tarihinde olmuş ve bu tarihe kadar 29.262.084 TL harcamada bulunulmuştur. 120 kilometrekareyi bulan 13 maden sahası ruhsatı bulunmakta idi.

Ayrıca ilerleyen yıllarda, 1974 yılında yine Etibank tarafından Konya Beyşehir Barit İşletmesi kurulmuştur (Konya 1973 İl Yıllığı).



DEMİR-ÇELİK VE DÖKÜM SANAYİ



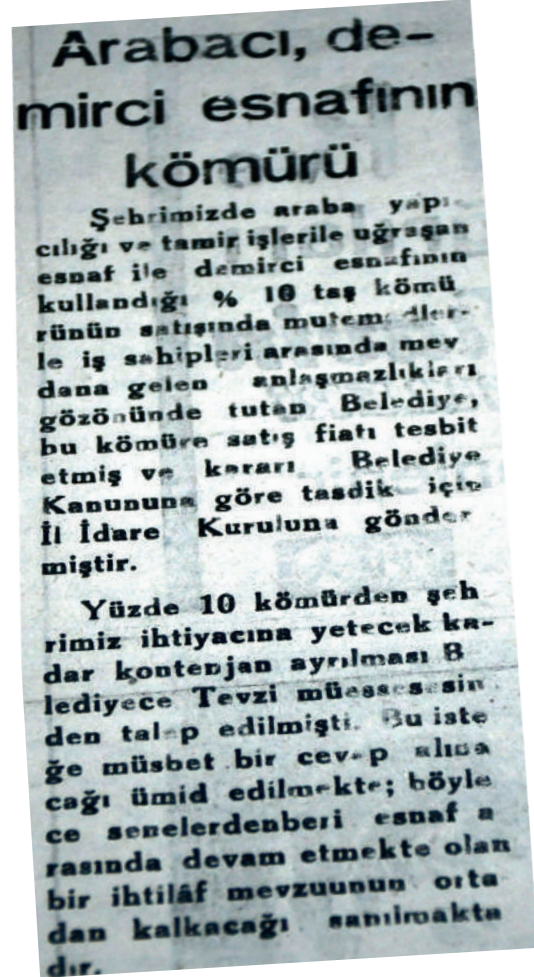
Konya, demir çelik ve döküm sanayinde sürekli gelişen bir sanayi yapısına sahiptir. 1970'li yıllarda Konya'da döküm sanayinde öne çıkan iki büyük kuruluş vardı. Bunlardan Yatağanlar Çelik Döküm Sanayinin toplam yatırım tutarı 3 milyona ulaşmıştı. 1971 yılında işletmeye açılan bu tesiste 30 kişi çalışmakta, krom-nikel dökümler yapılmakta, bütün zirai alet ve makinaların her türlü parçası imal edilmekte idi.

Konya'da ayrıca birçok işadaminin bir araya gelerek kurdukları Konsantaş-Konya Döküm Makine Sanayii ve Ticaret A.Ş. işletmeye açılmıştı. Zirai makinelerin parçalarının döküldüğü bu tesisin üretim kapasitesi yıllık 3.000 tondur.

Konya'da temelleri eskilere dayanan döküm sektörü, yıllar içerisinde şehrin en güçlü olduğu sektörler arasında yerini almayı başarmıştır. 2023 itibarıyla, Türkiye'deki döküm firmalarının yüzde 35'i Konya'da bulunmaktadır. Sektörde 200'e yakın sanayi işletmesinin faaliyet gösterdiği Konya'da, sektör sanayicilerinin İtalya, Yunanistan, Almanya, İran, Irak, Rusya ve Amerika gibi çok sayıda ülkeye de ihracat yaptıklarını görüyoruz.

Ayrıca Konya Sanayi Odası 2010 yılında bir Konya Döküm Kümesi kurmuş, bu proje kapsamında ulusal ve uluslararası fuarlara katılım sağ-

lanmış, eğitim çalışmaları gerçekleştirilmiştir. ABD, Çin ve Almanya'da gerçekleştirilen fuarlara teknik inceleme gezileri düzenlenmiştir. Bu süreç de sektörün gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur.



3 OCAK 1952
BABALIK GAZETESİ

TÜRK MOTOR SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ (TÜMOSAN)



23 HAZİRAN 1976
YENİ KONYA GAZETESİ

Motor Fabrikası 18 ay içinde kurulacak

Traktör ve Moto. Fabrikası 18 ay sonra
100 bin Motor, 30 bin Traktör imaledecek

Bundan bir süre önce
Başbakan Yardımcısı,
Devlet Bakanı ve Millî Se-
lâmet Partisi Genel Baş-
kanı Prof. Dr. Necmettin Er-
bakan tarafından şeh-
rimizde temeli atılan
Traktör ve Motor Fabri-

kası ile ilgili gelişmelerin
olumlu biçimde devam et-
tiği görülmüştür.
Bir süre önce çelik
konstrüksiyon işlemleri
yapılan Traktör ve Motor
Fabrikasının temelinin a-
tılmasından bu yana, bel-
li çevrelerce ileri sürülen
mesnetsiz iddialar da hay-
lece iflâs olmuş ve dev-
fabrikamızın gerçekle-

gelmiştir.
Yaptığı basın toplantısında:
«Konya'da kurulacak
fabrika TÜMOSAN tarafın-
dan gerçekleştirilecektir.
TÜMOSAN'ın işviçrede ol-
duğu gibi hissesinin yüzde
49'luk bir kısmı devlete a-
ittir. Özel sektör statüsü-
yle çalışacak olan fab-
rikaya şu kuruluşlar ortak
(Devamı S. 5'de)

20 ARALIK 1976
TÜRKİYE'DE YARIN GAZETESİ



TÜMOSAN'ın temeli atılıyor

TÜMOSAN A.Ş. (Türk Motor Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi) 13 Kasım 1975 tarihli ve 7/10905 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 26 Haziran 1976 tarihinde 100.000.000 TL sermaye ile kurulmuştur. İki büyük sermayedarı Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (%29), Türkiye Kalkınma Bankası, o günkü adıyla DESİYAB (%41) olmuştur.

Fabrikanın temeli Devlet Bakanı, Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından atılmıştır. 1976 yılında motor tahrik ve aktarma organları ile benzeri teçhizat üretmek amacıyla kurulmuş, ancak faaliyetlerini dizel motor ve traktör üretiminde yoğunlaştırmıştır.

TÜMOSAN Motor, 1984 yılında entegrasyonu sağlayarak ilk traktör üretimini gerçekleştirmiştir. 2004 yılında özelleştirilerek, Albayrak Grup'a geçmiş, 2012 yılında halka arz olmuştur. Fabrika, 2014 yılında ilk yerli 115 beygir gücündeki

traktörünü üretmiştir. Ayrıca 2017 yılında, PU-SAT Taktik Tekerlekli Zırhlı Aracı üretmiştir.



Konya TÜMOSAN Motor Fabrikası'nda üretilen 1000'inci traktör hattın indirilmeden önce hatıra olarak çekilen ilk fotoğraf-1981

KONYA'DAKİ KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

Konya'nın planlı sanayileşme hikayesi, küçük ölçekli işyerlerini barındıran sanayi siteleri ile başlar. Daha önce Larende Caddesi, İstanbul Caddesi gibi alanlarda üretim ve ticaret hayatını sürdüren Konya'da, 1955 yılında Meram Sanayi ya da diğer bir adıyla Bayrakçı Sanayi Sitesi, 1964 yılında halk arasında eski sanayi olarak bilinen Motorlu Taşıtlar Sanayi, ardından 1967 yılında bir ihtisas sanayi bölgesi olan Marangozlar Sanayi Sitesi, 1970 yılında Karatay Sanayi Sitesi, 1974 yılında Anadolu Sanayi Sitesi kurulmuştur. İlerleyen yıllarda bu sanayi sitelerine yenileri eklenmiştir.

O yıllarda kurulan ve küçük dükkanların bulunduğu bu sanayi sitelerinde kalfalık, çıraklık, ustalık yapan gençler, bugünün iz bırakan sanayicileridir. Küçük sanayilerde mesleğini öğrenenlerin pek çoğu daha sonra kendi işyerlerini kurmuştur. 1960-1970'li yıllar için, Konya'yı özel sektör yatırımlarıyla büyütecek dönemin başlangıcı demek doğru olacaktır. Çünkü, o dönemlerde küçük atölyelerde üretim yapan Konyalı müteşebbisler, örneğin 31 milyon metrekare büyüklükle

Türkiye'nin ikinci büyük organize sanayi bölgesi haline gelen Konya Organize Sanayi Bölgesi'ni inşa ve ihya etmişler, Konya'nın bir sanayi şehri haline gelmesinin baş mimarı olmuşlardır.

O yıllardan bugüne uzanan sanayileşme sürecine, yani atölyeden fabrikalaşmaya geçme sürecine baktığımızda 1950'de kurulan ve 1964'te hidrolik preslerin seri imalatına geçen Kaya-han Fabrikası, 1964 yılında kurulan ve akaryakıt brülörleri, kalorifer kazanları üreten Akkaya Isı Makinaları ve 1965'te kurulan Molino Sanayi ve Ticaret firması, soğutma cihazları, kasap dolapları gibi ürünler üreten Karipek Sanayi ve Ticaret firması özel sektör tarafından kurulan önemli örnekler arasındadır.

Kaynaklara göre, 1970'li yıllarda Konya'da 50'yi aşkın; hidrolik ve diskli pulluk, mibzer, diskaro, tohum, saman ve harman makinaları gibi tarım alet ve makinaları üreten firma vardı. Bu firmaların toplam yatırım tutarları 18-20 milyon lira, çalıştırdıkları işçi sayısı ise 800-900 civarında idi(1973 İl Yıllığı).



Akkaya Isı Makinaları (sağda Ali Akkaya)



Kayahan Makina Fabrikası 1965



Molino 1970

MERAM ESKİ SANAYİ

Eski Meram Caddesi üzerinde bulunan Meram Eski Sanayi Sitesi, Bayrakçı Sanayi Sitesi adıyla da bilinmektedir. 1948’li yıllarda Konya’da açtığı atölyede, motor tamiri ve rektefiyesi yapan Mehmet Ali Bayrakçı, arkadaşları ile birlikte kurduğu Sanayiciler Yapı Kooperatifi ile Meram Eski Sanayi’nin temellerini atmıştır. 2007 yılında, 93 yaşında iken Mehmet Ali Bayrakçı, dönemin gazetelerinden Memleket Gazetesi’ne Meram Eski Sanayi’nin kuruluş hikayesini şöyle anlatıyor: “Ankara yolunda tren yolunun solundan arsa aldım. Buraya sanayi kuracaktık. Nafiz Tahralı Belediye Reisi’ydi. Yıl 1955. Sanayi kurarsanız ‘Buraya duman çöker’ diye ruhsat vermedi ve bizim sanayi kuracağımız arkadaşları ikiye böldü. Daha sonraki yıllarda Meram Eski Yol’da Belediye Reisi Rüştü Özal’dan sanayi bölgesi diye kabul edilen yerden arsa aldık. Yeni kooperatif kurduk. Sanayiciler Yapı Kooperatifi dedik. İşe başladık. 90 bin metrekare tarla almıştık. Vali beni çağırdı; “Sanayiye kalaycılar da alacaksınız” dedi. Ben yok mok dedim. O zaman burayı büyütün dedim. Bize 90 bin metrekarelik yer

verdi. 180 bin metrekarelik yer almıştık.

7.5 milyon kendimiz para bulduk. 7.5 milyon da kredi aldık. 15 milyon liraya projeyi başlattık. 535 dükkanı 13.5 milyon liraya yaptık. 2.5 sene de bitirdik. 15.9.1968’de kura ile işyerlerini teslim ettim. Elektrik, telefon, su her şey tamamdı.”

ESKİ SANAYİ (Motorlu Taşıtlar Sanayi Sitesi)

Konyalılar tarafından “eski sanayi” olarak bilinen Motorlu Taşıtlar Sanayi Sitesi, 1964 yılında dönemin tornacı ustalarından Hacı Mustafa Küçüktunç başkanlığında oluşturulan kooperatifçilik yöntemi ile kurulmuştur. Konya’nın ilk özel toplu sanayi iş yeri olan Eski Sanayi (Motorlu Taşıtlar Sanayi Sitesi), bodrumu ya da asma katı bulunmayan, 73 metrekare büyüklükteki dükkanlardan oluşmaktadır.

Bu dükkanlar, bitişik nizam şeklinde yapılmış olup, tek cepheye sahiptir. İlk kurulduğu dönemlerde tarım makineleri üreticileri, demirci, tornacı, tesviyeci, tenekeci gibi esnafın bulunduğu eski sanayide, şu anda otomobil tamircileri ve yedek parça satıcıları bulunmaktadır.

Küçük iş yerlerinin bulunduğu eski sanayi şehrin genişlemesi ile birlikte, zamanla şehir merkezinde kalmıştır. Bunun üzerine Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından Aslım Caddesi üzerine yapılan Yeni Motorlu Sanayi Sitesi'nin yapım süreci devam etmekte olup, eski sanayi-deki esnaf bu bölgeye taşınacaktır.

MARANGOZLAR SANAYİ SİTESİ

Marangozlar Sanayi Sitesi, 1967 yılında kurulmuştur. Buranın en büyük özelliği ise, aynı meslek grubuna ait toplu sanayi iş yeri olmasıdır. Yani ihtisaslaşmış bir sanayi sitesidir. Marangozlar Sanayi Sitesi, aynı dönemde yapılan diğer sanayi sitelerinden daha modern tarzda yapılmış olup, burada ilk defa büro, soyunma odası gibi ihtiyaç duyulan mekanlar ayrılmıştır. Marangozlar için kullanılan ahşap malzemenin havadar bir yerde muhafaza edilmesi gerektiği için atölyelerin önüne bahçe yapılmış, her bağımsız bölüme 100 metrekarelik bahçe alanı tahsis edilmiştir. Marangozlar Sanayi Sitesi içerisinde iş yerleri ortalama 154 metrekare kapalı alana sahiptir.

KARATAY SANAYİ SİTESİ

Karatay Sanayi Sitesi 1970 yılında Macit Erkan başkanlığında kurulan kooperatif ile yapılmıştır. Eski Sanayi (Motorlu Taşıtlar Sanayi Sitesi) karşısındaki bölgede kurulan Karatay Sanayi Sitesi, Eski Sanayi'deki iş yerlerine göre daha büyük ölçeklidir. Plan ve yapı olarak Eski Sanayi'ye benzeyen Karatay Sanayi, tek katlı, bodrumsuz ve bitişik nizam bloklardan oluşmaktadır.

ANADOLU SANAYİ SİTESİ

Anadolu Sanayi Sitesi, 1974 yılında kooperatif sistemi ile yapılmıştır. Anadolu Sanayi Sitesi, daha önceki yapılan sanayi siteleri betonarme karkas ve yığma sistemle yapılmasına rağmen, prefabrik ve betonarme karkas yöntemi ile yapılmıştır. 51 metrekare, 103 metrekare ve 180 metrekare büyüklükte iş yerleri bulunmaktadır. Bir çok dükkana yüksekliğin elverişli olması sebebiyle tadilat yapılarak asma kat eklenmiş ve buralar ofis olarak kullanılmıştır(Hayriye Elif Ulusoy, Sanayi Yapıları Plan ve Şemalarının Değişim Süreci Konya Örneği, 2015).



Konya Eski Sanayi

2000'Lİ YILLARDA KONYA SANAYİSİ

Konya Sanayi Odası (KSO) Başkanı Mustafa Büyükeğen, Konya'nın ihracat rakamlarını değerlendirdi.

Konya, tarihi rekor kırdı

2023 yılında 3 milyar 305 milyon dolar ihracat yapan Konya'nın Cumhuriyet tarihinin ihracat rekorunu kırdığını söyleyen Başkan Büyükeğen, "Cumhuriyetimizin yüzüncü yılında, büyük bir başarıya imza atarak, tarihinin en yüksek ihracat rakamını gerçekleştirdik. Şehrimizi bir üretim ve ihracat şehri haline getiren, tüm zorluklara rağmen kararlılıkla üreten tüm sanayicilerimize ve çalışanlarımıza camiyi destekler oluyorum" dedi.

TİM tarafından açıklanan 2023 yılı Konya ihracat rakamlarını değerlendiren Konya Sanayi Odası Başkanı Mustafa Büyükeğen, Konya'nın son yıllarda ihracatını artırmayı başaran nadir illerden biri olduğunu söyledi. Konya'nın ihracatını 8 yıldır artırmış olarak arandığını dikkat çeken Büyükeğen, "O tarihten bu yana pandemi dönemi, küresel ekonomide meydana gelen olumsuzluklar, bölgemizle yaşanan savaşlar ve üretim maliyetlerindeki artışlar gibi olumsuzluklara rağmen ihracatımız artmıştı. 2023 yılında da ihracatın yüzde 1,4 artarak şehrimiz böylece, 8 yıldır ihracatta artarak artış yakaladı. Konya'mız, önceki yıllarda olduğu gibi 2024 yılında da ülkemizin yatırım, istihdam, üretim ve ihracat ile büyümesine katkı vermeye devam edecek" diye konuştu.

Ihracatın yüzde 94'ü sanayi ürünlerinden

Büyükeğen, "Şehrimizin en fazla ihracat yaptığı ikinci sektör 807 milyon 853 bin dolar ile otomotiv ve aksamları sektörü, üçüncü sektöre ise 411 milyon 816 bin dolar ile hububat, bakliyat ve yağlı tohumlar sektörü

338 milyon 318 bin dolar ile Rusya'ya yaptığını bildirdi. Büyükeğen, İtaliya, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, Polonya, İran, Cezayir, Birleşik Krallık ve Suudi Arabistan'ın en fazla ihracat yapılan diğer ülkeler olduğunu kaydetti.

KSO, ihracatı artırma çalışmalarını devan ediyor.

Konya Sanayi Odası olarak, ihracatın artırılması ve Konyalı sanayicilerin yeni pazarlara ulaşabilmesi için sürekli çalışmalar yapılmakta. "Okunmaz büyümeye, bulunan ihracatı destek ofisimiz ile ihracat yapan ya da yapmak isteyen firmaların yanına olmaya, onlara rehberlik yapmaya devam ediyoruz. Konyalı ihracatçıların yeni ihracat pazarlarını ulaşabilmesi için hedef Pazar anjmanları ve yeni iş birlikleri yapıyoruz. Sanayicilerimizin katılmaları ile yurt içi ve yurt dışı fuarlara katılım, iş gezileri düzenleyerek, benzeri B2B görüşmeleri organize ediyoruz. Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında da şehrimizin ihracat ile büyümeye devam etmesi ve ülkemizin küresel areada güçlenmesine katkı sunması için çalışmalarımızı artırmış sürdürülecektir." Habir Merkezi



Konya'nın ihracatında sanayi ürünlerinin payına dikkat çeken Büyükeğen, ihracatın yüzde 94'ünü sanayi mamullerinin oluşturduğunu bildirdi. En fazla ihracat yapılan sektörlerin başında 836 milyon 294 bin dolar ile makine ve aksamları sektörü geldiğini aktaran

olmadır. İlk üç sektöre toplam ihracatın yüzde 62'sini oluşturmakta" ifadelerini kullandı.

Konya'dan 195 ülkeye ihracat. Konyalı sanayicilerin 2023 yılında dünyanın 195 ülkesine ihracat yaptığını dile getiren Başkan Büyükeğen, en fazla ihracatın ise,

2023 yılında ise Konya Cumhuriyet tarihinin ihracat rekorunu kırmıştır. Bir önceki yıla göre ihracatını yüzde 1,4 artıran Konya Sanayisi, 3 milyar 305 milyon dolar ihracat yaptı. İhracatın %94'ünü sanayi mamulleri oluşturdu. En fazla ihracat yapan sektör 836 milyon dolar ile makine ve aksamları sektörü oldu.

YIL	İHRACAT RAKAMI (1000\$)
2004	268.952,68
2005	424.051,33
2006	489.431,28
2007	698.709,60
2008	887.607,65
2009	737.779,35
2010	994.569,63
2011	1.193.867,40
2012	1.295.469,29
2013	1.386.523,81
2014	1.511.046,76
2015	1.373.312,03
2016	1.333.299,34
2017	1.564.646,25
2018	1.803.150,81
2019	2.013.869,00
2020	2.185.137,04
2021	2.997.558,21
2022	3.262.160,59
2023	3.305.985,49

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

BORSADA İŞLEM GÖREN KONYA FİRMALARI

Konya, Borsa İstanbul'da XSKON endeksiyle, adına şehir endeksi yayınlanan gözde sanayi şehirlerinden biridir. Bera Holding, Konya Çimento, Loras Holding, Adese, Ersu Gıda, Konya Kağıt, İmaş Makine, Selva Gıda, TUMOSAN Motor ve

Traktör Borsa İstanbul'da işlem gören Konya firmalarıdır. Bu şirketler, sadece Konya'nın değil, aynı zamanda Türkiye'nin sanayi ve ticaretine önemli katkılarda bulunarak adlarını duyurmuş durumda.

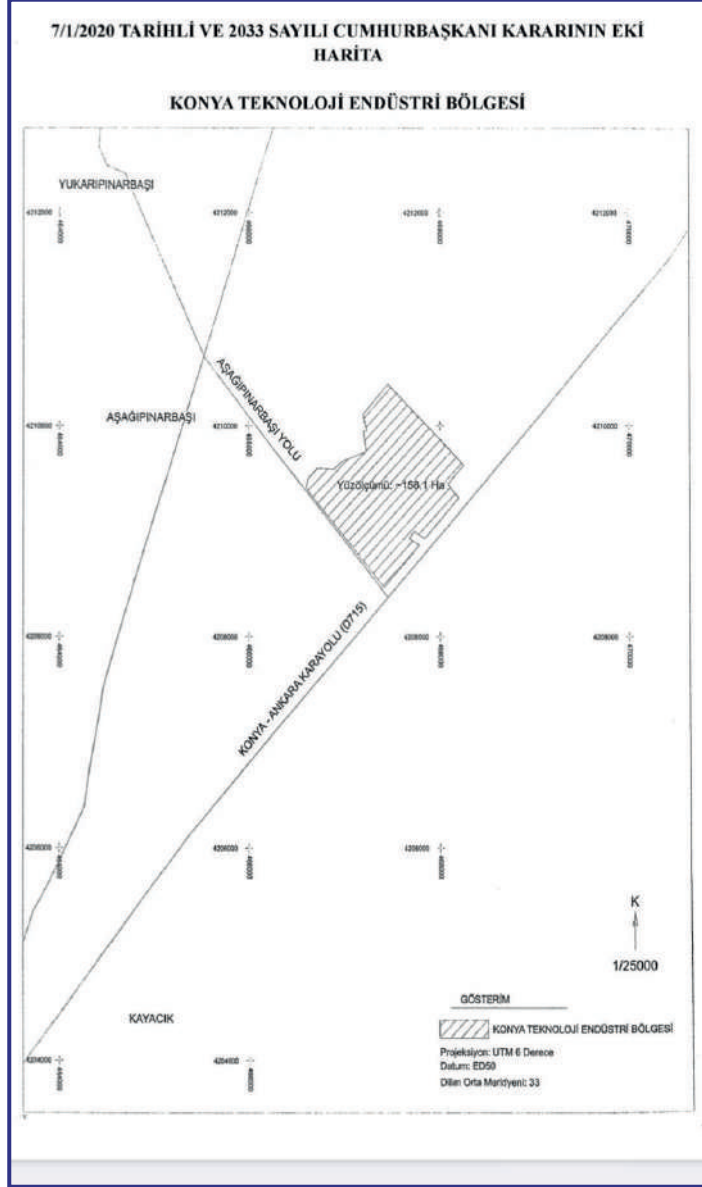
KONYA TEKNOLOJİ ENDÜSTRİ BÖLGESİ



Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi (KTEB), ileri teknolojiye yönelik yatırımların gerçekleştirileceği bir endüstri bölgesi olarak planlandı. Başvurusu 2 Ağustos 2019 tarihinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na yapılan KTEB'in, 6 Ağustos 2019'da yayımlanan bir kararla endüstri bölgeleri yönetmeliği kapsamında yer seçimi etüt çalışmalarına başlanması kararı alındı.

Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi'nin yönetiminden sorumlu olan Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi Yönetim A.Ş., %100 Aselsan Konya Silah Sistemleri A.Ş. (AKSS) sermayeli olarak 29 Kasım 2019'da kuruldu. 7 Ocak 2020'de Cumhurbaşkanlığı Kararı ile bölge "Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi" olarak ilan edildi ve Resmi Gazete'de yayımlandı.

Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi, Konya'nın Selçuklu ilçesine bağlı Aşağıpınarbaşı Mahallesi'nde, 1.581.779 metrekarelik bir alanı kapsıyor. ASELSAN Konya Silah Sistemleri Fabrikası, bu



bölge içinde yaklaşık 300.000 metrekarelik bir alanda konumlanmış durumda. Fabrikanın yatırımları ve inşaatı hızla devam ediyor. Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi, ülkedeki büyük teknoloji firmalarının ve kuruluşlarının faaliyet göstereceği geniş bir alana sahip bir teknoloji merkezi olarak tasarlanmıştır.



ASELSAN KONYA SİLAH SİSTEMLERİ FABRİKASI



Aselsan Konya Silah Sistemleri Fabrikası, Aselsan ile Konyalı 24 girişimcinin kurduğu Konya Savunma Sanayi A.Ş. tarafından kurulmuştur. Aselsan Konya'nın amacı Türk Silahlı Kuvvetleri'nin üretim ve ürün geliştirme ihtiyaçlarının milli imkanlarla karşılanmasına yönelik stratejinin güçlendirilmesidir.



ASELSAN Konya Silah Sistemleri Fabrikası üretim için gün sayıyor

ASELSAN Konya Silah Sistemleri Fabrikası, 17 Aralık'ta üretime geçiyor. **AK Parti Konya Milletvekili Ziya Altunyalı**, Konya Sanayi Odasında (KSO) düzenlediği basın toplantısında, "ASELSAN Konya Silah Sistemleri A.Ş'nin özverili çalışmaları ve gerek masada gerekse de sahada birçok yüreğin birtakım çalışması içerisindeki emeği ile stratejik bir yatırımı ülkemize ve şehrimize kazandırıyoruz" dedi.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN AÇACAK

Altunyalı, ASELSAN Konya Silah Sistemleri Fabrikasının Konya'nın üretim ekosistemine yeni bir sayfa açacağını belirtti. Altunyalı, "17 Aralık'ta üretime başlayacak olan fabrikamızın resmi açılışını da inşallah Sayın Cumhurbaşkanı'nımızın Konya'yı ilk ziyaretlerinde gerçekleştireceğiz. ASELSAN Konya Silah Sistemleri A.Ş'nin özverili çalışmaları ve gerek masada gerekse de sahada birçok yüreğin bir takım çalışması içerisindeki emeği ile stratejik bir yatırımı ülkemize ve şehrimize kazandırıyoruz" diye konuştu.

Toplamda 500 milyon liralık stratejik bir yatırımın ürünü olan ASELSAN Konya Silah Sistemleri Fabrikası'nın, kentin sanayisinin çekici güçlerinden birisi olacağını aktaran Altunyalı, 63 bin 300 metrekaarelik kapalı kullanım alanına sahip olan fabrikada, 820 mühendislik ve tasarım alanında görev yapan personel ve 400 teknisyenle birlikte 1220 nitelikli personele istihdam sağlanacağını söyledi.

BİRLİK VE BERABERLİĞİN SONUCU

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay da bu başarının Konya'nın birlik, beraberliğinin en büyük sonucu olduğunu söyledi.

Altay, ASELSAN'ın Konya'da yapacağı yatırım için arsayı bedelsiz devrettiklerini belirterek, "Konya Büyükşehir Belediyesi'nin en önemli görevlerinden birisi de istihdam üretmek, şehrin sanayisini geleceğe taşımak. ASELSAN Konya yatırımı çok hızlı bir şekilde tamamlandı ve 17 Aralık'ta üretime başlayacak" dedi.

Aselsan Konya Silah Sistemleri Fabrikası'nın Konya'ya kurulma süreci ve sonrası, şehirde bü-

yük bir heyecan oluşturmuştur. Fabrikanın kurulması ve yatırımın hayata geçme sürecinde Konya Sanayi Odası'nda çok sayıda toplantı yapılmış, yatırım modeli ve sonrasında izlenecek yol için ortak akıl oluşturulmuştur.

Nihayetinde Konyalı 24 girişimci tarafından 230 milyon TL sermayeli Konya Savunma Sanayi A.Ş. kurulmuştur. Aselsan Konya Silah Sistemleri Fabrikası şirket hisselerinin yüzde 51'i Aselsan'a, yüzde 49'u ise Konya Savunma Sanayii A.Ş.'ye aittir.



Aselsan Temel Atma Töreni
22 Mart 2019

Aselsan Konya Silah Sistemleri Fabrikası'nın temeli 22 Mart 2019 tarihinde atılmış, fabrika 17 Aralık 2020 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır.

Yüzde 49 hisse ile Aselsan Konya Silah Sistemleri Fabrikası'na ortak olan Konya Savunma Sanayi Anonim Şirketinin Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Koyuncu, yönetim kurulu üyeleri ise Hıfso Soydemir, Memiş Kütükcü, Naci Tanık ve Bekir Aydoğan'dan oluşmaktadır.

Fabrikada uzaktan komutalı silah sistemleri (STAMP, SARP, NEFER, STOP, SERDAR vb.) üretilmektedir. Fabrika, Ankara Yolu üzerinde kurulan Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi içerisinde, 300 bin metrekaarelik alanda üretim yapmaktadır.



KONYA SANAYİ ODASI
KONYA CHAMBER OF INDUSTRY



3. BÖLÜM

KONYA SANAYİSİ İÇİN BİR DÖNÜM NOKTASI:

KONYA SANAYİ ODASI'NIN KURULUŞU



Konya, tarih boyunca üreten bir şehir olmuştur. Sadece üretmekle kalmamış, üretim ve ticaret hayatının sistematığının doğduğu şehir olmuştur. Konya'da kurulan Ahilik teşkilatı ile, 'kalite' anlayışı ve 'dürüst ticaretin' temelleri günümüze uzanacak bir şekilde atılmıştır. Dokuz asır önce Ahilik felsefesi ile atılan bu temel, Konya'dan Anadolu'nun tamamına kök salmıştır.

1882 yılında Konya Ticaret Odası kurulmuştur. Ticaret Odası, Cumhuriyetin kuruluşundan sonra 1926 yılından itibaren Ticaret ve Sanayi Odası olarak faaliyet göstermiştir. Konya Ticaret ve Sanayi Odası, 1974 yılına kadar aynı şekilde hizmetlerine devam etmiştir. **İmalat sanayinde ki gelişmeler, üretim odaklı yatırımların artması ile birlikte 25 Nisan 1974'de ise, 8 meslek grubunda 165 sanayici üye ile Konaltaş İşhanı'nda Konya Sanayi Odası kurulmuştur.**

Konya Sanayi Odası Kurucu Üyeleri;

- Ali AKKAYA
- Hüseyin ALAYBEYİ
- Abdurrahman ÖZNALCILAR
- Fethi TUNÇALP
- Necati YILMAZ

8 meslek grubunda 165 sanayici üye ile kurulan Konya Sanayi Odası'nın, 2023 yılı sonu itibariyle meslek komitesi sayısı 24'e, üye sayısı ise 2.303'e çıkmıştır.

Konya Sanayi Odası'nın kurulmasıyla birlikte Konya Sanayisinin kurumsal gelişimi hızlanmış, özellikle 1980 sonrasındaki dışa açılma dönemi ile birlikte, şehir Anadolu'daki önemli sanayi merkezlerinden biri haline gelmiştir.

Konya Sanayi Odası kurulduğu günden bu yana kendisine yasalarla verilen görevlerin ötesinde, şehrin ve ülkenin sanayisine daha fazla katkıda bulunmak amacıyla stratejik hedefler edinme kararlılığını sergilemiş ve bu yönüyle de itibarlı, çözüm odaklı bir kurum haline gelmiştir. 2024 yılında 50. Kuruluş yılına ulaşan Konya Sanayi Odası, Selçuklular döneminde kurulan Ahilik teşkilatının günümüz temsilcisidir.



Konya Sanayi Odası kurulmadan önce ve kurulduktan sonra yaşananları Kurucu Başkanımız merhum Ali Akkaya 2014 yılında özetle şu sözlerle ifade etmiştir:

"Kuruluş meşakkatli ve masraflı oldu. İlk zamanlar Ankara'ya gidip Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nda görüştüğümüzde müsteşarlar, 'Konya kırsal bir memleket ve tarım, ziraat ağırlıklı çalışan bir vilayet. Orada ne sanayisi olacak ki sizler oda kurmaya teşebbüs ediyorsunuz' diyerek bizi geri çeviriyorlardı."

Bize en büyük yardımı zamanın Valisi rahmetli Oktay Başer yaptı. O zaman Konya'da Ticaret ve Sanayi Bakanlığı sadece bir memurla temsil ediliyordu. Rahmetli Oktay Başer Valimiz, görevli memuru çağırarak bize yardımcı olması emrini verdi. Şimdi ismini hatırlayamadığım o görevli arkadaş imza toplanmasında bize çok yardım etti ve imzaların alınmasında çok tesirli oldu."

"Başlangıçtaki 160 üyemizin sınırlı aidat ödemeleri ile ancak bir sekreter, bir memure hanım ve bir de hizmetli çalıştırabiliyorduk."

"Evvvela Konaltaş İşhanı'nda bir kat satın aldık. Parayı temin hususunda benim ve Fethi Tunçalp'in şahsi kefaleti ile Halk Bankası'ndan kredi sağlayan Güngör beyi rahmetle anıyorum. Kendisi o zaman için tek şubesi olan Halk Bankası'nın müdürü idi. Ayrıca bu zatı muhterem Konya Sanayisinin kredilendirilmesi hususunda olağanüstü cömertlik gösterip, banka ile çalışmada mahsur görmeyen pek çok kişiyi ustalıktan patronluğa taşıdı. Banka ile çalışmakta mahsur gören kişiler de, uzun zaman alsa da kendi çalışma ve öz sermayeleri ile esnafıktan sanayiciliğe yükseldi."

(Buluş, A. 2014, Konya Sanayi Tarihi)

BAŞKAN VE YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Konya Sanayi Odası'nın Kurucu Başkanı, Akkaya Isı Yönetim Kurulu Başkanı merhum Ali Akkaya'dır.

Ali Akkaya, 29.04.1974-27.11.1979 tarihleri arasında başkanlık görevini yürütmüştür. Akkaya'nın başkanlığı döneminde, yönetim kurulu başkanları bir yıllığına görev yapmaktaydı.

Konya Sanayi Odası'nın ilk meclis başkanı ise Fethi Tunçalp'tir.

2024 yılında 50. Kuruluş yılını kutlamaya hazırlanan Konya Sanayi Odası'nda, 50 yıllık süreçte 12 isim yönetim kurulu başkanlığı yapmıştır.

Başkanlarımız sırası ile;

Ali AKKAYA
Ali Rıza AKSU
Mustafa BÜLBÜL
Hüsnü POLAT
Algün TUNÇALP
Rifat SAĞLAM
Mehmet Ali İNAN
Hasan ANGI
Ahmet ŞEKEROĞLU
Tahir BÜYÜKHELVACIGİL
Memiş KÜTÜKCÜ
Mustafa BÜYÜKEĞEN

Odanın Yönetim Kurulu Başkanlığını halen Mustafa Büyükeğen yürütmektedir.

19 Kasım 2022 tarihinde Odanın 13. dönem seçimleri Oda hizmet binasının karşısındaki Konya Millennium Otel'de yapılmış, bu seçimlerde üyeler tarafından 24 meslek komitesinin üyeleri ve meclis üyeleri seçilmiştir. Ardından 25 Kasım 2022 tarihinde Konya Sanayi Odası'nın yeni dönem meclisi, meclisin en yaşlı üyesi Ahmet Pekgönül başkanlığında toplanmıştır. Bu meclis Yönetim Kurulu Başkanı olarak Mustafa Büyükeğen'i, Meclis Başkanı olarak Memiş Kütükcü'yü seçmiştir.



KSO Başkanı seçilen Büyükeğen'in ilk mesajı:

"Hedeflerimize birlikte ulaşacağız"

KSO Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçilen Mustafa Büyükeğen, yönetim kurulu başkanlığına seçilmesinin hemen ardından bir teşekkür konuşması yapmış ve şu mesajı vermiştir:

"Konya Sanayi Odamız, yarım asra yakın bilgi ve tecrübesi ile, yatırımları ve projeleri ile şehrimizin, ülkemizin sanayisine önemli hizmetler vermektedir. Biz de bu projelere yenilerini ekleyerek, 'Türkiye Yüzyılı' hedeflerine daha fazla üretim, istihdam ve ihracat desteği vermek için çalışmalarımızı aralıksız sürdüreceğiz. Sektörlerimizin sürdürülebilirliğine katkıda bulunarak Konya'mızın üretim kabiliyetini daha da ileriye taşımak için çalışacağız. Biliyoruz ki; dünya artık hem küçük bir köy, hem de büyük bir pazar. Dolayısıyla bu dönem, özellikle ihracata daha fazla odaklanacağımız bir dönem olacak. 'Ben Konya'da üretiyorum' diyen her sanayi işletmemizin aynı zamanda güçlü bir ihracatçı olmasını istiyoruz. İnşallah hedeflerimize hep birlikte ulaşacağız."

KONYA SANAYİ ODASI HİZMET BİNASI



Konya'da Sanayi Dergisi Sayı 1
7 Ocak-Şubat-Mart-1993



Konya'da Sanayi Dergisi - 1995



Konya Sanayi Odası ilk hizmet binası (Konaltaş İşhanı 4. kat)

Konya Sanayi Odası'nın ilk hizmet binası İstanbul Caddesi'nde Konaltaş İşhanı'nın 4. katıdır. Oda 1974'ten 1995 yılına kadar burada hizmet vermiştir.

Oda hizmet binasının yapılış hikayesi şu şekilde gelişmiştir: Konya Sanayi Odası'nın şu anda hizmet verdiği 1. Organize Sanayi Bölgesi'ndeki hizmet binası için arsa satın alınmış, 1986 yılında inşaat ihalesi yapılmış, 1987 yılında ise müteahhit firma tarafından inşaatla başlanmıştı.

1992 yılı Haziran ayına gelinceye kadar Oda bütçesinin yetersizliği dolayısıyla fazla harcama yapılamamış, binanın sadece kaba inşaatı yapılabiliyordu.

Ancak 1992'den sonra sanayicilerden toplanan bağışlarla bina inşaatı hızlanmış, dört ay gibi bir sürede inşaatın önemli bir kısmı tamamlanmıştı. 1995'te Konya Sanayi Odası, KONALTAŞ İşhanının 4. katından 1.OSB'deki yeni hizmet binasına taşınmıştı.

Bu sevinç odanın yayını olan Konya'da Sanayi Dergisi'nde şu cümlelerle ifade edildi: **"Ve nihayet kavuşma gerçekleşti. Dışı parlayan mavi yıldızın artık içi de ışık saçacak. Hizmete başladık, tüm sanayicilerimizi davet ediyoruz."** (Sayı 10, Nisan 1995). O dönemin yönetim kurulu başkanı Mehmet Ali İnan'ın ifadesiyle, Konya Sanayi Odası'nın hizmet binasında sanayicilerin bağışları çok önemlidir. Bina, Ankara Kızılay'daki DESA binasından esinlenilerek inşa edilmiştir.

Daha sonra Oda binasının içi ve dış cephesi Memiş Kütükcü'nün başkanlığı döneminde yeniden tefriş edilmiş, bina güçlendirilerek bugünkü modern haline getirilmiştir.

Konya Sanayi Odası'nın Dünya Pazarlarına İnternetle açıldığını belirten Mehmet Ali İnan

"Uluslararası alanda rekabet edeceğiz"



Konya'nın dünya ile bu proje ile girdiği bir dünyaya tam ortasında bir yer gösteriyoruz.

İnternetin ekonomi alanında ol-
dukça köklü değişimler yaptığı gö-
rülüyor. Sanayi kuruluşlarının
tutumlarını, dağıtım bölgeleri ile il-
tişimlerini direkt pazarlama imkan-
larını, pazar araştırmalarını kolay-
laştıran internet üzerinden yapılan
ticaret hacminin 6 milyar doları
bulması bekleniyor. Ayrıca, yine
örüntüdeki 5 yıl içinde internet
kullanıcı sayısının 200 milyona çık-
ması beklenmektedir.

Yukarıdaki bilgiler çok yakın bir
zaman içerisinde insan hayatında
inanılmaz değişiklikler gerçekleştire-
bileceğinin işaretini vermektedir.

Şu anda internet üzerinden tica-

**“İnan, 2001’li yıllar-
da internet üzerin-
den yapılan ticaret
hacminin 6 milyar
doları bulması bek-
lendiğini söyledi.”**

KONYA'DA SANAYİ 24

İLK İNTERNET BAĞLANTISI, İLK WEB SİTESİ

Konya Sanayi Odası internete ilk defa, 1997 yılında bağlandı. Oda Başkanı Mehmet Ali İnan internete, basın toplantısı düzenleyerek, basının katılımıyla bağlandı. Yine oda bu yıl web sitesi yapma hazır-
lığına başlamış, bugünkü sitenin temelleri atılmıştı. www.kso.org.tr adresi alınmıştı. O yıllarda Odada 11 meslek grubu vardı, personel sayısı ise 8 idi (Kon-
ya'da Sanayi Dergisi sayı 20, 1997).

KONYA SANAYİ ODASI'NIN 25. YILI

1998 yılında Konya Sanayi Odası'na üye 1 milyon dolar üzeri ihracat yapan 18 firma vardı.

Firmalar şu şekilde:

- Eti Alüminyum A.Ş.
- Işıklar Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Koncam Kristal Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Koneks Dış Ticaret A.Ş.
- Konya Selçuklu Krom Mağnezit Tuğla Sanayi A.Ş.
- Kayahan Hidrolik Makine End. Ve Tic. A.Ş.
- Azim Tavukçuluk ve Ekipmanları Sanayi. Tic. A.Ş.
- HIP Doğal Ürünler İth. İhr. San. Ve Tic. Ltd. Şti.
- Hubaksan Hububat Bakliyat İth. İhr. Tic. Ve San. Ltd. Şti.
- Ana Değirmen Sistemleri ve Gıda Sanayi Dış. Tic. Ltd. Şti.
- Mansur Dış Ticaret Ltd. Şti.
- Tetik Subap San. ve Tic. A.Ş.
- Değirmenci Kardeşler Koll. Şti.
- İsa Acar ve Faruk Acar
- Özen Değirmen Mak. San. ve Tic. A.Ş.
- Mopisan Motor Gömlek Piston San. ve Tic. A.Ş.
- Yenkar Dış Ticaret A.Ş.
- Anadolu Biracılık Malt ve Gıda San. A.Ş.

1974 yılında kurulan Konya Sanayi Odası, 1999'da 25. yılını kutladı. Odanın Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali İnan ev sahipliğinde Oda Hizmet Binasında yapılan törende Odanın kurucu üyeleri, yönetim kurulu başkanları, oda hizmet bi-
nasının yapımında emeği geçen yönetim kurulu ve meclis üyeleri, en fazla ihracat yapan firmaları, en fazla vergi öde-
yen firmaları gibi kategorilerde plaket takdim edildi.



Konya'da Sanayi Dergisi
Ocak-Şubat-Mart-Nisan 1999

KONYA SANAYİ ODASI BAŞKANLARI VE YÖNETİM KURULU ÜYELERİ (1974 -)

DÖNEM	YÖNETİM KURULU BAŞKANI	YÖNETİM KURULU ÜYELERİ
29.04.1974 25.11.1974	ALİ AKKAYA	Abdurrahman ÖZNALCILAR Hüseyin ALAYBEYİ Hikmet BÜYÜKİPEKÇİ Necati YILMAZ
25.11.1974 25.11.1975	ALİ AKKAYA	Necati YILMAZ Hikmet BÜYÜKİPEKÇİ Hüseyin ALAYBEYİ Abdurrahman ÖZNALCILAR
25.11.1975 23.11.1976	ALİ AKKAYA	İsmet BOTSALI Abdurrahman ÖZNALCILAR Fazıl KİŞİOĞLU Aydın İLARSLAN
23.11.1976 28.11.1977	Ali AKKAYA	Rasim ÇÖĞEN İbrahim AŞÇIGİL Aydın İLARSLAN Mustafa ERTEKİN
28.11.1977 22.11.1978	Ali AKKAYA	Rasim ÇÖĞEN İbrahim AŞÇIGİL Mustafa ERTEKİN Aydın İLARSLAN
22.11.1978 27.11.1979	Ali AKKAYA	Rasim ÇÖĞEN İbrahim AŞÇIGİL Mustafa ERTEKİN Aydın İLARSLAN
27.11.1979 20.11.1980	Ali Rıza AKSU	Mustafa BÜLBÜL Abdurrahman ÖZNALCILAR Hüsnü POLAT Mehmet DURANSOY
20.11.1980 20.11.1981	Ali Rıza AKSU	Mustafa BÜLBÜL Abdurrahman ÖZNALCILAR Hüsnü POLAT Mehmet DURANSOY

20.11.1981 24.02.1984	Mustafa BÜLBÜL	Ali Rıza AKSU Abdurrâhman ÖZNALCILAR Hüsnü POLAT Mehmet DURANSOY
24.02.1984 24.02.1986	Mustafa BÜLBÜL	Hüsnü POLAT M.Yalçın BAHÇIVAN Ahmet ÖNGEL Rifat SAĞLAM
24.02.1986 25.11.1987	Hüsnü POLAT	M.Yalçın BAHÇIVAN İbrahim İBALI Ahmet ÖNGEL Cevdet ÖZBATMAN
25.11.1987 21.01.1988 (Vefat)	Mustafa BÜLBÜL	Algün TUNÇALP Mehmet İPEK İsmail KÜÇÜKBEZİRCİ Mehmet KAYA Ayhan TETİK Aydın İLARSLAN
27.01.1988 27.11.1989	Algün TUNÇALP	Mehmet İPEK Mehmet KAYA İsmail KÜÇÜKBEZİRCİ Aydın İLARSLAN Ayhan TETİK
27.11.1989 17.03.1992	Hüsnü POLAT	Mehmet HEKİMOĞLU Osman ESER İsmail DAĞ Adnan İLBİZ İsmail SANCIOĞLU Mehmet DURANSOY
17.03.1992 24.06.1992	Rifat SAĞLAM	İsmail KÜÇÜKBEZİRCİ Ahmet POLAT Ömer YEĞİN Ali Rıza GÖKBEN Mevlüt BÜYÜKHELVACIGİL
24.06.1992 23.11.1993	Mehmet Ali İNAN	Ahmet POLAT Ömer YEĞİN Mehmet KILIÇ Mithat BÜYÜKALİM Mevlüt BÜYÜKHELVACIGİL Nurettin ÖZTEKİN

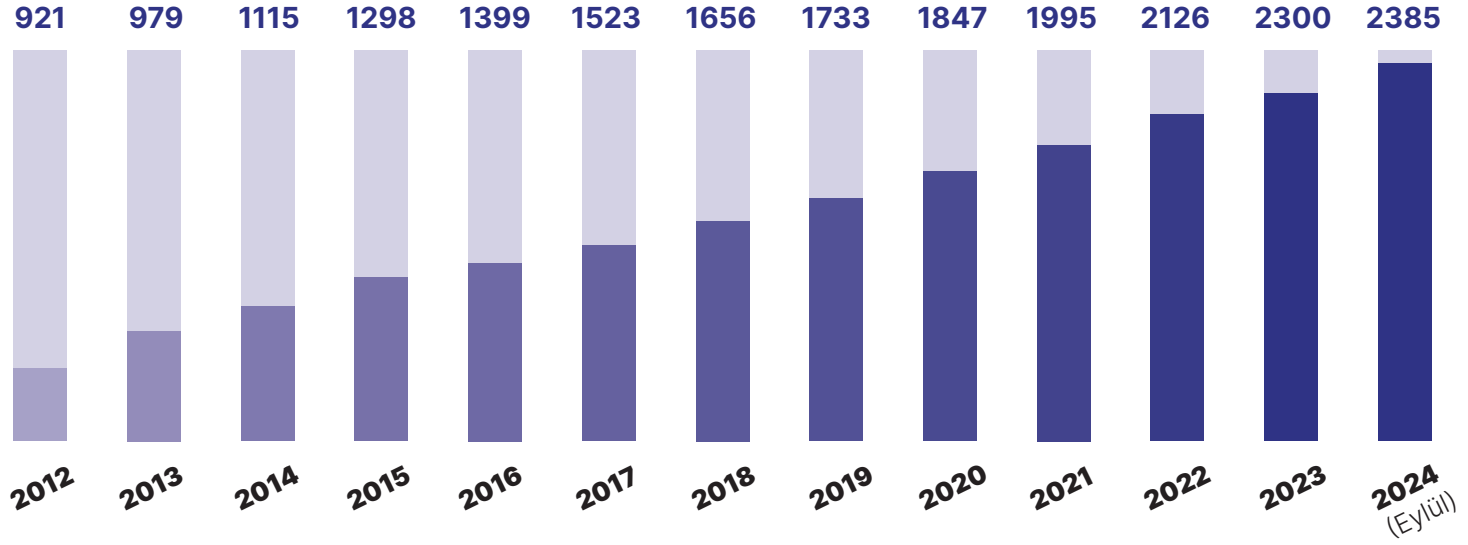
23.11.1993 02.12.1995	Mehmet Ali İNAN	Ahmet POLAT Ömer YEĞİN Mehmet KILIÇ Mithat BÜYÜKALİM Mevlüt BÜYÜKHELVACIGİL Nurettin ÖZTEKİN
02.12.1995 05.11.1997	Mehmet Ali İNAN	Ahmet POLAT Mehmet KILIÇ Nurettin ÖZTEKİN İsmail KÜÇÜKBEZİRCİ Süleyman TEMİZCİ Müfit KÖKOĞLU
05.11.1997 09.12.1999	Mehmet Ali İNAN	Mehmet KILIÇ İsmail KÜÇÜKBEZİRCİ Nurettin ÖZTEKİN İsmail Hakkı DOĞAN Nevzat GÜZEL Süleyman TEMİZCİ
09.12.1999 05.11.2001	Hasan ANGI	Ahmet ŞEKEROĞLU M.Ali KORKMAZ Mehmet ÇOLAK Rahim YAMAN Süleyman KÜRKÇÜ Mustafa YILMAZ
05.11.2001 12.03.2005	Ahmet ŞEKEROĞLU	Mehmet Ali KORKMAZ Hüseyin TOSUNOĞLU Mehmet ÇOLAK Süleyman KÜRKÇÜ Mustafa YILMAZ Hasan ANGI
12.03.2005 13.01.2009	Tahir BÜYÜKHELVACIGİL	Tahir ŞAHİN Hüseyin TOSUNOĞLU Mehmet ÇOLAK Süleyman KÜRKÇÜ Mustafa YILMAZ Mehmet Ali ÇİFTÇİ Mehmet Ali TIRPANCI (Halil AKPINAR) Fehmi ÖZBEY Vedat YÖNDEM A.Rifat HEKİMOĞLU

13.01.2009 01.06.2013	Tahir BÜYÜKHELVACIGİL	Tahir ŞAHİN Hüseyin TOSUNOĞLU Mehmet ÇOLAK M. Ali ÇİFTÇİ Ömer SAYLIK İ.Bozkurt ÇAĞLAYAN M. Veli TEKELİOĞLU A.Rifat HEKİMOĞLU Mehmet Ali ACAR Kemal KORKMAZ
01.06.2013 14.04.2018	Memiş KÜTÜKCÜ	M. Veli TEKELİOĞLU Ömer ŞEN Hüsamettin SÖNMEZ İ.Bozkurt ÇAĞLAYAN Kemal KORKMAZ Ömer SAYLIK Mehmet Ali ACAR Hüseyin KELEŞ Mehmet SERİN Mustafa LAMCI
14.04.2018 25.11.2022	Memiş KÜTÜKCÜ	M.Veli TEKELİOĞLU Ömer SAYLIK Hüsamettin SÖNMEZ Sevda KAYHAN YILMAZ İ.Bozkurt ÇAĞLAYAN Ömer Faruk İYİBİLDİREN Hıfı SOYDEMİR Veysel YAMAN Fatih OLGUN M.Selman ERYILMAZ
25.11.2022 / -	Mustafa BÜYÜKEĞEN	Necip ÇİMEN (Gülvezir KORKMAZ) Mehmet Zahid ÇATLI Yusuf KÜÇÜKHEMEK Celalettin YILMAZ Kemal ÖZARPA İbrahim ÖZEN Mehmet Ali ARLI Mehmet KAÇMAZ Ömer Faruk İYİBİLDİREN Ahmet KÜÇÜKBACAK

DÖNEM	KONYA SANAYİ ODASI MECLİS BAŞKANLARI (1974 -)
29.04.1974 - 25.11.1975 28.11.1977 - 27.11.1979	Fethi TUNÇALP
25.11.1975 - 23.11.1976	Rasim ÇÖĞEN
23.11.1976 - 28.11.1977	Müştak CANBİLEN
27.11.1979 - 06.02.1984	Hasan SERT
24.02.1984 - 20.11.1987	Mehmet DURANSOY
25.11.1987 - 25.11.1989	Rifat SAĞLAM
27.11.1989 - 10.03.1992	Mustafa Yalçın BAHÇIVAN
24.06.1992 - 02.12.1995	Selçuk ÖZSÜLLÜ
17.03.1992 - 22.06.1992 02.12.1995 - 09.12.1999	Osman ESER
09.12.1999 - 11.11.2002	Kerim ÖZKUL
12.03.2005 - 10.01.2009 11.01.2009 - 31.05.2013	Ahmet ŞEKEROĞLU
28.11.2002 - 11.03.2005 01.06.2013 - 25.10.2017	Tahir ŞAHİN
30.10.2017 - 21.04.2018	Sevda KAYHAN YILMAZ
21.04.2018 - 25.11.2022	Tahir BÜYÜKHELVACIGİL
25.11.2022 -	Memiş KÜTÜKCÜ

DÖNEM	KONYA SANAYİ ODASI GENEL SEKRETERLERİ (1974 -)
01.05.1974 - 01.03.1979	Mustafa ÇETİNKAYA
01.03.1979 - 01.11.1992	İsmail Hakkı TEKİN
06.11.1992 - 15.01.1993	Mustafa MİRZA
15.04.1993 - 01.05.1995	Şemsettin BÜYÜKBAKKALBAŞI
17.02.1997 - 30.06.2020	M. Sedat TAŞKAZAN
08.06.2020 -	Fatih BAYRAKTAR

YILLAR İÇİNDE ÜYE SAYILARIMIZ (2012-2024)



SIRA NO	50. YILINI DOLDURAN ÜYELERİMİZ (1974-2024)	ÜYE KAYIT TARİHİ
1	AKKAYA ISI MAKİNALARI VE DOĞAL GAZ SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
2	KULUSAN YEM GIDA HAYVANCILIK ÜRÜNLERİ SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
3	UNSA UN SANAYİİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
4	GESAŞ GENEL GIDA SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
5	KONSANTAŞ HİDROLİK MAKİNE ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
6	MOLİNO MAKİNA SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
7	OVA UN FABRİKASI ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
8	ÇELİKSAÇ ZİRAAT MAKİNALARI SANAYİ MUSTAFA CEM BÜYÜKDOĞAN KOLLEKTİF ŞİRKETİ	01/05/1974
9	KONYA SELÇUKLU KROM MAGNEZİT TUĞLA SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
10	KONYA ÇİMENTO SANAYİİ ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974
11	KONALTAŞ KONYA ALÜMİNYUM SANAYİİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	01/05/1974

MESLEK KOMİTELERİ

Meslek Grubu	Toplam üye Sayısı
1.KOMİTE-KÖMÜR TAŞ-KUM-MERMER VE DİĞER MADENLER SANAYİ	71
2.KOMİTE-GIDA MADDELERİ İMALATI-ET VE ET ÜRÜNLERİ SANAYİ	55
3.KOMİTE-UN-UNLU MAMÜLLER VE EKMEK ÜRETİM SANAYİ	100
4.KOMİTE-ŞEKER-ŞEKERLİ MADDELER VE ÇİKOLATA SANAYİ	62
5.KOMİTE-YEM-YUMURTA-SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ SANAYİ	89
6.KOMİTE-TEKSTİL-KONFEKSİYON-TRİKO-HALI SANAYİ	59
7.KOMİTE-AYAKKABI-TABAN-TERLİK VE DERİ ÜRÜNLERİ SANAYİ	70
8.KOMİTE-ORMAN ÜRÜNLERİ-MOBİLYA-KAĞIT-MATBAA VE BASIM SANAYİ	92
9.KOMİTE-LASTİK-KAUÇUK-MADENİ YAĞ-BOYA-GAZ-GÜBRE VE İLAÇ SANAYİ	80
10.KOMİTE-PLASTİK BORU VE EK PARÇALARI-PLASTİK DOĞRAMA VE PLASTİK EŞYA SANAYİ	75
11.KOMİTE-AMBALAJ(PLASTİK-KAĞIT VB) SANAYİ	66
12.KOMİTE-İNŞAAT MALZEMELERİ-HAZIR BETON-BETON MAMÜLLERİ-PREFABRİK YAPI ELEMANLARI-TUĞLA-BRİKET-CAM VE MOZAIK SANAYİ	65



MESLEK KOMİTELERİ

Meslek Grubu	Toplam üye Sayısı
13.KOMİTE-HİDROLİK SİSTEMLER-LİFT-SİLİNDİR-HİDROLİK POMPA SANAYİ	75
14.KOMİTE-DÖKÜM-ISIL İŞLEM VE KAPLAMA SANAYİ	168
15.KOMİTE-METAL VE METAL ÜRÜNLERİ SANAYİ	270
16.KOMİTE-ELEKTRİK-ELEKTRONİK-BİLİŞİM-MEDİKAL ÜRÜNLER SANAYİ	87
17.KOMİTE-MOTOR PİSTON-GÖMLEK-SUBAP VE DİŞLİ SANAYİ	61
18.KOMİTE-ARAÇ ÜSTÜ VİNÇ-ELEKTRİKLİ VİNÇ VE ASANSÖR SANAYİ	101
19.KOMİTE-ARAÇ ÜSTÜ EKİPMANLAR(TREYLER-TANKER-DORSE-DAMPER-DİNGİL-KAPORTA VE AKSAMLARI) SANAYİ	75
20.KOMİTE-TAŞIT ARAÇLARI YÜRÜYEN AKSAMLARI VE YEDEK PARÇALARI SANAYİ	150
21.KOMİTE-GENEL MAKİNA İMALAT SANAYİ	105
22.KOMİTE-TARIM ALET VE MAKİNALARI SANAYİ	106
23.KOMİTE-DEĞİRMEN MAKİNALARI VE GIDA MAKİNALARI SANAYİ	82
24.KOMİTE-ISITMA-SOĞUTMA SİSTEMLERİ-ELEKTRİK ÜRETİMİ-MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ VE GERİ DÖNÜŞÜM SANAYİ	96



Müşterek Meslek Komitesi toplantılarından

KONYA SANAYİ ODASI PROJELERİ

Konya Sanayi Odası, kurulduğu günden bu yana şehrin sanayisinin gelişmesi için çok çeşitli çalışmalar yürütmüş, bu çalışmalar kapsamında bölgesel, ulusal ve uluslararası projeleri hayata geçirmiştir.

Konya Sanayi Odası tarafından, Konya Sanayisinin küresel rekabet gücünü artırmak amacıyla kümelenme, Ar-Ge, inovasyon, ihracat, verimlilik, nitelikli insan kaynağının yetişmesi,

girişimcilik ekosisteminin gelişmesi başta olmak üzere pek çok alanda projeler yürütülmüş ve yürütülmeye devam etmektedir. *Innopark Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Mobil Tasarım ve Üretim Merkezi(MOTÜM) Projesi, Enerji Verimliliği Mobil Etüt Aracı Projesi, Konya Savunma ve Havacılık Sanayi Kümesi Yetenek Matrisi Teknik Desteği Projesi, Konya Motor Sektöründe Ur-Ge Projesi, Konya Ateşli Silahlar Sanayi Ur-Ge Projesi* hayata geçirilen projelerden bazılarıdır.

INNOPARK KONYA TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGESİ





Innopark Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Konya Sanayi Odası öncülüğünde, Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde üretim ile iç içe olacak şekilde kurgulanmıştır.

Konya Bölgesel İnovasyon Merkezi olarak temelleri atılan Innopark, 2015 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Teknoloji Geliştirme Bölgesi olarak ilan edilmiştir.

Innopark; OSB içinde konumlanmış, 7 üniversitenin ortağı olduğu, yönetiminde özel sektö-

rün ağırlığı olan, teknolojik üretim odaklı bir teknopark olma özellikleri ile öne çıkan özgün bir yapıya sahiptir.

Bünyesindeki 83 katılımcı firma ile yüzde 97 doluluk oranına ulaşan Innopark TGB'de 35'i uluslararası olmak üzere 149 adet patent başvurusu yapılmış ve 312 ürün geliştirilmiştir. Innopark bünyesindeki firmaların toplam cirosu 2023 yılı sonu itibarıyla 618 milyon 755 bin TL'yi aşmıştır ve bu firmalar tarafından 1 milyon 974 bin dolar ihracat gerçekleştirilmiştir.

AHİTÜRK MESLEKİ YETERLİLİK BELGELENDİRME MERKEZİ



Konya Sanayi Odası tarafından, iş gücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda çalışanların veya çalışmak isteyenlerin yetkinliklerinin belgelendirilmesi amacıyla, Konya Sanayi Odası Mesleki Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Anonim Şirketi (AHİTÜRK) kurulmuştur. 2019 yılında faaliyetlerine başlayan AHİTÜRK Mesleki Yeterlilik Belgelendirme Mer-



kezi, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından yayımlanan ulusal yeterliliklere göre sınav ve belgelendirme faaliyetlerini yürütmektedir. AHİTÜRK Mesleki Yeterlilik Belgelendirme Merkezi tarafından, köprülü vinç, makine bakımcı, metal kesimci, metal levha işleme, çelik kaynakçı ve NC/CNC tezgah alanlarında belgelendirme yapılmaktadır.



ENERJİ VERİMLİLİĞİ ETÜT MERKEZİ



Konya Sanayi Odası, Konya Ovası Projesi (KOP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından “Enerji Verimliliği Mobil Etüt Aracı Projesi” hayata geçirilmiştir. Enerji Verimliliği Mobil Etüt Aracı, Konya Sanayi Odası bünyesinde kurulan Enerji Verimliliği Etüt Merkezi’nde hizmet vermektedir.

Bu proje ile enerji verimliliği bilincinin oluşturulması, iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması, enerjinin verimli kullanımı ile birlikte bölge ve ülke ölçeğinde enerjide dışa bağımlılığın azaltılması hedeflenmektedir. *Proje kapsamında işletmelerin baca gazı ölçümleri, buhar kaçağı ölçümleri, hava debisi ve hava kaçağı ölçümleri, sıvı akış debi ölçümleri, elektrik enerji ölçümleri, temaslı-temassız devir ve ilerleme*

hızı ölçümleri, nem ve sıcaklık ölçümleri, aydınlatma ölçümleri, iletkenlik ölçümleri gibi çeşitli alanlarda enerji ölçümleri yapılıyor, buralardaki enerji kaybının önüne geçilmektedir.

Enerjide Verimlilik, Üretimde Sürdürülebilirlik teması ile çalışmalarını devam ettiren Enerji Verimliliği Etüt Merkezi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’ndan sanayi sektörü ile bina ve hizmetler sektörü etüt, proje ve danışmanlık (EVD) yetki belgesi almıştır.

2024 yılı Temmuz ayı itibariyle 61 farklı sanayi işletmesi ve kurumda ölçümler gerçekleştirilmiş, bu ölçümler sonucunda, yapılacak küçük iyileştirmeler ile yıllık 124 milyon liranın üzerinde enerji tasarrufu yapılabileceği, yine yıllık 26 bin 470 ton karbon salınımının önüne geçileceği görülmüştür.



ENERJİ VERİMLİLİĞİ
ETÜT MERKEZİ

OSEG KONFERANSLARI



Konya Sanayi Odası tarafından, 2010 yılından bu yana iki yılda bir düzenlenen Uluslararası Otomotiv Sektörünün Geleceği (OSEG) Konferansları, otomotiv sektöründe yeni trendlerin takip edildiği, sektör için gelecek projeksiyonlarının çizildiği, uluslararası panelistlerin katıldığı bir organizasyondur.

OSEG Konferansları, 2010 yılında "Ar-Ge ve İnovasyon", 2012 yılında "Elektrikli Otomobiller", 2014 yılında "Yerli Motor", 2016 yılında "Yerli Otomobil", 2018 yılında "Otomotivde Yenilikçi Teknolojiler", 2022 yılında da "Otomotiv Sektöründe Sürdürülebilirlik" temaları ile gerçekleştirilmiştir. 2020 yılında tüm hazırlıklar yapılmasına rağmen, Covid-19 pandemisi nedeniyle OSEG Konferansı gerçekleştirilememiştir.



KONYA SAVUNMA SANAYİ TEDARİKÇİ BULUŞMALARI



Konya Valisi Vahdettin Özkan, Konya Milletvekilleri, Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay ve 14 ülkeden gelen yabancı misafirlerin katılımı ile yapılmıştır. Türkiye geneli 29 farklı ilden katılımın sağlandığı programda 107 firma stant açtı. Üç gün boyunca devam eden programı 21 bin 884 kişi ziyaret etti. Program kapsamında, Konyalı sanayiciler ana sanayi firmaları ile 296 ikili iş görüşmesi gerçekleştirdi.

Konya Sanayi Odası, savunma sanayi sektörünü geliştirmek ve bölgede sektörel anlamda bir ekosistem oluşturmak amacıyla kümelenme faaliyetleri, fabrika gezileri, ikili iş görüşmeleri, tedarikçi geliştirme programları gerçekleştirmektedir. Bu konuda yapılan en kapsamlı etkinliklerden biri de Konya Savunma Sanayi Tedarikçi Buluşmaları'dır. *2014 yılında ilki yapılan etkinliğin 7'si 2023 yılında Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı himayelerinde gerçekleştirilmiştir.*

Konya Sanayi Odası Başkanı Mustafa Büyükeğen'in ev sahipliğinde gerçekleştirilen 7. Konya Savunma Sanayi Tedarikçi Buluşmaları'nın açılışı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkan Yardımcısı Mustafa Murat Şeker,



KONYA MESLEKİ EĞİTİM İSTİHDAM FUARI



2024 yılında Konya Sanayi Odası yürütücülüğünde Konya'da ilk defa Mesleki Eğitim İstihdam Fuarı düzenlenmiştir. Konya Valiliği, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya Sanayi Odası, Konya Organize Sanayi Bölgesi ve Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile düzenlenen **Türkiye'nin Mesleki Eğitim odaklı ilk istihdam fuarı**, Konya Sanayisinin nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamayı hedeflemiştir. Mehmet Tuza Pakpen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde düzenlenen fuarın açılış kurdelaşı, Konya Valisi Vahdettin Özkan, Konya Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Mustafa Uzbaş, Konya Sanayi Odası Başkanı Mustafa Büyükeğen,

Konya Organize Sanayi Bölgesi Başkanı Memiş Kütükcü ve Konya protokolü tarafından kesilmiştir.

İki gün süren fuarı, 4 bin 332 meslek lisesi öğrencisi ve mezunu ziyaret etmiş, stant açan 90 sanayi işletmesi, kurum ve kuruluşu ile 7 bin 549 iş görüşmesi gerçekleştirme imkanı bulmuştur.

Meslek lisesi öğrencileri ve mezunları ile Konyalı firmalar açısından oldukça verimli geçen 'Konya Mesleki Eğitim İstihdam Fuarı', Konya istihdam piyasası için adeta can suyu niteliğinde olmuştur. Fuar boyunca gerçekleştirilen görüşmeler Konya Sanayisinin insan kaynağı sorununa çözüm üretmek için önemli bir adım olmuştur.



KONYA EKONOMİ FORUMU



Konya Sanayi Odası tarafından 6 Haziran 2024 tarihinde Ekonomi Gazetesi iş birliğiyle Konya'da ilk defa 'Ekonomi Forumu' düzenlenmiştir. ***Ekonomiye ve şehrin sanayi geleceğine dair gelişmelerin konuşulduğu Konya Ekonomi Forumu'nda, Konya Sanayi Odası Başkanı Mustafa Büyükeğen tarafından şehrin yeni sanayi strateji ortaya konmuştur. KSO Başkanı Mustafa Büyükeğen, burada yaptığı konuşmada, Konya Sanayi Odası'nın TEPAV'la birlikte yaptığı "Konya İçin Yeni Bir Kalkınma Stratejisi" Araştırması'nın sonuçlarını paylaşmış ve Konya'nın yeni sanayi stratejisinin "ilçelerle birlikte üretim odaklı topyekûn kalkınma" olduğunu söylemiştir.***



Büyükeğen, konuşmasında, "Biz Konya Sanayi Odası olarak artık, Konya'mızın ilçelerini ve ilçe OSB'lerimizi de kapsayan bir sanayileşme modeli ortaya koymak istiyoruz. Gerek Marmara Havzasından gelecek yatırımların, gerekse Konyalı sanayicilerimizin yapacağı yeni yatırımlar için öncelikli adres; ilçe OSB'lerimiz olmalıdır görüşündeyiz" ifadelerini kullanarak, şu üç konunun altını da çizmiştir: "Orta Anadolu'da Konya merkezli yeni bir sanayi aksı oluşturularak, Marmara havzasındaki yatırımlar planlı bir şekilde bu akslara kaydırılmalıdır. Konya'nın sanayi odaklı yeni kalkınma stratejisinde ilçelerin rolü geliştirilmelidir. Konya'nın yetenek havuzu mutlaka genişletilmelidir."

KONYA DÖKÜM KÜMELENMESİ YEŞİL DÖNÜŞÜM UR-GE PROJESİ

Konya Sanayi Odası tarafından hazırlanan 5 milyon dolar bütçeli 'Konya Döküm Kümelenmesi Yeşil Dönüşüm Ur-Ge (Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi) Projesi' Ticaret Bakanlığı tarafından Mayıs 2024'te kabul edilerek, hayata geçirilmiştir.

Konyalı dökümcülerin yeşil dönüşüme uyum süreçlerini hızlandıracak ve yurt dışı pazarlara daha etkin açılmalarını sağlayacak olan

'Konya Döküm Kümelenmesi Yeşil Dönüşüm Ur-Ge Projesi' ile ilk etapta 15 firmaya destek sağlanacaktır. Proje ile sektör sanayicileri, çevre dostu üretim süreçlerine ayak uyduracak ve rekabet güçlerini de artırmış olacaktır.

Ur-Ge Projesi kapsamında, firmaların ihtiyaç analizleri belirlenerek, bunların geliştirilmesine yönelik eğitim, danışmanlık ve tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecektir.



KÜMELENME PROJELERİMİZ

Konya Sanayi Odası, sektörlerin rekabet güçlerini artırabilmek ve birlikte hareket etme kabiliyetini geliştirebilmek için kümelenme çalışmaları yürütmektedir. Bu kapsamda, ülkemizin ilk kümelenme çalışmalarından biri olan “Konya Sanayi Bölgelerinde Kümeleşme Potansiyeli ve Bir Pilot Uygulama” projesi Konya Sanayi Odası

tarafından hayata geçirilmiştir.

Bunun yanında Otomotiv Yan Sanayi İş Kümesi, Konya Döküm Kümesi, Konya Ayakkabı Kümesi, Konya Tarım Makineleri Kümesi ve Bütünsel Güvenlik, Sağlık ve Teknoloji Kümelenmesi Konya Sanayi Odası öncülüğünde hayata geçirilen kümelenme projeleridir.

OTOMOTİV YAN SANAYİ İŞ KÜMESİ



Konya Otomotiv Yan Sanayi İş Kümesi bölgede oluşturulan ilk küme olma özelliğine sahip-

tir. Otomotiv sektöründe oluşan bu kümelenme bölgede kritik rol oynayan diğer sektörler için de teşvik edici olmuş, Türkiye’de de örnek gösterilen kümelenme projeleri arasında yer almıştır. 2008 yılında 12 üye ile başlayan Konya Otomotiv Yan Sanayi İş Kümesi, dernekleşme sürecinin tamamlanması ile birlikte Türkiye’nin ilk Ur-Ge Projesi’ni (Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Projesi) uygulamıştır.

KONYA DÖKÜM KÜMESİ

Konya Döküm Kümesi, 2010 yılında Konya Sanayi Odası öncülüğünde, küme üyesi firmaların uluslararası pazarlara açılması, kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve üye firmalar arasındaki işbirliklerinin artırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. 2010 yılında 12 üye ile kurulan Konya Döküm Kümesi çalışmaları kapsamında, döküm sektörü temsilcilerinin katılımı ile ulusal ve uluslararası fuarlara katılım sağlanmış, eğitim çalışmaları gerçekleştirilmiştir.



KONYA AYAKKABI KÜMESİ

Konya Sanayi Odası öncülüğünde kurulan Konya Ayakkabı Kümesi, sektörde Türkiye’de ilk kez uygulanmaya başlanmış bir projedir. Birlikte ruhu ile hareket eden küme üyeleri, SHOEcoll markasını hayata geçirmişlerdir. Küme tarafından ayrıca, “Konya Ayakkabı Sektörü Rekabet Edebilirlik ve Kümelendirme Raporu” hazırlanmıştır. Raporda ayakkabı sektörünün bölgede imalat, istihdam ve ihracat açısından durumu analiz edilerek sektörün kümelenme potansiyeli incelenmiştir.



KONYA TARIM MAKİNELERİ KÜMESİ



Konya Sanayi Odası öncülüğünde, 2011 yılında “Tarım Alet ve Makineleri Sektörü Değer Zinciri Analizi ve Kümelenme Çalışmaları” raporu hazırlanmıştır. Devamında yapılan tarım sektörüne yönelik çalıştaylar ile Konya Tarım Makineleri Kümesi temelleri atılmıştır. 2012 yılında da 45 üyenin katılımı ile Konya Tarım Makineleri Kümelenme Derneği kurulmuştur. Dernek, Konya tarım makinelerinin rekabet gücünü artırmak için çeşitli çalışmalar yürütmektedir.

BÜTÜNSEL GÜVENLİK, SAĞLIK VE TEKNOLOJİ KÜMELENMESİ

Bütünsel Güvenlik, Sağlık ve Teknoloji Kümelenmesi (BÜSAT), Konya Sanayi Odası öncülüğünde kurulmuştur. BÜSAT, kamu kurum ve kuruluşları, kalkınma ajansları, üniversiteler, teknoloji geliştirme bölgeleri ve Konya başta olmak üzere Ankara, İstanbul, İzmir gibi illerden firmalarının katılım sağladığı İç Anadolu merkezinde Türkiye’yi kapsayan geniş kitleye hitap eden yapısıyla ulusal ve uluslararası arenada güçlü bir altyapıya sahiptir.

BÜSAT, sektörler arası işbirliği çerçevesinde; firmaların rekabet güçlerini arttırmaya yönelik

inovasyon, ortak pazarlama ve ihracat faaliyetleri düzenleme; uluslararası işbirliğini geliştirme, teknolojik gelişmelere uyum sağlama, katma değeri yüksek ürünler ortaya koyma ve milli üretim konularında bir sinerji oluşturmaktadır.



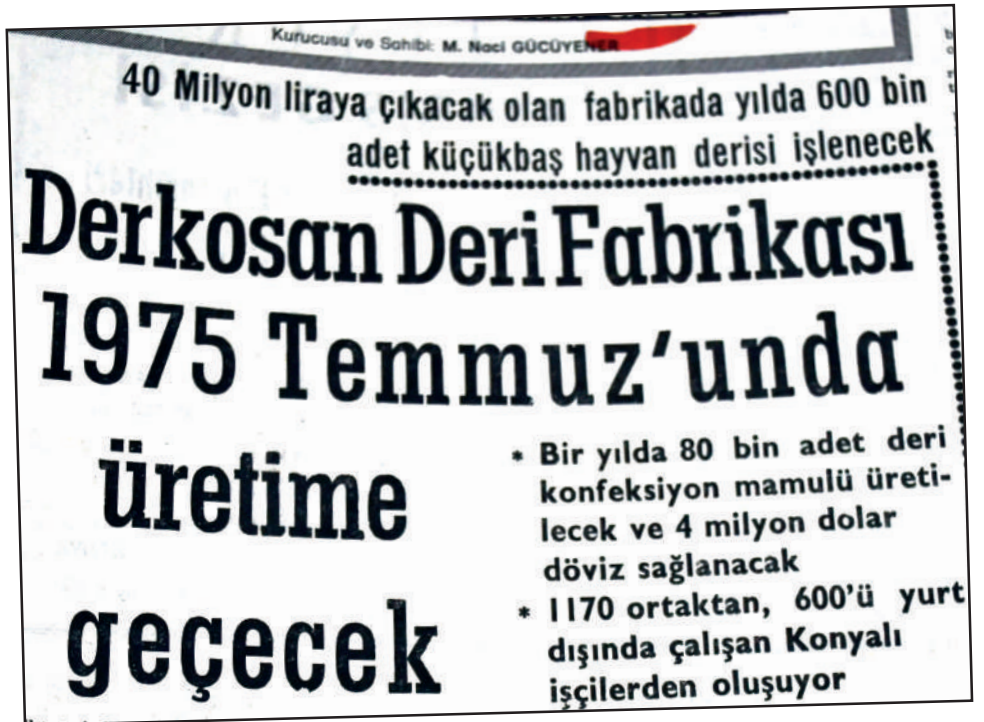
KONYA'DAKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

KONYA 1. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ



Türkiye'de organize sanayi bölgesi kavramı henüz yeni idi. Ülkenin ilk OSB'si 1961'de Bursa'da Dünya Bankası kredisi ile kurulmuştu. O yıllarda Konya, 1969 yılında ülkenin ilk OSB'lerinden biri olan 1. Organize Sanayi Bölgesi'ni kurmuştu. Konya 1. OSB Türkiye'nin ilk dört OSB'sinden biriydi. Bölge kısa süre içerisinde yatırıma açılmış ve sanayi tesisleri üretime başlamıştı.

1 milyon 344 bin metrekare büyüklüğe sahip Konya 1. OSB'de 2023 yılı sonu itibarıyla 153 fabrika üretim yapmakta ve 8 bin kişiye istihdam sağlamaktadır.



Konya 1. OSB'de üretime geçen ilk firma Derkosan Deri Fabrikası'dır. 1 MART 1975 YENİ KONYA GAZETESİ

KONYA 2. OSB VE TÜRKİYE’NİN 2. BÜYÜK OSB’Sİ OLMA YOLUNDA ATILAN ADIMLAR



Yer seçimi kesinleştikten sonra 2. Organize Sanayi Bölgesi’nden çekilen ilk fotoğraf-1976

Konya’da kurulan 1. OSB’nin ardından, yeni bir OSB daha kurulmasına ihtiyaç duyulmuştu. Nitekim şehrin talepleri doğrultusunda, **Bakanlar Kurulu 15.07.1976 tarihinde Konya’da 2. OSB’nin kurulmasına karar verdi.**

OSB’ler müteşebbis teşekküller tarafından oluşturulabileceği için 2. OSB’nin Müteşebbis Teşekkülü; İl Tüzel Kişiliği’ni temsilen Özel İdare Müdürlüğü, Sanayi Odası Başkanlığı, S.S.Sanayi Bölgeleri Kooperatifi Başkanlığından oluşmuştu. Dolayısıyla artık dönemin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bu konuda 2.OSB Müteşebbis Teşekkülünü muhatap alacaktı. Bakanlar Kurulu 1976 yılının Temmuz ayında 2.OSB’nin kurulmasına karar vermesine rağmen, yer seçimi, proje yapılması gibi sebeplerden dolayı altyapı ihalesi işleri gecikmiş, 20.08.1984 tarihinde bakanlıkça yapılan bir protokolle bölgenin yol, kanalizasyon, drenaj, içme suyu şebekesi ve depo inşaatları yapımı işi Konya Belediyesi’ne verilmişti. Altyapı inşaatlarına ise ancak 1986 yılında başlanabilmişti.

1987 yılında ise sanayicilere bölgeden arsa tahsisi başlamıştı. Yani Bakanlar Kurulu kararından



Konya OSB’den 2024 yılında çekilen bir fotoğraf. Bölgede 751 fabrika üretim yapıyor.

tam 11 yıl sonra arsalar yatırım için sanayicilere verilebilmişti.

Bölgede bir yandan elektrik, su, yol, kanalizasyon ve drenaj çalışmaları devam ederken, bir yandan da sanayicilere arsa tahsis ediliyordu.



19 EKİM 1976
TÜRKİYE’DE YARIN GAZETESİ



Konya OSB'de kurulan ilk fabrika: Kombassan A.Ş.-1989

2. Organize Sanayi Bölgesi'nde 1989 yılında ilk fabrika Kombassan A.Ş. kuruldu. 1989 yılında şu an bulunduğu Konya Organize Sanayi Bölgesi Büyükkayacık Mahallesi Vezirköy Caddesi'nde matbaa ve ambalaj sektörü üzerine kurulan firma, 1993-1994 yıllarında kağıt üretimi de yapmaya başladı. Daha sonra bu firma, 2021 yılında Konya Kağıt Sanayi ve Ticaret A.Ş. ismiyle yoluna devam etti.

Konya, 1990'lı yılların başında Türkiye'de sayıları 70'i bulan OSB'ler içinde alt yapı ve arsa maliyetinin en düşük olduğu iller arasında idi. 2. OSB'de alt yapı ve arsa maliyeti metrekaresi 82 bin TL idi(Konya'da Sanayi Dergisi sayı 8, Kasım 1994). Bu durum da Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın ilgilileri tarafından açıkça ifade ediliyordu.

1990 yılında yayınlanan Konya Kitabı'ndan derlenen bilgilere göre; Konya 2. Organize Sanayi Bölgesi'nde 1 milyar 200 milyon liralık keşif bedelle başlatılan çalışmalar, 1989 yılında yüzde 73 oranında gerçekleşmiştir.

1993'te ise Konya'da ilk defa 1. Sanayi Koordinasyon Toplantısı düzenlenmiş, sanayicisinden belediye başkanına, validen milletvekillerine değin herkes toplantıya katılmıştı. Dönemin Sanayi Odası Başkanı Mehmet Ali İnan, toplantının sonunda yaptığı konuşmada "2. Organize Sanayi Bölgesi için daha 3.5 milyar finansa gerek duyuluyor" demişti. Konya da daha fazla sanayileşmek, üretmek ve ihracat yapmak istiyordu.

Konyalı sanayiciler ufkunu açmak istiyor, sürekli bir arayış içerisindeydi. Fuarlar ziyaret ediliyor, yurtdışındaki Volkswagen, MAN gibi büyük firmalar geziliyordu. Konya'nın bu sanayileşme iş-tahı, şehirde yeni organize sanayi bölgelerinin ve sanayi sitelerinin kurulmasını da beraberinde getirecekti.



12 EKİM 1976
TÜRKİYE'DE YARIN GAZETESİ

1994 yılına geldiğimizde devlet yeni sanayi yatırımları yapmama kararını açıkladı. 1993'ün Aralık ayında 2. Organize Sanayi Bölgesi'nde incelemeler yapmak üzere Konya'ya gelen dönemin **Sanayi Bakanı Tahir Köse**, "**Devlet yeni sanayi yatırımı yapmamaya kararlı. Bundan sonra amacımız sanayiciyi teşvik etmek, onlara daha iyi imkanlar sağlamak olacak. Bugüne kadar çiftçilerimizi memnun ettik. Şimdi sıra sanayicilerimizde**" demişti. Bakan Köse'nin Konya ziyaretinde Konya'da ilk defa dönemin Sanayi Odası Başkanı Konya'da 3. OSB'nin kurulmasını gündeme getirmişti.

Bakan Köse'ye 2. OSB hakkında bilgi vermiş, altyapı çalışmalarının tamamlandığını anlatmıştı. Bu arada Bakan Köse de, "Üçüncü sanayi bölgesi için gereken desteği vermeye hazırım" demişti.



Konya 2. Organize Sanayi Bölgesi-1993

1994 yılında KSO tarafından yapılan Konya Sanayisinin Bugünü konulu 1. İstişare Toplantısı'nda dönemin Konya Valisi Atilla Vural, 3. OSB için, bugünü görürcesine tarihi sözler söylüyordu: *"3. Organize bizim yeni ufuklarımıza cevap verecektir. Artık orada 200-300 dönümlük parseller olacaktır. Herhalde kurtuluşumuz da orada olacaktır. Belki Konya'da işsizlik sorunu kökünden çözülmüş olacak ve hiçbir işe yaramayan o toprak parçasından da hem ekonomik hem de insanlığa hayırlı hizmetler doğmuş olacaktır."*(Konya'da Sanayi Dergisi, sayı 8, Kasım 1994). Nitekim, Bakanlar Kurulu'nun 1976 yılının Temmuz ayında 2. OSB'nin kurulması kararının ardından, 20 yıl sonra 3. OSB'nin 2.OSB'nin tevsi alanı olarak kurulması kararı gelecekti.

Konya'da 3.Organize Sanayi Bölgesinin, Konya 2. Organize Sanayi Bölgesi tevsi alanı olarak kurulması Bakanlar Kurulunun 17 Mayıs 1996 tarih ve 22639 mükerrer sayılı kararı ile "Resmi Gazete"de yayınlanarak yürürlüğe girdi. 3. OSB, Konya Sanayi Odası, Büyükşehir Belediyesi ve İl Tüzel Kişiliği tarafından eşit hisseli olarak kurulmuştur. Daha sonra 2. OSB ve 3. OSB, 20 Aralık 2005 tarihinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın aldığı karar doğrultusunda Konya 2. Organize Sanayi Bölgesi olarak birleşmiştir. 2. OSB'nin 6 Mayıs 2006 tarihli Genel Kurulda aldığı karar ile de "Konya Organize

Sanayi Bölgesi" adını almıştır. Bundan sonra yatırıma açılan tüm alanlar Konya Organize Sanayi Bölgesi Genişleme Alanı olarak ifade edilmiştir. Örneğin, Konya Organize Sanayi Bölgesi 2. Kısım Genişleme Alanı, Konya Organize Sanayi Bölgesi 3. Kısım Genişleme Alanı, Konya Organize Sanayi Bölgesi 4. Kısım Genişleme Alanı gibi.

Bu arada 2013 yılında 4. Kısım Genişleme Alanı tahsise açılmıştır. 400 hektardan oluşan 4. Kısım Genişleme Alanında 108 sanayi parseli bulunmaktadır. 2018 yılında ise 5. Kısım Genişleme Alanı tahsise açılmıştır. 5. Kısım Genişleme Alanı, 700 hektar ve 168 sanayi parselinden oluşmaktadır. 2023 yılında tahsise açılan Konya Organize Sanayi Bölgesi 6. Kısım Genişleme Alanı ise, 810 hektardan oluşmaktadır.

Tüm bu genişleme alanlarından oluşan Konya Organize Sanayi Bölgesi, 2023 yılı itibarıyla 31 milyon metrekare büyüklüğe ulaşmıştır. Böylece Konya Organize Sanayi Bölgesi, Türkiye'nin 2. büyük OSB'si haline gelmiştir. Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde 751 fabrika üretim yapmakta, 65 bin kişiye de istihdam sağlamaktadır(OS-BÜK, kos.org.tr)

Konya Organize Sanayi Bölgesi, Konya Ankara-Konya Aksaray Devlet Yolları arasında Konya şehir merkezine yaklaşık 20 kilometre mesafede kurulmuştur. 40 farklı sektörde üretim yapılan Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde, özellikle otomotiv yedek parça, döküm, makine ile tarım makine ve ekipmanları ağırlıklı olmak üzere, inşaat, plastik, gıda, ambalaj, metal, dorse ve damper, mobilya ve ahşap ürünleri, değirmen makineleri, hidrolik alanlarında da üretim yapılmaktadır.

KONYA'DAKİ OSB'LER, KURULUŞ TARİHLERİ VE PARSEL BİLGİLERİ

OSB ADI	KURULUŞ YILI	DURUMU	OSB TÜRÜ	İHTİSAS KONUSU	TOPLAM ÇALIŞAN	OSB ALANI (Ha)
Akşehir OSB	1996	İŞLETME	KARMA	KARMA	2070	153,3
Akşehir Gıda İhtisas OSB	2023	PLANLAMA	İHTİSAS	GIDA	1	37,8
Beyşehir OSB	2001	İŞLETME	KARMA	KARMA	1601	180
Çumra OSB	2002	İŞLETME	KARMA	KARMA	1203	980
Karapınar OSB	2005	İŞLETME	KARMA	KARMA	206	208
Konya OSB	1976	İŞLETME	KARMA	KARMA	65239	3084
Konya Birinci OSB	2001	İŞLETME	KARMA	KARMA	8003	132,29
Konya Ereğli OSB	1996	İŞLETME	KARMA	KARMA	2256	258,42
Konya-İlgin OSB	2019	KAMULAŞTIRMA	KARMA	KARMA	1	156
Kulu OSB	2006	ALTYAPI	KARMA	KARMA	1	108
Sarayönü OSB	2021	PLANLAMA	KARMA	KARMA	1	207,3
Seydişehir OSB	2000	İŞLETME	KARMA	KARMA	302	150

OSBÜK, Haziran 2024

KONYA ENDÜSTRİ BÖLGELERİ			
Endüstri Bölgesi	Kuruluş Tarihi	Tüzel Kişilik Tarihi	Alan (Hektar)
Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi	2012	16.07.2012	2.718,60 (1. Kısım)
Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi	2012	16.07.2012	3.183,00 (2. Kısım)
Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi	2020	08.01.2020	158,10
TÜMOSAN Motor ve Traktör Sanayi AŞ Konya Özel Endüstri Bölgesi	2022	03.06.2022	161,80

Sanayi ve Teknoloji Konya İl Müdürlüğü

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ LİSTESİ (2023)

Sıra No	KSS unvanı	İlçesi	Kuruluş yılı	Faaliyete başlama yılı	Alan (hektar)	Toplam parsel sayısı	Faaliyette olan sanayi parseli sayısı	Toplam istihdam
1	Akşehir SS -1.BI.	Akşehir	1960	1975	80,00	341	341,00	682
2	Akşehir SS -1.BI.	Akşehir	1980	1996	60,00	428	428,00	856
3	Bozkır SS	Bozkır	1978	1993	3,00	53	53,00	106
4	Bozkır Özlem SS	Bozkır	2005	2016	3,00	46	46,00	92
5	Çumra SS	Çumra	1977	1984	19,00	174	174,000	696
6	Ereğli Marangozlar SS	Ereğli	1979	1990	20,00	116	116,00	348
7	Ereğli SS	Ereğli	1976	1999	40,00	350	350,00	1.050
8	Ilgın SS	Ilgın	1981	1986	14,00	92	92,00	184
9	Karapınar 1 SS	Karapınar	1979	1990	12,00	110	110,00	330
10	Karapınar 2 SS	Karapınar	1995	2009	10,00	60	60,00	180
11	Karatay I+II	Selçuklu	1966	1977	75,00	1.059	1.059,00	4.236
12	Bayrakçı I+II	Meram		1970	17,00	445	430,00	1.290
13	Hizarcılar SS	Selçuklu	1978	1995	20,00	104	96	384
14	Anadolu I+II	Selçuklu	1975	1991	68,00	684	671,00	2.684
15	Zafer SS	Selçuklu	1976	1993	35,00	434	424,00	1.696
16	Yunak SS	Yunak	1978	1998	7,00	90	70,00	140
17	Kulu SS	Kulu	1999	2011	28,00	90	90,00	180

Sıra No	KSS unvanı	İlçesi	Kuruluş yılı	Faaliyete başlama yılı	Alan (hektar)	Toplam parsel sayısı	Faaliyette olan sanayi parseli sayısı	Toplam istihdam
18	Karapınar Meke SS	Karapınar	2018	2023	35,00	171	10,00	167
19	Beyşehir SS	Beyşehir	1979	1999	41,00	460,00	448,00	1.544,00
20	Cihanbeyli	Cihanbeyli	1972	1976	17,00	237,00	150,00	300,00
21	Çeltik SS	Çeltik	1972	1976	4,00	50,00	50,00	100,00
22	Doğanhisar SS	Doğanhisar	1999	2006	3,00	36,00	28,00	56,00
23	Ereğli Mahrukatçılar	Ereğli	1989	1999	10,00	110,00	100,00	200,00
24	Güneysınır SS	Güneysınır	1972	1974	5,00	50,00	43,00	86,00
25	Ağaç İşleri SS	İlgın	1999	2002	7,00	23,00	18,00	36,00
26	İçeri Çumra	Çumra	1995	2002	16,00	160,00	145,00	290,00
27	Kadınhanı SS	Kadınhanı	1968	1987	12,00	95,00	90,00	180,00
28	Dökümcüler	Selçuklu	1986	1996	10,00	53,00	53,00	1.000,00
29	Motorlu SS	Selçuklu			68,00	1.530,00	1.510,00	4.530,00
30	En-san SS	Selçuklu	1978	1992	12,00	150,00	135,00	405,00
31	Altınbaşak SS	Selçuklu	1983	1986	4,00	33,00	30,00	90,00
32	Bakırcılar	Selçuklu	1984	1989	7,00	66,00	63,00	177,00
33	Tırsan SS	Selçuklu	1990	2003	40,00	170,00	161,00	483,00
34	Kıbrıs SS	Selçuklu	1989	2001	27,00	181,00	176,00	528,00
35	Selçuk SS	Selçuklu	1984	1990	16,00	111,00	107,00	321,00

Sıra No	KSS unvanı	İlçesi	Kuruluş yılı	Faaliyete başlama yılı	Alan (hektar)	Toplam parsel sayısı	Faaliyette olan sanayi parseli sayısı	Toplam istihdam
36	Saygın SS	Selçuklu	1989	1997	27,00	87,00	83,00	252,00
37	Mobilyacılar, Marangozlar, Demirciler	Selçuklu	1986	1993	47,00	450,00	439,00	1.317,00
38	Eski Kunduracılar	Selçuklu	1969	1972	35,00	450,00	350,00	1.050,00
39	Hizarcılar SS	Selçuklu	1975	1980	14,00	77,00	77,00	308,00
40	Elit	Karatay	2013	2018	35,00	160,00	160,00	1.280,00
41	Büsan	Karatay	1995	1998	237,00	1.200,00	1.100,00	27.500,00
42	Aykent	Karatay	1998	2003	35,00	1.500,00	1.500,00	10.000,00
43	Yıldız SS	Karatay	1996	2010	8,00	163,00	148,00	1.045,00
44	Konsan	Karatay	2001	2002	30,00	160,00	155,00	6.200,00
45	Ketenci	Karatay	2000	2005	30,00	51,00	51,00	1.100,00
46	Astım	Karatay	2004	2007	12,00	48,00	48,00	480,00
47	Modesan	Karatay	1994	2003	16,00	176,00	2.640,00	48
48	Kobisan 1	Karatay	2013	2015	16,00	88,00	85,00	765,00
49	Kobisan 2	Karatay	2016	2018	17,00	80,00	75,00	600,00
50	Kobisan 3	Karatay	2019	2021	12,00	110,00	105,00	735,00
51	Aspak 1	Karatay	2014	2015	14,00	74,00	70,00	560,00
52	Aspak 2	Karatay	2016	2017	12,00	69,00	65,00	650,00
53	Aspak 3	Karatay	2018	2019	15,00	84,00	84,00	672,00
54	İmsan	Karatay	2010	2015	20,00	80,00	80,00	800,00

Sıra No	KSS unvanı	İlçesi	Kuruluş yılı	Faaliyete başlama yılı	Alan (hektar)	Toplam parsel sayısı	Faaliyette olan sanayi parseli sayısı	Toplam istihdam
55	4MK	Karatay	2010	2015	16,00	56,00	56,00	560,00
56	Galvanizciler	Karatay	2014	2018	32,00	127,00	127,00	2.000,00
57	Matbaacılar	Karatay	1987	1992	20,00	520,00	520,00	5.200,00
58	Kulu AK	Kulu	1990	1993	34,00	35,00	60,00	60,00
59	Sarayönü	Sarayönü	1990	1999	32,00	120,00	50,00	100
60	Eski Sanayi	Seydişehir	1976	1982	26,00	124,00	101,00	200,00
61	Yeni Sanayi	Seydişehir	1994	2001	58,00	160,00	157,00	480,00
62	Hizarcılar	Seydişehir	1989	1998	14,00	77,00	40,00	80,00
63	Yeni Meram	Meram	1990	2003	60,00	650,00	600,00	2.400,00
64	Yeni Matbaacılar	Karatay	2004	2013	12,00	60,00	60,00	900,00
65	Teksan	Karatay			17,00	110,00	90,00	720,00
66	Demes	Karatay	1989	1996	10,00	150,00	150,00	750,00
67	Mesva	Karatay	2008	2009	9,00	20,00	20,00	200,00
68	Makparsan	Karatay	1997	2003	19,00	98,00	98,00	600,00
69	Yeni Dökümcüler	Karatay	1985	1996	14,00	70,00	70,00	3.000,00
70	Kostim	Karatay	1995	1999	5,00	22,00	22,00	450,00
71	Kottim	Karatay	1998	2007	15,00	63,00	63,00	1.390,00
72	Komsan	Karatay	1998	2002	37,00	400,00	380,00	1.520,00
73	Hurdacılar	Karatay	1988	1998	10,00	80,00	80,00	400,00

Sıra No	KSS unvanı	İlçesi	Kuruluş yılı	Faaliyete başlama yılı	Alan (hektar)	Toplam parsel sayısı	Faaliyette olan sanayi parseli sayısı	Toplam istihdam
74	Son Birlik	Karatay	1978	2003	12,00	100,00	88,00	700,00
75	Keresteciler (Marsan)	Karatay	1999	2003	26,00	325,00	319,00	1.280,00
76	Aslım SS	Karatay	1988	2001	18,00	363,00	343,00	1.050,00
77	Vatan	Karatay	1976	1979	56,00	348,00	348,00	1.750,00
78	Konimsan	Karatay	1978	1998	52,00	180,00	180,00	1.800,00
79	Fatih Demirciler	Karatay	1990	1999	10,00	40,00	40,00	240,00
80	Larende Demirciler	Karatay	1992	1997	9,00	28,00	28,00	280,00
81	Tenekeçiler	Karatay	1984	2002	3,00	100,00	100,00	300,00
82	Çelik büro ve ev mobilyacılar	Karatay	1993	2000	2,00	55,00	55,00	350,00
83	Şekerciler	Karatay	1974	1999	17,00	130,00	130,00	550,00
84	Arılı	Karatay	2015	2021	48,20	406,00	240,00	1.920,00
85	Atiker 1	Karatay	2015	2018	20,00	112,00	112,00	440,00
86	Atiker 2	Karatay	2016	2019	30,00	250,00	250,00	100,00
87	Atiker 3	Karatay	2017	2020	32,00	261,00	261,00	1.040,00
88	Faydasıçok	Karatay	2016	2017	8,00	68,00	68,00	680,00
89	Derya SS	Karatay	1990	1998	5,00	120,00	100,00	300,00
90	Polbirsan	Karatay	2020	2021	4,00	20,00	15,00	150,00
91	Murat Doğan SS	Karatay	2020	2021	3,00	15,00	10,00	120,00

Sıra No	KSS unvanı	İlçesi	Kuruluş yılı	Faaliyete başlama yılı	Alan (hektar)	Toplam parsel sayısı	Faaliyette olan sanayi parseli sayısı	Toplam istihdam
92	Giysan SS	Karatay	1995	1999	5,00	160,00	160,00	640,00
93	Artar5 SS	Karatay	2002	2004	6,00	40,00	40,00	320,00
94	Bahar I+II	Karatay	2005	2008	11,00	80,00	80,00	560,00
95	Yeşilyurt SS	Beyşehir	2014	2019	3,60	109,00	109,00	436,00
96	Kömürcüler	Meram	2020	2023	9,00	39,00	10,00	20,00
97	Celiloğulları	Meram	2019	2022	2,00	142,00	80,00	160,00
98	Akbay1 SS	Karatay	2022	2023	3,00	39,00	5,00	20,00
99	Akbay2 SS	Karatay	2021	2022	2,00	26,00	16,00	80,00
100	Aslım Alfa	Karatay	2020	2022	8,00	18,00	18,00	180,00
101	İmsan 2	Karatay	2018	2022	3,00	26,00	26,00	130,00
102	Altınsan 1	Karatay	2019	2022	1,00	10,00	10,00	30,00
103	Şendemir	Karatay	2020	2022	4,00	40,00	10,00	30,00
104	Atiker Toplu İşyeri Koop.	Karatay	2017	2022	14,00	365,00	65,00	195,00
105	Zensan 1	Karatay	2020	2022	10,00	55,00	55,00	550,00
106	Akören SS	Akören	1995	1997	3,00	43,00	32,00	64,00
TOPLAM					2.356,80	20.524,00	18.900,00	120.953,00

İlk 18 sanayi sitesi bakanlık desteği ile yapılmıştır.



KONYA SANAYİ ODASI
KONYA CHAMBER OF INDUSTRY

4. BÖLÜM



DUAYEN
SANAYİCİLERİMİZ



Mehmet Ali
İNAN

MVD MAKİNE

**ÖĞRETMENLİĞİ BIRAKIP, KONYA
SANAYİSİNİN GELİŞMESİNE ÖNDERLİK
EDEN İSMİN BAŞARI HİKAYESİ**

Konya'nın duayen sanayicilerinden ve Konya Sanayi Odası'nın önceki dönem başkanlarından Mehmet Ali İnan, 2 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra, sanayiye gelen ve Konya Sanayisine çok sayıda hizmeti dokunan bir isim.



MVD tarafından 1974 yılında üretilen, 0000001 seri numaralı CNC tezgahı.

Konya Sanayi Odası Başkanlığı döneminde uçak seferlerinin artması için çalıştıklarını söyleyen İnan, “Konya Sanayisi çok geriydi. Uçak seferlerinin başlaması ve yabancıların da gelmesi ile birlikte sanayimiz gelişmeye başladı. Şimdiki havalimanının bulunduğu alanın kazandırılması- nı sağlayanlardan biri de bendim. Bugün uçak seferlerinde yer bulunmuyor, değişik hava yollarının uçuşları da gerçekleştiriliyor. Konya Sanayisini nasıl kalkındırabiliriz diye çalıştık. Bu bakış açısı ile çalışmalarımızı yürüttük. Çok uğraştık” diyor.

Konya Sanayi Odası’nın mevcut hizmet binasına taşınmasını kendi döneminde gerçekleştiren İnan, o dönemin hikayesini şöyle anlatıyor: “Binanın kargas inşaatı yapılmış, 7 yıldır o şekilde bekliyordu. Bize görev verildikten sonra, binanın tamamlanması için haftada iki gün, öğleden sonraları, sanayicileri gezerek para toplamaya çıktık. Gittiğimiz her yerden senet ve para toplayarak binayı tamamladık.”

Mehmet Ali İnan Kimdir?

1941 yılında dünyaya geldim. Ortaokuldan sonra zanaat okuluna geçmeyi düşündüm ama sonra liseye devam ettim. Fen grubu öğretmen-

liğini kazandım. 2 yıl öğretmenlik yaptım. Babamın serbest çalışmam yönündeki telkinler ile sanayiye başladım.

İş hayatına nasıl başladınız?

Babamın yönlendirmesi ve biraz da el maharetlerim gelişmiş olduğu için 1970 yılında sanayiye yöneldim. 1970 yılından 1978’e kadar ağabeylerimle ve babamla beraber birlikte çalıştık. 1981 yılında Birinci Organize Sanayi Bölgesi’nde bir yerimiz vardı. Orayı alarak, yeniden iş kurmaya başladım. Eşimde bu konuda bana çok destek oldu. Bir şeyler yapmaya başladık ve bugünlere geldik. Oğlumun eğitiminden sonra, onun da desteği ile yurt dışına açıldık ve geliştik.

İlk işe başladığınız yıllarda Konya sanayisi nasıldı?

Çocukluğumun Konya Sanayisi İstanbul Caddesi idi. Sanayi değil aslında, ufak tamirhaneler vardı. İmalat diye bir şey yoktu. 1960’a doğru bir iki harman makinesi yapılmaya başlandı. Ondan sonra ziraat aletleri ile gelişti. Ama tamamen içe dönüktü. İhracat falan yoktu.

Bizim ilk iş yerimiz de, Motorlu Sanayi diye tabir edilen şimdiki Eski Sanayi’de idi. Oraya



Konya'nın duayen sanayicilerinden
Mehmet Kayhan ve Mehmet Ali İnan 11 Ekim
2023'de Konya'da düzenlenen MAKTEK Fuarı'nda

Kayalıpark'tan tek dolmuş çalışırdı o zamanlar. Onunla gelip giderdik. Sanayide bir şeyler yapmaya çalıştık. Kollu makas ve pres parçaları isteyenler olurdu. Onları işlerdik. 1974 yılında komşum, 'Bana abkant pres yapar mısın' dedi. Bir inceledim, yapalım dedim. Makine başlangıcımız o oldu. Daha sonra da gelişmeye başladı. Çok da beğenildi. İstanbul'da bu makineleri yapan biri vardı senede bir iki adet o yapıyordu, bir iki adet biz yapıyorduk. Çok da beğenildi bu makinelerimiz. İşlerimiz büyüyünce yer darlığı çekmeye başladık ve 1. OSB'deki yerimizi aldık. Ağabeylerimle ayrıldıktan sonra, aynı işi yapma düşüncesinde değildim. Ama müşterilerimiz bunları isteyince nasibimiz bu oldu.

Sanayi Odası Başkanlığı döneminiz nasıl başladı?

Konya Sanayi Odası 1974 yılında kuruldu. Ben o yıllarda makine yapma telaşındayım. Sadece kurulduğunu biliyordum. 1. OSB'ye geldikten sonra, Mehmet Duransoy Bey, Sanayi Odası'na davet etti. Onunla birlikte meclise girdik. Sonra yönetim kuruluna aldılar beni. O sırada Konya Organize Sanayi Bölgesi'nin kuruluşları başladı. Orası ile ilgili fikrimiz olursa söylüyorduk. Alt yapıda problemler

oldu, onu gidermeye çalıştık. Daha sonra 1993 yılında, arkadaşlarımız ısrar edince yeniden meclise girdik. Oradan da arkadaşlarımız bizi, Yönetim Kurulu Başkanlığına seçtiler.

Konya'da uçak seferlerinin artmasında sizin de büyük emekleriniz var değil mi?

Bu dönemde, Hyundai'nin Türkiye'ye otomobil fabrikası kurması gündemdeydi. Bunu Konya'ya çekmeye çalıştık. Selçuk Üniversitesi Rektörü Halil Cin Hoca'nın yönlendirdiği öğrenciler ile Konya'nın sanayi alt yapısını, neler üretildiğini içeren bir rapor hazırladık. Bu dosya ile Hyundai'nin Türkiye ortağı, Kibar Holding'e gittik. Asım Kibar Bey, dosyamızı çok beğendi. Konya'ya nasıl geleceğiz dedi, Konya'ya uçuş olmadığını, 5 yıldızlı otel olmadığını duyunca, bu iş zor, olmaz falan dedi.

Oradan çıktıktan sonra, Konyalı Tarım Bakanı Vefa Tanır'a giderek, uçak seferi istediğimizi söyledik. Daha önce 23:00'a konulan uçak saatlerinin yanlış olduğunu ifade ettik. 'Sefer saatlerini biz belirleyelim' dedim, ilk dönemde Konya'nın saatleri belirlendi. 1 kişi ile Konya'dan İstanbul'a uçak uçu. Şimdiki havalimanının bulunduğu alanın kazandırılmasını sağlayanlardan biri de bendim. Uçak ve oteller konusunda ge-

İşmeler oldu zamanla. Bugün uçak seferlerinde yer bulunmuyor, değişik hava yollarının uçuşları da gerçekleştiriliyor. Havalimanı alanı genişledi. Konya Sanayisini nasıl kalkındırabiliriz diye çalıştık. Bu bakış açısı ile çalışmalarımızı yürüttük. Çok uğraştık. Konya olarak, 1993 yılında 50 milyon dolar ihracatımız vardı. Ertesi sene ihracatımız 200 milyon dolara çıktı, biz sevinçten uçuyorduk bu rakamı görünce.

Konya Sanayi Odası'nın mevcut hizmet binasına taşınması da sizin başkanlığınızda oldu, o dönemi anlatabilir misiniz?

Seçimler yapılırken, bazı arkadaşlar göreve gelerseniz bu binayı bitirin dediler. Binanın kargas inşaatı yapılmış, 7 yıldır o şekilde bekliyordu. Bize görev verildikten sonra, binanın tamamlanması için haftada iki gün, öğleden sonraları, sanayicileri gezerek para toplamaya çıktık. İlk gittiğim kişi de bize 'bu binayı para toplayın bitirin' diyen rahmetli Tacettin Erdiren idi. Kendisi parayı verdi. Böylece başladık. Gittiğimiz her yerden senet ve para toplayarak binayı tamamladık.

Binanın dış cephesini farklı bir şekilde tasarlattık. Ankara Kızılay'da DESA diye bir bina vardı, dış cephesi giydirmeli bir bina. Oradan esinlendik, orayı yapan firmayı bulduk. Cam giydirmeli bir şekilde binamızı tamamladık. Oda olarak, ilk kurulduğumuz yer olan Konaltaş İş Hanı'nda 5 tane ofisimiz vardı. Orayı da Orta Anadolu İhracatçılar Birliği'ne o zamanın parası ile 1 milyon liraya satarak, yeni binamızın iç tefrişatını tamamladık. Bu harika bir olaydı. Onlar da, o iş hanının o kadar etmeyeceğini biliyordu ama, paranın yeni binamıza gideceğini duyunca kabul ettiler.

Konya Sanayisinin geldiği yeri nasıl görüyorsunuz?

1971 yılında imalat yapma çabasındayım. İthal olarak kılavuz kollar geliyordu. Ama bunlar dayanıklı olmadığı için hemen kırılıyordu. Bunları ben çelikten yapmaya karar verdim ama gerekli parçaların bazılarını bulamadığım için Almanya'dan getirttim. Kılavuz kolları yaptıktan sonra,

Tevkifiye Caddesi'nde hırdavatçılara götürdüm bunu, 'bu satılmaz' dediler. Ben de, İstanbul'a götürdüm, oradaki firma tüm üretime talip oldu, hepsini istedi. Onları yaparken, sonra kollu makineler yapmaya başladık. Burada da eksikler çoktu. Birçok şeyi İstanbul'da yaptırıyorduk. Sürekli oraya gidip geliyordum. Sonra makine işine başlayınca yine aynı eksiklikleri yaşadık. Giyotin yaptık, bıçakları sulatamıyorum, İstanbul'a götürüyordum sulatmaya. Bu şekilde çalıştık.

Konya Sanayisi çok geriydi. Yavaş yavaş gelişse de, uçak seferlerinin başlaması ve yabancıların da gelmesi ile birlikte sanayimiz gelişmeye başladı.

Konya OSB'ye ne zaman taşındınız?

2. OSB yapılırken ben Sanayi Odası'nın yönetiminde idim. 3. Kısım yapılacağı zaman da başkanlık yapıyordum. O dönemde, sanayici yer istiyor ama yerimiz olmadığı için veremiyoruz. Mesut Yılmaz Başbakan iken, TOBB'da Sanayi Odaları Konseyi'nde, konsey üyesiydim aynı zamanda. Kendisini ziyaret ettik. Ben, 'Sayın Başbakan, vatandaşın parası var. Devlet yerini tahsis edemiyor. Yer lazım. Onun için OSB statüsünde, özel OSB'ler kurulabilir mi?' dedim. Bu fikri kendisi beğendi. Ondan sonra BÜSAN gibi özel OSB'ler daha fazla kurulmaya başlandı.

3. OSB'nin dağıtımının yüzde 65'ini ben yaptım. Arkadaş, eş dost yoktu. Sanayiciye verdim yerleri. Yapıp kiraya verecek olana bile vermedim. Kendim de yer almadım buradan. Sonradan ihtiyacım oldu, şimdiki yerimi daha sonra ihale ile aldım. 2008 yılında Konya OSB'deki farikamıza taşındık. Kendimize ve çevremize çalışan biri olmadık çok şükür.

Son olarak neler söylemek istersiniz?

Konya'nın bir tek sıkıntısı KOBİ olarak devam ediyor. KOBİ'likten çıkalım artık. Büyük ölçekli yerler kurulsun. KOBİ başkenti iyi güzel ama bizim endüstri başkenti olmamız lazım. Büyük ölçekli sanayiler gelsin, otomasyon fabrikalar kurulsun. Konya olarak bizim birlikte hareket etme gücümüz de yok, bunu da geliştirmeliyiz.



Mehmet Ali
ATİKER

**ATİKER OTOGAZ
SİSTEMLERİ**

**SAMANLIKTAN BOZMA
BİR DÜKKANDAN DÜNYAYA
UZANAN BİR BAŞARI ÖYKÜSÜ**

Konya'nın dünyaya açılan markalarından olan ATİKER'in kurucusu, Duayen Sanayici Mehmet Ali Atiker, "Başarımın en büyük sırrı, kendi beğenmediğim bir şeyi müşteriye vermezdim. 1971 yılından bu yana ne yaptırısam ismimi marka olarak kullandım. Hiç markasız mal satmadım" diyor.



Konya'nın dünyaya açılan markalarından olan ATİKER'in kurucusu, Duayen Sanayici Mehmet Ali Atiker, babasının kunduracı olmasını istemesine rağmen sanayide çalışmayı tercih etmiş bir isim. Babasının "Bir evin bir oğlusun. Demirle kömürle rezil olursun. İşin burada gel çalış" demesine rağmen, tornacı çıraklığına başlayan Atiker, başarısının sırrını şöyle anlatıyor: "Başarımanın en büyük sırrı kendi beğenmediğim bir şeyi müşteriye vermezdim. 1971 yılından bu yana ne yaptırısam, ismimi marka olarak kullandım. Hiç markasız mal satmadım. Saç boruda, plastik boruda ve diğer ürünlerde hep ismimi marka olarak kullandım."

Konya Sanayisinin bugün geldiği noktadan daha ileri gitmesi için yapılması gerekenleri de aktaran Atiker, "Sanayicimizin işletme sermayesine, teknolojiye ve Ar-Ge'ye çok önem vermesi lazım. Bugün Konya Sanayisindeki fabrikaların birçoğunun sahibi bizim yaşlılarımız ve ilkokul mezunu olan arkadaşlarımız. Bundan sonraki işlerde dünya piyasasına ayak uydurma, Ar-Ge büyük önem arz ediyor" diyor...

Mehmet Ali Atiker kimdir?

1946 yılında Karaman Caddesi'nde dünyaya geldim. Bir kunduracı babanın oğluyum. Rahmetli babam, kundura sektöründe isim yapmış biriydi. İlkokulu bitirdikten sonra o gün bizim çevremizde okuyan olmadığı için mesleğe yöneldik biz de. Rahmetli babam 'oğlum seni kunduracı yapacağım' dedi. İki sene kadar kunduracılık yaptım. İki sene sonrasında, "Baba ben kunduracılık yapmayacağım tornacı çıraklığına başlayacağım" dedim.

Ama babam kabul etmedi, "Bir evin bir oğlusun. Demirle kömürle rezil olursun. İşin burada gel çalış. Kunduracılık yapmazsan başka iş yap" dedi. Ben de, ısrarla tornacı çıraklığına başlayacağım dedim. Böylece sanayiye adım atmış oldum.

Kunduracılık Kapu Camii etrafında mı icra ediliyordu?

Kunduranın merkezi Kapu Camii, Başarılı Çarşısı'nın olduğu yerlerdi. Saray Çarşısı ile Kapu Camii arası kunduracılara, Kapu Camii'nden Larende Caddesi'ne kadar olan taraf ise marangozlara aitti. Konya'da 5 meslek vardı o yıllarda.



*Atiker Sıralı Otogaz Sistemleri'nin Kurucusu
Mehmet Ali Atiker ve Konya'nın ilk ayakkabı
sanayicilerinden Babası Mehmet Atiker yan yana.
(Yıl 1967)*

Arabacılık, marangozluk, kerestecilik, kunduracılık ve kalaycılık. Bunlar hep Kapu Camii etrafındaki bölgede yoğunlaşmıştı. Kalaycılar seyyar çalışırlardı. Karaman, Ereğli gibi yerlerde gezerrek çalışırlardı.

Tornacılık mesleğine nerede başladınız?

1964 yılında demirciler, sobacılar çarşısı içerisinde akrabamız Mustafa Atiker vardı. Onun yanında bu işe başladım. Daha sonra, Cıvıloğlu'nda ustamın yanına gittim.

Askerden geldikten sonra ziraat makinesi imalatı yapan Yatağanlılar firmasının yanında çalışmaya başladım.

Rahmetli babam, tekrar kunduracılık mesleğine dönsün diyerek, bana yardım etmedi. Sanayiye girmemi istemiyordu. Ailemizde tornacı, kaynakçı olmadığı için yadırgıyorlardı. 1971 yılında, Karaman Yolu'ndaki Ayna diye tabir edilen bölgede evimiz vardı. Oranın ön tarafındaki samanlığı bozarak, bir kaynak makinesi, bir saç

makası ve bir spiral taşlama makinesi ile, demircilik yapmaya başladım. Kapı pencere yapıyorum, milletin kırılan el arabası, bel ve kürek gibi malzemelerini tamir ediyordum.

Konya'da sanayinin gelişmesini etkileyen ana unsur ne oldu size göre?

Karatay Sanayi, Konya'nın gelişmesine ilk adımı atılan yerlerden biridir. Kooperatif olarak başladı orası. Karatay Sanayi yapılmadan önce İstanbul Caddesi'nde, Hakimiyet Okulu'nun yan tarafında tornacılar ve kaynakçılar vardı. Çarşının merkezinde orasıydı. Karatay Sanayi tamamlanınca ustaların büyük bölümü oraya geçti ve toplu bir alanda üretim yapılmaya başlandı.

Yatağanlı Ali Ağa vardı mesela. Hem ziraat makinesi yaparlardı hem de Konya'ya ilk çelik döküm fabrikasını kuran kişiydi. 1976-77 yıllarında kurmuşlardı o fabrikayı. Ufku çok geniş insandı. Bugün ziraat, harman makinesi yapanların ilk kurucusu ve Konya'daki Yatağanlıların ustası ve Yatağan'dan getiren adamdır. Onları sanatkâr yaptı.

Sizin başarınızın sırrı neydi?

Ben çok çalıştım, hep mücadele ettim. 20'li-30'lu yaşlarımda iken, hiç aynı yaşta arkadaşım olmadı. Hep kendimden büyüklerle arkadaşlık yaptım, onlardan fikir aldım, istifade ettim. Sinemaya gidelim, kahveye gidelim diyen arkadaşım yoktu.

Başarımanın en büyük sırrı, kendi beğenmediğim bir şeyi müşteriye vermezdim. 1971 yılından bu yana ne yaptıysam ismimi marka olarak kullandım. Hiç markasız mal satmadım. Saç boruda, plastik boruda ve diğer ürünlerde hep ismimi marka olarak kullandım.

Konya'da yapılmadık şeyleri yaptık. Türkiye'de havucun çoğalmasına sebep olanlardan biri benim. 1977-78 yıllarında havucu pekmez leğenlerinde elle yıkarlardı. Sondaj borusu kullanarak, varilden büyük bir havuç yıkama makinesi yaptım. Kış günü Kaşınhanı'na bunu denemeye gittik. 500 kilo havucu 10 dakikada yıkadık. Oradaki kadınlar çok sevinmişti kışın havuç yıkamadan kurtulduk diye.

Unutamadığınız anılarınız var mı?

Bugün sanayide çalışan gençler ne kadar şükretse az. Bizim dönemimizde, usta sabah namazından çıkar işe gelirdi. Biz de ondan önce gitmeye çalışırız iş yerine. Servis yoktu, yemek masamız saç varilin kapağıydı. Saç varili ortaya koyar, 10 kişi saç varilin etrafında yemek yerdik. Bir öğle yemeği yer, akşam yatsı sonuna kadar çalışırdık. Fazla mesai yok, servis yok, durmadan çalışırdık. Bu zorlu şartlarda çalışıyorduk. Ama şimdi servis var, çay saati var. Servis ile evinin önüne kadar gidiyor çalışanlarımız. Ben sabah akşam, çoğu zaman Eski Garajın oradan, şimdiki Lalebahçe'nin oradaki Atiker Petrolün oraya kadar yaya gittiğimi bilirim. Çıraklıkta bir yılı doldurduktan sonra, bir bisiklet aldım kendime, dünyalar benim oldu. Çoğu evde bisiklet yoktu. O günün en iyisi taksisi bisikletti.

1971 ile 1980 arasında, Hükümet binasının önünde 5 tane ticari taksi vardı. Düğün yapacak kişiler o taksilerden gün alır, ona göre düğün tarihini belirlerdi. Konya'da da toplamda 10 tane taksi vardı. Düğün evine taksi götürürsen en iyi hediye oydu. Şimdi Allaha çok şükür her evde en az bir araç var. 1974 -1979'u yılları Allah bu millete bir daha yaşatmasın. Birçok şey karborsaya düşüyordu. Bu şartlarda çalıştık. Ama şimdi her şey bol Allah'a şükür.

Konya Sanayisinin gelişimini nasıl görüyorsunuz?

Konya sanayimiz elbette çok büyüdü. Ama Konyalılar olarak bizim iki yanılimız var. Markalaşma eksik ve birleşme kültürü eksik bizde. Şirketler büyürken aile yapısından dolayı dağılıyor. Konya'da 250-300 yıllık ya da 1500-2000 kişi çalıştıran firma sayımız bir elin parmağını geçmez. Oysa Konya olarak dünyaya meydan okuyacak sanayimiz var ama birlik, beraberliğimiz yok.

Otomotivden, makineye, uçak parçasından silah parçasına kadar her şeyi yapabiliyoruz. Üretilen ürün çeşitliliğimiz çok fazla. Ama ortaklık kültürünü Konya'da yaygınlaştıramadık. Bunu başarmamız lazım. Başka illerde bunun başa-

rılarını gördük. Böyle olursa daha fazla ihracat yapabiliriz.

Mesela, kundura sektörü Konya'nın en eski sektörlerinden ama bir tane ulusal markamız yok. Büyük markalara iş yapıyoruz ama kendi markamız yok. Konya'nın aşması gereken hadise bu.



Konya sanayinin daha fazla gelişmesi için sizce neler yapılabilir?

Sanayicimizin işletme sermayesine, teknolojiyi ve Ar-Ge'ye çok önem vermesi lazım. Bugün Konya Sanayisindeki fabrikaların birçoğunun sahibi bizim yaşlılarımız ve ilkökul mezunu olan arkadaşlarımız. Bundan sonraki işlerde dünya piyasasına ayak uydurma, Ar-Ge büyük önem arz ediyor. Üniversitelerimizin de öğrencileri daha kaliteli yetiştirmesi de yine sanayimizin geleceği için çok önemli. Sanayiye bilen, atölyeyi ve üretimi görmüş teknik lise ve üniversite mezunlarına ihtiyacımız var. Devletimizin de teşvikler ile sanayicimizi desteklemesi ile Konya sanayimiz daha ilerilere ulaşacaktır.



Mehmet **KAYHAN**

**KAYAHAN
MAKİNE**

**YOKLUK YILLARINDA SANAYİCİLİĞE
BAŞLADI, SEKTÖRÜNDE AVRUPA'NIN
EN BÜYÜK FABRİKALARINDAN BİRİNİ İNŞA ETTİ**

Mehmet Kayhan, Konya'nın sanayileşmesine şahitlik etmiş, katkıda bulunmuş öncü isimlerden biri. Şehrin sanayileşirken yaşadığı zorlukları bir kaç cümleyle özetledi:

“Bizim zamanımız yokluk zamanıydı ama aynı zamanda cesaret zamanıydı.

Kaybedecek hiçbir şeyimiz ve çalışmaktan başka çaremiz olmadığı için çok çalıştık, risk aldık ve başardık.”



Mehmet Kayhan kimdir, öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

5 Nisan 1932'de Taşkent'te doğdum. İlkokulu Konya'da Ulırmak ve Necati Bey ilkokullarında tamamladım. 1950 yılında Konya Sanat Enstitüsü Modellik Bölümü'nden mezun oldum. 1960-1964 yılları arasında atölyeyi kardeşlerime ve babama emanet ederek Almanya'da Makine Mühendisliği okumaya gittim. Maalesef ailevi nedenlerle mezun olmadan Türkiye'ye dönmek zorunda kaldım. Evli ve dört çocuk babasıyım. Almanca biliyorum.

İlk iş hayatınıza nasıl başladınız?

İlk projem 29 Ekim 1950'de yaptığım tuğla modeli ve kalıbıydı. Model atölyesinin yanı sıra kısa bir süre Ankara Devlet Üretim Çiftlikleri Merkez Atölyesi ve Nafia'da (bayındırlık) çalıştım. Askerliğimi yedek subay olarak tamamladıktan sonra Konya'ya dönerek Kayhan A.Ş.'nin temellerini attım. Tamircilikle başladığım işler zaman içinde gelişti.

1990'lı yıllara kadar, hidrolik pres, hidrolik pompa, çelik konstrüksiyon, maden direkleri, kaynaklı roller ve benzeri birçok yeni proje ta-

sarladık ve ürettik. Buna ülkemizin ilk seri atölye tipi presi de dahil... Su ve yangın vanalarını, döküp işleyerek Türkiye'de ilk defa biz ürettik. 1980'lerde Türkiye'de ilk defa, İskenderun Demir Çelik İşletmeleri ve Ereğli Demir Çelik İşletmeleri için, 180 tonluk Pik ve 250 tonluk Curuf Pota arabaları ürettik. 1980'li yıllarda, demir çelik fabrikaları için duşlu masa rollerini de Türkiye'de ilk kez biz üretmeye başladık.

1980'li yılların başı hidrolik silindir üretmeye başladığımız dönemdir. 1990'ların başı ise ilk hidrolik silindir ihracatını yaptığımız yıllardır. 2000'den itibaren diğer üretimleri terk ederek sadece hidrolik silindir üretimine odaklandık.

Yıllardır gelişen ve her zaman Türkiye'deki en büyük boyutsal kapasiteye sahip olan şirketimiz, özellikle 2015 sonrası yapılan yatırımlarla, Avrupa'da da daha ön sıraları zorlamaktadır 3m çap veya 23m boya kadar honlama kapasitesi ile ürettiğimiz hidrolik silindirlerin, ısıl işlem hariç, sert krom kaplama, krom-nikel kaplama, honlama, derin delik delme, kaynak gibi tüm üretim süreçleri kendi bünyemizde gerçekleştirmekteyiz. Üretim tesisimiz, 26 bin metrekaresi kapalı olmak üzere 43 bin metrekarelik alana yayılmış



durumdadır. Üretimimizin yüzde 80'i, 50'den fazla ülkeye ihraç edilmektedir.

İşletmeniz bugün sektöründe lider firmalardan biri. Buradaki başarınızın sırrı nedir?

Yılmaz bir çalışma azmim vardı. Her zaman sıfır başlamaya gücüm ve hevesim oldu. Kaybedecek çok şeyimiz yoktu, onun için de daha cesurduk.

80'lerden sonra uygulanmaya başlanan liberal ekonomi yaklaşımıyla sanayicilerimizin dünyaya açılması, üretim tesislerini ve firmalarını büyötmeleri hız kazanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki karma ekonomik sistemiyle devlet destekli oluşun ve kalıcı olmaya başlayan işletmelerimiz, liberal ekonomiye daha büyük bir ivmeyle büyümeye başlamışlardır. Kayahan olarak biz de ülkemizdeki bu gelişim seyrini yaşamış, kuruluş ve kalıcı olma çalışmalarımızı ilk yıllarımızda devlet işletmelerine iş yaparak, büyümeye ve sektör lideri olma çalışmalarımızı ihracata yönelerek sağlamış bulunmaktayız.

Zamanların en iyisi, zamanların en kötüsü idi... Her dönem söylenebilecek bu söz, bizim zamanımız ve bu günler için de geçerli. Bizim zamanımız yokluk zamanıydı ama aynı zamanda cesaret zamanıydı. Kaybedecek hiçbir şeyimiz ve çalışmaktan başka çaremiz olmadığı için çok çalıştık, risk aldık ve başardık.

Çok zor dönemler ve bunlardan alınan çok

dersler var, hangi birini anlatayım. Bana göre en önemlisi, kalıcı olabilmek için bilgi ve teknolojiyi geliştirmeye, araştırmaya ve öğrenmeye hiç durmadan devam etmek gerektiğidir. Bu sayede, zor zamanlarda mevcut bakış açınızı ve hedeflerinizi kolaylıkla değiştirip, yeni pazar ve ortamlara yelken açabilirsiniz. Örneğin, 1994 krizinden ihracata başlayarak, 2004 krizinden ise Türkiye için yeni bir ürün tasarlayıp piyasaya sürerek çıktık. Her iki kriz de bizim için fırsat oldu. Bu fırsatları, bilgi ve çalışma olmadan görebilmemiz ve kullanabilmemiz mümkün olmazdı.

İlk işe başladığınız yıllardaki Konya sanayisini anlatabilir misiniz?

O devirler bir hikâye, bir masal gibi devirlerdi. Kıtık yıllarıydı. 2. Cihan Harbi yeni bitmişti. Türkiye sıkıntılarıyla boğuluyordu. Ve öğlenleri lokantada yemek yiyeceğiz, sabah kahvaltısı falan yok işte, günde bir öğlen yemeği yeriz. Makine üretimi yapamayan, daha çok tamir bakım gibi küçük sanayi işlerinin yapıldığı bir dönemdi. Fakirlik ve yokluk gördüm, ekmeğin ve gazın karneye verildiğini gördüm, ambargo gördüm. Birçok kriz gördüm. Hepsinin de geçtiğini gördüm. Eğer bu tarz sıkıntılardan yara almadan çıkar sam, güçlendiğimi de gördüm. Sanayi Odası'nın kuruluşuna şahitlik ettim. Konya Sanayisinin büyüüşüne şahitlik ettim.

O yıllarda hangi zorluklarla karşılaşıyordunuz?

Hammadde ve sarf malzeme bulmanın çok zor olduğu, sıklıkla hurda malzemelerin değerlendirildiği dönemlerden geçildi. Yurt dışına çıkarken döviz bulmanın zor olduğu, sanayicilere bile kayıtlı ve kısıtlı dövizin sağlandığı yıllar. Gerek tanıtım gerekse yeni teknolojileri görüp öğrenme, gerekse malzeme toplama amaçlı yurt dışına giderken, kalış süremizde gerekecek yeme-içme ihtiyacımızı da yanımızda götürdüğümüz, kalış süremiz boyunca arabamızda veya karavan benzeri araçlarımızda konakladığımız yıllar. İstedığımız ithalatı yapabilmenin de imkansız olduğu dönemler vardı. Bazen ambargo, bazen ithal ikamesi, bazen de maliyet sorundu. En önemli konulardan biri de bilgiye erişimin zorluğuydu. Teknik bir konuyu öğrenmek, aradığın bir ürünün üreticisini bulmak, o firmanın iletişim bilgilerini edinmek, yazışmak, o firmanın haritada yolunu bulmak nasıl olurdu hayal etmeniz lazım. Daha doğrusu elinizdeki telefonu bir gün kullanmadan bunları yapmayı deneyin. O zaman işler daha yavaş ilerliyordu. Hayat hızlandı.

Konya Sanayisinin gelişimini nasıl görüyorsunuz?

Konya'nın sanayi ve imalat sektöründeki kartopu etkisi şeklinde yükselişi bize, gerek alt kullanıcı ve yan sanayi kuruluşlarına, gerekse Konya'ya ilgi gösteren ve buradaki fuarlara katılan potansiyel müşterilere erişimin kolaylaşması şeklinde yansıyor. İhracatta kaydettiği hızlı artış da beni çok mutlu ediyor. Konya'nın ilk sanayicilerinden biri olarak kendime buradan pay çıkarıp övünüyorum.

Duayen bir sanayici olarak size göre başarının sırrı nedir? Genç girişimcilere hangi tavsiyelerde bulunursunuz?

Eğitim, bilgi ve teknoloji en fazla önem verilmesi gereken unsurlar. Bir de çalışmak, hep çalışmak tabi. Ayrıca, dürüst ve doğru olmaları lazım. Yalan-dolan, sanayicinin mesleğine de,

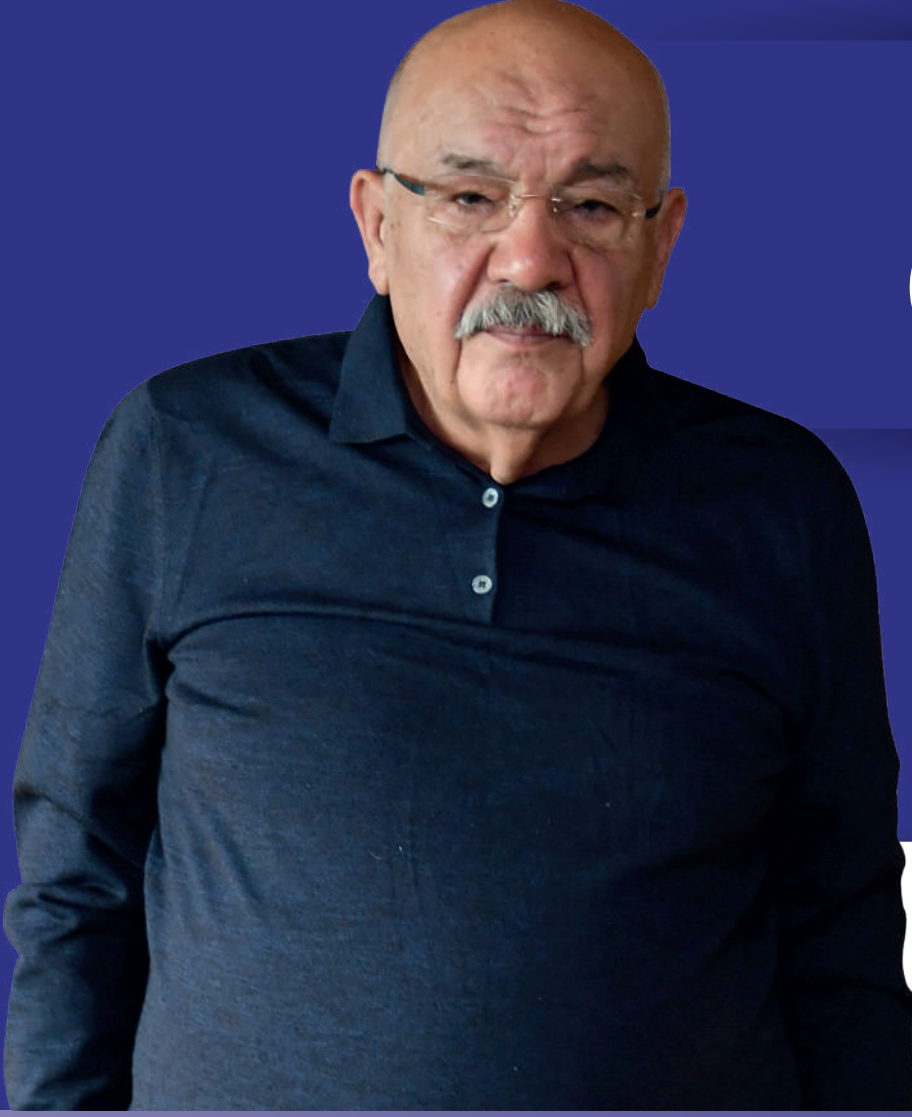
kendine de yakışmaz. Kadınların eğitimi ve çalışması da önemli.

Son olarak neler söylemek istersiniz?

Yaşım gereği artık sadece beynimi çalıştırıyorum, bedenim eskisi gibi çalışmama izin vermiyor. Firmada yarı zamanlı olarak danışmanlık yapıyorum sadece, şirketle tek bağım bu. Benim hayalim Türkiye sanayisine faydalı olmaktı. Bunun için çok çalıştım. Hayallerimin hepsi gerçekleşmedi maalesef. Belki hayallerim bir ömre sığmayacak kadar çoktu, belki de şartlar izin vermedi. Ancak, benden sonraki kuşakların bu hayallerime devam edeceğini düşünüyorum.

Hayaliniz ne kadar çoksa hayal kırıklıklarınız da o kadar çok oluyor. Onlardan sebep, uzun bir süredir şirkete yatırım yapmadım. İşe sahip çıkacak olan yatırımını yapsın dedim ve kenara çekildim. Sorumluluk alanların yaptıklarını zaman zaman eksik olduğunu düşünsem de zamanın değiştiğini de biliyorum. Uyarıyorum ama karar verici olan kızım Sevda Kayhan YILMAZ ve onun yönetim kurulu artık. Onlar başarılılarsa başarılılar. Asıl olan kurduğum tesisin devamlılığı, şimdi moda söyleyişle sürdürülebilirlik diyor-sunuz. Onlara güveniyorum. Neredeyse 75 yıla ulaştı şirket. Gün geçtikçe de daha ilerliyor.





Yusuf
GENÇ

**ŞAKALAK
TARIM**

ÇIRAKLIKTAN PATRONLUĞA; 60 YILLIK BİR SANAYİCİLİK SERÜVENİ

Dedesinin, güçlü bir çocuk olması ve beden gücünü kullanabileceğini düşündüğü için pulluk ustasının yanına çırak olarak verdiği, bugün dünyanın 50'den fazla ülkesine tarım makineleri ihracatı yapabilmeyi başaran bir sanayicinin hikâyesi...



Yusuf Genç - Soldan ilk baştaki (1977)

Ekim ve toprak işleme makinelerinde Konya'nın dünyaya açılan tarım makinaları marka firmalarından Şakalak Tarım'ın Kurucusu, Duayen Sanayici Yusuf Genç, Türkiye'nin sanayi ve tarımda, üretim ile kalkınacağını söylüyor. Üretmenin ve dürüst çalışmanın önemine dikkat çeken Genç, "Bir şeyi üretmenin keyfi hiçbir yerde yoktur. Ne üretirsen üret. Bizim üretmemiz ve dürüst çalışmamız lazım. Bu memleket sanayi ile kalkınır. Tabi çiftçilerimizi de unutamayız. Bizim bunlara çok ehemmiyet vermemiz lazım" diyor.

Yusuf Genç kimdir?

1952 yılında Konya'da dünyaya geldim. Babam nakliyecilik yapıyordu. Onun işine devam etmeye hiç heves etmedim.

Bizim zamanımızda çocuklar imkanlar dahilinde fazla okutulamadığından meslek sahibi olmaları için ustaların yanına verilirdi.

Genellikle de usta hangi köydense, çıraklarda aynı köyün çocukları olurdu, bizim köyden de pulluk ve mibzer ustaları vardı. Beni de; rahmetli dedem 1963 yılında biraz irice bir çocuk olduğumdan iyi çalışırım diye kolumdan tutup köylümüz olan pulluk ustasının yanına "eti senin, kemiği benim" diyerek çırak verdi. 13 yıl çalıştık ustamla.

Askere gidip geldikten sonra 1977 yılında Karatay Sanayi Sitesi'nde küçük bir torna atölyesi açarak, tarım makineleri sektörüne giriş yaptım. 1977 yılında başlayan bu süreç 1994 yılına kadar devam etti.

1995 yılında Şakalak A.Ş.'yi kurdum. Şu anda 260'a yakın istihdam sağlıyoruz. Halen Şakalak A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı yürütüyorum.

Her çeşit ekim makinalarının ve toprak işleme makinelerinin üretimini gerçekleştiriyoruz. Üretimimizin yüzde 40'ını 60 ülkeye ihraç ediyoruz. Firma olarak sektörde iyi bir konumdayız.

Bunun yanında geçmiş yıllarda Konya Sanayi Odası Meclis Üyeliği, Konya Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Üyeliği, Konyaspor Yönetim Kurulu Üyeliği gibi görevlerde bulundum. Konya Emniyet Spor ve Konya Jandarma Vakfı Başkan Vekilliği görevlerinde bulundum.

Ustanızın yanında ne iş yapıyordunuz? O dönemin şartlarını düşündüğünüz zaman, çıraklık yıllarınızda yaşadığınız en büyük sıkıntılar nelerdi?

O dönemde, şimdiki gibi bir sanayiden söz etmemiz mümkün değil. Biz de orada tornacılık yapıyorduk. Eski Garaj, İstanbul Caddesi ve Hapishane Caddesi'nin bulunduğu alan o dönemin sanayisinin bulunduğu alanlardı.

O zamanlar ilkel şartlarda, 50 - 100 metrekarelik atölyelerde, sabah 7'de işe başlar, akşam hava karanara kadar çalışırdık. Gece yarısına kadar çalıştığımız zamanlar da olurdu. İhtiyaçlarımızı giderebilmek için 1,5 km uzaktaki tuvalette gider, oradan kovalarla suyu atölyeye getirerek elimizi, yüzümüzü yıkardık. Sıcak yemek pek olmazdı. Ben 2,5 TL haftalıkla işe



başlamıştım. Kışın kendi yaptığımız sobalarla ısınmaya çalışırdık. Bütün bunları şimdiki gençler bizim ne şartlarda çalıştığımızı anlasınlar diye anlatmak istiyorum, Türkiye'nin o zamanki şartları bu şekildeydi. Ancak bütün bunlara rağmen şikâyet etme, iş beğenmeme gibi bir düşüncemiz olmaz, çalışmaya devam ederdik. Bu şekilde tam 13 yıl ustamın yanında çalıştım.

Kendi iş yerinizi açtığınız zaman ne tür zorluklar ile karşılaştınız?

Askerden geldikten sonra 1977 yılında kendi işi yapmaya karar verdiğimde, senelerdir yapmakta olduğum tarım makineleri işinden başka bir şey düşünmem mümkün değildi. Ustam bana ortaklık teklif etti ve Konya Karatay Sanayi'nde kendi iş yerimi kurdum.

Kendi iş yerimi açtıktan sonra, hububat ekim makinesi yapmaya başladık. O zamanlar; tezgah olarak elimizde eski bir Sevindik marka Matkap, tos torna, testere, eksantrik pres ve iki kaynak makinamız bulunuyordu.

Oturduğumuz semtten atölyeye bazen yürüyerek, bazen de arkadaşımın bisikleti ile 3 km giderdik.

Daha çok kol gücü ile çalışıyorduk. Tonlarca demiri el makası ile kesmek zorundaydık. Teknoloji yoktu, ustalık vardı. Çok zor şartlarda az sayıda üretim yapıyorduk. Teknolojiye sahip değildik. Ayrıca kaliteli malzeme bulamıyorduk. İşe başlamıştık ama piyasada durgunluk vardı, karaborsa işlerimize olumsuz etki ediyor düzgün iş yapamıyorduk. O zamanki şartlarla bir kıyaslama olması açısından, 1960'lı yıllarda 18 kişi yılda 60 adet pulluk yaptığımızda "bu sene iyi iş yaptık" derdik, şimdiki teknoloji ile çok daha iyi kalitede ve daha zor bir imalat olan ekim makinasından (mibzer) bir günde 32 adet imal edebiliyoruz. Yeni bir model yapacağımız zaman ilkel şartlarla prototip oluşturuyor, aksaklıklar olduğu zaman da çöpe atıyorduk.

Unutamadığınız bir anınız var mı?

Karatay Sanayinde bulunduğumuz dönemlerde, harçlıksız kaldığım çok zamanı hatırlarım. Parasız eve gittiğim çok oldu. Çay parasını ödeyemediğimiz günlerimiz oldu. Şimdi çok şükür halimize. Şimdi her imkan var.

Konya OSB'ye gelmeniz nasıl gelişti?

1983 yılında Konya 1. Organize Sanayi Bölgesi'ne taşındık. 1990 yılında ustamla olan ortaklığımı bitirip kendi şirketimi kurdum. 1980' den sonra iş hayatında da değişiklikler olmaya başladı, bizlerde bunlardan etkileniyorduk. Yurt dışı fuarlara ve teknik gezilere katılmaya başladık. Gördüğümüz CNC tezgâhlar üretim şeklimizi değiştirmemize sebep oldu, bu ve benzeri etkinliklerde ufkumuz açılıyordu. Farklı ürünler ve üretim çeşitleri ile gördüğümüzde seçtiklerimizi uygulamaya geçiyorduk.

1994 yılında Konya 2. Organize Sanayi Bölgesinde kendi fabrika binamıza taşındık. Makina parkımızı modernleştirmeye başladık. CNC tezgâhlarını ilk aldığımızda kullanacak operatör bulamadık, çalıştırmakta zorlandık. Ama artık el ustalığı ve kol kuvvetine fazla gerek kalmadan makinalar ile daha fazla ürün, hatasız olarak üretebiliyorduk.

Pulluk üretiminden sonra, ekim makinaları üzerinde uzmanlaşmaya karar verdik. 1998 yılında firmamızı anonim şirkete dönüştürdük. İlk başlarda hububat ekim makinaları ile başlayıp, işler büyüyüp talepler arttıkça farklı bir çok çeşit ekim makinaları ekledik.

2005 yılında Konya 3. Organize Sanayindeki yeni fabrika binamıza taşındık. Bu yıllarda dışarıya açılmaya başlayan firmamız yurt içi ve yurt dışı tarım fuarlarına katılmaya, bayilikler oluşturmaya başladı.



2006 - 2007 krizlerini başarıyla atlatan şirketimiz de 2007'den sonra hızla büyüyerek; bugün Türkiye'de Avrupalı üreticilerle hemen hemen aynı kalitede üretim yapabilecek duruma gelmiştir.

Avrupalı rakiplerimiz katıldığımız fuarlarda ve sahalarında makinalarımızın teknolojisini, çalışmasını, kullandığımız kaliteli malzeme ve parçaları, fiyat/kalite dengesini gördüklerinden beri bizi takip eder oldular. Satışını yaptığımız makinalarımızın yüzde 80 parçasını kendimiz üretiyoruz. Eskiden Rusya'dan Avrupa'dan makine alırken bugün Rusya, İtalya, Almanya, Fransa, Macaristan, Çin Afrika güney Amerika ve daha birçok ülkeye makine satabiliyoruz. Yaşadığımız teknolojik gelişim ve artan ihracat satışları nedeniyle mevcut yerleşim alanımızı ve tezgah parkımızı sürekli büyütüyoruz.

Şakalak A.Ş. halen Konya'da 3. ve 4. Organize Sanayi Bölgesi'nde 54.800 metrekaresi kapalı alan olmak üzere 90.000 metrekare alan üzerinde, 260 personel ile faaliyet göstermektedir. Kapasitesi yaklaşık yıllık tek vardiyada 10.000 ekipmandır.

Peki sizin ticarete olmazsa olmazınız neydi? Bugünkü başarınızı neye borçlusunuz?

Ben üretmeyi çok seviyorum, aynı zamanda iyi bir sanatkarım. İmalat dünyanın en zevkli işlerinden birisi, bir makineyi sıfırdan başlayıp üretebilmek, tarlada çalıştırabilmek, insanlara faydalı olabilmek bana çok büyük keyif veriyor. Gençlere tavsiyem; sevdikleri işi yapsınlar, sevmedikleri heyecan duymadıkları bir işte başarılı ve mutlu olmaları mümkün değil.

Bütün yaşadığım ve yaşamakta olduğumuz zorluklara rağmen dünyaya yeniden gelsem, tekrar imalat işinde çalışmak isterim. Her sabah erkenden işime gelirim. Akşam iş bitiminden sonra bugün neler yaptığımıza, noksan bir işimin kalıp kalmadığının kontrolünü yaparım. Ertesi gün yapacağım işleri aklımdan geçiririm.

Kazandığım paranın azına, çoğuna bakmadan işime yatırdım ve hala da öyle yapıyorum. Başka bir işe yatırım yapmayı hiç düşünmedim. Bugün firmamız güçlü bir tezgâh parkına sahip ve geliştirmeye devam ediyoruz. İşimde tasarrufa önem veririm. Tasarruf yatırım demektir.

Başarılı olmanın sırrı günümüzde "dürüst" olmaktan, işinizde kaliteli olmaktan ve zamanında müşterinin ihtiyaçlarını giderebilmekten geçmektedir. İmalatını yaptığımız tarım makinalarının ilk denemelerini önce kendi arazimde bilhassa kendim yaparım. Hoşuma gitmeyen hiçbir aleti piyasaya sürmem.

Müşterilerimizle, çiftçilerimizle sürekli irtibatım var önerilerine kulak verip, problemlerine yardımcı olmaya çalışırım. Firma olarak tedarikçilerimiz, iş yaptırdığımız hizmet aldığımız pek çok firma, ve bayilerimizle müşterilerimizle yıllar boyu süren dostluklarımız var.

Son olarak neler söylemek istersiniz?

Hangi işi yaparsanız yapın tüm aşamalarını öğrenin. Mümkün olduğunca işinizin başında olun ve takipçi olduğunuzu hissettirin. Hiçbir işi "kıyısından köşesinden tutmayın". Hiçbir işinizi sürüncemede bırakmayın. Kısa sürede büyük karlar peşinde koşmayın, risk almayı bilin. Her vakit yeni çözüm isteyen yeni problemler, sıkıntılar olacak. Önemli olan bu problem ve sıkıntıların varlığı değil; o problem ve sıkıntıları çözebilecek gücü muhafaza etmenizdir. Müşterilerinizin, tedarikçilerinizin, çalışanlarınızın, kendinizin hakkını gözetin ki kazancınız bereketli olsun. Size yapılan iyilikleri unutmayın ve karşılıksız bırakmayın. Çalışanlarınızla yakın ilişki kurun. Onların fikirlerine değer verin. Geçmişinizi unutmayın, alçak gönüllü olun, insanlara önem verin. İşbirliği yapacağınız insanları, birlikte çalışacağınız kişileri ve ortakları seçerken dikkatli olun. Ölçülü samimiyetinizi kaybetmeyin. İyi ve kötü günlerinizde yanınızda bulunacak sağlam arkadaşlıklar dostluklar kurun. Çalışanlarınıza, müşterilerinize güven verin. Şunu iyi bilin ki, herkes güven duyduğu malı alır, güven duyduğu müessesede çalışır, güvenli müessese ile iş yapar. Açgözlü olmayın. "Allah'ıma Şükür" demesini bilin.



İsmail
KELEŞ

**SAFFER
TURBO**

**YAPILMAYAN İŞLERİ YAPTI,
"KONYA SANAYİSİNİN PROFESÖRÜ" OLDU**

Konya Sanayisinin duayen isimlerinden olan KEMS-İSFUR Yönetim Kurulu Başkanı İsmail Keleş aynı zamanda, Konya Sanayisinde profesör olarak da tanınan bir isim.



Mesleğe ilk başladığı yıllarda Konya Sanayisinde yapılmayan birçok ürünü kendisinin yaptığını söyleyen Keleş, “Sanayide diğer arkadaşların kendi üretimlerinin dışında üretemedikleri parçalar olduğu zaman, ‘Eski Sanayi’de profesör var, o halleder’ derlerdi. Yapılamayan birçok ürünü bana getirirlerdi bunu üret diye. Ben de bunu başarırdım” diyerek profesör lakabının hakkını verdiğini gösteriyor.

Rekabeti olan işlere girmeyi arzu etmediğini, yapılmayan işleri yapmayı tercih ettiğini aktaran İsmail Keleş, Konya Sanayisinin gelişimini şöyle özetliyor: “Ziraat aletleri Konya Sanayisinin gelişimine büyük katkı sağladı. Bu alanda çok büyük mesafeler kat ettik. Konya sanayimiz gelişmeye devam ediyor.”

İsmail Keleş kimdir? Sizi tanıyabilir miyiz?

1948 yılında Konya’da dünyaya geldim. İlkokulu Konya’da okudum. Üç yıl İmam Hatip Okulu’nda okudum. Sanat okuluna gitmek istiyordum, sanat okulunda kontenjanlar dolduğu için, rahmetli babam İmam Hatip’e gönderdi. Fakat

içimde hep bir sanat aşkı vardı.

İlk iş hayatınıza nasıl başladınız?

Babamın hırdavatçı dükkanı vardı. Okul bitip, askere gidinceye kadar orada çalışıyor, babama yardım ediyordum. Daha sonra ben askerde iken, babam o dükkanı başka birine devretti. Askerlik sonrası, taksi alma ve taksicilik yapma hevesim vardı. Taksicilik mesleğini yaptım ama bize göre bir meslek olmadığını farkettim. Borcunu bitirdim, bittiği gün o arabayı sattım.

Sanayicilik hikayeniz nasıl başladı?

Taksicilik yaptığım 70’li yıllarda sanayi dükkanlarına gidip gelirken, oralar ile ilişkilerim oldu. Oralarda yapılan işleri görüyordum ve gördüklerimden çok etkileniyordum. Taksiciliği de bıraktığım için, yeni bir iş arayışı içindeydim. Elektrik armatürü yapan bir arkadaşım vardı, onlar beni yanına çağırdı. Benim de çıraklığım olmadığı için onlar ile ortak olduk. Daha sonra bazı fikir ayrılıklarından dolayı ortaklığımız bitti.

Ortaklığımız bittikten sonra, 1980 yılında Eski



Sanayiden bir dükkan tuttum. Bir ay boyunca ne yapsam diye düşündüm. Rekabetli ortama hiç girmek istemiyordum, o yüzden yapılmayan bir işi yapayım dedim. Amatör olarak elektronik alanında kendimi yetiştiriyordum. Bir makas ve pres olarak elektronik cihazlara sac metal kutu yapmaya başladım. Kutuları yaptım ama Konya'da satacak müşteri bulamadık. İstanbul'a bunları satmaya başladım.

Bir zaman sonra, İstanbul'daki müşterilerim, cami minarelerindeki hoparlör borularını yapmamı istedi. Bir tane sıvama tornası aldım. Fakat bende onu kullanacak beceri yoktu, vücut yapımda ona müsait değildi. Sıvama işini yapan elemanlar ayrı oluyor. Bunu kullanacak eleman bulduk ve bunları da üretmeye başladık.

Sanayide profesör olarak tanınıyorsunuz.

Bu ünvanınız nereden geliyor?

Sanayide TUMOSAN başta olmak üzere, diğer sanayici arkadaşların kritik parçalarını onlara üretirdim. Yapılamayan birçok ürünü bana getirirlerdi bunu üret diye. Ben de bunu başarırdım.

Paranın zekatı paradan, ilimin zekatı ilimden olur. İlimi Allah bana verdiyse, bende bunu isteyen diğer kişiler ile paylaşmalıyım. Böyle de yaptık Elhamdülillah. Ne biliyorsam, soran sanayici arkadaşlara söylerdim halen de öyleyim.

TUMOSAN Traktör Fabrikası'nı ziyaret etmek ve burada yapılan üretimi her zaman görmek

istiyordum. Hep böyle bir arzum vardı. Buna çok niyetlendim ama bir türlü nasip olmamıştı. O zamanlar bizim TUMOSAN'a iş yapacak bir kapasitemiz de yoktu. Küçük, 100 metrekarelik bir atölyemiz vardı. Arzu ediyorum ama bir türlü cesaretle edemiyordum gitmeye. Rahmetli Turgut Özal döneminde, TUMOSAN'ın İtalya'dan sipariş ettiği parçalardan bir tanesi gelen kargolardan çıkmamış. Özal, fabrikayı gezerken, bitmeyen ürünleri görmüş. 1600 adet traktör demonte şekilde bekliyor. Bunların yapılması talimatını vermiş. Bu ürünü piyasada yaptırmaya karar vermişler. Kalıpçılar, söz konusu ürünü yapmak için 6 ay sonraya gün vermişler. Meram Sanayi'nde de beni önermişler. "Eski Sanayi'de bir profesör var. O sizin işinizi halleder" demişler. TUMOSAN'da çalışan mühendis ve satın almacı arkadaşlar bizim iş yerine geldi, "profesör ile görüşeceğiz" dediler, "buyurun benim" dedim. Ellerim yağlı, üzerimde iş kıyafetlerim olunca, beni bir süzdüler tabi. "Elimizdeki parçadan lazım" dediler. Ben de "verelim" dedim. Yapalım demedim, direk verelim dedim. Yarına malınızı hazırlarım dedim. 150-200 adet parçayı hazır ettikten sonra, komşumun arabasını emanet alarak, ürünleri TUMOSAN'a götürdüm. Ürünleri kontrol ettiler ve kabul ettiler. Bu vesileyle TUMOSAN ile çalıştık. O günlerden yani 1983'te başlayan ve bugünlerde de devam eden 41 yıllık ticari ilişkilerimiz var TUMOSAN firması ile.

Turbo sektörüne girmeniz nasıl oldu?

TÜMOSAN 2006 yılında özelleşme yapıldıktan sonra satın alan Albayrak firması traktörlere turbo takmaya başladı. Arabamızda turbo var ama nasıl bir şey olduğunu bilmiyoruz tabi. Piyasadan iki adet traktör turbosu temin ettik. Söktük parçaladık bunları. Yapabileceğimiz yerlerini yaptık, yapamayacağımız yerlerini ithal ettik. Numuneyi çıkardık. TÜMOSAN'a götürdük, test etmelerini istedik. İlk başlarda bu talebimizi kabul etmediler. Bir zaman sonra, ellerinde turbo kalmamış. Bunun üzerine bizi aradılar. Biz bu arada piyasaya traktörler için turbolar vermeye başlamıştık zaten. Daha sonra TÜMOSAN firması da bizden turbo almaya başladı. Ve sonrasında da bunun devamı geldi. Turboyu biz de bilmiyorduk, yapa yapa öğrendik. Türkiye'de ilk defa turbo imalatını biz yaptık. Bu arada ithal ettiğimiz kritik parçaların hassas döküm parçalarının tesisini de kendi bünyemize kazandırdık. 2006 yılından bugüne kadar "SAFFER" markamız ile turbo imalatına devam ediyoruz.

Eski Sanayi'de çalıştığınız dönemlerde, ne tür zorluklar ile karşılaşıyordunuz?

Tabi o dönemde arabam yok, bisiklet ile gelip gidiyorum işe. Cep telefonu piyasada yok zaten, dükkanımızda sabit telefonumuz da yoktu. Komşunun telefonunu kullanırdım bir işim olduğ zaman. O yıllarda çeliğin özelliklerini bilen yoktu. Satıcılar bile, çeliğin özelliğini bilmezdi. Şimdi Elhamdülillah, yapacağın işe ne lazım geliyorsa onu bilerek yapıyorsun.

Konya Organize Sanayi Bölgesi'ne gelişiniz nasıl oldu?

İlk iş yerimiz Eski Sanayi'de idi. Oradan İkinci Organize Sanayi Bölgesi'ne geldik. Buraya gelmemizde rahmetli İsmail Fındık arkadaşımın etkisi oldu. Bize 2. OSB'de arsaya yazılmamız tavsiyesinde bulundu. "Bizim etimiz ne budumuz ne" dedim. Yine de yazılmamız tavsiyesinde bulundu. Çalışan sayımız o zaman için 4-5 kişi idi zaten. Başvurunun son günüydü o gün de. Müracaat et-

tik. Eşten dosttan emanet para bularak, başvuru ücretini yatırdık. Burada 4 bin metrekarelik bir yer nasip oldu. 1200 metrekarelik kapalı fabrika inşa ettik. 1993 yılında taşındık orada çalışmaya başladık. Rabbim daha sonra 2006 yılında 3. Organize sanayisinde 20.000 metrekare bir yer nasip etti 10.000 metrekaresi kapalı. Halen orda üretimimize devam etmekteyiz.

Konya'da olmanın avantajını yaşadınız mı?

Eski sanayi günlerimde İstanbul'da ürün verdiğim bazı firmalar, beni ısrarla oraya davet ettiler. Konyalı bir abimiz vardı. "Ben sana Konya'da yapacağın işin 5 katını taahhüt ediyorum. İstanbul'a gel" dedi. Ama biz oraya iki günlüğüne gittiğimizde bile rahatsız oluyoruz. Biz Konya'da büyüdük, rahat büyümüşüz. Ondan dolayı bırakamadık şehrimizi ve burada devam ettik.

Konya Sanayisinin gelişimini nasıl görüyorsunuz?

Ziraat aletleri Konya Sanayisinin gelişimine büyük katkı sağladı. Bu alanda çok büyük mesafeler kat ettik. Halen de kat ediyoruz. Tabi bunun yanında özellikle savunma sanayii, otomobil, ağır vasıta, makine üretimi ve diğer birçok sektörde de üretim ve ihracat yapılıyor. Konya sanayimiz hızla gelişmeye devam ediyor.

İş hayatında sizin başarınızın sırrı nedir?

Bizler çok çalıştık. Benim en önemli özelliğimden biri de ben, şipşak kalıp yapardım yani hızlı kalıp yapardım. Bana gelip kalıp istedikleri zaman pek fazla uzatmadan müşterinin istediği günde kalıbını yapar parçasını yapar teslim ederdim. Kalıpçıya gitse 6 ay kalıp bekleyecekler ama ben bir ayda onların hem kalıplarını yapar hem parçalarının üretimini yapardım. Böylece Konya Sanayisindeki sözümüz ve yaptığımız işlerin kalitesi ve arkasında duruşumuz bizi bu günlere getirdi. Allah'a hamdolsun ki Türkiye sevdalısı bir kişi olarak ömrümün sonuna kadar da bu vatan için üretmeye devam edeceğim. Üreten Türkiye güçlü Türkiye'dir.



Erol **KÜÇÜKBAKIRCI**

**KÜÇÜKBAKIRCI
METAL**

BİSİKLET ŞAMPİYONLUĞUNDAN SANAYİCİLİĞE UZANAN BİR HAYAT HİKAYESİ

Konya Sanayisinin duayenlerinden Erol Küçükbakırcı, bisiklet sporunun karın doyurmadığını söyleyerek, spor hayatını bırakıp sanayiye uzanan hikayesinin anlattı.



Konya'nın duayen sanayicilerinden ve bisiklet sporunun da önde gelen isimlerinden olan Erol Küçükbakırcı, çelik sektörüne giriş hikayesini şöyle anlatıyor: "1968-1980 yılları arasında 12 yıl bisiklet sporu yaptım. Ama maalesef spor karın doyurmuyor, spor hayatını bırakıp iş hayatına başladık.

Dört yol Erzin'den portakal alarak Almanya'daki marketlere gönderdim. Erzin Kooperatifinde portakallar hazırlanıyor, oradan gönderiyoruz. Çin'e bir miktar nohut gönderdik. Ama bunlar beni çok tatmin etmedi. O günlerde de dış piyasa çok hareketli değildi. Kayda değer ihracatımız da yoktu. Bu arada halen de arayış içerisindeydim. Bu arayışla, "Hiçbir şey bilmiyorsan, demir al demir sat." dediler. Biz de bu sektöre girdik. Benden önce de ailemizin bakırcı oluşu, ticaretten gelmesi etkili tabii ki."

Konya Sanayisinin gelişmesinin de memnuniyet verici olduğunu aktaran Küçükbakırcı, şunları söylüyor: "Evet, bugün Konya Sanayisi belli bir yerde, çok da iyi gidiyor. Ama yine de bu hız bizi tatmin etmiyor. Bizim vasıflı elemanlarımız olursa kalkınmamız gelişmemiz daha iyi olur diye düşünüyorum."

Erol Küçükbakırcı kimdir, sizi tanıyabilir miyiz?

1952 yılında doğdum. Konya merkezde eski adıyla Fenni Fırın denilen semtte büyüdüm. O günlerde Konya çok küçüktü. Konya'nın tamamı şimdiki halinin onda biri kadar falandı. O kadar küçüktü. Bisiklete binmeye başladığımız dönemlerde, Konya'nın nüfusunun 123 bin olduğunu hatırlarım. O zamanlar Çukur Mektep adında bir okulda, sonradan Mahmut Şevket Paşa oldu, ilkokulu okudum. Ben orada okurken bir yıkım kararı çıktı. Birkaç tane okul değiştirdik ilkokul öyle bitti. Sonrasında İmam Hatip Ortaokuluna gittim, İmam Hatipten sonra da lise, liseden sonra spora geçtik. 1968 yılında Konya'da yapılan beş haftalık düz bisiklet yarışlarından birini ben kazandım. Sonrasında profesyonel, lisanslı sporculuğa başladık. 1968-1980 yılları arasında 12 yıl spor yaptım.

İş hayatına nasıl başladınız?

Maalesef spor karın doyurmuyor, spor hayatını bırakıp iş hayatına başladık. Aradaki geçiş de şöyle oldu: 1980 yılının sonlarına doğru olimpiyata katılacaktım. Öncesinde de iki olimpiyat koştum. Münih ve Montreal Olimpiyatları'na katıldım. İki olimpiyat da bir sporcu için epey



önemlidir. Çünkü bir sporcunun katılabileceği en büyük organizasyon bilinenin aksine Dünya Şampiyonası değil, her dört yılda bir olduğu için olimpiyatlardır. 1980 yılında Moskova Olimpiyatları'na da Kanada'daki Montreal Olimpiyatları gibi beni tek göndereceklerdi. Ama o gün işte Moskova'nın Afganistan'a yaptığı askeri operasyondan dolayı Amerika'ya bağlı ülkeler Moskova'daki olimpiyatı boykot ettiler. Boykot olunca da hiç kimse katılamadı. Biz de katılamadık. Bir dört yıl daha spora zamana ayırmayacağım için spor hayatından çekildim. İki yıl kadar bir süre hem ne yapmak istediğim üzerine düşünmekle hem de çeşitli ticaretlerle geçti.

Dörtüol Erzin'den portakal alarak Almanya'daki marketlere gönderdim. Erzin Kooperatifinde portakallar hazırlanıyor, oradan gönderiyoruz. Çin'e bir miktar nohut gönderdik. Ama bunlar beni çok tatmin etmedi. O günlerde de dış piyasa çok hareketli değildi. Kayda değer ihracatımız da yoktu. Bu arada halen de arayış içerisindeydim. Bu arayışla, "Hiçbir şey bilmiyorsan, demir al demir sat." dediler. Biz de bu sektöre girdik. Benden önce de ailemizin bakırcı oluşu, ticaretten gelmesi etkili tabii ki.

Biz de Karatay Sanayi'nde babamın daha ön-

ceki kooperatiftan almış olduğu dükkanda saç işine başladık. İlk üç ay ticareti seyrettik. Sonrasında İstanbul'dan bir miktar ithal, bir miktar da Karadeniz Ereğli'nin esnaflarından mal alarak ticareti sürdürmeye başladık. Ama buradaki hareketlilik de aslında beni çok tatmin etmedi. Bu başlangıçtan 5-6 ay sonra İstanbul'a yeni yeni 2000 tonluk saç gemileri gelmeye başladı. Türkiye'nin en büyüklerinden biri, bizim de geçmişten aile dostumuz olan Kibar Holding desteğiyle, gelen geminin dörtte birini ben aldım. O günkü şartlarda iyi bir tonajdı. Tabi bugün 500 ton çok rakam değil ama o günkü en iyi kamyonlar 12 ton taşıyabiliyor. Yani aşağı yukarı elli kamyon mal geliyordu Konya'ya. Böylece bu piyasaya hareketli bir şekilde girdik. O hareketliliğimizi de hep korumaya çalıştık. Zaman zaman yavaşladığımız da bu bizim ticari performansımızdan değil tedarikteki sıkıntılardan dolayı oldu. İlerleyen yıllarda yavaş yavaş kendimiz ithalat yapmaya başladık.

İlk ticarete başladığınız yıllarda Konya sanayisini düşünürsek o zamanki Konya Sanayisi nasıldı?

1960'lı yılların sonlarına doğru Eski Sanayi ve Meram Sanayi yapıldı. Konya Sanayisi çok dağınıktı. Şimdiki Karatay Belediyesi'nin olduğu yerde Eski Garaj etrafında kamyon tamircileri, otobüs tamircileri vardı. Bunun yanında Meram tarafında ufak tefek tamirciler vardı. Eski İstanbul Yolu dediğimiz yerde tamirciler vardı. Yani sanayii çok dağınıktı. Üretici de yok denecek kadar azdı. Karoser yapılabiliyordu. Sonradan yavaş yavaş bir yerlerde toplanmaya doğru gidildi. Mehmet Ali Bayrakçı'nın başlattığı kooperatif anlayışı ile Eski Sanayi ve Meram Sanayi olarak iki tane sanayi birden yükseldi. Tabi o günkü şartları göz önüne alarak söylüyorum, maalesef binaların çok küçük oluşu, yeterli şekilde ihtiyaca cevap veremeyişi ve büyümeye engel yapılanmaları söz konusu oldu. Kimse geleceğin nasıl olacağını değerlendiremedi. Ardından Karatay Sanayi yapıldı. Eski Sanayi'den

daha büyüktü ama o da ihtiyaca cevap veremedi. Mesela sanayi içine vinç kurulamıyordu.

Bugün yapacağınız pek çok işi vinçle halledersiniz. Sonradan Anadolu Sanayi ortaya çıktı. Burası işleri biraz daha büyüttü. 1970'lerin başında Organize Sanayini kuraları çekildi. Fakat Organize Sanayi de bir müddet sonra hızla doldu. Orası dolunca İkinci Organize Sanayi yapıldı ve yine ciddi bir talep oldu. O zamanlar ben de Ticaret Odası'ndaydım. Devlet Planlama Teşkilatı bu işleri organize ediyordu. Bizden bir heyet "Altyapısını biz yapalım, Üçüncü Organize Sanayinin müsaadesini verin." diye Devlet Planlama Teşkilatı'na müracaat etti. Üçüncü Organize Sanayinden sonra arkası geldi. Önceki tecrübelerle birlikte bu sanayiler yapılırken ihtiyaca uygun yapılmaya başladı. Evet, bugün Konya Sanayisi çok iyi gidiyor. Ama yine de bu hız bizi tatmin etmiyor.

Konya Sanayisinin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Konya Sanayisinin geleceği çok parlak. Ama yatırımların daha çok elektronik üzerine yapılması gerekiyor diye düşünüyorum. Son 25 yıldır dünya elektronik sisteme geçti. Avrupa'da en başta geçenlerden bir tanesi Volkswagen grubu. Wolfsburg fabrikasından başladılar ve robotlu sisteme geçtiler. Konya'nın şu anda en büyük sıkıntısı işçi sıkıntısı. Acilen devletin tedbir alması lazım. Ben bu işsizlik rakamlarına inanmıyorum. Bugün her yerde "işçi aranıyor" diye yazıyor.

28 Şubat döneminde kötülenen meslek liselerinin işlevini kaybetmesi de bugünkü sanayimizin baltalanmasının temel nedenlerinden biri. Acilen bir eylem planı içerisinde her şehre 30-40 tane meslek lisesi açılmalı. Bu liselerden de üniversiteye geçişte güzel bir bağ kurmak lazım. Yani kalem tutan el ile anahtar tutan eli birleştirmemiz lazım.

Konya Sanayisinde büyümeyi tetikleyen ana unsur ne oldu?

Bu konuda Turgut Özal'ın çok büyük katkıları

oldu. Herkesin gözünü Özal açtı. 1980'li yıllarda küçük yerlerden bile ihracat sayesinde büyük firmalar çıktı. Bunlarda dışarıya açılmanın, dışarıya entegre olmanın çok faydası oldu. Yoksa çok yakın zamana kadar baktığımızda ihracat pek yoktu. Ne zaman dışarıya çıktık, biz de yükselmeye başladık. Hani derler ya "Çalışkan arkadaşın varsa sen de çalışkansın. Tembel arkadaşın varsa sen de tembelsin." Bizim sanayimiz de böyle.

Bir sanayici olarak başarınızın sırrı nedir?

Bizim işimiz daha çok müşterinin ihtiyaçlarına göre mal tedarik edip adreslerine teslim etmek. İşimize sahip çıkmamız başarımızı getirdi diyebilirim. İki oğlum var. Onlar da işi benden çok sahiplendiler. Ekibimizle iyi motive olduk. Tabii ki daha iyi olabilirdik. Ama bulduğumuz durumdan rahatsız değiliz. Bundan sonraki yıllarda neler olur, bizden sonrakiler değerlendirecekler.

Genç girişimcilere ne tavsiyeler vermek istersiniz?

Önce işlerini sevsinler, iyi öğrensinler. Yabancı dil öğrensinler. Teknolojiyi ve dış dünyayı iyi takip etsinler. Başarı bu, başka bir şey yok!





Hasan **FAYDASIÇOK**

HASÇELİK

**DEVLETTE ÇALIŞMAK YERİNE TİCARETİ SEÇTİ,
TÜRKİYE'NİN ÇELİK DEĞİ OLDU**

Çelik sektörünün önemli firmalarından Hasçelik'in sahibi Hasan Faydasıçok, ticarete okul yıllarında başladığını, "civata da olsa satıp zengin olacağım" diyerek anlatıyor...



Türkiye çelik sektöründe önemli bir yeri bulunan Hasçelik'in kurucusu Hasan Faydasıçok, Konya'nın duayen sanayicilerinden. Öğrencilik yıllarında okul kooperatifinde satış yapmaya başladığını ve küçük yaşlardan itibaren ticaretin içinde olduğunu söyleyen Hasan Faydasıçok, "Askere gitmeden önce şeker fabrikasına ortaokul mezunu eleman aradıklarını duydum. Orada ne kadar maaş vereceklerini sordum, 40 lira dediler. Öbür ay dedim, yine 40 lira dediler. Her ay aynı para verilecek olunca ben bu işi kabul etmem dedim. Dayımın yanında çalışmaya devam ettim. Ben hep kendi kendime, az paraya devlette çalışmam, civata da olsa satacağım zengin olacağım derdim" diyerek ticareti nasıl seçtiğini anlatıyor.

Pense bile yapamayan Konya Sanayisinin çok geliştiğini söyleyen Faydasıçok, "Konya Sanayisi bana göre sıfırdan bugünlere geldi. Devlet yatırımları olmadığı için ağır bakımdan ayrılan ustalar, Konya'da kaldılar. Yine sanat okul öğretmenleri, tornacılığa ve imalat işine başladılar. Onlar yokluk içerisinde büyük atılım yaptılar. Konya Sanayisi bir pense yapamazken bu hallere geldik" diyor.

Hasan Faydasıçok kimdir, bize kendinizi tanıtır mısınız?

Konya'nın şimdiki ismiyle Akif Paşa ilkokulunun bulunduğu caddede 1945 yılında dünyaya geldim. İlkokulu Hâkimiyet-i Milliye, Ortaokulu da Karma Ortaokulu'nda tamamladım. 1960 yılında mezun olduktan sonra, dayımın yanında çıraklık ve kalfalık yaparak iş hayatına atıldım. 1982 yılında kendi şirketimiz olan Hasçelik'i kurdum. Kocaeli ve Konya'da 5 üretim tesisimiz ve 3'ü yurt dışında olmak üzere 12 çelik servis merkezimiz ile 1000'e yakın kişiye istihdam sağlıyoruz. 67 ülkeye ihracat gerçekleştiriyoruz.

İlk ticaret hayatınıza nasıl başladınız?

Okul yıllarımda, okuldan arta kalan zamanlarımda pazarcılık yapıyordum. Buralarda yavaş yavaş ticareti öğrendim. Bunun yanında, Ortaokul yıllarında kooperatif başkanlığı yapıyordum. Burada da okul kooperatifinde arkadaşlarımıza kalem, defter gibi kırtasiye malzemeleri satarak amatör olarak ticaret hayatına atılmış oldum. 1960 yılında okuldan mezun olduktan sonra, dayımın yanında çıraklık ve kalfalık yapmaya başladım. Nalbur dükkanı vardı o zaman. Daha sonra bu dükkanı, hırdavat dükkanına çevirdik. 1965 yılında askere gidinceye kadar o zamanki ismi Teknik Hırdavat olan dükkanı çok iyi yerlere getirdik. 1967 yılında askerden geldikten sonra dayımın yanına ortak olarak işe başladım. Bu arada ben sürekli İstanbul'a giderek oradaki toptancılardan hırdavat malzemeleri alıyordum. İstanbul esnafları benim çalışkanlığımı ve azmi mi görünce bana Konya'da ortaklık teklif ettiler, ama ben eski yerimde çalışmayı tercih ettim.

Askere gitmeden önce şeker fabrikasına ortaokul mezunu eleman aradıklarını duydum. Orada ne kadar maaş vereceklerini sordum 40 lira dediler. Öbür ay dedim, yine 40 lira dediler. Her ay aynı para verilecek olunca ben bu işi kabul etmem dedim. Dayımın yanında çalışmaya devam ettim. Ben hep kendi kendime, az para-yay devlette çalışmam, civata da olsa satacağım zengin olacağım derdim.

O yıllardaki Konya Sanayisini gözünüzde canlandırdığınızda, nasıl bir sanayiden söz edebiliriz?

Konya'da devlet yatırımı olmadığı için 150-200 tane çok iyi usta vardı. Bu ustalar, kendi becerileri ile Konya Sanayisini oluşturdu diyebiliriz. Sarıyakup Mahallesi'ndeki Eski Garaj, Larende Caddesi ve Karma Ortaokulu'nun olduğu Hapishane Caddesi'nde konuşlanmıştı sanayiler. Sanayi deyince bugünkü gibi sanayi tesisleri değil. Evlerin altında küçük küçük dükkanlardı.

Sanayi dükkanlarında da, torna tezgahı, kaynak makinesi çalıştırıp çok güzel işler ortaya

çıkartılırdı. Bende, kendi iş yerimi ilk açtığım yıllarda Konya'daki her dükkana uğrar, onlara hırdavat malzemesi satardım. Bisiklet ile giderdim oralara.

Konya'da sanayileşme nasıl başladı?

O zamanki küçük dükkanlarda çalışıp büyüyen ustalarımız, birleşip Eski Sanayi'yi kurdular. Hacı Mustafa Küçüktunç başkanlığında kooperatif usulü ile eski sanayinin yapımına başladılar. Bende tornacılara ürün veriyorum. Hırdavat ürünleri veriyordum onlara. İyi bir hırdavatçılık yaptım. İstanbul'da gittiğim zaman hep yeni çıkan ürünlerden getirirdim ve o da ustaların işini kolaylaştırdığı için getirdiğim ürünleri alırlardı.

Yine O yıllarda ağır bakım çok kuvvetliydi Konya'da. Ama, 2. Ordu taşınınca, Ağır Bakım'da çalışan ustalar oradan ayrıldılar. Ayhan Tetik Supap, oradan ayrılmaydı. Orada kazandıkları ile kendi iş yerini kurdu. Güzel para kazandı. Onun çok para kazandığını görenler, çocuklarını su-



papçı yapmaya başladı. Yine Yatağan köyünden olanlar, döküm ve ziraat aleti yaparlardı. Güvenç köyünden olan mibzer yaparlardı. İhsan Özdemir diye bir usta vardı, rahmetli Kör Ahmet'in abisi. Şu andaki birçok tarım makinesi yapan firmanın sahipleri, İhsan Özdemir'in kalfasıydı.

Konya Sanayisinin geldiği noktayı nasıl görüyorsunuz?

Konya Sanayisi bana göre sıfırdan bugünlere geldi. Devlet yatırımları olmadığı için ağır bakımdan ayrılan ustalar, Konya'da kaldılar. Yine sanat okul öğretmenleri, tornacılığa ve imalat işine başladılar. Onlar yokluk içerisinde büyük atılım yaptılar. Hep dükkanlar evlerin altında 20-30-50 metre büyüklüğünde dükkanlardı. Elektrik hakeza fazla yoktu. Ev elektriği kullanıyorlardı. Ama şimdiki adı Eski Sanayi Sitesi, o zamanki adı yeni sanayi olan sanayi başladı 1964 yılında. O bölge Konya dışında sayılıyordu. Orada kışın sokaklara canavarlar inerdi. Hatta oradaki akranlarımıza

sizi burada canavar yer diye takılırdık.

Buradaki dükkanlar, bitişik nizam yöntemi ile yapıldı. Dükkanlar ortalama 75 ile 200 metre-kare büyüklüğündeydi. Daha sonra Karatay Sanayinin arka tarafındaki, Perşembe Pazarı diye adlandırılan Hırdavatçılar Çarşısı yapıldı. Burayı da benim başkanlık yaptığım, Mithat Koçak ve rahmetli Kamil Büyükkateşli'nin de olduğu kooperatif ile yaptık. Buralar ile ticaret daha fazla canlanmaya başladı. Yine bunun akabinde 1. Organize Sanayi Bölgesi, Anadolu Sanayi Sitesi, Zafer Sanayi Sitesi, Demirciler Sanayi Sitesi, Konya Organize Sanayi Bölgesi ve diğer özel sanayi siteleri yapılarak devam etti.

Büsan Sanayi de sizin önderliğinizde yapıldı değil mi?

Ben de o dönemde çelik satışı yapıyordum. İşlerimi daha fazla büyütmek için daha büyük sanayi siteleri olması gerektiği hareketi ile 95-96 yıllarında Büsan Sanayi Sitesi'nin kooperatifini kurduk. Ben başkanlık yapıyordum kooperatifte. Büsan Toplu İşyeri Yapı Kooperatifini kurduk. Ben çelik satıcısıyım, çok çelik satmam lazım. O zaman böylesine bir sanayi sitesi Türkiye'de yoktu. Hatta gazetenin biri manşet atmıştı, o şehri büyüttü, şehir onu büyüttü diye yazmıştı. Konya Sanayisi bir pense yapamazken bu hallere geldik. Büsan'ın ve diğer sanayi bölgelerinin, organize sanayinin elbette bunda çok faydası oldu.

Size göre başarının sırrı nedir?

Müşteri güvercin gibidir. Güvercine yem verirsen her gün gelir. Ama bir gün vermezsen bir daha gelmez. O bakımdan ben müşteriyi bırakmam. Az kazanırım ama müşterimi kaçırmam. Tabi bunun yanında güven ve kaliteli üründe bizim olmazsa olmazımızdır.

Son olarak, benim Konya'daki sanayicilerimizden en önemli ricam, fabrikalarda kullanılacak özel makine imalatına geçmeleridir. Marmara Bölgesi böyle büyüyor. Konya sanayimiz, bu konuya biraz daha ağırlık vermeli.





Fahrettin **ERDİREN**

**FAHRETTİN
ERDİREN DİŞLİ**

**BİR USTAYA KIZDI,
DİŞLİ SEKTÖRÜNÜN ÖNCÜSÜ OLDU**

Dışlı sektörünün en önemli firmalarından olan Erdirenler Dışlı'nın kurucusu Fahrettin Erdiren, sektöre girişlerini, bir dişli ustasının kendilerine 5-10 gün sonrasına gün vermelerine kızmalarından dolayı olduğunu söylüyor.



Konya'nın duayen sanayicilerinden olan Fahrettin Erdiren, 1956 yılından bu yana sanayi ile iç içe bir isim. Bugün dişli sanayinin en önemli firmalarından olan Erdirenler Dişli'nin kurucusu Fahrettin Erdiren, sektöre girişlerini, bir dişli ustasının kendilerine 5-10 gün sonrasına gün vermelerine kızmalarından dolayı olduğunu söylüyor ve ekliyor: "1970'li yıllarda Zekai Usta vardı, ona dişli açtırmak için giderdik o da 5 gün 10 gün sonrasına gün verirdi. Canımız sıkıldı, gittik bir freze tezgah aldık. Kendi dişlimizi yapmaya başladık. Dişlici olduk bu sebeple."

Konya Sanayisinin çok geliştiğini ancak en büyük sorunlardan birinin eleman bulamamak olduğunu söyleyen Erdiren, eleman bulamadığı için yeni yatırımlar yapmaktan vazgeçtiğini şöyle anlatıyor: "Konya Sanayimiz bugün gerçekten iyi bir durumda. Ama maalesef eleman sıkıntısı devam ediyor. Yeni bir yatırım ile sement ve dövme bölümü kurmak istiyordum. Fakat çalış-

tıracak eleman bulamadık. Bu yatırımdan vazgeçtik."

Fahrettin Erdiren kimdir?

Biz Hz. Mevlana'nın soyundan geliyoruz. Evhadettin Erdiren'in oğluyum. 1947 yılında dünyaya geldim. Gençliğim Türbe Önünde geçti. Evimiz oradaydı, sonradan Anıt tarafına taşındık. 1956 yılında Ağabeyim Taceddin Erdiren ile birlikte Erdiren Atölyesi'ni açtık. 1956 yılından bu yana sanayicilik yapıyoruz diyebiliriz.

Çıraklık döneminiz nerede geçti?

Doğrusu ben çıraklık yapmadım. Babam ve annem abimi manifaturacıların yanına çırak olarak vermişti. O tornacılığı istedi. O dönemde Konya'da bu işleri yapan, tornası, malzemesi olan kişi sayısı 15'i geçmezdi. Bunlardan biri de Panos Usta idi. Aziziye Camii'nin orada iş yerleri vardı. Ağabeyim onun yanında çalışmaya başladı.



Karaman Caddesi'nde, dedemden kalma büyük bir hanımız vardı. Onun bir köşesine babam 1956 yılında bize bir dükkan yaptı. Dükkanı ağabeyimle bana açtı; "İkinize açıyorum" dedi. Ben de onun yanında çıraklığa başladım. 1984 yılına kadar birlikte çalıştık. Benim ustam ağabeyimdi. Bizim atölyemiz 80-100 metrekare civarıydı. Diğer dükkanlar da 20-30 metrekare büyüklükte idi.

O yıllardaki Konya Sanayisini düşündüğünüz zaman, nasıl bir sanayiden söz edebiliriz?

Konya Sanayisi Karaman Caddesi ile İstanbul Caddesi arasında bulunan dükkanlardan ibaretti. Büyük makinelerden söz etmek mümkün değil tabi ki. Torna, matkap, kaynak makinesi ile başladık biz bu işe. Biz de 1975 yılında Meram Sanayindeki iş yerimizi açtık. Daha sonra da Konya Organize Sanayi Bölgesi'ne taşınmak nasip oldu. Biz, ustadan, kalfadan çok korkardık. Kalfanın yanında çay dahi içemezdik. Sofraya oturduğumuz zaman, büyük yemeye başlamadan biz yemezdik. Şimdi maalesef bu saygı kalmadı.

Sizi en çok zorlayan ne olmuştu o yıllarda?

Birçok konuda zorluklar vardı elbette. Ama özellikle elimizle malzeme kesmek en zoruy-

du diyebilirim. 6 köşe malzeme yoktu, yuvarlak malzemeyi taşıyarak 6 köşe haline getirirdik.

İlk zamanlarda piyasa işi yapmaya başladık. Tamir işleri yapıyorduk. Daha sonra su santrifüjü yapmaya ve imalat işlerine başladık. Bir süre sonra pulluk yapmaya başladık. Onu yaparken, hidrolik yaptık. Zekai Usta vardı, ona dişli açtırmak için giderdik, o da 5 gün 10 gün sonrasına gün verirdi. Canımız sıkıldı ona. Gittik bir freze tezgahı aldık. Kendi dişlimizi yapmaya başladık. Bu sebeple dişlici olduk.

Bugün de Erdirenler Dişli olarak, otomotiv, tarım makineleri, endüstriyel makineler, şanzıman, diferansiyel dişlileri alanlarında uzmanlaştık. Sektörde iyi bir yerdeyiz diyebilirim.

Konya Sanayisinin bugün geldiği noktayı nasıl görüyorsunuz?

Konya Sanayimiz bugün gerçekten iyi bir durumda. Ama maalesef eleman sıkıntısı devam ediyor. Yeni bir yatırım ile sement ve dövme bölümü kurmak istiyordum. Fakat çalıştıracak eleman bulamadık. Bu yatırımdan vazgeçtik.

Konya Sanayisinin gelişmesinde Meram Sanayinin de etkisi var diyebilir miyiz?

Elbette. Meram Sanayi'ndeki iş yerleri, şehrin içinde kalan iş yerlerine göre daha büyük ölçek-

liydi. Buna bağlı olarak takımlar ona göre alındı, ustalarımız biraz daha bilinçlendi.

Konya sanayimiz bana göre Turgut Özal döneminde genişlemeye başladı. Özal, eski makine ithal etmeyi serbest bıraktı. Ben de o dönemde dişli açmak için bir Fellow Tezgah getirmiştım. Konya'da kimse bu Fellow Tezgahı kullanmayı bilmiyordu.

Tezgah ne iş yapar bilmiyordu. Biz Almanya'ya gittik, tezgahı orada öğrendik. İstanbul'dan da arkadaşlarımız makineler getirdi. Böylece sanayimiz gelişmeye başladı.

Bizim tanıdığımız torna, Universal freze, kaynak makinesi, makas falandı. Bunları biliyorduk biz. Ben yine 1980 yılında Ayna Mahruti tezgahı getirdim. Onu da kullanmayı bilmiyorduk ama ben bu makineyi çalıştırırım dedim. Çalıştırdık makineyi burada. Dişli tezgahını, azdırma tezgahın ne olduğunu bilmiyorduk. Bugün baktığımızda basit bir tezgahı ama o dönem bunu bilmiyorduk.

Konya Sanayisinin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

İnsan kaynağı sorununu çözebilirsek, Konya sanayimizin daha fazla gelişeceğine inanıyorum. Çok yapılacak işler var ama maalesef çalıştıracak eleman bulamıyoruz. Eğitim sisteminde değişiklik yapılmalı bu konuda. Meslek lisesinde okuyan öğrenciler daha fazla teşvik edilmeli. Meslek liselerine yönlendirilmeli. Bizlerde bu öğrencilere maaş vererek, onların buralara daha fazla gelmesini sağlamalıyız. Hem meslek öğrenciler hem de parasını alacaklar. Meslek liselerine olan ilgiyi daha fazla artırmamız gerekiyor.

Son olarak sizin başarınızın sırrı nedir?

Dürüstlük ve verdiğin sözü yerine getirme bizim ilk önceliğimizdir. Bir makine alacağım zaman buradan telefon açsam, benden çek, senet istemedi gönderirler makineyi. Çünkü yılların verdiği bir güven var. Ben hayatta çek kullanmadım. Çek karnem yok.



1963



Mehmet **HEKİMOĞLU**

HEKİMOĞLU UN

**ÖĞRETMENLİKTEN İSTİFA ETTİ,
TÜRKİYE'NİN ÖNCÜ UN FABRİKALARINDAN
BİRİNİ İNŞA ETTİ**

Mehmet Hekimoğlu, Konya Sanayisinin duayenlerinden. Babasının isteği ile öğretmenlikten istifa etti. Toptan manüfatura, petrol işletmeciliği, galericilik ve buğday alım satım işleri yaptı. Türkiye'nin en büyük un fabrikalarından birini inşa etti.

Hekimoğlu Un, bugün Türkiye'nin bin büyük sanayi kuruluşu arasında yer alıyor. Hekimoğlu, "Konya Sanayisi o kadar gelişti ki, bu şehirde doğup büyümüş biri olarak ben bile inanamıyorum. Ama hala eksiklerimiz de var elbette. Evvela üniversiteler ile sanayi arasındaki duvarları yıkmamız lazım" diyor.

Mehmet Hekimoğlu kimdir?

1940 yılında Konya'da doğdum. Liseden sonra öğretmen okulu imtihanlarına girdim. Öğretmen oldum. Konya'nın ilçelerinde 4 yıl öğretmenlik yaptım. Sonra babam öğretmenliği bırakmamı istedi. Kendisi Ferah Çarşısı'nda toptan manifaturacılık yapıyordu. 1980 yılına kadar babamla birlikte çalıştık. İşleri büyüttük. Başka yere taşındık. 1980'e kadar toptancılık işine devam ettik. 1980 yılında petrol işine girdim. Bunlarla beraber buğday alım satımı ve galericilik işleri de yaptım. Çok hareketli bir insandım. Farklı iş kollarında çalıştım. Kardeşim Halil İbrahim Hekimoğlu ile birlikte çalışıyoruz. Onunla her işimiz ortak. Konya Sanayi Odası'nda meclis üyeliği ve yönetim kurulu üyeliği görevlerinde bulundum. Türkiye Un Sanayicileri Derneği başta olmak üzere un sektörü ile ilgili derneklerde çeşitli görevlerde bulundum.

Un sektörüne nasıl girdiniz?

İlk olarak, 1975 yılında Ova Un Fabrikası'na ortak oldum. Daha sonra burayı 1981 yılında kardeşime devrettim. O yıllarda şimdiki fabrikamızın bulunduğu Ankara Yolu'ndaki arsayı aldık. Burası bir bahçeydi. 56 bin metrekare arsamız var burada. Şu anda 3 tane fabrika oldu. Günlük 950 tona kadar üretim kapasitemiz bulunuyor.

Sektörde iyi bir yerdeyiz. İşimizi sevdik. Ben bir işe girdiğim zaman başarmak mecburiyetindeydim. Öyle bir iddiam var benim. Biz bu fabrikayı kurduğumuz zaman, Konya'da ziraat fakültesi, gıda bölümü yoktu. Ben de Ankara'da ziraat fakültesinden hocalar ile tanıştım. Orada 3 ay un ve değirmencilik ile ilgili derslere girdim. Aynı zamanda değirmencilik ile ilgili seminerlere katıldım. Kendimi değirmencilik alanında geliştirdim. Fabrikayı kurmaya niyet ettiğim zaman, İstanbul'da bir fabrika satın aldım. O fabrikanın makinelerini söktüm Konya'ya taşıdım. 1952 model Alman malı olan bu makineler halen çalışıyor burada. O zamanın teknolojisi ile yapılmış. Daha bir 50 yıl daha çalışır. İlk denemelerimde fason üretim yaptım. Kendi markamı kullanmadım. Çeşitli markalar için un üretimi yaptım. Müşteriler bu unları çok beğenirdi. Bu şekilde başladık. Zamanla, bu alandaki teknolojileri ve işin sırrını öğrendim. Un sektöründe laboratuvar çok önemlidir. Buğday kapıdan içeri gi-

rer ilk olarak, laboratuvarında tahlil edilir. Değerlerine bakılır. Bu buğdaydan yapılacak undan ekmek yapıldığında, baklava-börek, yufka yapıldığında nasıl oluyor bunların hepsine tek tek bakıyoruz.

Biz burada laboratuvarımızı açtığımız zaman, Konya'da başka laboratuvar yoktu. Ayrıca Türkiye Un Sanayicileri Derneği'nin yönetiminde bulunduğumuz yıllarda sektörümüz için birçok çalışmaya öncülük ettik.

Manifaturacılık yaptığınız yılları düşündüğünüzde Konya Sanayisi nasıldı?

Konya'da hep kerpiç evler vardı. Konya'da araba, taksi sayılı idi. 3-4 tane ticari taksi vardı. Evlendiğim zaman gezmeye taksi bile bulamamıştım. Hepsini rezerve etmişler taksilerin. Zorla bir tanesini ayarlamıştım. Tabi o yıllarda Konya Sanayisi de çok geriydi. Ama zaman içinde yavaş yavaş gelişti. Rahmetli kız kardeşim İzmir'e gelin gitmişti. Konya'ya ara ara geldiğinde, 'burası benim bildiğim Konya değil' derdi. O kadar çok değişti Konya. Ben de Konya'da doğdum büyüdüm ama ben bile tanıyamıyorum bazen.

Konya Sanayisini gelişmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Konya'da sanayi maşallah geliyor. Biz Sanayi Odası'nın yönetiminde iken İkinci Organize Sanayi Bölgesi'ni kurduk. Konya göç alan bir ildi. Dışarıdan göç edenler, iş aradı. Bazıları sanayici oldu, bazıları ustalığa yöneldi. Sanayi böylece yavaş yavaş gelişti. Ama tabi eksiklerimiz var. En büyük eksik, kalifiye eleman bulamıyoruz.

Öğrenciler, gıda mühendisliğini bitirip iş başvurusunda bulunuyor. Burada işe başlatınca sektöre yabancı olduğunu görüyoruz. Rutubeti bilmeyen mezunlar geliyor. Ben kendi tuttuğum ders notlarını kitap haline getirdim, burada işe başlayan yeni mezun arkadaşlara bu notları veriyorum. Çocukları yetiştirmeye çalışıyorum. Gıda ve makine mühendisliği öğrencilerinin, ilgili fabrikalara giderek, burada en az haftada iki gün üretimi yerinde görmesi gerekiyor. Buraları görüp, ustalardan öğrenmeliler işleri. Mezunlar hemen masa başı iş istiyor. Biz işimizin ameli olacağız. Ben buranın patronuyum ama işimin de amelesiyim.

Son olarak size göre başarının sırrı nedir?

Bir işte başarılı olmak için yaptığın işten anlayacaksın, işini severek yapacaksın ve dürüst olacaksın. Böyle olmazsa başarılı olamazsın. Bizim işimiz, aşık olduğumuz yer burası. Ben 84 yaşındayım, halen işimin başındayım.



Niyazi **BÜYÜKGICIK**

**ÇAYIROVA
RÖMORK VE TREYLER
EKİPMANLARI**

**50 YIL ÖNCE USTALARIN VERDİĞİ EMEK
BUGÜN KONYA SANAYİSİNİN
SERMAYESİNİ OLUŞTURDU**

Konya tarım makineleri sektörünün önde gelen firmalarından Çayırova Tarım Aletleri Kurucusu Niyazi Büyükgıcık, ustaların elini taşın altına koyması ve gece gündüz çalışması ile Konya Sanayisinin geliştiğini söyledi.

Çayırova Tarım Aletleri Kurucusu Niyazi Büyükcık, 1962 yılında tornacı çıraklığı yaparak başladığı Konya Sanayisinin, gelişmesinde dönemin ustalarının büyük emekleri olduğunu söyledi. Büyükcık, "Konya'nın sanayileşmesi için tüm iş adamları elini taşın altına koyuyor, mücadele veriyordu. Hem kuruluşlarımız, hem ustalarımız gecesini gündüzüne katıyordu" diyor.

Sizi biraz tanıyabilir miyiz?

1962 yılında Yatağanlıların yanında tornacılıkla başladım sanayiye. 1974 yılında Eski Sanayi'de Çayırova olarak dükkanımızı açtık ve tarım makinası üretimi yaptık. Saman makinesi, römork gibi talep ne olursa o günün şartlarında üretim yaptık. 45 metrekare kapalı toplam 200 metrekare dükkanımız da çalıştık. Ben ustalık yapıyordum, bir tane de çırağım vardı. 90'lı yılların başında Birinci Organize Sanayi Bölgesi'ne geçtik. Sonrasında da Büsan ve Konya Organize Sanayi'de devam ediyoruz.

O dönemlerde üretmek nasıl bir duyguydu?

1970'li yıllarda aşırı bir karaborsa vardı. Sezonluk iş yapıyorduk. O dönemde Kasacı Mehmet Semerci, pim, çivi, menteşe gibi kasa ekipmanları üretimini tavsiye etti. Menteşe çivi gibi üç dört kalem üretim yapıyorduk. Büyüme orada başladı. Türkiye içine pazarlamalara kendim çıkardım. Elimde çanta üreticileri gezerdim. Sonrasında 90'lı yıllarda römork ekipmanları üretimine döndük. Kasada kullanılan ekipmanlar römorklarda da kullanılır. Römork üretimi de Konya'da hızlı. Türkiye'de de talep var. Son yirmi yıldır da makas, lift gibi üretimleri de yaptık. Römorkçular kalitemizden ve hizmetimizden memnun olunca şu ürünü de yap bu ürünü de yap diye talep edince üretimleri çeşitlendirdik. Bugün Konya Organize Sanayi'nde faaliyet gösteren bir marka ortaya çıkardık.

Organize sanayi size neler kattı?

Biz basamakları çıkararak geldik. Birinci Organize Sanayi bizim için dönüm noktası oldu. Orada ihracat ile tanıştık. O dönem ihracat ithalat işlerinden anlayan rahmetli Adil Bezirci vardı. Ona sora sora öğrendik. Bize yardımcı olurdu. Fatura nasıl kesilir, nereye ne yazılır ondan öğrendik. O dönem dayanışma vardı. Paylaşma vardı. Teknoloji yok, internet yok. Mecbur birileri ön olacak. Şimdi herkes her şeyi vakıf.

Konya Sanayisinin bugünlere gelmesini nasıl yorumluyorsunuz?

Tabi Konya'nın sanayileşmesi için tüm iş adamları

elini taşın altına koyuyor, mücadele veriyordu. Hem kuruluşlarımız, hem ustalarımız gecesini gündüzüne katıyordu. Benim de kayınım vardı. Rahmetli Seyit Çağlar. O dönem Sanayi Bakanlığı'nda genel müdürdü. Bakandan sonraki adamdı. Onun da çok emeği oldu. Anadolu Sanayi, Zafer Sanayi, Karatay Sanayi'nin ek blokları onun zamanında yapıldı. Ama biz sanayiciler hem şirketlerimizi hem Konya Sanayisini büyütmek için canla başla çalışıyorduk. Bu şehir özel bir şehir. Bu şehrin sanayicisi de çok kıymetli. Kimse menfi düşünmedi. Birlik olup tüm resmi kurumlara gider Konya'ya bir şey kazandırmaya çalışırdık.

Organize Sanayi Bölgeleri, sanayicilerimize çok katkı sağladı. Kurumsallığı, düzenli üretimi geliştirdik. Alt yapı avantajları, sunduğu diğer fırsatlar bizi başka bir seviyeye taşıdı. O yüzden kıymetini bilmek lazım. Bugün 6. OSB yapılıyor. Bu büyük bir gurur bizim için. Bir dönem hükümetlerin üvey evlat muamelesi yaptığı Konya Sanayisi, üreticilerin, ustaların ilmek ilmek dokuğu emeği, üstün gayreti ile bugünlere geldi. Bugün artık kabuğumuzu yırttık. Bizi kimse tutamaz.

İlk çıraklık yıllarınız ile bugün ki Konya sanayisini kıyaslar mısınız?

Tabi o dönem verilen emekler şimdi sermaye birikimi oluşturdu. Dar imkanlar vardı. Arabalarımız bile yoktu. Ustalar bisikletle gelir giderdi dükkanlarına. Ama heyecanla gelirlerdi. İmkanlar dar olsa da o inanan, çalışan ustalarımız büyüdü ve bugün birçoğu Türkiye'nin önde gelen iş adamlarından oldu. Bizim o dönemki üretim azmimiz ve kalitemiz olmasa bugün Konya, tarım aletlerinin yüzde 65'ini üreten bir şehir haline gelir miydi. Hatırlıyorum el tornası ile zirai alet üreten arkadaşlarımız bugün dünyaya ürün gönderen dev marka oldular. Özetleyecek olursak o gün verilen emek, bugün ki sermayeyi oluşturdu.

Konya Sanayi Odasıyla beraber firmanız ve Konya'da neler değişti ?

1975'li yıllarda Tornacılar ve Kaynakçılar Odası üyesiydik. İlk zamanlar Sanayi Odası'na aidatları yüksek olduğu için üye olmamıştık. Sonra işler büyüyünce üye olduk. Sanayi Odası bize hep ön ayak oldu. Konyalı sanayiciler için bir dönüm noktası diyebiliriz. İnsanlar gönüllü olarak gidiyor görev alıyordu. Kimse oradan bir menfaat gütmeyiz, aksine fayda sağlar. Ben de iki yıl Konya Sanayi Odası'nda meclis üyeliği yaptım. Severek giderdim. Çok şey öğrendim. Bizim kapılarımızın dış dünyaya açılmasında Sanayi Odamız bir anahtar oldu. Allah tüm başkanlardan razı olsun, vefat edenlere rahmet olsun.



Halil İbrahim **SAYAR**

**HALİL İBRAHİM
SAYAR BOYA**

104 YILLIK ÇINAR HALİL İBRAHİM SAYAR: MESLEKTE SEVGİ ÇOK ÖNEMLİDİR

Konya Sanayisinde Halil İbrahim Amca olarak tanınan, iş yerindeki çalışanlarının da amca diyerek hitap ettiği Halil İbrahim Sayar, Konya'da ticaretin ve sanayinin gelişmesine yakından tanıklık etmiş bir isim. 104 yaşındaki Halil İbrahim Sayar, ticari hayatındaki en çok dikkat ettiği hususu işini sevmek olarak yorumluyor ve "Meslekte sevgi çok önemlidir. Mesleğini sevmeyen başarılı olamaz" diyor.

Halil İbrahim Sayar kimdir, sizi tanıyabilir miyiz?

1920 yılında Konya'nın Sille Mahallesi'nde dünyaya geldim. Ben üç, dört yaşlarında iken ailem Konya'ya göç etmiş. İlkokulu ve ortaokulu Konya merkezde okudum. Ortaokulda iken, babam beni yanına alarak nalbur dükkanımızda çalışmamı istedi. Böylece ticaretin içerisine girmiş oldum.

1930'lu yıllarda un elekleri en çok kullanılan ürünlerden biriydi. Her evde üç dört çeşit elek vardı. Bende bu elekleri yapmayı çok severdim. Evin hanımı eleğin bir tarafına unu fazla koyarda çökerse diye korktuğum için en kaliteli ve en güzel eleği yapardım. İlk yaptığım eleklerden bir tanesi halen sağlam bir şekilde durmaktadır. Çivilerini sık çakayım, telini iyi gereyim sağlam olsun diyerek yaptım tüm elekleri. Yaptığım işi önce kendimin beğenmesi lazımdı. Ben beğendikten sonra, karşıdaki kim olursa olsun ona beğendiririm. İnsanların iki türlü çalışma şekli var. İlki sevgi ile çalışmak, diğeri kehren gönülsüz olarak çalışmak. Severek çalışanlar, işlerinde muvaffak olurlar ve işlerini ilerletirler. Ama kehren çalışanlar, işini severek yapmayanlar muvaffak olamazlar.

Çocukluğunuzda Konya'da ticaret hangi bölgelerde yoğunlaşmıştı?

Benim babam nalburdu. Kürek, kazma, çivi, kova gibi ürünler satardı. Kapu Camii Caddesi, Sarraflar Caddesi sağlı, sollu bu hırdavatçıların merkeziydi. Orada çok büyük tüccarlar vardı. Hacıkaymaklar, Hotamışlılar, Übeyitler. Bunlar mallarını vagonlar ile getirirlerdi. Bende bu arada eleği gözüme kestirdim. Kasnaklarını, çitasını inceledim. İzmir'de bu kasnakları satan yeri buldum ve oradan getirerek kendim burada elekleri yaptım. Bir iki tane yaptım derken, işim tam seveceğim hale geldi. Yanımdaki komşular, kapının önünde otururken, müşterisi bizim dükkanın önünde sıra beklerdi. Benim dükkanına 3 yaşında bir çocuk gelse de 3 yıllık ahbap gelse de ürünü aynı fiyata alırdı. Bu usul çok beğenilirdi.

Tarım memleketi olduğumuz için bu sektör Konya'mızda çok gelişti. İş öğrenip işinin başından ayrılmayanlar, işine sahip çıkanlar muvaffak oldular. Larende Caddesi'nde Veysel Usta vardı. Veysel Öksüz usta. İşini o kadar iyi yapıyordu ki, Afyon'dan dahi gelip onun pulluklarını alıyorlardı. O dönemin ustaları Larende Caddesi'nde idi.

Boya sektörüne girmeniz nasıl gelişti?

Bir gün iş yerimizde iken, Benjamin isimli bir Rus

Yahudisi oradan geçiyordu. Beni gördü. Bana, "Seni işine sahip, işini seven biri olarak gördüm. Ben İstanbul'da boya fabrikası kurdum. Senin burada hiç boyan yok. Sen gel birde boyayı dene. Bunları sat" dedi. Bana çeşitli boyalar gönderdi. Bu işi çok sevdim. Bundan sonra da araştırmaya girdim. İzmir'de bir fuar vardı. Orada bir boya firması gördüm. İş yeri sahibi bizden yaşlıca biriydi. Aldığımız terbiye gereği elini öptüm ve meramımı anlattım. O zaman vagonlar 15 ton civarı yük alıyordu. İki vagon dolu su boya ve boya malzemesi gönderdi bize. Daha sonra da ticaretimiz bu şekilde devam etti.

1954 yılında DYO Fabrikası büyük bir yatırım yaptı. Beni de davet ettiler. İnşaat boyalarının Konya ve havalisini bana verdiler. Bu bölgeden giden boyacılar ürün vermeyerek hep bana yönlendirtiler. Türkiye'de benden başka DYO Fabrikaları'nın ürettiği çeşitli boyaları bir bayide toplamadılar. Sadece bana verdiler böyle bir bayiliği. 70 yıldan fazla zamandır, DYO Fabrikaları ile beraber olduk.

Birinci Organize Sanayi Bölgesi'ne gelmeniz nasıl gelişti?

Kapu Camii'nin oradaki dükkanımızda, 1979-1980 yılına kadar durduk. Orası küçük gelmeye başlayınca, şimdiki toptancıların olduğu Parsana Mahallesi'nde üzüm bağları vardı. Orası istimlak edilince bizim de oradaki bağımızın yerine dükkan yaptık. O dükkanlar, kooperatif olarak yapılıyordu ama ben kooperatife girmeyerek, bireysel yaptım. Benim yaptığım iş yerinin yüksekliği 2,25 metre uzunluğunda idi. Onlar 4 metreye yakın yükseklik vermişlerdi. Kooperatif idare heyeti benim iş yeri me geldiler ve burayı çok beğendiler. Bizim iş yerimiz daha kullanışlı idi. Biz niye bu şekilde yapmadık diye kendi kendilerine sitem ettiler. Daha sonra oradaki iş yerimizde küçük gelmeye başlayınca, 1997 yılında Birinci Organize Sanayi Bölgesi'ndeki yerimize taşındık.

Sizin ticarete olmazsa olmazınız nedir?

Meslekte sevgi çok önemlidir. Mesleğini sevmeyen başarılı olamaz. İnsan bildiği işi yapmalı, bilmiyorsa önce öğrenmeli, sonra o işi yapmalıdır. Satışta kar seviyesi makul olmalı. Yüksek kar haddi ile satış yapmak ya da yüksek kar koyup, sonradan indirim yapmak doğru değildir. Müşterinin itimatı sarsılmamalı, itimat bundan sonra dalga dalga yayılır. Müşteriyi aldatmamalı, aynı zamanda da aldatılmamalıdır.



Mehmet **KARASAKAL**

KONYA MOTOR

KONYA SANAYİSİNİN HİKAYESİ ESKİ SANAYİ VE KARATAY SANAYİ'DE BAŞLADI

Konya Motor'un sahibi Mehmet Karasakal, Konya Sanayisinin gelişimine tanıklık eden ustalardan biri. 1970'li yıllarda Eski Sanayi, Karatay Sanayi ve Meram Sanayi'deki ustaların bugünün Konya Sanayisini oluşturduğunu söyleyen Karasakal, "Bugün, bu gurur duyduğumuz dev fabrika ve sanayilerin temeli oralarda atıldı" diyor...

Konya Sanayisinin duayenlerinden olan Konya Motor'un sahibi Mehmet Karasakal, Konya Sanayisinin temellerinin Eski Sanayi ve Karatay Sanayi'nde atıldığını söyledi. Karasakal, "Bugün Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren fabrikaların birçoğunun patronu Eski Sanayi ve Karatay Sanayi'de yetişen ustalarımız" diyor...

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

İsmim Mehmet Karasakal. 1956 Konya doğumluyum. Uluirmaklıyız. İlkokulu ardından ortaokul ve bir yıl da Kur'an Kursu'na devam ettikten sonra, İstanbul Caddesi'nde Tekfen şirketinde çıraklığa başladım. İki tane ustam vardı. İkisi ortaklı. Seyit Bizcanlı ve Mehmet Büyükpışirici. 1970-76 yılları arasında askere gidinceye kadar orada çalıştım. Askerden sonra iş ortağı olarak beş yıl daha bobinaj atölye kısmında devam ettik. 1981 yılında Karatay Sanayi'ne geldik. 1983 yılında bizim ustalar ayrıldı. Sonrasında ben de 1983 yılında Konya Bobinaj olarak Karatay Sanayinde kendi adıma çalışmaya başladım.

Faaliyet alanınız neydi?

Ev aletleri hariç tüm elektriklerle çalışan motorların tamirini yapıyorduk. Endüstriyel motorların, sanayi motorlarının, su motorlarının tamiri ve bakımıyla uğraşıyorduk. İleriki yıllarda imalathaneye geçtik. 1990-92 yıllarında manyetik fren ve yük asansörü makinesi imalatına başladık. O gün bugündür imalat devam ediyor. Oradan Büsan'a geçtik. Akabinde Büsan'dan KOBİSAN'a taşındık. Çocuklarımla 1990 yılında şirketleştik. Konya Bobinaj, Konya Motor oldu. Karasakal Manyetik olarak imalata soy ismimizi verdik. İlerleyen süreçte üretimimizle birbirine bağlı olarak yük asansörü makinasını ilave ettik. Daha sonra da ticarete atıldık. Tamir ettiğimiz motorların yenilerini satmaya başladık. Aşağı yukarı tüm markaların bayisiyiz. İleriki yıllarda Bursa Motor doğdu. Ondan birkaç yıl sonra İstanbul Motor doğdu. Konya Bobinaj da bugün Karatay Sanayisinde hala devam eder. Benim yanımda 45 yıl çalışan kalfam işletiyor.

O dönem usta-çırak ilişkileri nasıldı?

Aşağı yakarı 54 yılım var meslekte. Ticaret farklı bir alan sanatkarlık farklı bir alan. Bizler sanat alanında yetiştirdiğimiz için usta oluyoruz. Ticarete sonradan geçtik. Ustalık da şöyledir: Kalfalar orayı kendi ailesi gibi görür, sonuna kadar ustasına saygılı olur. Usta-kalfa ilişkisi böyle olur. Ticarete benim gördüğüm acizane kişi firmada çalışır, bir süre devam edip ayrıldıktan sonra, karşısında durur. Bu işçi-işveren ilişkisi. Ama bizim ustalık alanında usta kalfa ilişkisi daha farklı daha doğal. Kıyamete kadar sayar kalfa ustayı. Ben ustamı rahmetle anıyorum, rahmetli Mehmet Büyükpışirici'yi. Diğer ustam Seyit abi de sağ, Al-

lah hayırlı uzun ömür versin inşallah. Görüşüyorum. Cumaları, bayramları, kandilleri ararım. Hala yanında oturuşuna bile dikkat ederim.

Eski Sanayi ve Karatay Sanayi, üretimin yapıldığı yerlerdi. O gün ki dokudan biraz bahseder misiniz?

Bugün Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren fabrikaların birçoğunun patronu Eski Sanayi ve Karatay Sanayi'de yetişen ustalarımız. 1970'li yıllarda Eski Sanayi, Karatay Sanayi ve Meram Sanayi vardı. Herkes ustalığını üretimle taçlandırdı. Yani bugün ki bu gurur duyduğumuz dev fabrika ve sanayilerin temeli oralarda atıldı. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim Konya Sanayisinin temeli Karatay Sanayi'nde atıldı. Birçoğumuz iş adamları olarak halen görüşüyoruz. Hepsi küçük dükkanlarda, torna, kaynak ustasıydı. Atikerler, Özyatağanlılar, Öztekinler ve daha adını sayamadığım birçok firma ile Karatay Sanayi'nde komşuyduk. Böyle böyle büyüdük. Sonra organizeler kuruldu kapasiteler arttı, nüfus genişledi, teknoloji ilerledi. Zamanla değişti her şey. Ve bugün 3 milyar doların üzerinde ihracat yapan bir Konya Sanayisi ortaya çıktı.

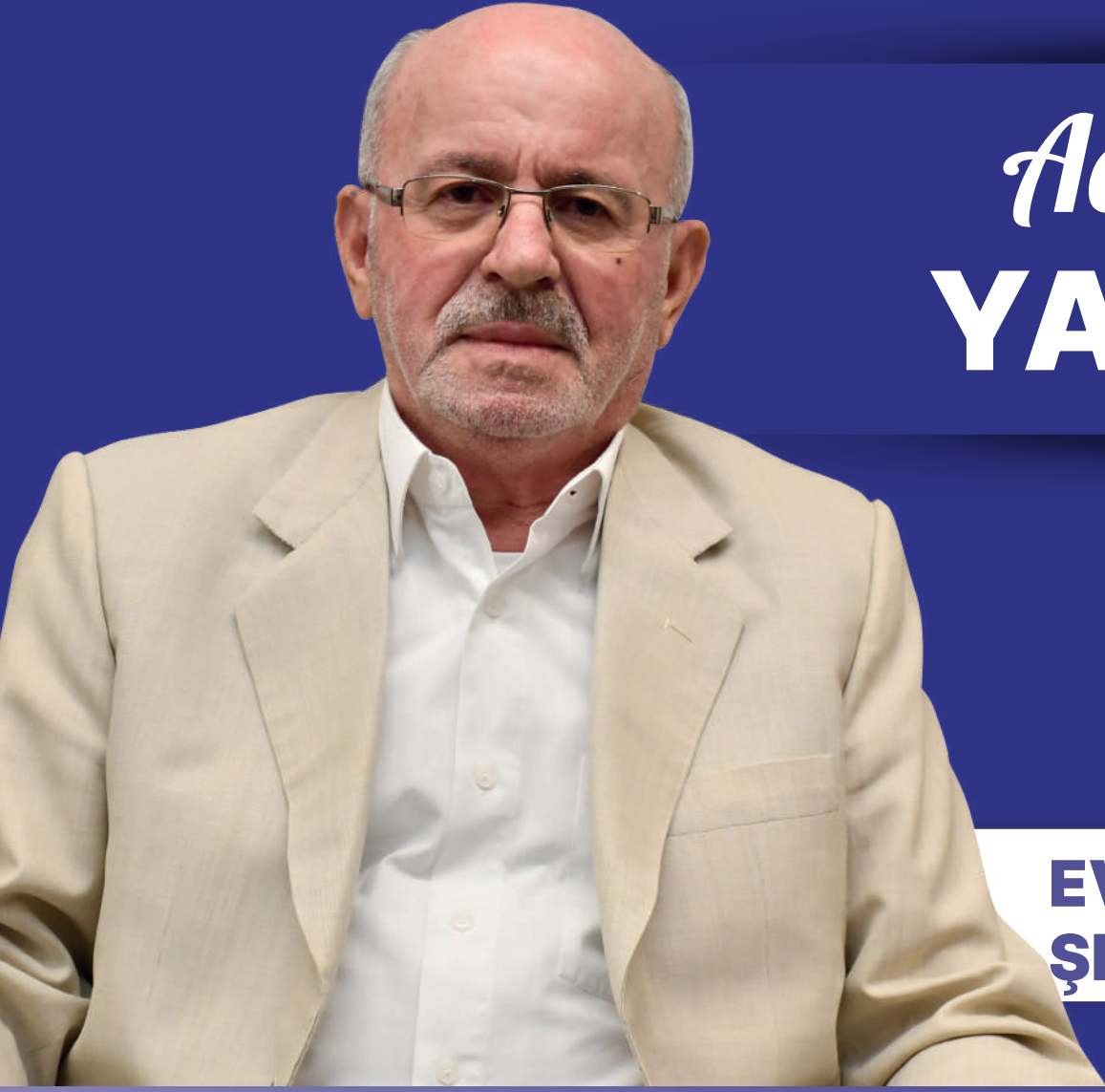
O günleri özlüyor musunuz?

O günlerin bağlantıları, altyapısı daha sağlamdı, muhabbet vardı. Zaman herhâlde daha müsaitti. Şimdi zaman sermayeden daha kıymetli. Çok rahattık o zaman. Hayat doğaldı. Her şeye zaman ayırabiliyorduk yani. Çalışma saati falan yoktu. İş ne zaman biterse o zaman giderdik. Şimdi kimse birbirini tanımıyor. Tanıması da çok zor, çok kalabalıklaştı. Eskiden birine rastlanınca "Kimin kalfası" denirdi. Herkes birbirini bilirdi. Tabi bu imkan şimdi mümkün değil. Teknoloji iyi, imalat daha kolay, neyin nasıl yapılacağı belli. O zamanlar deneme yanılma yoluyla bir yerlere gelindi.

Konya Sanayisinin geldiği

noktayı nasıl görüyorsunuz?

Konya Sanayisi kendi imkanları ile çok büyüdü. Ustalarımız emek verdi, çalıştı ve çağa ayak uydurdu. Bugün organize sanayi bölgeleri olan bir şehir olduk. Geçmiş bildiğim için bugünü görüp gururlanmamak elde değil. Ama daha da ileriye gidebiliriz. Devletimizin desteği, yöneticilerimizin çalışkanlığı ve üreticilerimizin gayreti ile çok daha iyisi oluruz. Burada Konya için de bir sorunu ve ricayı dile getirmek istiyorum. Konya'da bir sivil havaalanının olmayışı bizim sanayideki öncülüğümüzü geri saflara bırakıyor. Ticareti İstanbul'a kaptırıyoruz. Burada üretiliyor, adam kendi markasını burada vurduruyor, İstanbul'da ihraç ediyor. Bizim bu kaybımız giderilemedi. Zamanında gündeme getirdik. Fakat hala düzelmedi. Havaalanı sorunu hala devam ediyor. Mesela bir yabancı baktığı zaman uçak işareti yoksa Konya'ya gelmiyor. Bizim yarımız olmayan vilayetlerde sivil havaalanı var.



Adem **YAĞCI**

**EVLİYA
ŞEKERLEME**

**50 METREKARE DÜKKANDAN,
65 ÜLKEYE İHRACAT YAPAN BİR
SANAYİCİNİN BAŞARI ÖYKÜSÜ**

*Konya'da şeker sektörünün önde gelen firmalarından
Evliya Şekerleme'nin kurucusu, Duayen Sanayici Adem Yağcı,
12 yaşında temellerini attığı şirketiyle bugün 65 ülkeye
ihracat gerçekleştiriyor.*

Sektörde Konya'da ve Türkiye'de iyi bir yerde olduklarını ifade eden Yağcı, başarısını çok çalışmaya borçlu olduğunu söyleyerek, "Ben bayram seyran bilmezdim. Tatilimiz yoktu. Bizde iş yok diye bir şey yok. Çocuklarımızı da böyle yetiştirdik, onlar da böyle devam ediyor. Çocuklarım ve torunlarım da, firmamızın büyümesinde etkili oldu. Bir de biz, zarar etsek de kaliteden asla vazgeçmedik. Bizim hedefimiz her zaman ülkemizde ilk beşte, şehrimizde de ilk sırada yer almaktı. Bunu başardık" diyor.

Sektöre 12 yaşında iken giren Yağcı, o yılların Konya Sanayisini şu sözlerle anlatıyor:

"O zamanlar, tam anlamı ile sanayi diye bir şey yoktu. Sokaklarda üretim yapılırdı. Bizim de, yaklaşık 50 metrekare bir dükkanımız vardı. Malzemeleri odun ateşinde pişiriyorduk. Sonraları fueloil geldi. Şimdi doğalgaz var, elektrikli makineler ile üretim var. El değmeden üretim yapılıyor."

Adem Bey öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

İsmim Adem Yağcı, 1948 yılında dünyaya geldim. Evliya Şekerleme'nin kurucularındanım. İlkokulu bitirdikten sonra iş hayatına başladım. Rahmetli babam, ağabeylerime lokum imalatı için bir iş yeri açmıştı. Bende ilkokulu bitirdikten sonra 1960 yılında ağabeylerimin yanında çalışmaya başladım. Yani bugünkü işletmemizin temelleri 1960 yılında atıldı.

1990'ın başında abilerim ayrıldı ama ben çocuklarımla devam ettim. Uzun yıllar 50 metrekare küçük bir dükkanda odun ateşinde lokum pişirdik. Helva üretimi yaptık. Zaman içerisinde farklı yerlerde üretime devam ettik. Bugün iki fabrikada, 250 kişiyle üretime devam ediyoruz. Sektörde iyi bir yerdeyiz.

Firmamızın ismi, köyümüzden geliyor. Meram'a bağlı Evliyatekke köyündeniz. Biz de bu ismi kullandık.

İşe ilk başladığınız yıllarda Konya Sanayisi nasıldı?

Bizim ilk iş yerimiz o zamanki Sebze Hali'nin hemen yanında idi. Ben sektöre girdiğimde 12 yaşlarındaydım. O zamanlar, tam anlamı ile sanayi diye bir şey yoktu. Sokaklarda üretim yapılırdı. Bizim de, yaklaşık 50 metrekare bir dükkanımız vardı.

Malzemeleri odun ateşinde pişiriyorduk. Sonraları fueloil geldi. Şimdi doğalgaz var, elektrikli makineler ile üretim var. El değmeden üretim yapılıyor şimdi.

Biz daha sonra eski Otogar'ın orada bulunan Top-tancılar Çarşısı'na geldik. Oradan da Adana Çevre Yolu'na taşındık. Şimdi de Konya Organize Sanayi

Bölgesi'ndeki fabrikamızda üretim yapıyoruz.

İlk ihracatımızı, 2000 yılında Romanya'ya yaptık. 2002 yılında kokolin dediğimiz çikolata türünü üretmeye başladık. İhracatımız da bu üretimimiz ile arttı. İki yüzün üzerinde ürün çeşidiyle, 65 ülkeye ihracat yapıyoruz. Pek çok ülkede de bayiliklerimiz var.

Sektörde karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

Özellikle 80'li yıllarda hammadde problemlerimiz vardı. Devlet politikaları da bizi olumsuz etkiliyordu. Şimdi bu problemlerimiz kalmadı fakat müthiş bir eleman sıkıntısı var. Vasıflı ve vasıfsız eleman bulmakta çok zorlanıyoruz. Her geçen yıl bir önceki yılı aratır oldu. Normalde üç vardiyayı rahatlıkla kaldırabilecek kapasitemiz var. Ama eleman bulamadığımız için ikinci vardiyayı bile açamıyoruz. Hatta halihazırda ki üretim hattımızda bile çalıştırmadığımız bölümler oluyor. Bir diğer sorun da stokçuluğun önüne geçilememesi. Maalesef denetleme mekanizması yeterince çalışmıyor.

Başarınızın sırrı nedir?

En önemli etken çok çalışmak diyebilirim. Ben bayram seyran bilmezdim. Bizde "iş yok." diye bir şey yok. Tatilimiz yok. Çocuklarımızı da böyle yetiştirdik, onlar da böyle devam ediyor. Çocuklarım ve torunlarım da, firmamızın büyümesinde etkili oldu. Bir de zarar etsek de kaliteden asla vazgeçmedik. Bizim hedefimiz her zaman ülkemizde ilk beşte, şehrimizde de ilk sırada yer almak. Bunu da başardık. Yeni yatırımlara da öncelik vermeye devam ettik.

İş hayatınızda en çok neye dikkat ediyorsunuz?

Temizlik ve kalite bizim olmazsa olmazımızdır. Biz ürettiğimiz ürünleri çocuklarımıza yediriyoruz. Kendimizin yemeyeceği hiçbir ürünü üretmeyiz. Zarar etsek de kaliteden vazgeçmedik.

Ben çalışmayı seviyorum. Çocukluğumda da böyleydim. Okul yıllarımda su ve simit satardım. Ticaretin içinden geliyoruz ve ticareti düzgün yapmaya da dikkat ediyoruz.

Son olarak neler söylemek istersiniz?

Sektörde güven oluşması çok önemli. Bunun yanında, ülke genelinde ekonomik olarak bir problem olsa ilk yansıması bize oluyor. Diğer sektörler de etkileniyor ama bizim sektör lüks tüketime girdiği için çok çabuk etkileniyor.



The background is a deep blue with a subtle, artistic composition. A film strip, showing sprocket holes, curves across the frame from the bottom left towards the center. In the upper right, a portion of a camera lens is visible, showing its textured rings and some markings like '12', '15', '2', '5', '8', and '12'. The overall aesthetic is cinematic and nostalgic.

*Geçmiş Zaman
Olur ki...*

KONYA SANAYİ ODASI MECLİS ÜYELERİ

1. DÖNEM

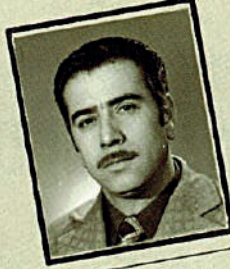
29-4-1974 / 15-11-1976



Ali AKKAYA



H. ALAYBEYİ



A. İLARSLAN



H. BAYRAMOĞLU



Mehmet TOTAN



Mustafa PATLAK



Fazıl KİŞİOĞLU



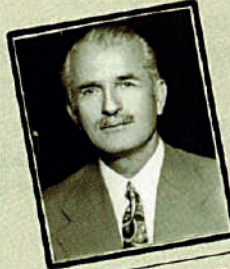
Necati YILMAZ



Rasim ÇÖĞEN



Hasan BİRİM



Fethi TUNÇALP



A. ÖZNALCILAR



A. Rıza AKSU



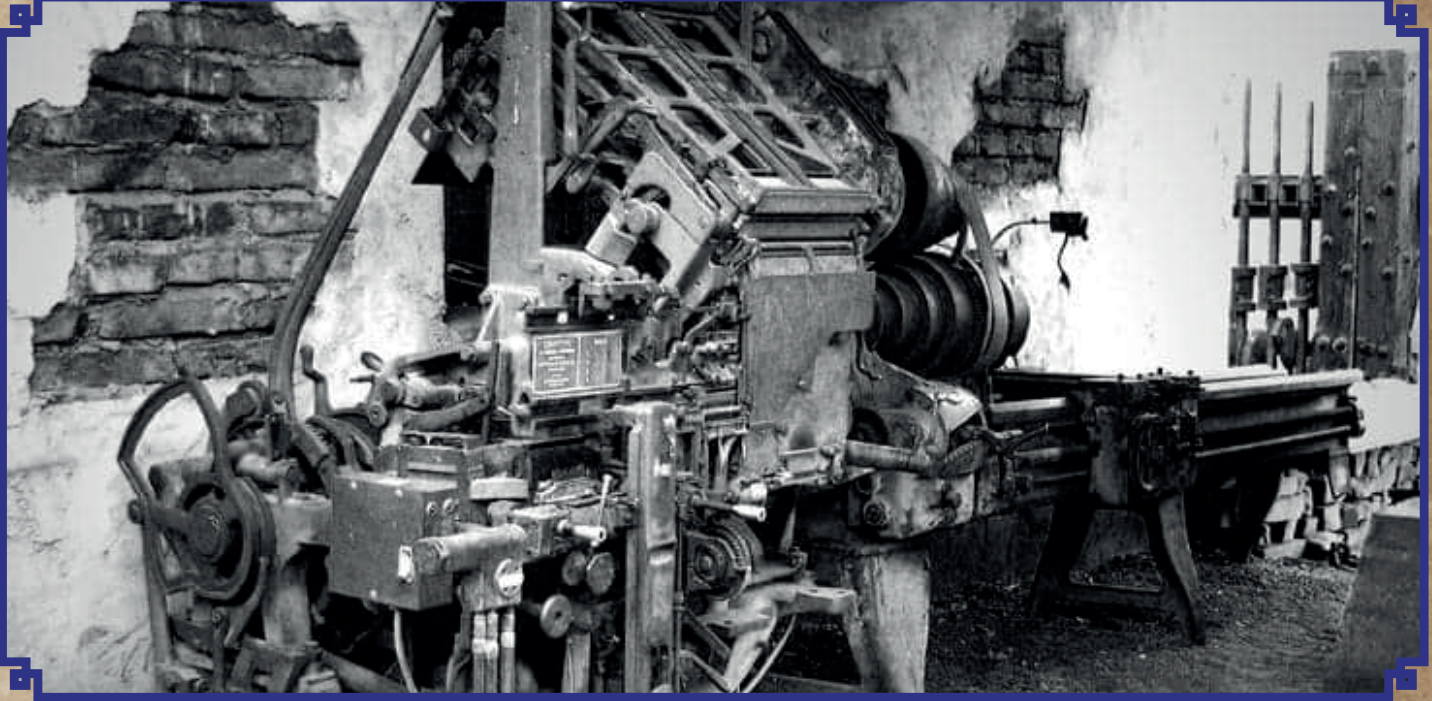
Hikmet BİPEKÇİ



İsmet BOTSALI



M. Yalçın BAHÇIVAN



1870 yılı, Konya'nın ilk matbaası. Bu matbaa 1869 yılında Konya Valisi Ahmet Tevfik Paşa'nın zamanında, Aslanlı Kışla civarında kurulmuştur. 1870 tarihinde de "Konya" isimli vilayet gazetesi bu matbaada Fransızca ve Osmanlı Türkçesi harfleriyle basılmıştır.



Kanuni Bedesteni - Diğer adıyla 9 kubbeli kapalı Konya Bedesteni-1899'da tamamen yıkıldı. Bu bedesten şu anda Sanayi Mektebinin olduğu alandaydı. (Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden)



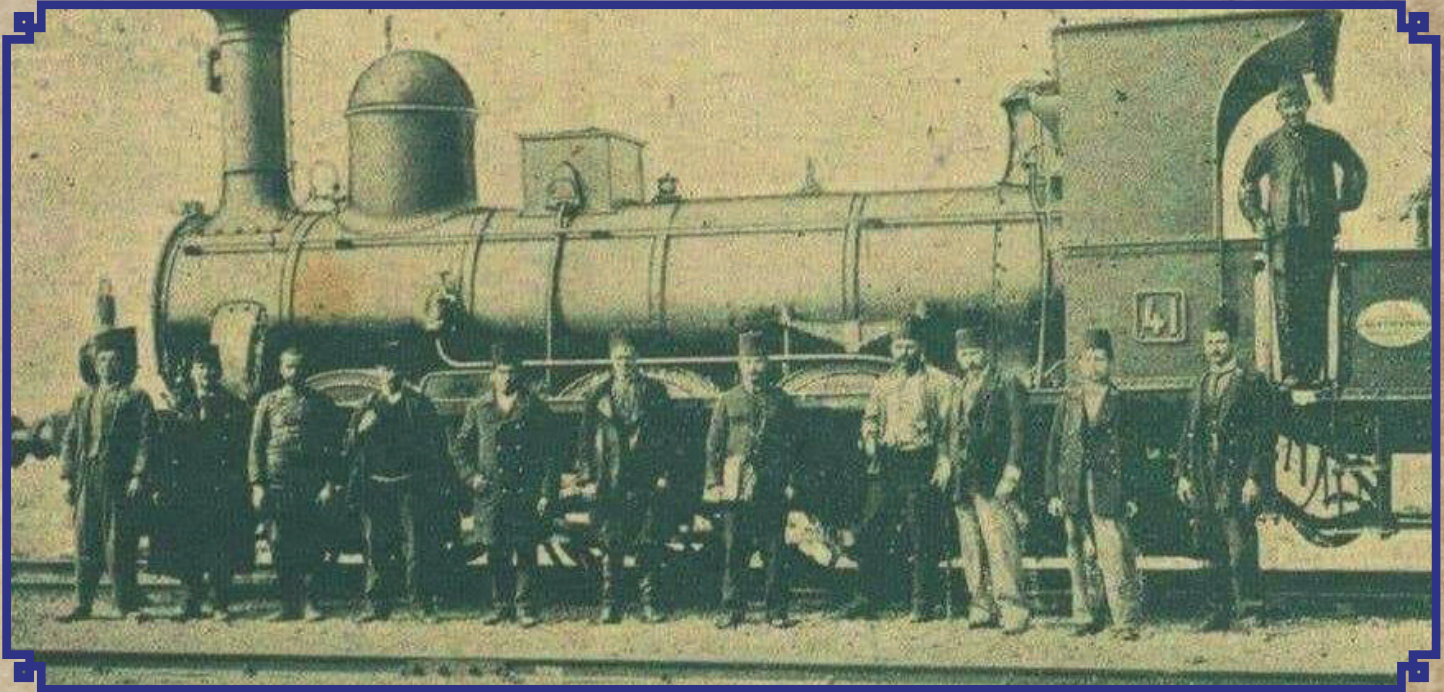
*Konya Sanayi Mektebi Temel Atma Töreni-Sultan 2. Abdülhamid Koleksiyonundan-1899
()*



Buğday Pazarı - 1901 yılında Vali Ferid Paşa tarağından yaptırılmıştır.



1905 yılında açılan halı ve kilim sergisinden bir fotoğraf.



1905-Konya Tren Gari



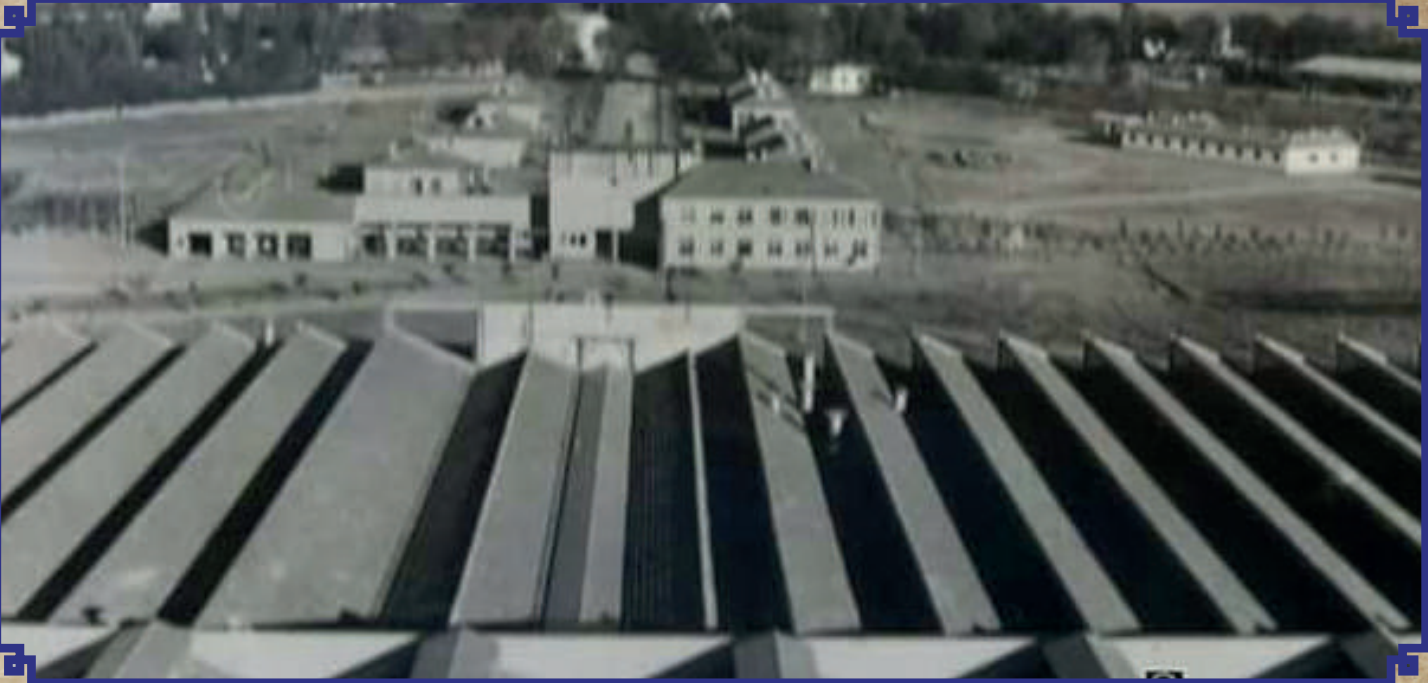
1916 yılı, Konya'mıza bir çok kalifiye eleman yetiştiren kurumların başında gelen Sanayi Mektebi'nden bir fotoğraf. Bina şu anda Konya Büyükşehir Belediyesi Zabıta Müdürlüğü olarak hizmete devam ediyor.



1924 yılında Konya'da kurulan Halk İspirto Fabrikası-Bugünkü Mimar Muzaffer Caddesi'nde idi.



Un Kapanı Medresesi. Fotoğrafta görülen yapı Karamanoğlu İbrahim Bey İmareti ve Camisi. Bu alanın hemen kuzeyine Konya Kapanı denirdi. Konya'ya gelen mallar orada gümrüklenir, sonra satışa sunulurdu. Bu alanda Gazi İlkokulu vardı. - 1925 yılı öncesi (Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden)



Konya Ereğli Pamuklu Sanayi Müessesesi-1930'lu yıllar



1930 yılı, kurulduğu günden sonra Konya'ya bir çok sanayici, iş adamı yetiştiren Sanayi Mektebi öğrencilerinin yıl sonu sergisi.



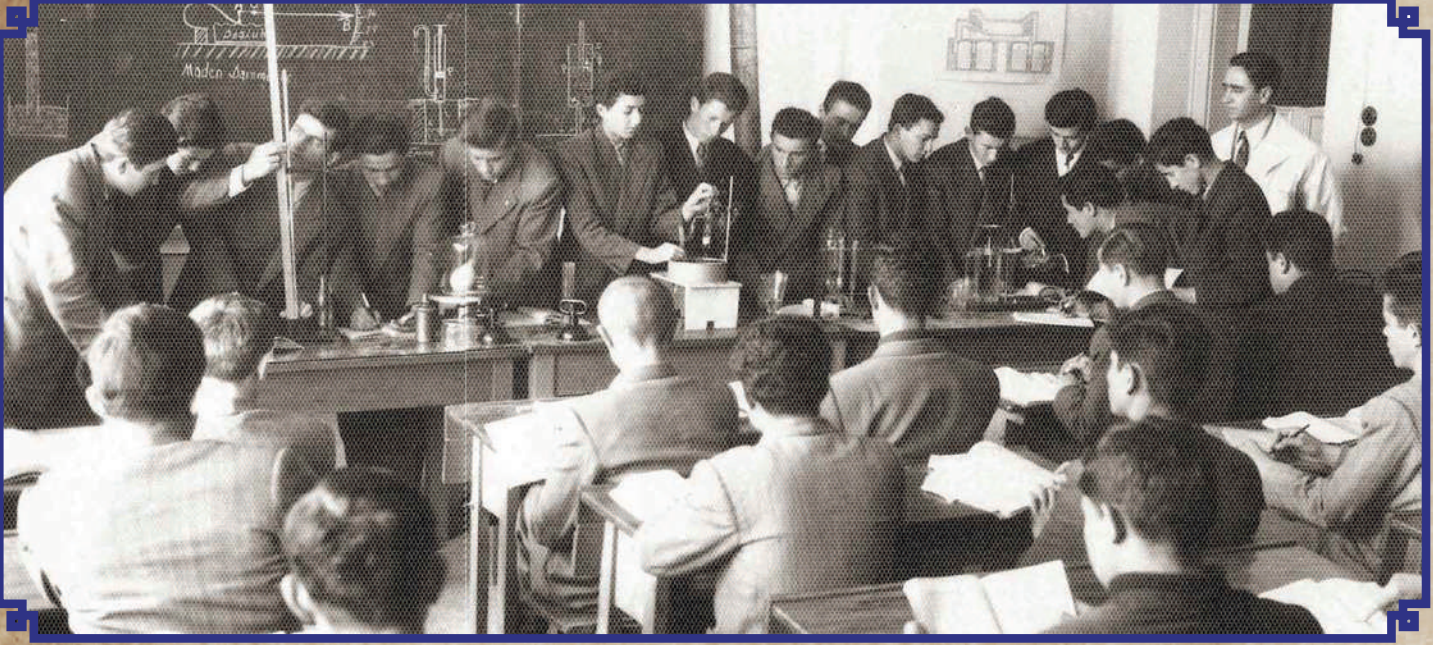
Konya Elektrik Şirketi-1930'lu yıllar (Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden)



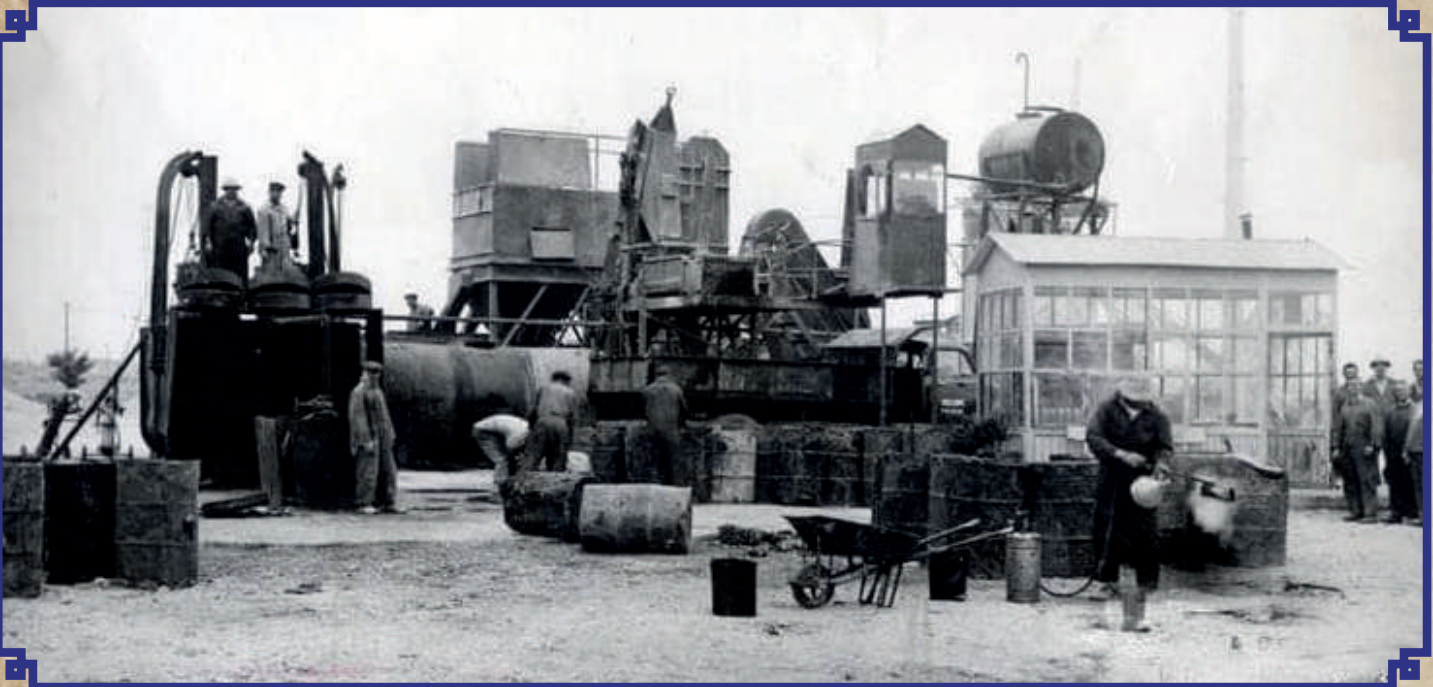
Konya'da Cumhuriyet Bayramı kutlamaları – 1935



1940'lı yıllar. Konya'ya ilk uzun torna tezgahını getiren Yatağanlı Hacı Ahmet Ağa (solda oturan), yanında yetişen ve Meram Sanayi'ndeki çelik döküm fabrikasının kurucusu kardeşi Ali Özdemir, (ayakta sağda), katibi Tahir Ağa, yine yanında yetişen İbrahim Canat (ayakta sağdan 3. kişi) ve büyük oğlu Mehmet Yatağanlıoğlu (ayakta soldan 2.) ile birlikte Uluırmak'taki evlerinin bahçelerinde bir fotoğraf.



*Konya Ticaret Lisesi öğrencileri sınıfta uygulamalı eğitim alıyor-1944 yılı sonrası
(Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden)*



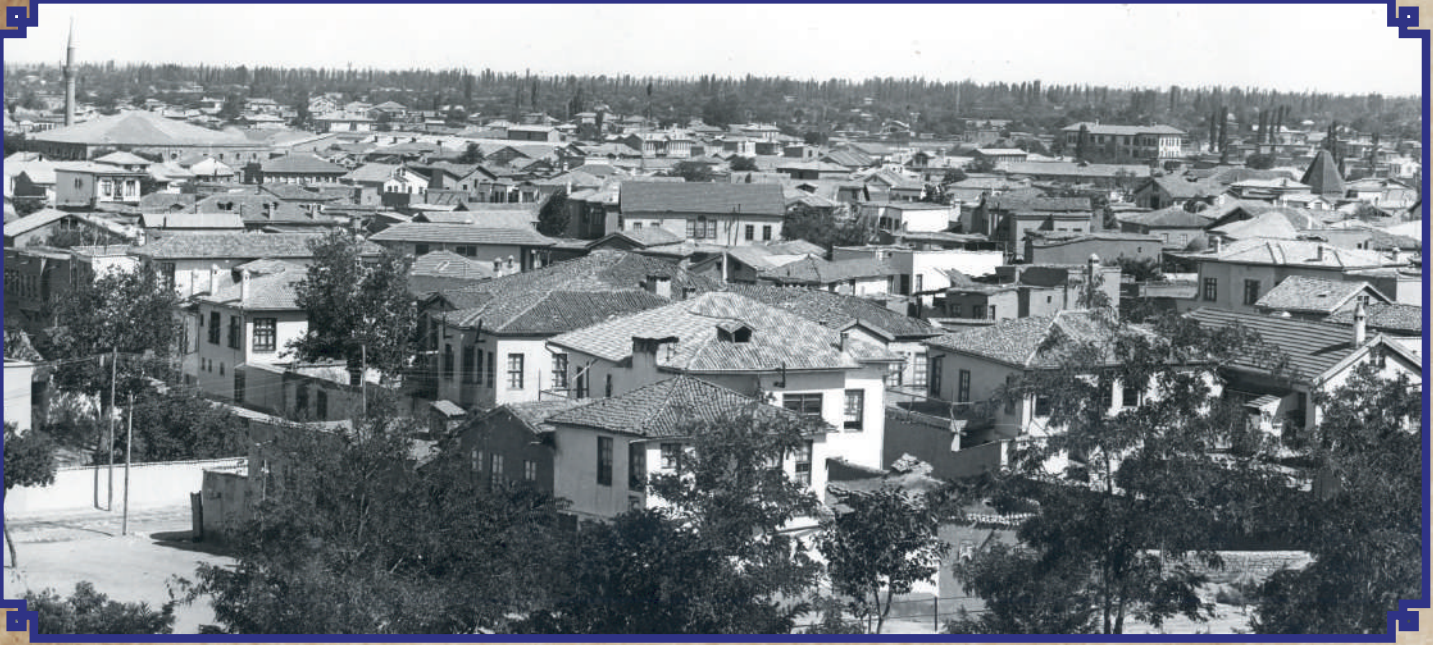
Konya da ilk asfalt şantiyesi. 23.03.1950'den 01.09.1950'ye kadar Konya Belediye Başkanlığı yapan A. Samet Kuzucu'dan sonra Rüştü Özal 1950-1954 yılları arasında göreve geldi. Bu dönemde ilk defa şehir içi caddeleri asfalt oldu.



İtfaiye arabaları - 1950



Ova Un Fabrikası temel atma töreni - 1951



*Genel Konya manzarası. Kapu Camii ile Hakimiyet-i Milliye arası – 1950’li yıllar
(Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden)*



*Sanayi Mektebi olarak kurulan, daha sonra ismi Sanat Okulu olan okulun demir atölyesinden
bir fotoğraf-1950’li yıllar (Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden)*



*Konya Sanayi Mektebi Demir Atölyesi'nde öğrenciler demir döverken-1950'li yıllar
(Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden)*



*Konya Sanayi Mektebi Tesviye Atölyesi'nden bir fotoğraf-1950'li yıllar
(Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden)*



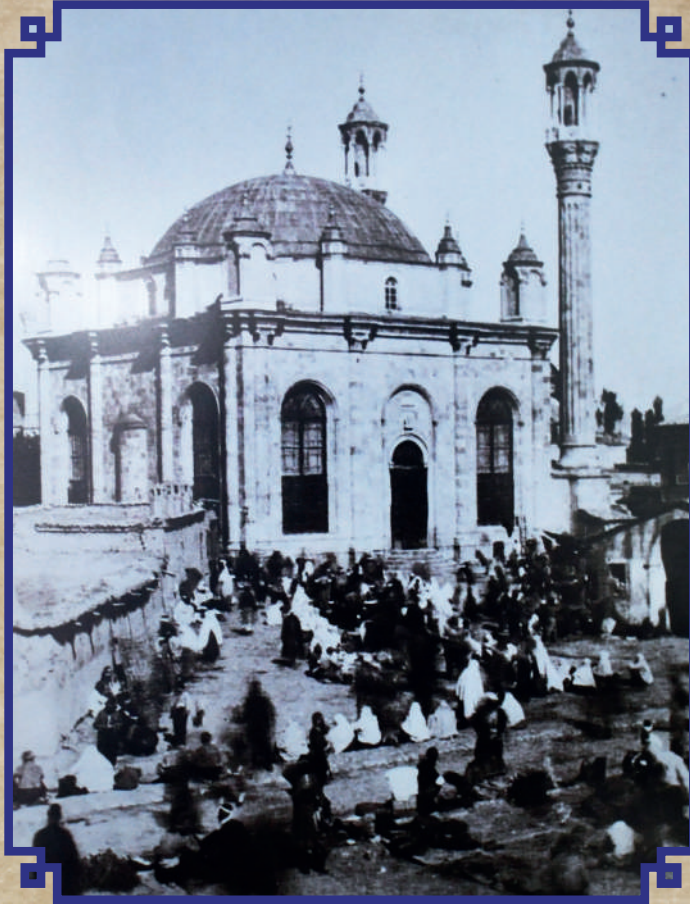
Meram Dere Elektrik Santrali -1950'li yıllar



Konya Şeker Fabrikası'nın resmi açılış töreninden bir fotoğraf. Fabrikanın açılışına dönemin Başbakanı rahmetli Adnan Menderes katılmıştır. Açılışta ilk konuşmayı Konya Mebusu (Milletvekili), Konya Şeker Fabrikası'nın İdare Meclisi İlk Reisi Himmet Ölçmen yapmıştır. 9 Eylül 1954



Alâaddin Bulvarında Pancar Şenliği – 1955



Aziziye Camii önünde Kadınlar Pazarı–20. Yüzyıl



Konya'da helva üreticisi Çöğenler Helva sahiplerinden Nuri Çöğen ve Ahmet Çöğen Aziziye Caddesi'ndeki dükkanlarında (1950'li yıllar)



Larende Caddesi'nde üretim yapan, Yusuf Yılmaz'a ait değirmen makinaları imalathanesinden bir fotoğraf. Çalışanlar ahşap buğday taşıma helezonu üretirken. (1960'lı yıllar)



1974 yılında çekilen bir fotoğraf. Fotoğraftakiler, 1. Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren Yılmaz Değirmen Makinaları Kollektif Şirketi çalışanları. Bu fotoğraftaki bazı kişiler, daha sonraki yıllarda kendi iş yerlerini kurarak Konya'da değirmen makinaları sektörünün güçlenmesine öncülük etmiştir.



1973 yılında Konya'da un fabrikası montajı yapan ekipten bir fotoğraf.



1973 yılında Konya'da un fabrikası montajı yapan ekipten bir fotoğraf.



1970'li yıllara ait bir fotoğraf. Konya'da üretilen bir makina, çalışanlar tarafından tamamen insan gücüyle kamyonu yükleniyor.



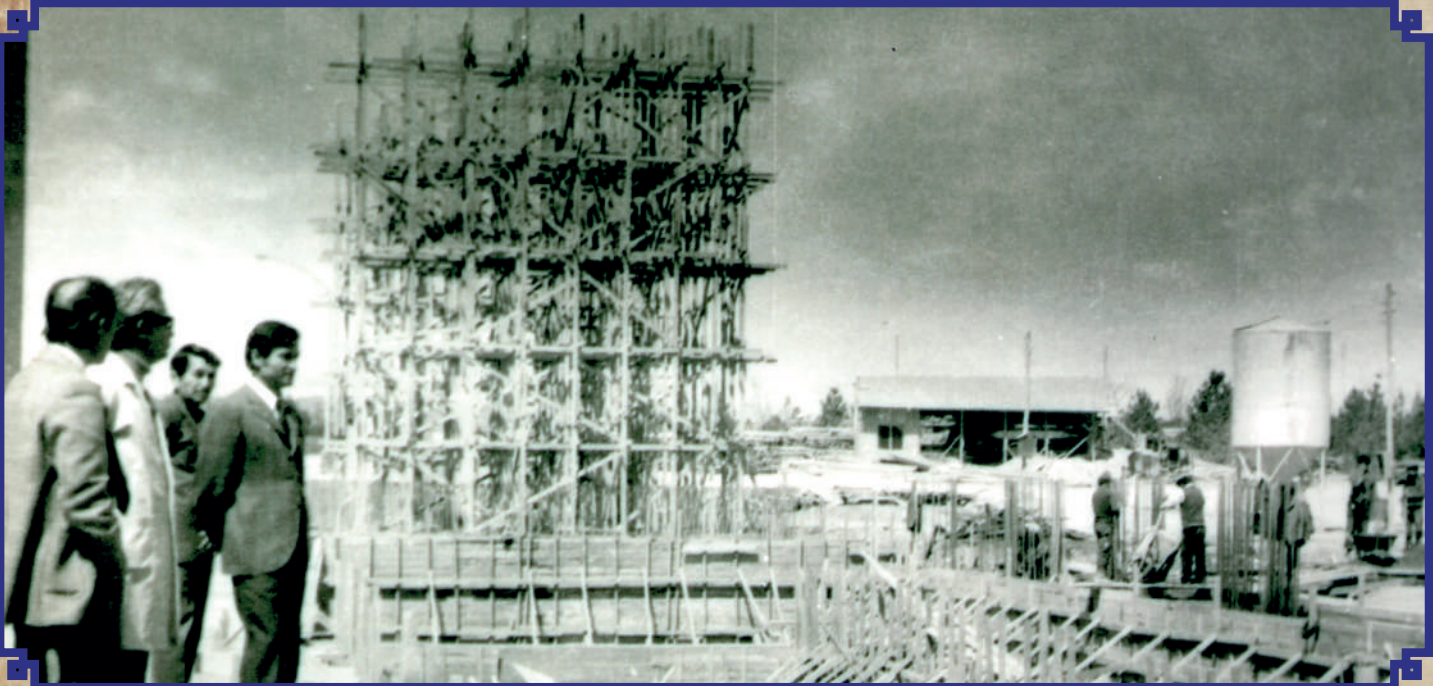
1970'li yılların başında Larende Caddesi'ndeki bir atölyede un fabrikalarına ait eleklerin imalatından bir fotoğraf.



1971 yılından bir fotoğraf. İşçiler tarafından Konya'da üretilen değirmen makinalarının montajı yapılıyor.



1958 yılı, İplikçi Camii minaresinden çekilme ihtimali yüksek bir Konya görseli. Alâaddin Tepesi'nde orta arka planda Orduevi ve sol arka tarafta Halk Evi binası görünüyor.



Konya Çimento Fabrikası inşaat çalışmalarından bir fotoğraf. Fabrikanın temeli 1954'te atılmış, 1963'te faaliyete geçmiştir.



Konya'nın eski kunduracılarından Kemal Özarpa, oğlu Ali Özarpa ve diğer ustalar bir arada.
Eski Kunduracılar olarak anılan Kunduracılar Çarşısı - 1975



Makineleşmeye geçmeden önce, bir kundurayı sıfırdan imal edebilmek için kullanılan malzemeler; kesim bıçağı, raspa, filo raspası, danalya, makas, şekillendirme çarkı, döner zımba, ütö kaşığı, taban raspası, kalıplama çekici, mastalyaki, ökçe bıçağı, ispirto ocağı, çiriş çanağı ve pergel. (Kemal Özarpa Hatırası)



Yer seçimi kesinleştikten sonra 2. Organize Sanayi Bölgesi'nden çekilen ilk fotoğraf-1976



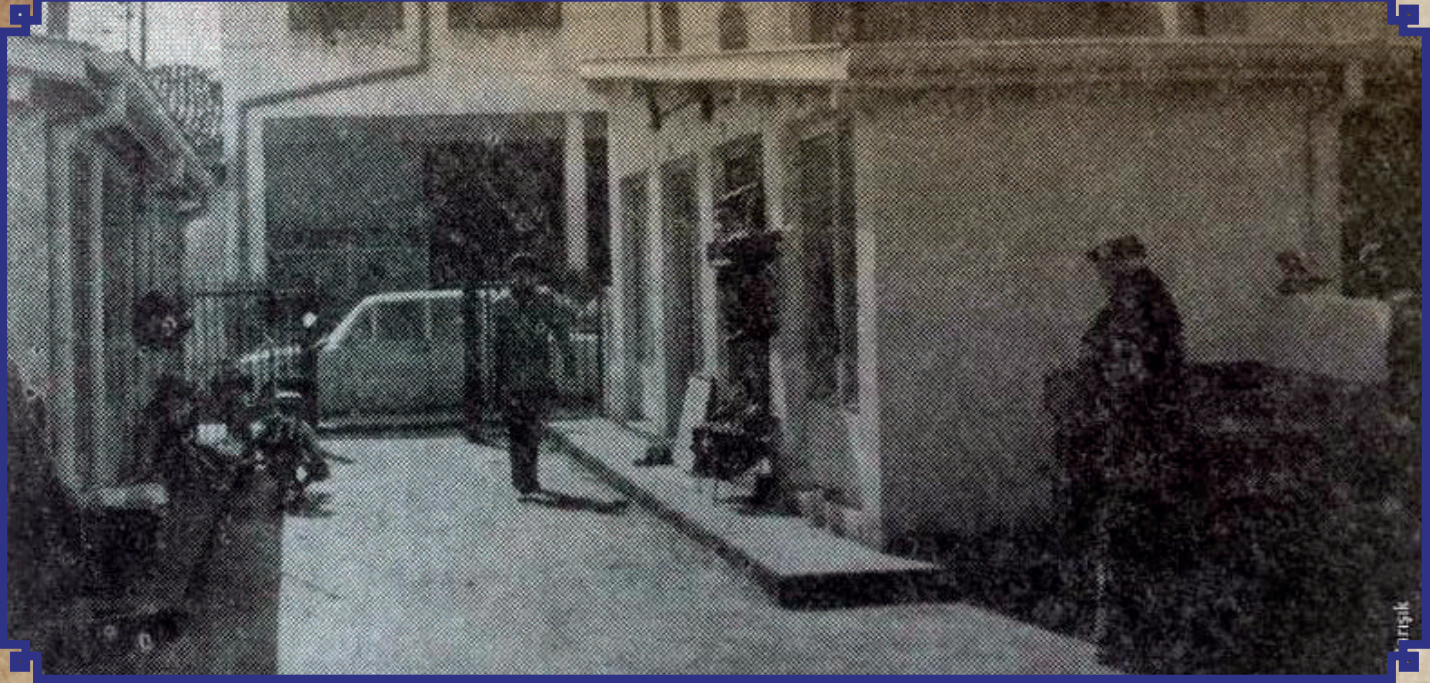
1981 yılı, Tahıl ambarı Konya'mızın olmazsa olmazlarından olan İstasyondan Aydoğdu'ya giden yol üzerindeki silo ve fabrika.



2. Organize Sanayi Bölgesi'ndeki ilk alt yapı çalışmaları. Kanalizasyon ve yağmur suyu alt yapı çalışmalarından bir fotoğraf- 1985



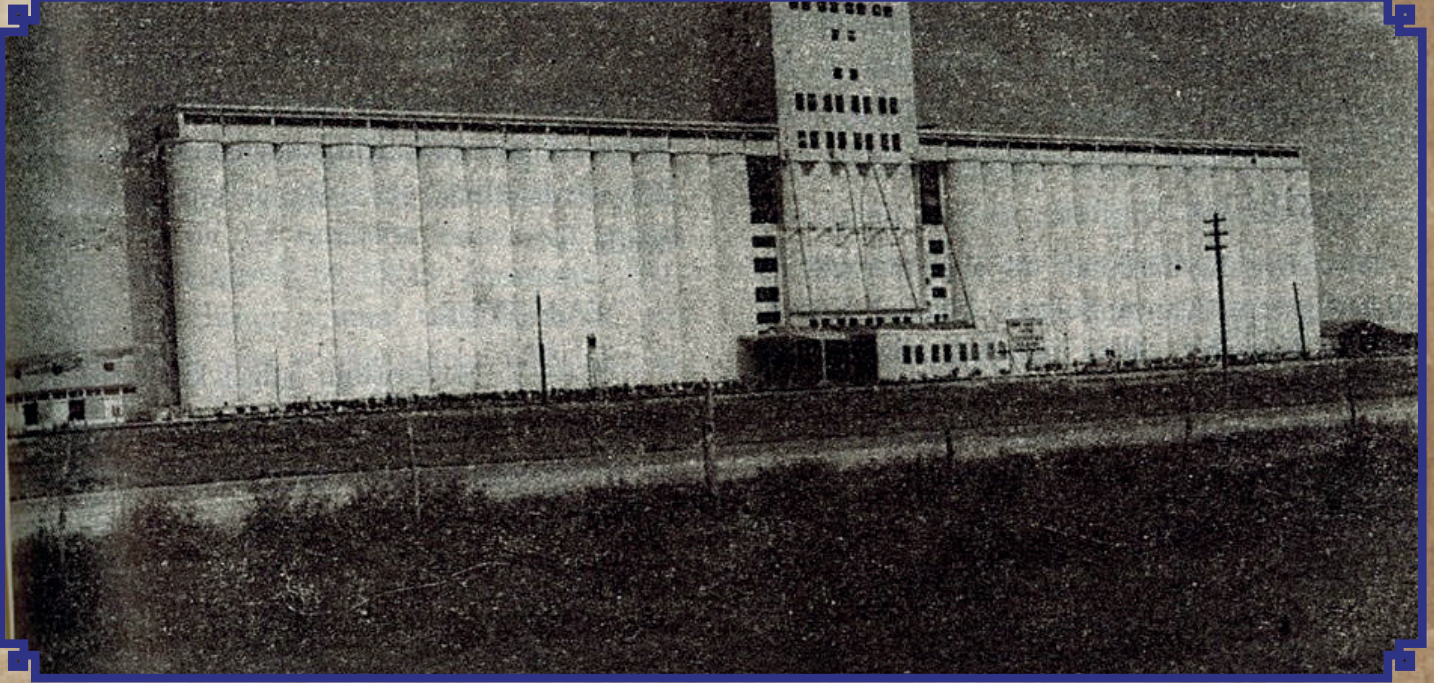
2. OSB'deki alt yapı çalışmalarını kontrol etmek için yapılan şantiye binası ve bölgenin ilk iş makinelerinden bir fotoğraf- 1991



1983 yılı. O yıllar sadece Konya Belediyesi olarak hizmet veren Fen İşleri Müdürlüğü tarafından yapılan Eski Buğday Pazarı'ndaki ayakkabı tamir dükkanları...



Kadınlar Pazarı – 20. Yüzyıl başları (Koyunoğlu Müzesi)



Horozlu Silosu



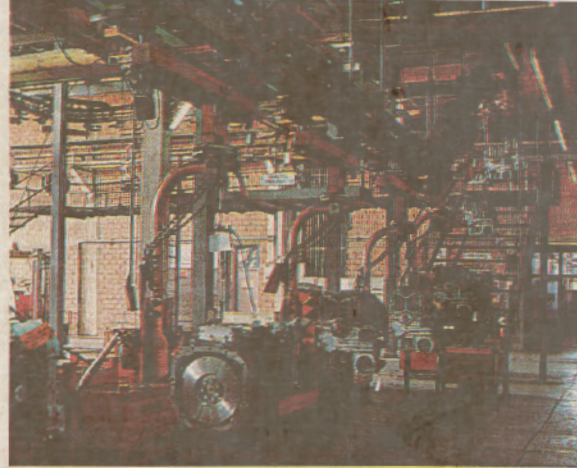
Altınapa Un Fabrikası



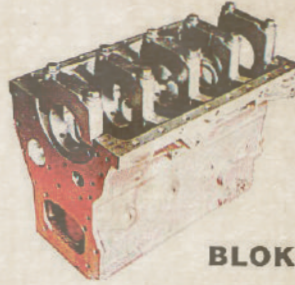
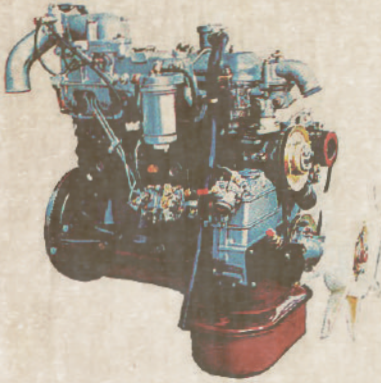
TÜMOSAN
TÜRK MOTOR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.



MOTOR MEKANİK ATELYESİ



MOTOR MONTAJ ATELYESİ

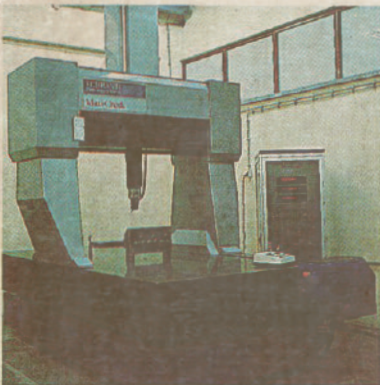


BLOK

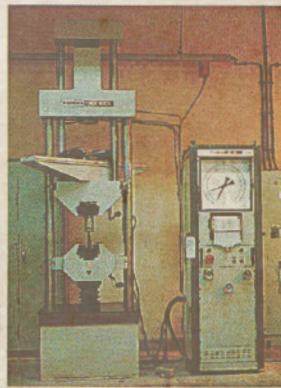


**SİLİNDİR
KAFASI**

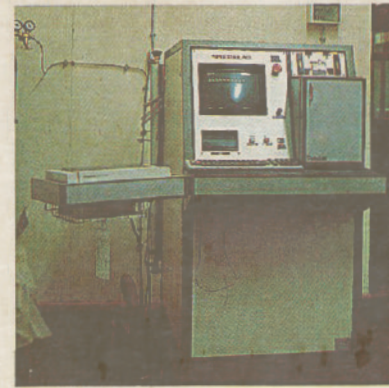
Tümosan mamülleri **FIAT** *Trattori* **SPA** Lisanslıdır. TSE belgelidir.



Üç Koordinatlı Ölçme Cihazı
FERRANTI Maxi-Chenck 750 EC



Üniversal Çekme Deney Cihazı
Schenk-TREBEL UPM 400 kN

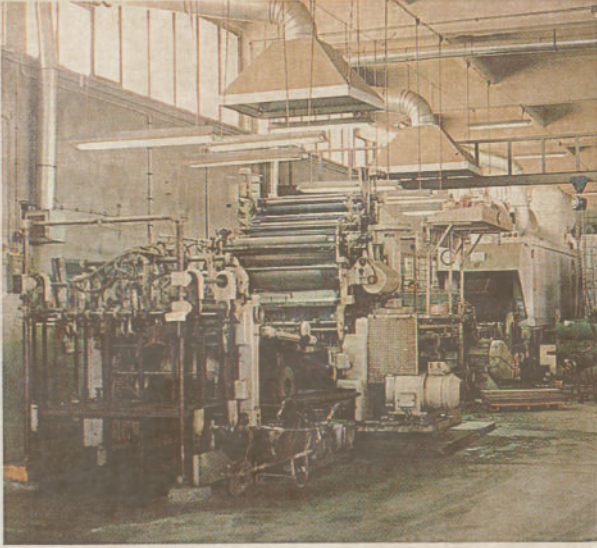


Spektrometre
SPECTROLAB-M5

GENEL MÜDÜRLÜK Ankara Karayolu 12. Km. (42152) KONYA Tel: 182002(4 Hat) 18 44 04 (6 Hat) Telex 48 160 şems tr Fax: 18 20 06 P.K: 835 KONYA	İRTİBAT BÜROSU : Kublay Sok. No: 45 (06570) Maltepe-ANKARA Tel: 230 80 75 Telex: 43117 İümo tr Fax: 230 83 68 P.K: 40 Maltepe - ANKARA
--	--

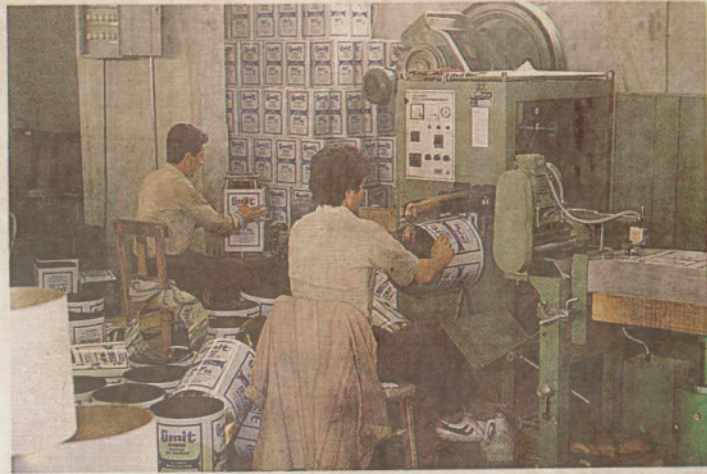


Akpınar a.ş.



METAL OFSET BASKI VE LAK TESİSİ

- Teneke Levha Üzerine her türlü Ofset Baskı ve Laklama işleriyle de hizmetinizdeyiz.
- Parselli-Parselsiz her türlü Laklama işleri ile Teneke Kutu Fabrikalarının Özel baskı işleri yapılır.
- Peynir, Helva, Reçel, Tahin, Turşu, Sıvı Yağ, Margarin, Tereyağı, Bal, Boya, Tiner, Sıva, bütün Gıda ve kimyevi Maddeler için.
- Mamul özelliğine veya isteğe göre, her ebatta Baskılı-Baskısız **TENEKE KUTU ÜRETİMİ**



AKPINAR TENEKE KUTU SANAYİ

NEDEN TENEKE KUTU AMBALAJ?

Gıda ve Kimya sanayiinde yaygın olarak kullanılan "Teneke Kutu Ambalaj"ın sağladığı avantajları şöyle sıralayabiliriz

SAĞLIKLI DIR

Teneke Kutu Ambalaj insan sağlığı için olumsuz etkiler taşımaz. Petrol ürünlerinden yapılan ambalaj maddeleri kansorejen etkisi gösterirken, Teneke kutu ambalajın sağlıklı olduğu ispatlanmıştır.

SAĞLAMDIR.

Ürününüzü her çeşit dış darbelerden korur. İstiflemede sorun yaratmaz. Bu özelliği ile mukavva kutu ambalajlarını geride bırakır. Soğuk hava Depoları için vazgeçilmez ambalaj şeklidir.

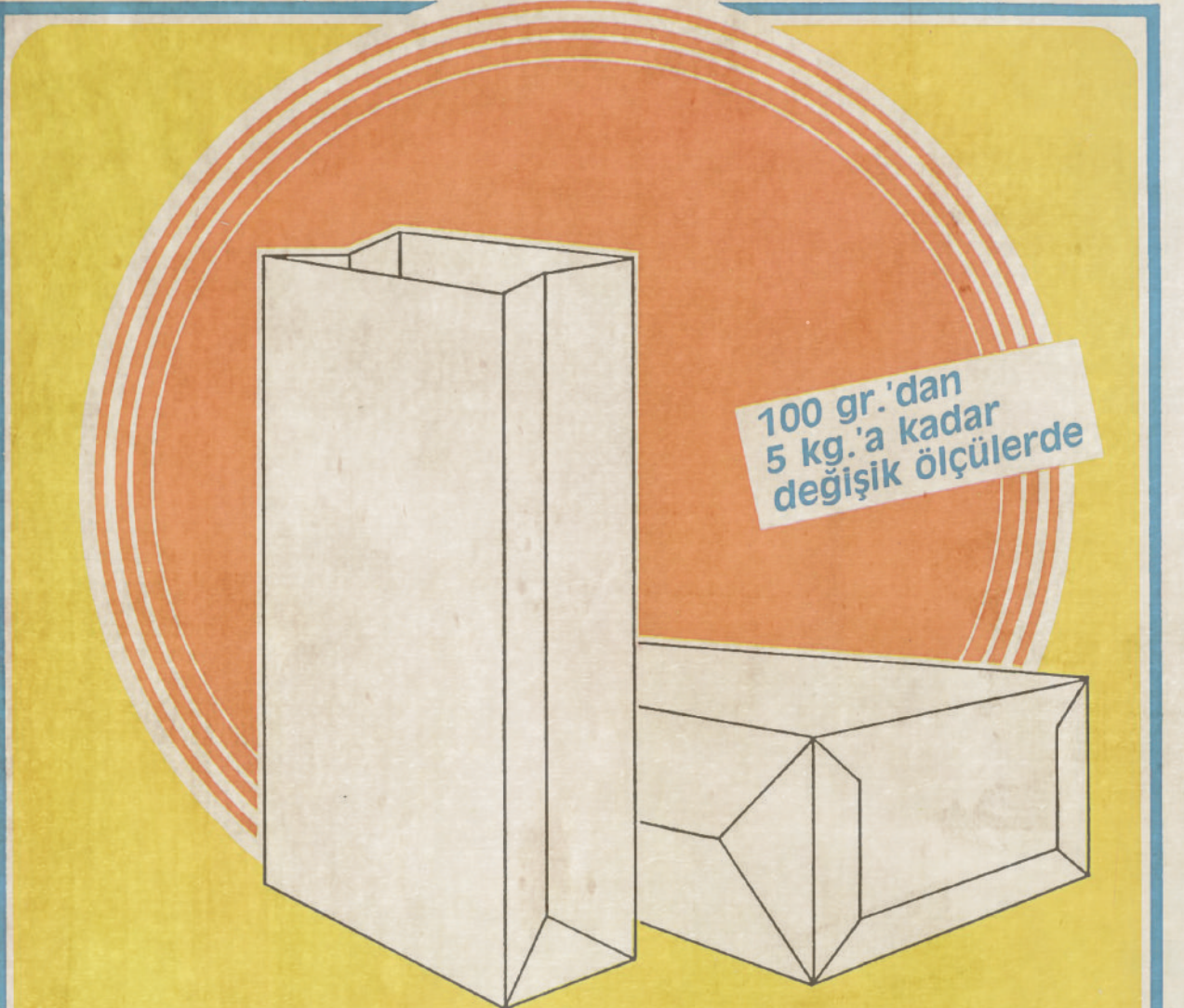
ETKİLİ TANITIM İMKANI...

Ürününüzü tanıtıcı renkli veya Siyah- Beyaz fotoğraf ve grafik çalışmaları aynen kutu üzerine basıldığından etkili tanıtım imkanı sağlanır. Ürününüzün albenisi artırılmış olur.



 **Akpınar a.ş.**

TEL: 552020 (3Hat) Fax: 115689
Hacı Yusuf Mescit Mahallesi Siperli Sokak No: 115 KONYA



100 gr.'dan
5 kg.'a kadar
değişik ölçülerde

Çay, Kahve, Un, İrmik çeşitleri için
DİKDÖRTGEN TABANLI, KÖRÜKLÜ

poşetler

PAPİRUS[®]

KAĞIT SANAYİİ VE TİCARET
ANONİM ŞİRKETİ



MERKEZ	FABRİKA
Mühürdar Cad. No:49/1 81300 Kadıköy-İSTANBUL Tel:3384464-3377395 Telex:29164 kgns tr. Telefax:3457317	Organize Sanayi Bölgesi, Bayrampaşa Cad. 42300-KONYA Tel:189170-185726 Telefax:189484-KONYA



**HUĞLU**
AV TÜFEKLER
KOOPERATİFİ

avcunun keyfi...

Huğlu/Beyşehir-Konya
Telefon : (34 14) 11 53 (4 Hat)
Telefax : (34 14) 10 32

Huğlu Av Tüfegi!



Taze Sütlü
Burcu
Bisküvileri

Fabrika: Adana Çevre Yolu 1.Km. P.K.567 KONYA
Tel: (33) 14 05 59 - 13 39 31 Fax: (33) 13 64 15 KONYA
Şube: Adana: (71) 217854 Samsun: (36) 101055 Ankara: (4) 3145718



ÖZTUNÇLAR

TARIM MAKİNALARI SAN. ve TİC. A.Ş.
Organize Sanayi Bölgesi İstanbul Yolu KONYA



İMALÂTLARIMIZ

- 12, 14, 16, 18, 20 Ayaklı
Çekili ve askılı kombine
hububat mibzerleri
- Çift bıçaklı biçme
makinaları.

PK : 390 Tlf:189137-189138



ÖZTEKİN

TARIM MAKİNALARI SANAYİ ve TİCARET A.Ş.

Organize San. Bölgesi Asım Sk. No:5

Tlf: 182110 - 5 hat KONYA



ÖZTEKİN

HUBUBAT (GÜBRESİZ) MİBZERLERİ
KOMBİNE (GÜBRELİ) HUBUBAT MİBZERLERİ.

ÜZÜMLÜ
AV TÜFEKLERİ SANAYİ KOOPERATİFİ

Üzümlü - Beyşehir Fax: 46 16 Konya / TURKEY
Tel: (Kod 34 14) 62 12 - 62 13 - 62 53

Aksu
Çağdaş Mekanlarda
Estetik Bir Görünüm İçin...

BÜRONUZU
KALİTEYLE
DÖŞEYELİM

BÜROSİT MAESTRO COSMO MIX

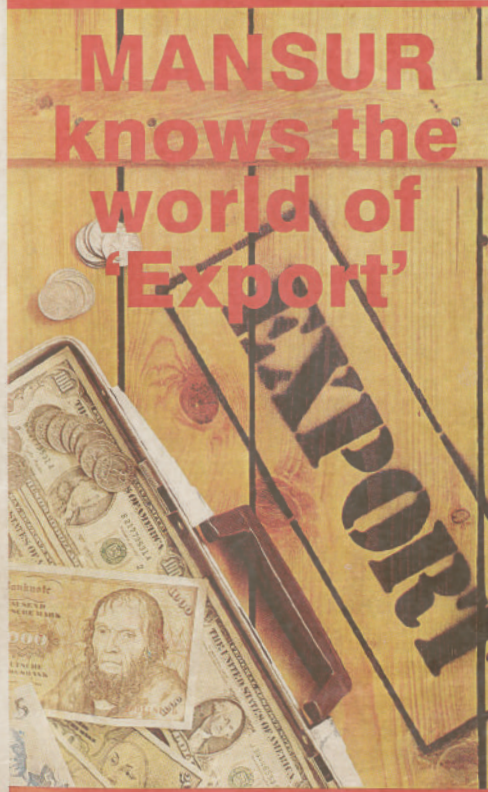
werzalit YETKİLİ SATICI

Werzalit masa ve sandalyeler pürüzsüzdür
dış etkenlere darbelere ve yanmaya dayanıklıdır.

AKSU MADENİ EŞYA SANAYİ A.Ş.
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ BUDAK ÖZÜ SOKAK NO: 13-15
TEL: 18 22 25 - 18 22 26 FAX: (9-33) 18 22 27 KONYA

• BÜRO, BANKA MOBİLYALARI • COMPUTER TERMINAL MASALARI
• HASTAHANE, KAFETERYA, KONFERANS SALONU ÜNİTELERİ
• OKUL SİRALARI • FABRİKA VE SPOR KOMPLEKSLERİ İÇİN
SOYUNMA DOLAPLARI • ECZANE VE MUTFAK ÜNİTELERİ
• TAKIM TEZGAH DOLAPLARI • PORTATİF ÇELİK RAF
• YAZLIK ÇEŞİTLERİ
AKSU KALİTESİYLE

MANSUR
knows the
world of
'Export'



صادراتنا الرئيسية
المواد الغذائية
المسوحات ولوازمها
الموتيليا والديكور
المواد الانشائية
المكين والآلات
المعدات والمكينات الزراعية
التأسيسات الزراعية بكاملها

OUR MAJOR
EXPORT PRODUCTS
• FOOD PRODUCTS
• TEXTILE AND
TEXTILES PRODUCTS
• FURNITURE AND
DECORATION
• BUILDING MATERIALS
• MACHINES AND TOOLS
• AGRICULTUREL TOOLS
AND MACHINERIES
• COMPLETE
AGRICULTUREL PLANTS

MANSUR
DIŞ TİCARET LTD.ŞTİ.
شركة المنصور للتصدير والاستيراد

MERKEZ-HEAD OFFICE
Organize Sanayi, Budaközü Sk. No:22 P.O. Box 285 KONYA/TURKEY
Tel:(00-33) 186636 (3 Lines) Telex:48243 Cemx Tr. 48169 Kips Tr.

SUB-ISTANBUL BRANCH
İrşat Caddesi, Kızılkaya Sk. No:93 Akmerkez/İSTANBUL/TURKEY
Tel:(00-11) 38997255/38997336 Telex:72360 Mbur Tr.

Tuz
ihtiyacınız
için bizi
arayınız...

Please call us
for your salt
needs...



- SOFRA TUZU
- MUTFAK TUZU
- SANAYİ TUZU
- TABLE SALT
- COOKING SALT
- INDUSTRIAL SALT



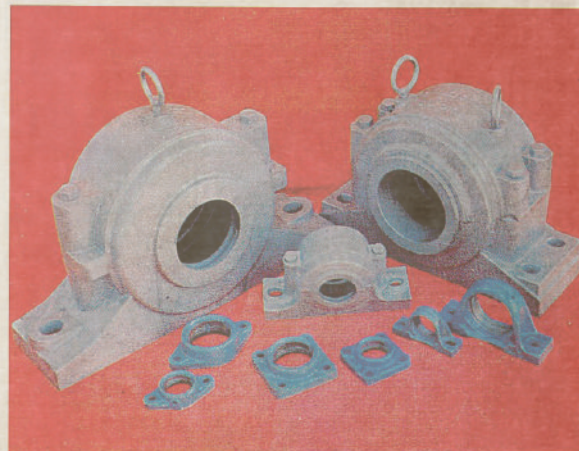
KONYA TUZ VE GIDA SANAYİ LTD. ŞTİ.

Ankara Yolu 7.Km. P.O.Box:202 KONYA/TURKEY
Tel:(90-33) 186636-186637-186639
Telex:48169 Kips Tr-48243 cemx Tr.

HCB[®]
hacıbalı[®]
TRANSMİSYON RULMAN YATAKLARI FABRİKASI
TRANSMISSION ROLLER BEARING FACTORY

FABRIKA/FACTORY:
Organize Sanayi, Budaközü Sk. No:17 KONYA/TURKEY
Tel:(33)183250 (3 Hat) - Fax:(33)183253

MAĞAZA/HEAD OFFICE:
Karatay Sanayi, Çayeli Sk. No:1 KONYA/TURKEY
Tel:(33)156391 - 152835



Hacıbalı Rulman Yatakları,
uluslararası standartlara uygun
SN-SD-S-SY-FY-FYTB-TU
serilerinde üretilmektedir.
Özel Rulman Yatakları yapıl-
maktadır.

Roller bearing are produced in
international standards series
of SN-SD-S-SY-FY-FYTB-TU
On request, Special Roller Bear-
ing can be made.



**BÜYÜK
Hekimoğulları**

GIDA SANAYİİ ve TİCARET A. Ş.

ADNAN UNLARI

PIRLANTA - *Baklavalık - Böreklik*
SAFİR - *Ekstra Pastalık - Yufkalık*
YAKUT - *Lüks Francalalık*



KALİTE - TEKNOLOJİ
GÜVENCE - HİZMET

**ADNAN
UNLARI**

Fax : 136223
Tel : 140643-140857-139252
Ankara Yolu Üzeri No: 430 KONYA

KONYA ve CİVARI SÜT SANAYİİ A.Ş.



- İl Özel İdaresi
- Büyükşehir Belediyesi
- Konya ve civarı Pancar ekicileri ihtisal Kooperatifi.
- Tarım Kredi Kooperatifleri 7. Bölge Müdürlüğü
- Konya ve civarı Süt Sanayi A.Ş.
KURULUŞUDUR..

Konya Süt Fabrikasının
Pastörize Sütten İmal Edilen
Mamullerini ısrarla Arayınız.

Meram Eski yol Üzeri No: 33
Tel: 177266 - 177267 KONYA

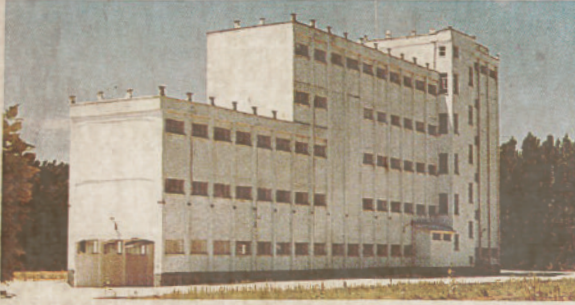
ÖZ-BEL

Yem Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Meram Eski yol Süt Fabrikası bitişği
Tel: 175414-176234 Fax: 177260 KONYA

ÇUM-SAN

ÇUMRA GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.



*Tandırılık-Yuflalık
Pastalık-Böreklik UNLARI*

Eski Karaman Köprü Civarı P.K.9
Tel: Santral: (9,3427) 2913 (3Hat) G.Müdür: 2010
Tic.Müd. 1783 Telex:48357 CZS-TR Fax: 1820
ÇUMRA / KONYA

ÇUM-PAŞ

ÇUMRA PATATES ve ZİRAİ ÜRÜNLERİ
DEĞERLENDİRME SANAYİ A.Ş.



Eski Karaman Köprü Civarı P.K.9
Tel: Santral: (9,3427) 2913 (3Hat) G.Müdür: 2010
Tic.Müd. 1783 Telex:48357 CZS-TR Fax: 1820
ÇUMRA / KONYA



DEKSAN
HİDROLİK MAKİNA SANAYİ A.Ş.



İMALAT ÇEŞİTLERİMİZ.

REMORK DONERLERİ (Turnike).

ZİRAİ REMORK SİLİNDİRLERİ.

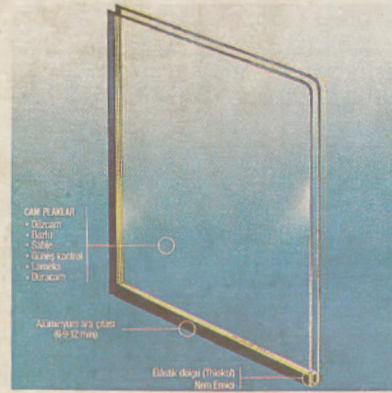
HİDROLİK DİKEY KRİKOLAR.

İmalatlarımız Bir Yıl Garantilidir.

Meram Sanayi Somaki Sokak No: 30-32
Tel: 177073-177213 Fax: 177213 KONYA

Türkiyenin en modern Çift Cam Sistemi

ISIcam



"Az
ödeyin...
Çok ısıtın!"

ORAN

ORTAANADOLU CAM SAN.TİC.A.Ş.

Tel: (9-33) 107986-108040-109868 Fax: 123578
İrt.Büro: Kapu Cami Civarı Marangozlar içi No:33
Fabrika: 2. Organize Sanayi Kırım Caddesi. No:7 42200-KONYA

"Gücünüzü Zirveye Ulaştırır."



misket
Bilgisayar

Mühendislik ve Ticaret



Katlı Otopark Üzeri Mevlana Çarşısı No: 126-127
Tel./Fax: 9 (33) 126751 KONYA

KOMBASSAN A.Ş.

**KONYA MATBAA, BASIM, AMBALAJ İMALAT
SANAYİİ ve TİCARET A. Ş. ENTEGRE TESİSLERİ**

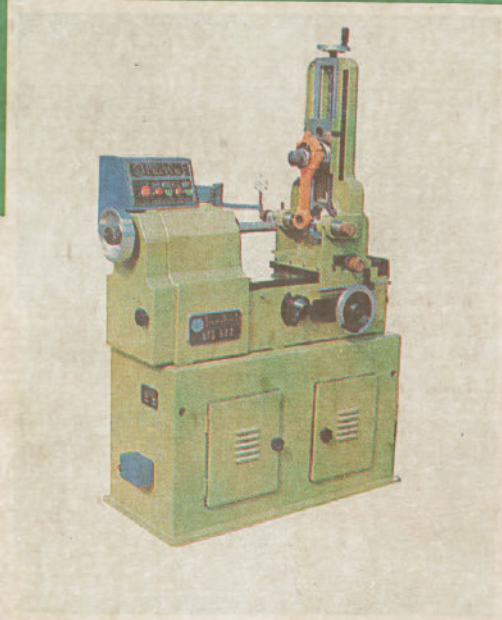
- KAĞIT ve KARTON ÜRETİM TESİSİ
- BASKILI ve BASKISIZ KARTON KUTU ÜRETİM TESİSİ
- BASKILI ve BASKISIZ SÜREKLİ FORM BİLGİSAYAR KAĞITLARI ÜRETİM TESİSİ
- KAĞIT AMBALAJ POŞET ÜRETİM TESİSİ

Büro : Belediye Karşısı Belediye İşhanı Kat: 6 No: 23
Tel.: (33) 123170 - Fax: (33) 102054
Fabrika : 2. Organize Sanayi Bölgesi Vezirpaşa Sokak
Tel: 9 - 081 490 20 KONYA/TÜRKİYE

Hassastır, sessiz çalışır, garantilidir.

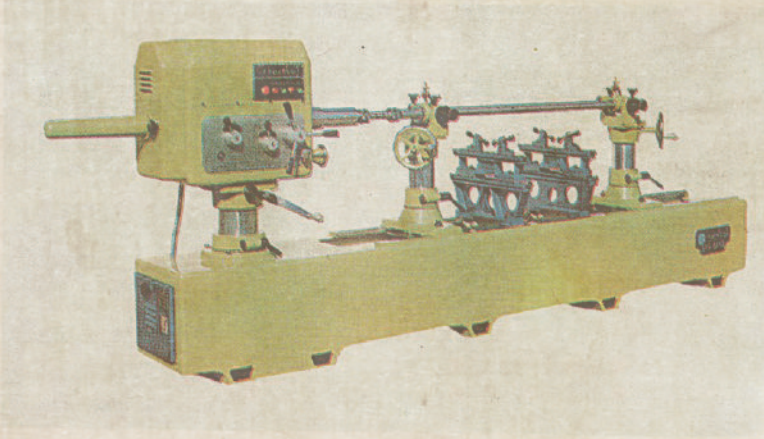
Sensitive, soundless, guaranteed

SARITAŞ Rectifying Machine tools with the high technical specifications are designed as being guarantee for the turning of steel, gray iron, non ferrous metals. Our work benches possess sensitive and quiet operating characteristics.



STŞ 580 Biyel Kolu Bara Tezgahı Con-rod boring and grinding machines

SARITAŞ yenileme tezgahları yüksek teknik özellikleriyle çelik gri dökme demir ve demir dışı metallerin tornalanması için garantili olarak imal edilmiştir. Tezgâhlarımız hassas, sessiz çalışma özelliklerine sahiptir.



STE 2250 Elektronik Sistem Anayatak Bara Tezgahı Electronic system main bearing bar machine

Saritaş

MOTOR YENİLEME MAKİNALARI

Karatay Sanayi. Sarıyer Sk.No:2 KONYA/TURKEY Tel:(33)132158- Fax:(33)141547

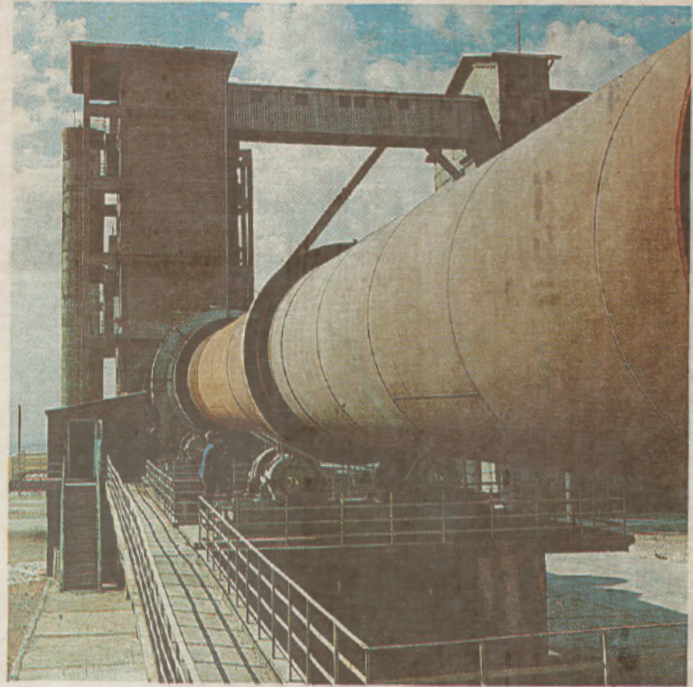
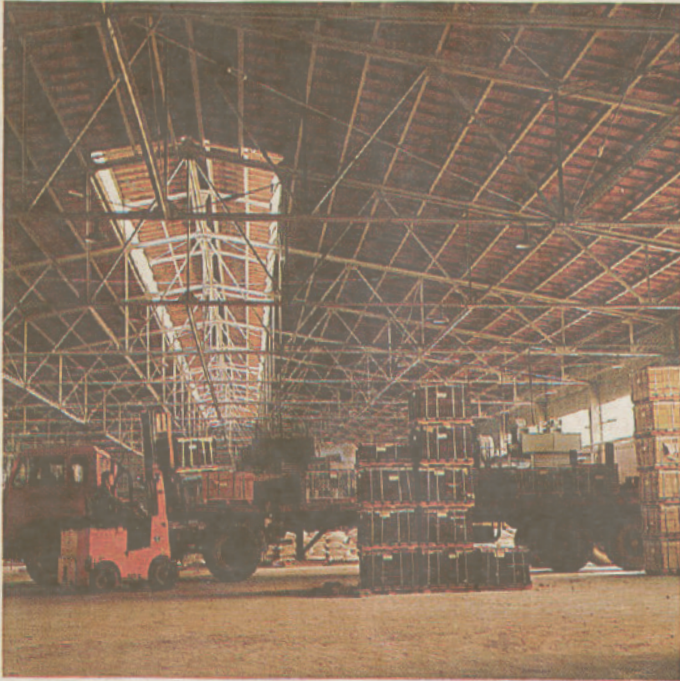
TOPRAKTAN ÇIKARTIP
EMEK YOĞUN BİR İŞLETMECİLİKLE
AĞIR SANAYİNE STRATEJİK GİRDİ SUNAN



KONYA KROM MAGNEZİT TUĞLA SANAYİİ T.A.Ş

Demir Çelik, Çimento, Bakır, Cam ve Demir dışı metal sanayilerine 1968 den beri hizmet sunuyoruz. Türkiye'nin ilk ve en büyük bazik refrakter malzeme üreticisiyiz.

50.000 ton/yıl kapasite ve 1000' e yakın çalışan ile Türkiye'nin en büyük 500 kuruluşundan biriyiz. Toprakta çıkardığımız manyezitten ürettiğimiz kaliteli üretimimiz ile yurtdışı piyasalarında da yaşıyoruz.



ÜRÜNLERİMİZ

- Pişmiş manyezit, manyezit krom, krom manyezit ve kromit tuğlalar
- Saç kaplı ve kimyevi bağlı manyezit ve manyezit krom tuğlalar
- Zift bağlı manyezit tuğlalar
- Reçine bağlı magnesia karbon tuğlalar
- Harçlar (Püskürtme, dövme ve örgü)

KONYA KROM MAGNEZİT TUĞLA SANAYİİ T.A.Ş
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
PK. 25 KONYA

Telefon : 33 250830 (6 hat)
Fax : 33 250836
Telex : 48131 kkm



SUPAR®

SUPAP ve PARÇA SANAYİ TİCARET A.Ş.

MOTOR SUPAPLARI

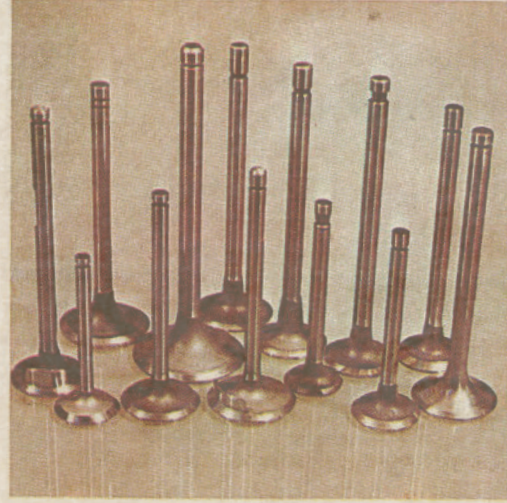
SUPAPIN MOTOR İÇİNDEKİ GÖREVİ

SUPAP: Motor içindeki mevcut 800 C sıcaklık altında formasyonunu kaybedmeden yakıt ve hava karışımını kesin olarak kontrol etmektedir.

SUPAP: Sıcak titreşimli yüksek hızdaki gazların gelip geçtiği, yakıt içindeki zararlı maddelerin yıprattığı ortamda çalışır.

SUPAP: Kaliteli malzeme ısı işlemleriyle sağlanacak, ağır çalışma şartlarına dayanıklı bünye yapısı, gerekli gövde ve sap ucu sertliği, dar toleranslarla işlenmiş pürüzsüz yüzeyleri olmalıdır.

SUPAR YAKITTA TASARRUF
SUPAR MOTORDA RANDİMAN
SUPAR MOTORDA GÜÇ
SUPAR MOTORDA GÜÇLÜ ÇEKİŞ
SUPAR MOTORDA ISINMAYI ÖNLER



FABRİKA

Organize Sanayi Bölgesi
P.K. 173 42001 KONYA
Telefon: (32) 1823954-1823955
187521-187522
Teleks: 48214 sspss tr

SATIŞ MERKEZİ

Ege Ospar Otomotiv Sanayi
ve Paçaten Tic. A.Ş. İZMİR
1. Sanayi Sitesi 2029 Sk. No: 62
Telefon: (51) 168160-167099
Teleks: 53208 eosp tr

ŞUBE

Ormaniyi caddesi No: 31-33/1
Sıkkacı-İSTANBUL
Telefon: (1) 5276243-5209883



**tadım
makarna**

Tadım Adı, Ağız Tadı

Ağızınıza tad TADIM MAKARNADAN

Konya sert durum buğdayından
el değmeden imal edilen
%100 irmikten mamül
Makarna Şehriye,
Erişte, İrmik ve
Unlarını iftiharla
sunar.

KONYA MAKARNACILIK ve TİCARET LTD.ŞTİ.

Eski Meram Yolu Elektrik Santrali Arkası
Tel: 17 69 73-176975-17 69 76 KONYA



ÖMÜR GARANTİSİ



dağ'san®

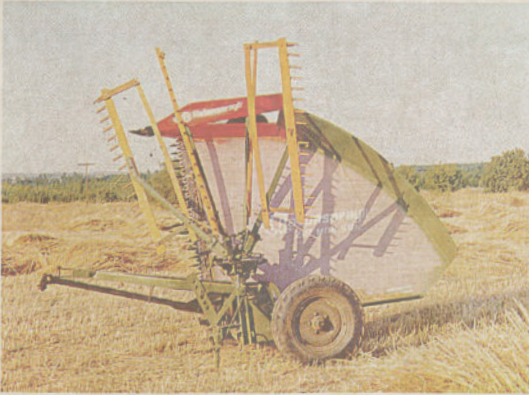
ENERJİ SİSTEMLERİ SANAYİ ve TİCARET A.Ş.



GARANTİ BELGELİ



Fark, Kalite, Garanti



Lastik Tekerlekli Ekin Biçme Makinesi



3'lü Hidrolikli Disk Pulluk



İMALATLARIMIZ



2'li ve 4'lü Pulluklar



ZİRAAT MAKİNA SANAYİ KOLL.ŞTİ.

TEL: 182130 (4 Hat) Fax: 182133
Anadolu Teknik Sanayi Demirtepe Sokak No: 20
KONYA



**ÇUMRA
KAĞIT SANAYİ A.Ş.**

- * 2 - 6 Katlı
- * Dış katı beyaz kraft ve pp kumaş
- * Ara katı pe ve pe laminasyonlu
- * 4 renk baskılı
- * Düz kesim, ağzı açık torba
- * Kademeli kesim, valfli torba
- * Körüklü, dikişli valfli torba

P.K. : 346 KONYA
Tel./Phone : (9-3428)1152 (3 Hat)
Telex : 48270 cuto tr.-Fax: (3428) - 1253

Çimento, Alçı, Kireç, Barit, Şeker, Un, Makarna, Baharat ve diğer Sanayi dalları için Aşağıdaki özelliklerdeki muhtelif torbalar üretilmektedir.



ÖZDÖKEN

TARIM MAKİNALARI SANAYİ ve TİCARET A.Ş.



Hububat Mibzeri

- KOMBİNE HUBUBAT MİBZERİ.
- TRAKTÖR KABİNESİ.
- TIZGARO (Tanten)
- GOBLE

Mamullerimiz Fabrikamızdan,
Tüm Tarım Kredi Kooperatiflerinden
ve Ziraat Bankası Kredili ve
Bayilerimizden satışı yapılmaktadır.



Traktör Kabinleri

Tel: (33) 182357-182358-182359
Fax: (33) 180986
Organize Sanayi Bölgesi Güvençli Sokak No: 5 KONYA



Organize Sanayi Bölgesi PK: 33
Telefon: 182200 6 hat
Telefax: 182214 KONYA



SAP TOPLAMA VE SAMAN YAPMA MAKİNASI



DAMPERLİ REMORK
(SAĞA-SOLA-GERİYE DEVİRMELİ)



ELEMELİ SAVURMALI KOMBİNE HARMAN MAKİNASI

POLAT KAUÇUK

SANAYİ ve TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

Meram Sanayi Karşısı PK.: 203 42002 - KONYA
Tel: 173385 - 173386 - 173387 Telex: 48215 YEME TR. Fax: 177824
KONYA



"LASTİK ÇİZME"

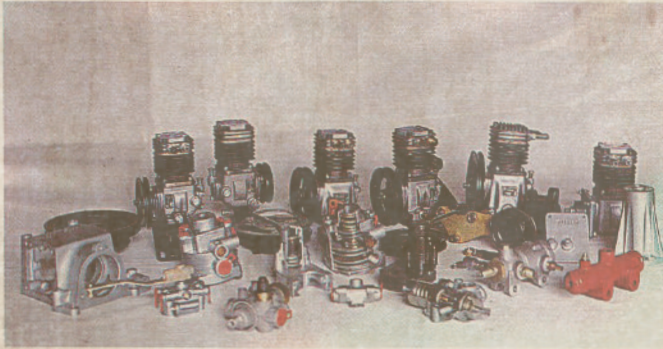
ERMENEK

"Lastik Bot ve Ayakkabıları"

KONEKS

DIŞ TİCARET A.Ş.

Vatan Caddesi. Adalhan. 15/206
P.O. BOX:66 Nalçacı/KONYA/TURKEY
Tel:(90-33)174058-201376-201377
Tlx:48183 Konx tr. Fax:(90-33)177408



İmalatlarımız:

- Dorsey Ventili
- Dorsey El freni ve Supabı
- Wabco tipi MERCEDES Hava Tahliyesi
- 303 MERCEDES Kasa Ventili
- Havalı Fren ve Kapı Kompresörleri
- FIAT 50 NC/MAGIRUS/ISUZU NPR
- INTERNATIONAL/PEUGEOT J9
- Alüminyum Enjeksiyon Pres Döküm

Production list:

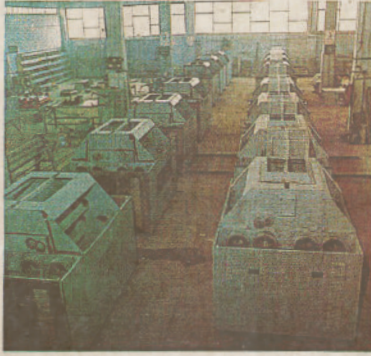
- Valve for Dorsey
- Hand brake and Valves for Dorsey
- Wabco type air ventilation for MERCEDES
- Safer valve for 303 MERCEDES
- Air brake and door compressors
- FIAT 50 NC/MAGIRUS/ISUZU NPR
- INTERNATIONAL/PEUGEOT J9
- Aluminium pressure die casting

TSEK
KALİTE BELGELİ

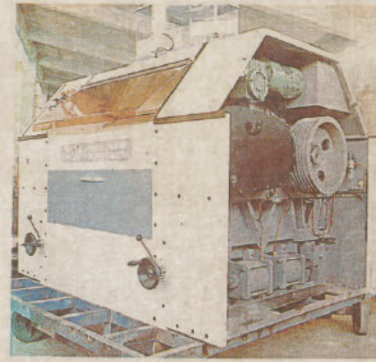


OTOMOTİV SANAYİ VE TİCARET

Tel: (İş) 130187-162227 Fax: 151556 (Ev):150656
Karatay Sanayi Bahçeli Sokak No: 11-13 42300 KONYA



ACAR DEĞİRMEN
VALS SANAYİ



TÜRKİYE'DE İLK DEFA MONOBLOK GÖVDELİ
Havalı Full Otomatik Danelik Dijital Kumandalı Vals
İmalatını Gerçekleştirmiş Bulunuyoruz.
Vals'lerimizi Görmeniz Menfaatinedir.

Muzaffer ACAR

Organize Sanayi Bölgesi Doludere Sk: No:6
Tel: 187667-185292-183984 KONYA



Kanatlı Orak Makinası



4 Tonluk Remork Ahşap Kasa

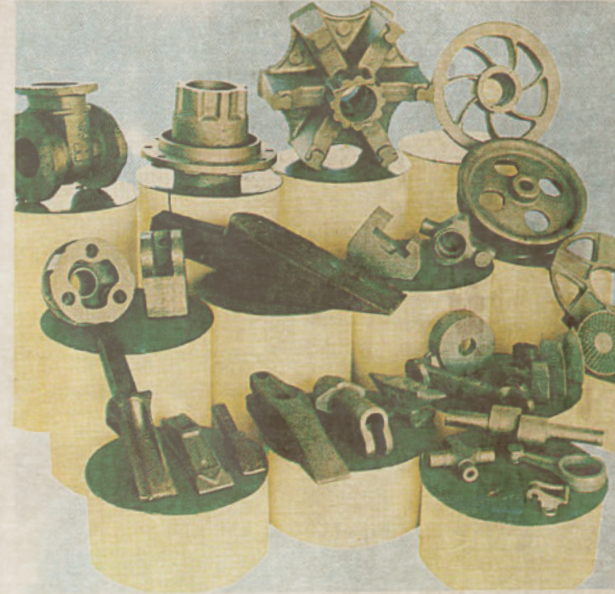
120 lik Harman Makinası



 **AKBEL**

TARIM MAKİNALARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Organize Sanayi Bölgesi P.K.190
Tel:133787-133757-132691 KONYA



MORÇELİK

ÇELİK DÖKÜM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Organize Sanayi Bölgesi KONYA

TÜRKİYE'DE
İLK DEFA

GESAS®

çikolata kaplamalı HELVA

A new taste on your
table GESAS chocolate
coated Helva.



Sofranızda yeni bir lezzet.



GENEL GIDA SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.

Ankara Yolu No: 392 42002 - KONYA Tel:(33) 158882 (4 Hat)- Fax: (33) 160502 Telex: 48124 gesa tr.



SONDAJ BORU SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Mehmet Ali ATİKER

**DERİN KUYU SONDAJ TEÇHİZ
BORULARI**

(KAPALI FİLİTRELİ)
4 İNÇ'den 14 İNÇ'e KADAR
KENDİ İMALATIMIZDIR

Telofonlarımız:

Fab: 176714-176715

Organize: 181397-181398-183212-183896

Ev: 176731-177380 Fax: 176715

Karacıgan Cami Sokak No: 30 KONYA
Organize Sanayi Atabey Sokak: No: 5 KONYA

**Devlet Onaylı
Garanti**



● SONDAJ MAKİNESİ İMALATI
ve YEDEK PARÇALARI.

● DERİN KUYU SU POMPALARI

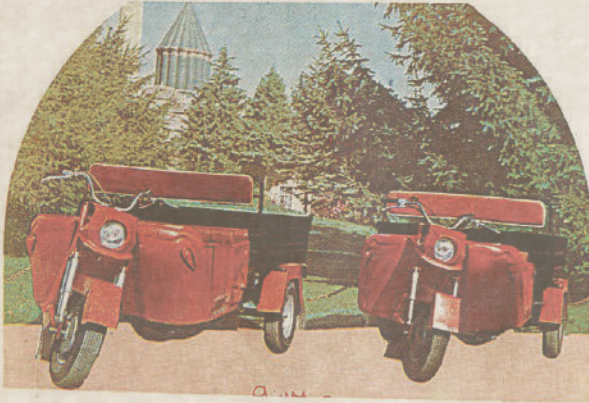


yersusan

DERİN KUYU SU POMPA İMALATI VE SONDAJ SANAYİ A.Ş.

Merkez: 1.Organize Sanayi Böl. Atabey Sk. No:3 42050 KONYA
Tel: 190880 (5 Hat)

İrt. Yeri: Meram Sanayi. Müceddet Sokak. No:10 4209u KONYA
Tel: 176015- 176979 Fax: 176977



İMALATLARIMIZ

- ÜÇ TEKERLEKLİ MOTORLU VE MOTORSUZ
YÜK TRİPORTÖRLERİ
- MALUL VE HASTAHANE ARABALARI
- BİLÜMÜM MOTOSİKLET VE BİSİKLET JANTLARI
İMALAT SANAYİ

**YURTTABİR
KARDEŞLER**

AKEL YURTTABİR

JANT SANAYİ VE TİCARET

Fab: Meram Sanayi Bitişği Gümrah Sokak No: 10
Tel: 171045 - 176928 KONYA

**Karipek'le
dört mevsim ve sonrası.**

Üretimlerimiz

- Dondurma makinaları
- Sanayi tipi buzdolapları.
- Tıbbi cihazlar
- Emayeli ısı mamülleri.
- Emaye mutfak eşyaları

Our Products:

- Ice-Cream machines
- Industrial refrigerators
- Medical apparatus
- Enamelled heating products
- Enamelled kitchenware

Karipek refrigeration machines

Full automatic refrigerators

Thermostatic control

Two layer isolation against heat and sun effect

The last development on the technology of refrigeration

Karipek

SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Organize Sanayi Bölgesi Yerlisu Sokak No: 9/12
KONYA/TURKEY

Tel: (33) 182040-182041 Fax: (33) 189101

KAYNAKÇA

- Akdağ Mustafa 1963. *Celali İsyanları, (1550-1603)*, Ankara, Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Akdağ Mustafa 1995. *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası*, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Alp Sedat, 2000. *Hitit Çağında Anadolu*, TÜBİTAK Yayınları, Ankara
- Atalay Sonya And Hastorf Christine A. 2006. *Food, Meals, And Daily Activities: Food Habitus At Neolithic Çatalhöyük*, American Antiquity, Apr., Vol. 71, No. 2, Pp. 283-319.
- Atalay A. (2011), *Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Konya'da Kurulan Milli Şirketler ve Milli Bankalar*.
- Bahar Hasan 2017. *Hititlerde Su Ve Konya Su Anıtları*, International Congress On Cultural Heritage And Tourism, (ICCHT - 2017), S.861-867.
- Bahar Hasan 2018. *Demir Çağında Konya Ve Ticari Hayat*, Konya Kitabı XVI, Editörler Abdulkadir Buluş, Caner Arabacı, Konya Ticaret Odası Yayınları, S. 53-68.
- Bahar, H., (1999). *Demir Çağında Konya Ve Çevresi*, Sel.Ün Yayınları, Konya.
- Baird Douglas, (2004) *Settlement Expansion On The Konya Plain, Anatolia: 5th-7th Centuries AD, Late Antique Archaeology 2 (1)*, S.219-246.
- Balı Rifat N. 2018. *Anadolu'dan Yeni Dünya'ya Amerika'ya Tik Göç Eden Türklerin Yaşam Öyküleri*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Baykara Tuncer 1985. *Türkiye Selçukluları Devrinde Konya*, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bayram Mikail 2002. *Bacıyan-I Rum (Anadolu Bacıları Ve Fatma Bacı, Türkler Ansiklopedisi, Cilt 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, S. 365-379*.
- Buluş A. (2014), *Konya Sanayi Tarihi*.
- Besalel Yusuf 2004. *Osmanlı Ve Türk Yahudileri*, İstanbul, Gözlem Gazetecilik Basın Ve Yayın A.Ş.
- Bruce Masters 1999. *Aleppo: The Ottoman Empire's Caravan City, The Ottoman City Between East And West Aleppo, Izmir, And Istanbul Edhem Eldem Daniel Goffman And Bruce Masters, Cambridge University Press, S.17-78*.
- Burke Peter 2000. *Tarih Ve Toplumsal Kuram Çeviren Mete Tunçay, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul*.
- Cahen Claude 2000 *Osmanlılardan Önce Anadolu*, Çeviren Erol Üye-pazarıcı, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Carolyn Nakamura & Lynn Meskell, (2009) *Articulate Bodies: Forms And Figures At Çatalhöyük*, Journal Archaeology Method Theory, 16:205-230.
- Charles Fremon (2003) *Mısır, Yunan Ve Roma Antik Akdeniz Uygarlıkları*, Türkçesi Suat Kemal Angı, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Clark Edward C. (1974), *The Ottoman Industrial Revolution*, International Journal Of Middle East Studies, Vol. 5, No. 1 Pp. 65-76.
- Çelik Rifat İlhan 2005. *Tevarih-i Ali Selçuk'un Transkribi Ve Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çelik Yüksel, Bizirlik Alpay 20202. *XVII. Yüzyıl Orta Ve Batı Anadolu'da Dokuma Sanayi*, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18 (3); 467-485.
- Çelik, R. İ. (2023). *XII. Ve XIII. Yüzyıllarda Türkiye Selçuklu Hükümdarlarının Uyguladıkları Ekonomik Politikalar Ve Bunların Ahiliğin Gelişimine Etkileri*. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 8 (Özel Sayı: Dr. Recep Yaşa'ya Armağan), 2374-2410.
- Dıvıçioğlu Sencer 2004. *Ortaçağ Türk Toplamları Hakkında*, YKY, İstanbul.
- Dıvıçioğlu Sencer 1999. *Osmanlı Beyliğinin Kuruluşu* YKY, İstanbul.
- Dönmez Ahmet 2014. *Osmanlı Modernleşmesinde İngiliz Etkisi Diplomasi Ve Reform (1833-1841)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Düring Bleda S. (2001), *Social Dimensions In The Architecture Of Neolithic Çatalhöyük Anatolian Studies*, 2001, Vol. 51 Pp. 1-18.
- Ekmeleddin İhsanoğlu 1992, *Osmanlıların Batı'da Gelişen Bazı Teknolojik Yeniliklerden Etkilenmeleri*, Ekmeleddin İhsanoğlu (Editör) *Osmanlılar Ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları S. 121-139
- Ergenç Özer 1988. *XVIII.Yüzyılda Osmanlı Sanayi ve Ticaret Hayatına İlişkin Bazı Bilgiler*, Belleten 52 (203); 501-534.
- Ergenç Özer 1995. *Osmanlı Klasik Dönemi Kent Tarihçiliğine Katkı XVI. Yüzyılda Ankara Ve Konya*, Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları, Ankara.
- Erkut Sedat 2008. *Konya Karahöyük'te Ele Geçen Binyılın İlk Çeyreğinden Buğday Örneği*, Belleten Cilt: LXXII, Sayı: 263, S. 1-8.
- Eroğlu Savaş 2007. *1847 – 1848 Tarihlerinde Konya'nın Sosyal Ve Ekonomik Durumu (80 Numaralı Konya Şer'iyeye Siciline Göre) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Konya.
- Evliya Çelebi *Seyahatnamesi* 1986, Cilt 3-4, Üçdal Neşriyat, İstanbul.
- Fant Clyde E. And Reddish Mitchell G. 2003 *A Guide To Biblical Sites In Greece And Turkey*, Oxford University Press, New York.
- Feroz Ahmad 1995. *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Çeviren Yavuz Alogan, Sarmal Yayınevi.
- Freely John 2012. *At Üstünde Fırtına Anadolu Selçukluları*, Çeviren: Neşenur Domanic, Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık, İstanbul.
- French David (1998), *Pre- And Early-Roman Roads Of Asia Minor. The Persian Royal Road, Iran, Vol. 36 Pp. 15-43*.
- Giray Filiz Ercan Özlem 2021. *Osmanlı Devleti'nde 1840-1841 Yılları Arasında İç Anadolu Bölgesi'nde Çıkan Vergi İsyanları*, International Journal Of Public Finance Vol. 6 No. 1, p. 1- 20.
- Gordlevski V. 2018 *Anadolu Selçuklu Devleti*, Çeviren Azer Yaran, Onur Yayınları, İstanbul.
- Griswold William J. 2002. *Anadolu'da Büyük İsyan 1591-1611*, Çeviri Ülkün Tansel, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Gülcan Mustafa 1989. *Konya'da İhtimai ve Sosyal Hayat, (1675-1676)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Gülsoy Ufuk 2010. *Kutsal Proje. Ortadoğu'da Osmanlı Demiryolları*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Gündüz Şinasi 2004. *Pavlus Hristiyanlığın Mimarı*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara.

- Halil İnalçık S.132. Akademik Ders Notları.Pdf
- Hasan Bahar 2017. Tarih Öncesinden Bizans Dönemine Kadar Konya Ulaşımı Ve Balkayalar-Bağırsıkdere Kalesi, USAD, (7), S. 125-140.
- Hazel Kaya Perihan 2016. 18. Yüzyılda Konya'nın Mali Yapısı Ve Merkez Maliyesi İle İlişkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Hodder Ian (2007) Çatalhöyük In The Context " Of The Middle Eastern Neolithic, Annu. Rev. Anthropol. 36:105–20.
- Hodder Ian And Cessford Craig (2004), Daily Practice And Social Memory At Çatalhöyük, American Antiquity, Vol. 69, No. 1, Pp. 17-40.
- HOF, Ulrich Im. (2004), Avrupa'da Aydınlanma, Çev. Şebnem Sunar, İstanbul, Literatür Yayınları
- Huart M. Element 1978. Mevleviler Beldesi Konya, Çeviren, Nezih Uzel, İstanbul.
- İbn Battuta 2000. İbn Battuta Seyahatnamesi, Çeviri, İnceleme Ve Notlar: A. Sait Aykut, YKY, İstanbul.
- İBNİ BİBİ 1941. Anadolu Selçukî Devleti Tarihi, Farsça Muhtasar Selçuknâmesinden, Çeviren M. Nuri Gençosman, Notlar İlâve Eden F. N. Uzluk, Uzluk Basımevi, Ankara.
- İbrahim Kafesoğlu 2014 Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Justin Mccarthy 2015. Osmanlı Türkleri 1281'den 1923'e Çeviri: Timur Demirtaş, T&K Yayınları, İstanbul.
- Kafesoğlu İbrahim 1972. Selçuklu Tarihi, Devlet Kitapları Yayınları, Ankara.
- Karakışla Yavuz Selim 1998. Osmanlı Sanayi İşçisi Sınıfının Doğuşu,1839-1923 Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine İşçiler, 1639-1950, Derl..Donald Quataert- Erik Jan Zürcher, İletişim Yayınları İstanbul. S.27-
- Karaman Süleyman, Yavuz Cemile Feyza 2016, Marshall Planı Türkiye Tarımının Gelişmesinde Nasıl Rol Oynamıştır? Uludağ Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXXV, Sayı 1, S. 1-14.
- Kaynakçı Ahmet Gökhan 2020 18. Yüzyılın İlk Yarısında Konya Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.
- Kış Salih : 2010, Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın Anadolu Harekâtı Ve Konya Muharebesi, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 23, S. 145–158.
- Koca, S. (1996). Türkiye Selçuklularında Ekonomik Politika. Erdem, 8 (23), S. 465-484.
- Koç Yunus 2006. Anadolu Selçukluları Döneminde Türkiye'de Yerleşme Ve Nüfus, Anadolu Selçukluları Ve Beylikler Dönemi Uygurluğu, C.I, Editör: Ahmet Yaşar Ocak, Ankara, T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yay. S. 241-248.
- Koç, Y. (2013). XVI. Yüzyıl Ortalarında Osmanlı İmparatorluğu'nda Suhte Olayları. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları, 18 (18), 147-159.
- Koçak Kerim 2018. Konya Çevresinde Madencilik Öncesi Obsidyen-Doğal Cam Ve Ticaret Hayatındaki Yeri, Konya Kitabı XVI, Cilt I, Editörler Abdulkadir Buluş, Caner Arabacı, Konya Ticaret Odası Yayınları, S. 23-32.
- Köse Ve Öncü, 1998: 151- 152, 154), 210 Küreselleşme Emperyalizm Yerelcilik İşçi Sınıfı, E_Ahmet_Tonak_Küreselleşme_Emperyalizm_Yerelcilik_İşçi_Sınıfı_İmge.Pdf
- Köymen Mehmet Altay 2001. Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi Cilt III. Alp Arslan Ve Türk Tarih Kurumu Yaynları, Ankara.
- Kurt Mustafa, Çakır Baki, Demir Kemal, 2016. Türkiye'de Modern Yönetimin Erken Dönemleri: Geç-Osmanlı Döneminde Fabrikalar, Sanayi Mektepleri Ve Yabancı Uzmanlar, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt: 45, Özel Sayı, S. 154-165.
- Küçükdağ Yusuf, Arabacı Caner 2016. Selçuklular Ve Konya, Çizgi Yayınları, Konya.
- Maccarthy Justin 1995. Osmanlı Anadolu Topraklarında Müslüman ve Azınlık Nüfus, Çeviren İhsan Gürsoy, Genel Kurmay Basım Evi, Ankara.
- Mccarthy Justin 2014. Ölüm Ve Sürgün Osmanlı Müslümanlarının Etnik Kıyımı: 1821-1922, Çeviren Fatma Sarıkaya, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Merçil Erdoğan 2000. Türkiye Selçukluları'nda Meslekler, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Metin Tülay 2021. Selçuklu Çağında Yaşamak, Kronik, İstanbul.
- Müller-Wiener Wolfgang 1992. 15-19. Yüzyılları Arasında İstanbul'da İmalathane Ve Fabrikalar, Osmanlılar Ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler, Editör Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 53-120.
- Oğuzoğlu Yusuf. (1981) 17. Yüzyılda Konya Ekonomisini Etkileyen Faktörler, Tarih Araştırmaları Dergisi, Cilt:14 Sayı:25, 335-341.
- Oğuzoğlu Yusuf. 1981-82, XVII. Yuzyılda Konya Sehrindeki Üretim Faaliyetleri Hakkında Bazı Bilgiler, İstanbul Üniversitesi Tarih Dergisi, Sayı 12, S. 611-620.
- Ortaylı İlber (2018). İmparatorlugun En Uzun Yüzyılı, Kronik Yayınları, İstanbul.
- Ortaylı İlber (2018b). Osmanlı İmparatorluğunda Alman Nüfuzu, Kronik Yayınları, İstanbul.
- Osmanlı İmparatorluğu'nda Sosyalizm Ve Milliyetçilik, Derleyen Mete Tuncay Eric J. Zürcher, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Özbay Ferhunde 2015. Dünden Bugüne Aile, Kent Ve Nüfus, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Özyüksel Murat 2000. Hicaz Demiryolu, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Peacock A.C.S. Court And Nomadic Life In Saljuq Anatolia, Turko-Mongol Rulers, Cities And City Life, Edited By David Durand-Guédy, Leiden, Brill, P. 191-222.
- Quataert Donald 2017. Osmanlı Devleti'nde Avrupa İktisadi Yayılmı ve Direniş (1881-1908), Çeviren Sabri Tekay, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Ramsay W. M. 1907. The Cities Of St. Paul, Their Influence On His Life And Thought The Cities Of Eastern Asia Minor, Hodder And Stoughton, London.
- Sevim Ali, Merçil Erdoğan 1995 Selçuklu Devletleri Tarihi Siyaset, Teşkilât Ve Kültür, Türk Tarih Kurumu Basımevi - Ankara.
- Seyitdanlioğlu, M. (2009). Tanzimat Dönemi Osmanlı Sanayii (1839-1876). Tarih Araştırmaları Dergisi, 28(46), 53-69.
- Sinoue, Gilbert, Kavalalı Mehmed Ali Paşa, Son Firavun, Çev.Ali Cevat Akkoyunlu, Doğan Kitapçılık, İstanbul 1999.
- Starr Frederick S. 2020. Kayıp Aydınlanma Arap Fetihlerinden Timur'a Orta Asya'nın Altın Çağı, Çeviri Yusuf Selman İnanc, Kronik Yayınları, İstanbul.
- Susan Wise Bauer 2013. Orta Çağ Dünyası -Roma İmparatoru Biyyük Constantinus'ın Hristiyanlığı Kabul Etmesinden I. Haçlı Seferine, Çeviri Mehmet Morali, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Sümer Faruk 2001. Karamanoğulları, İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, İstanbul. 454-460.

- Taneri Aydın 1978. Türkiye Selçukluları Kültür Hayatı (Menâkibü'l - Arifin'in Değerlendirilmesi), Bilge Yayınları, Konya.
- Tansı Şenyapılı 2004. "Barakamdan Gecekonduya Ankara'da Kentsel Mekânın Dönüşümü: 1923-1960, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Taşkıran Hasan 2015. Tâceddin II. İbrahim Bey Döneminde (1423-1464) Karamanoğullarının Hristiyan Devletlerle İlişkilerinin Genel Seyri, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 42, S. 797-808.
- Temple, Ç. (2013). Konya/İkonion Ve Çevresinde Bulunan Bizans Dönemi Taş Eserleri, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2 Cilt, Ankara.
- Togan Ahmet- Zeki Velidi 1931. Mogollar Devrinde Anadolu'nun İktisadi Vaziyeti, Türk.Hukuk Ve İktisat Tarihi Mecmuası, Cilt I, S. 1- 42.
- Tunç Perihan 1997 Konya Derbent-Küçük Muhsine- Başarakavak Halları, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, El Dokümanları ve Örgüleri Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Turan Osman 1969. Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti, Turan Neşriyat Yurdu, İstanbul.
- Turan Osman 2003. Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Turan Refik, Kırpık Güray 2007. Selçuklu Dönemi Türklerde Sosyal Ve Ekonomik Hayat, Editör Hakkı Acun Anadolu Selçuklu Dönemi Kervansarayları, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, S.19-50.
- Turan, R., & Kırpık, G., (2016). Selçuklu Dönemi Türklerde Sosyal Ve Ekonomik Hayat. Selçuklu El Kitabı Ankara: Grafiker, Ss. 479-509.
- UZUN, Efkân 2009, "Osmanlı Ülkesinde Görülen İsyan Ve Eşkiyalık Olayları Karşısında Alınan Bazı Tedbirler Hakkında Bir Değerlendirme". Türklük Bilimi Araştırmaları, S. 25, Ss. 185-14.
- Ülken Hilmi Ziya 2007: Türk Tefekkürü Tarihi, YKY Yayınları, İstanbul.
- Ünal Sıddık (2017), Karamanoğlu Beyliği'nin Sosyal-Kültürel Ve Dinî Hayatı, İlahiyat Fakültesi Dergisi 22, (1) S. 117-152.
- Yıldırım Engin 2010. Emek Karşısında Adalet Ve Kalkınma Partisi, AK Parti Toplumsal Değişimin Yeni Aktörleri, Editör Hakan Yavuz, Kitabevi Yayınları, İstanbul. 287-308.
- Yörük Doğan 2014. XVI. Yüzyılda Konya Kazasında Su Değirmenleri Ve Bezirhaneler, Turkish Studies, Volume 9 (1), P. 637-655.
- Yörük Doğan 2017. XVI. Yüzyılda Konya Şehir Ekonomisi, SUTAD, (42), S. 353-379.
- Yücel İdris 2011. Anadolu'daki Amerikan Hastaneleri Ve Tıbbi Misyonerlik (1880-1930), Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Toprak Zafer 2012 Türkiye'de Milli İktisat Tarihi, Kaynak Yayınları.
- Dr. Ahmet Atalay 2011. Meşrutiyetten Cumhuriyete Konya'da Kurulan Milli Şirketler ve Milli Bankalar, S.133-239
- Tapur, T. (2009). Eski Konya Gölü'nün İlk Yerleşmelere Etkileri. Karadeniz Araştırmaları, 23(23), 99-115.
- Kivrim, İ. (2015). 16. yüzyılda akseki (yerleşme, nüfus ve ekonomi). Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi, 1(1), 36. <https://doi.org/10.21021/osmed.30266>
- Önge, Mustafa. Tarihsel Süreçte Konya Kent Morfolojisinin Gelişimi. 2018.
- Gümüş, İ. (2007). "Küreselleşme sürecinde kentlerin Sosyo-Ekonomik Dönüşümü: 1980'den sonra, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya."
- Baykara, Tuncer, Türkiye Selçukluları Devrinde Konya, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1985
- Güzel Murat, "Dev Yatağında Uyuyan Cüce: Konya", Memleket Gazetesi, 05 Eylül 2007
- Uyanık, N., & Berk, F. M. (2016). Mekan-Şehir ve Medeniyet Bağlamında Çatalhöyük. Çatalhöyük uluslararası turizm ve sosyal araştırmalar dergisi, (1), 1-13.
- Eşitti, B., & Kingir, S. (2015). Konya ili örneğinde kalkınma ve inanc turizmi. Bartın Üniversitesi İl BF Dergisi, 6(12), 175-190.
- Yörük, D. (2017). XVI. Yüzyılda Konya Şehir Ekonomisi. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi(42), 353-379. <https://doi.org/10.21563/sutad.374859>
- Görkemli, H. N. (2009). Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(22), 169-186.
- Öztürk, R. H. (2015). 1923-1938 Yılları arasında Yerel Basında Konya Ekonomisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (33), 97-105.
- Karataşer, B. (2017). Konya Hamidiye Sanayi Mektebi (1901-1906). Kırklareli Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(1), 121-138.
- <https://bpakman.wordpress.com/konya/kasicki-huseyin-rusen-efendi/>
- Atalay, Besim, 1939, Dîvânü Lûgati't-Türk, C. I, Ankara, İlgaz Hase-ne, 1956, "Konya'da El San'atları", Yeni Konya, 17 Şubat, s. 2., Işık Ali 2012, "Hatip Hüseyin Ruşen Efendi", Konya Ansiklopedisi, c. IV.
- Önge, M. (2011). Conservaton of Cultural Heritage on Alaeddin Hill in Konya from the 19th Century to Present Day. (Yayınlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7553/Osmanli_Imparatorlugu_Bankacilik.pdf
- Ortabağ, E. (2018). Osmanlı İmparatorluğu'nda bankacılığın gelişimi ve regülasyon. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları.
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Konya>
- Karacaoğlu, M. F. (2008). 1768 Yılları Arasında Konya'da Sosyal ve Ekonomik Hayat,(59 Numaralı Konya Şer'iye Siciline Göre). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans), Konya.
- Bildik, F. (2010). 1837-1840 tarihlerinde Konyanın sosyal ve ekonomik durumu (83 numaralı Konya şer'iye siciline göre) (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- <https://www.turkseker.gov.tr/?ModulID=11&MenuID=57&ID=10>
- <https://www.konyapedia.com/makale/2006/konya>
- <https://www.konyapedia.com/makale/254/atli-tramvay>
- <https://www.konyapedia.com/makale/2421/hanlar>
- Aytaç, A. (2016). Osmanlı Döneminden Günümüze Konya'da Halıcılık. <https://www.konyapedia.com/makale/1063/dokumacilik>
- <https://www.kos.org.tr/about>
- <https://www.kos.org.tr/about>
- <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/Tutanak/TBMM/d10/c017/b041/tbmm100170410381.pdf>
- <https://www.huglu.com.tr/kategori/hakkimizda>
- Uraz, T. , & Alpar, O. (1978). Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu Fabrikalarının Kuruluş Yerleri Üzerinde bir İnceleme. Gıda, 3(6).
- https://tr.wikipedia.org/wiki/S%C3%BCt_End%C3%BCstrisi_Kurumu
- <https://www.sek.com.tr/sek-dunyasi/tarihcemiz>
- <https://www.seydisehirgundem.com/aluminyum-fabrikasinin-kurulus-tarihi-8031-haberi>